

T.C.
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ÜNİVERSİTELERİN KENTSEL YERLEŞİMİ
BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ:
KONYA ÖRNEĞİ

Ayşegül BERBER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimarlık Anabilim Dalı

Haziran-2024
KONYA
Her Hakkı Saklıdır

TEZ KABUL VE ONAYI

Ayşegül BERBER tarafından hazırlanan “Üniversitelerin Kentsel Yerleşimi Bağlamında Değerlendirilmesi: Konya Örneği” adlı tez çalışması 07/06/2024 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Konya Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Başkan

Dr. Öğr. Üyesi Sami KALFAOĞLU
(Konya Teknik Üniversitesi)

.....

Danışman

Doç. Dr. Zafer KUYRUKÇU
(Konya Teknik Üniversitesi)

.....

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Navid KHALEGHIMOĞHADDAM
(Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi)

.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Mevlüt UYAN
Enstitü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Ayşegül BERBER

Tarih:

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÜNİVERSİTELERİN KENTSEL YERLEŞİMİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ: KONYA ÖRNEĞİ

Ayşegül BERBER

**Konya Teknik Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı**

Danışman: Doç. Dr. Zafer KUYRUKÇU

2024, 234 Sayfa

Jüri

Doç. Dr. Zafer KUYRUKÇU

Dr. Öğr. Üyesi Sami KALFAOĞLU

Dr. Öğr. Üyesi Navid KHALEGHIMOĞHADDAM

Toplumun geliştirici bir unsuru olan üniversitelerin gelişmesi ve bulunduğu bölgeyi kalkındırması için kent ile ilişkisi önemlidir. Üniversite ile kent arasında güçlü bir ilişkinin kurulmasında üniversitenin ülke, bölge ve kent içindeki yer seçiminden başlayan ve birçok önemli aşamadan oluşan bir planlama sürecine gereksinim vardır. Yeterli incelemeler yapılmadan kurulan üniversitelerin görevi bölgeyi ekonomik olarak kalkındırmaktan ileriye gidememektedir. Üniversiteler kendi görevlerini yerine getirebilmek için bulunduğu kentin sosyal, kültürel, ekonomik ve teknik hizmetlerinden yararlanacaktır. Kentin gelişimi için ise üniversitenin ürettiği bilgiye ve entelektüel ortamına ihtiyaç vardır. Bu karşılıklı etkileşimi sağlamak için yapılması gereken en önemli aşamalar, üniversitenin kente göre yer seçimi ve yerleşkenin nasıl planlanacağıdır. Bu çalışmada üniversite-kent ilişkisinin önemini vurgulamak ve günümüzde Konya kentindeki üniversitelerin sergiledikleri kentsel yerleşimlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda öncelikle üniversite ve kampüs kavramları açıklanmış, tarihsel süreçleri araştırılmıştır. Üniversitelerin kentsel yerleşim kararlarının nasıl alınması gerektiğine vurgu yapılmış, kent içi ve kent dışı üniversitelerin özellikleri incelenmiştir. Literatür taraması sonucunda üniversite-kent ilişkisinin çoğunlukla ekonomik açıdan incelendiği görülmüş, bu tez çalışması ile üniversite-kent ilişkisinin sosyo-kültürel, ulaşım ve mekânsal açılardan incelenmesi hedeflenmiştir. Bu doğrultuda Konya kentinin merkez ilçelerinde bulunan üniversite kampüsleri sosyo-kültürel, ulaşım ve mekânsal açılardan karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Konya’da üçü devlet, ikisi vakıf üniversitesi olmak üzere beş üniversite bulunmaktadır. Bu üniversitelere ait sekiz kampüs tez kapsamında belirlenen kriter setine göre incelenmiştir. Yapılan inceleme ile Konya’da bulunan üniversitelerin genel anlamda kent ile bütünleşemediği, üniversite-kent ilişkisinin yeterince sağlanamadığı sonucuna varılmıştır. Özellikle devlet üniversiteleri kentin dışına atılmıştır. Kent biter, üniversite yapıları başlamaktadır. Vakıf üniversiteleri ise kent merkezine daha yakın konumlanmıştır. Kentsel doku içerisinde yer alsalar da sınırlar ile kentsel yaşamdan koparılmıştır. Bu üniversitelerin kentsel kullanıma açık olmamasından dolayı da çok boyutlu üniversite-kent ilişkisi sağlanamamıştır. Üniversite kuruluş aşamasında yetkili ve tasarımcılar tarafından üniversite-kent ilişkisi göz önüne alınarak kararlar verilmesi, çalışmada ortaya konan parametreler ışığında bu kararların gerçekleştirilmesi, uzman görüşlerine başvurularak bir planlama sonucunda üniversite yer seçiminin ve kampüs tasarımının gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite-kent ilişkisi, üniversite yerleşkeleri, yerleşim planlaması, yer seçimi

ABSTRACT

MS THESIS

EVALUATION OF UNIVERSITIES IN THE CONTEXT OF URBAN LOCATION: THE CASE OF KONYA

Ayşegül BERBER

**Konya Technical University
Institute of Graduate Studies
Department of Architecture**

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Zafer KUYRUKÇU

2024, 234 Pages

Jury

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Zafer KUYRUKÇU

Asst. Prof. Dr. Sami KALFAOĞLU

Asst. Prof. Dr. Navid KHALEGHIMOĞHADDAM

The relationship between universities, a developmental element of society, and the city is important for the development of the region in which they are located. Establishing a strong relationship between the university and the city requires a planning process that starts with the selection of the university's location within the country, region and city and consists of many important stages. Universities established without adequate studies are often limited to the role of merely promoting economic development. In order to fulfill their missions, universities will utilize the social, cultural, economic, and technical services of the cities in which they are located. For the development of the city, the knowledge produced by the university and its intellectual environment is needed. The most important steps to ensure this mutual interaction are the selection of the university's location relative to the city and the planning of its campus. This study aims to highlight the importance of the university-city relationship and to examine the characteristics of urban settlement exhibited by universities in the city of Konya today. In this context, the concepts of university and campus were first explained, and their historical processes were investigated. Emphasis has been placed on how universities should make urban settlement decisions, and the characteristics of universities located within the city and those outside the city have been examined. A review of the literature revealed that the university-city relationship is mostly examined from an economic perspective. This thesis aims to investigate the university-city relationship from socio-cultural, transportation, and spatial perspectives. In this direction, university campuses in the central districts of Konya City were evaluated comparatively in terms of socio-cultural, transportation and spatial aspects. There are five universities in Konya, three of which are state universities and two are foundation universities. Eight campuses belonging to these universities were examined according to the set of criteria determined within the scope of the thesis. The study concluded that, in general, the universities in Konya have not sufficiently integrated with the city, and the university-city relationship has not been adequately established. Particularly, public universities have been located on the outskirts of the city. The city ends and university buildings begin. Foundation universities are located closer to the city center. Although they are located within the city, they are isolated from urban life by borders. A multidimensional university-city relationship has not been achieved since these universities are not open to urban use. It is recommended that decisions should be made by the authorities and designers during the establishment phase of the university by considering the university-city relationship, that these decisions should be realized in the light of the parameters put forward in the study, and that the university site selection and campus design should be realized as a result of a planning by consulting expert opinions.

Keywords: Settlement planning, location selection, university campuses, university-city relationship.

ÖNSÖZ

Çalışmam süresince değerli tecrübe ve bilgilerini paylaşan danışman hocam Sayın Doç. Dr. Zafer Kuyrukçu'ya teşekkür ederim. Çalışmama değerli katkılarından dolayı jüri üyelerim Sayın Dr. Öğr. Üyesi Sami Kalfaoğlu hocama ve Sayın Dr. Öğr. Üyesi Navid Khaleghimoghaddam hocama teşekkür ederim.

Çalışma sürecinin her anında yanımda olan, sevgi ve desteklerini hep hissettiğim sevgili annem Samiye Berber'e ve sevgili babam Kadir Berber'e teşekkür ederim. Çalışma boyunca tavsiye ve katkılarından dolayı meslektaşım, sevgili abim Mehmet Zahid Berber'e, desteklerinden dolayı sevgili kardeşlerim Zeynep Berber, Yusuf Emre Berber ve Yiğit Eren Berber'e teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Bu sürecin her anında beni destekleyen ve deneyimlerini paylaşmaktan çekinmeyen değerli arkadaşlarım Büşra Emeksiz, Şeyma Yıldırım ve Fatma Çil'e teşekkür ederim.

Ayşegül BERBER
KONYA-2024

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Amaç	3
1.2. Kapsam	3
2. KAYNAK ARAŞTIRMASI	5
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	10
4. ÜNİVERSİTELERİN KENTSEL YERLEŞİMİ VE KENT İLE İLİŞKİSİ.....	12
4.1. Üniversite ve Kampüs Kavramları	12
4.2. Üniversitelerin Kentsel Yerleşiminin Tarihsel Gelişimi	14
4.2.1. Dünyada Üniversitelerin Kentsel Yerleşiminin Tarihsel Gelişimi	15
4.2.2. Türkiye’de Üniversitelerin Kentsel Yerleşiminin Tarihsel Gelişimi.....	26
4.3. Üniversitelerin Kentsel Yerleşim Kararları	39
4.3.1. Üniversitelerin Kentsel Yerleşiminin Önemi	39
4.3.2. Üniversitelerin Kentsel Yerleşimini Etkileyen Faktörler	41
4.4. Üniversitelerin Kent ile İlişkisi	47
4.4.1. Kent ile İlişkisi Bağlamında Üniversitelerin Çeşitlenmesi.....	51
4.5. Üniversitelerin Kentsel Yerleşimi Bağlamında Değerlendirme Kriterlerinin Belirlenmesi	65
4.5.1. Üniversitelerin Kentsel Yerleşimi Bağlamında Sosyokültürel Açıdan Değerlendirme Kriterlerinin Belirlenmesi	67
4.5.2. Üniversitelerin Kentsel Yerleşimi Bağlamında Mekânsal Açıdan Değerlendirme Kriterlerinin Belirlenmesi	70
4.5.3. Üniversitelerin Kentsel Yerleşimi Bağlamında Ulaşım Açısından Değerlendirme Kriterlerinin Belirlenmesi	74
5. ALAN ÇALIŞMASI	76
5.1. Konya Kenti’nin Genel Özellikleri.....	76
5.2. Selçuk Üniversitesi	79
5.2.1. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü’nün Ulaşım Analizi.....	81
5.2.2. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü’nün Mekânsal Analizi ..	89
5.2.3. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü’nün Sosyo-kültürel Analizi.....	93
5.3. KTO Karatay Üniversitesi	99

5.3.1. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüsü'nün Ulaşım Analizi	99
5.3.2. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüsü'nün Mekânsal Analizi	107
5.3.3. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüsü'nün Sosyo-kültürel Analizi	112
5.4. Necmettin Erbakan Üniversitesi	117
5.4.1. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Ahmet Keleşoğlu Kampüsü	119
5.4.2. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Meram Sağlık Kampüsü.....	136
5.4.3. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Köyceğiz Kampüsü	153
5.5. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi	169
5.5.1. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi Kampüsü'nün Ulaşım Analizi	170
5.5.2. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi Kampüsü'nün Mekânsal Analizi	176
5.5.3. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi Kampüsü'nün Sosyo-Kültürel Analizi	181
5.6. Konya Teknik Üniversitesi	185
5.6.1. Konya Teknik Üniversitesi'nin Gelişim Yerleşkesi	186
5.6.2. Konya Teknik Üniversitesi'nin Yeni Kampüs Alanı.....	203
5.7. Konya Kentinde Bulunan Üniversitelerin Kentsel Yerleşiminin Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi.....	212
5.7.1. Konya Kentinde Bulunan Üniversitelerin Kentsel Yerleşiminin Ulaşım Açısından Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi.....	213
5.7.2. Konya Kentinde Bulunan Üniversitelerin Kentsel Yerleşiminin Mekânsal Açıdan Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi	216
5.7.3. Konya Kentinde Bulunan Üniversitelerin Kentsel Yerleşiminin Sosyo- Kültürel Açıda Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi	219
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	223
KAYNAKLAR	228

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar

TDK	: Türk Dil Kurumu
KTO	: Konya Ticaret Odası
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
CIAM	: Congres Internationaux d'Architecture Moderne (Uluslararası Modern Mimarlık Kongreleri)
ODTÜ	: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
YAYKUR	: Yaygın Yükseköğretim Kurumu
YÖK	: Yükseköğretim Kurumu
UGC	: University Grants Committee (Üniversite Burs Komitesi)
OECD	: Organization for Economic Cooperation and Development (Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü)
AR-GE	: Araştırma-Geliştirme

1. GİRİŞ

Üniversiteler araştırma merkezi olarak bilgiyi üreten, üretilen bilgiyi gelecek nesillere aktararak mesleki eğitim veren ve toplumun gelişmesinde önemli rol oynayan kurumlardır. Üniversiteler eğitim, araştırma gibi birçok yönden toplumu etkilediği gibi aynı zamanda toplumdan etkilenmektedirler. Her ilin farklı kültür, tarihi, coğrafî, toplumsal ve dini özellikleri olduğu için farklı bölgelerde bulunan üniversitelerin yapılaşması farklılık göstermekte ve kent ile ilişkisi bağlamında üniversiteleri incelerken her üniversite için ayrı inceleme yapılması gerekmektedir. Eflatun'un (Platon) Akademiası'ndan başlayarak günümüzdeki sanal üniversitelere kadar geçen sürede üniversitelerin birçok farklı türü ortaya çıkmıştır (Özyetgin Pöschl, 2019). Günümüzdeki üniversite yapısının temeli Orta çağ Avrupası'na dayanmaktadır. Ülkemizde yükseköğretimin temelini ise medreseler oluşturmaktadır. Daha sonra politik ve askeri nedenlerden dolayı yeni eğitim alanlarına ihtiyaç doğmuş ve medrese dışı eğitim kurumları oluşmuştur. Yetersiz altyapı nedeniyle bazı kurumların devamlılığı sağlanamamış ve üniversite adıyla yeni kurumlar oluşturulmuştur. Yükseköğretime olan talep ve artan öğrenci sayısı ile birlikte üniversiteler önemli oranda artış göstermiştir. Bu artış nedeniyle üniversitelerin kentteki yeri problem haline gelmiştir. Amerikan üniversitelerinin etkisi ve kentteki arazi problemi gibi nedenlerden dolayı üniversiteler kent içinde yerleşim göstermek yerine kent dışına yönelmiştir.

Üniversitelerin kentin ve toplumun gelişimindeki rolünü gerçekleştirmek için kentteki konumu ve kent ile ilişkisi önemlidir. Kentten kopuk olarak yerleştirilen, kent ile etkileşimi olmayan üniversitelerin topluma faydası ve bilgi aktarımı yetersiz olacaktır. Batı ülkelerinde başarılı üniversitelerin birçoğu kent ile iç içe durumdadır. Bundan dolayı üniversitelerin kentsel yerleşimi gerçekleştirilirken birçok açıdan kent ile bağlantısı göz önüne alınmalıdır. Kent toplumu ile üniversite kullanıcıları arasında bağların olduğu ortak mekanların oluşturulması, karşılıklı bilgi aktarımının sağlanması, üniversitenin belirli alanlarından kentin, kentin belirli alanlarından üniversitenin yararlanması gerekmektedir. Üniversite bünyesindeki eğitim birimleri, öncelikle kentin ihtiyacı olan bilgiyi üretme alanları olmalıdır. Bilimsel ve akademik ortamın yanı sıra üniversitelerin yerleşim planlamasında kültürel, sosyal, ticari ve politik gibi birçok bileşen düşünülmeli ve yerleşkeler geleceğe yönelik tasarlanmalıdır.

Artan üniversite sayısı ve kentleşmenin de etkisiyle üniversitelerin kentteki yeri problem haline gelmiştir. Amerikan kampüsleriyle kent dışına yönelen üniversitelerin

kentsel yer seçimi, Türkiye'nin güncel meselelerinden biri olarak görülmektedir. Ülkemizde üniversite yer seçimi ve tasarımı bölge ayırt etmeksizin tek tip tasarlanmakta ve ekonomik kaygılarla gerçekleştirilmektedir. Amerikan kampüs tipolojisinin etkisiyle ülkemizde 'her ile bir üniversite' politikası ile kurulan üniversitelerin birçoğu kent dışında ve üniversite-kent ilişkisi göz ardı edilerek tasarlanmıştır. Bu doğrultuda bölge ile etkileşim gerçekleştirilmeyen hem bölgenin hem de kendi gelişimini kısıtlayan üniversiteler oluşmuştur. Sürekli artış gösteren üniversite yerleşkelerinin yer seçimi en uygun şekilde gerçekleştirilmesi için birçok açıdan araştırılması ve analiz edilmesi gerekir. Bu kapsamda üniversitelerin kentsel yerleşimine karar verilirken üniversite-kent ilişkisinin sağlanabilmesi önemli hale gelmiştir.

Çalışmada üniversitelerin yer seçimi kararları alınırken bu aşamada göz önüne alınması gereken üniversite-kent ilişkisinin önemine vurgu yapılmıştır. Bu doğrultuda bu kararları alan yetkililerin ve tasarımcıların yararlanabileceği üniversite-kent ilişkisinin optimum düzeyde sağlanabilmesi adına parametreler geliştirilmiştir. Çalışmanın ana problemi üniversite yerleşkelerinin yer seçiminde kent ile ilişkisi kapsamında dikkat edilmesi gereken parametrelerin belirlenmesi ve bu parametrelerin üniversite-kent ilişkisini nasıl etkilediğinin tespit edilmesidir. Bu doğrultuda yapılan araştırmalar sonucunda çalışmanın hipotezleri "Üniversite yerleşkelerinin kent ile ilişkisi göz önüne alınarak yer seçiminin gerçekleştirilmesi ve kampüs alanının tasarlanması önemli hale gelmiştir.", "kent parametreleri göz ardı edilerek plansız tasarlanan ve yer seçimi gerçekleştirilen üniversite kampüsleri kent ile yeterince bütünleşemeyecektir" ve "kent dışında yerleşim gösteren kampüs alanlarının kent içinde yerleşim gösteren kampüs alanlarına göre üniversite-kent ilişkisi zayıf olacaktır" olarak belirlenmiştir.

Çalışmada öncelikle üniversite ve kampüs kavramları açıklanmıştır. Dünyadaki ve Türkiye'deki üniversitelerin kentsel yerleşiminde tarihsel süreçte gerçekleşen değişimlerden bahsedilmiştir. Üniversitelerin kentsel yerleşim kararları ve üniversite-kent ilişkisi hakkında literatür taraması yapılmıştır. Ayrıca Literatür taraması sonucunda üniversite-kent ilişkisi kapsamında kampüs alanının yer seçimi ve tasarımında göz önünde bulundurulması gereken ulaşım, sosyo-kültürel, mekânsal başlıkları altında parametreler belirlenmiştir. Bu parametreler ışığında Konya'da bulunan ikisi vakıf, üçü devlet üniversitesi olmak üzere beş üniversitenin kent ile yeterince bütünleşip bütünleşemediği sorusuna cevap aranacaktır. Bu doğrultuda Konya'daki üniversitelerin kentsel yerleşimleri ulaşım, sosyo-kültürel ve mekânsal açıdan incelenerek üniversite-

kent ilişkisi üzerine çıkarımlar yapılmıştır. Bu çıkarımlar doğrultusunda Konya kentindeki üniversitelerin karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi yapılarak Konya kenti için genel bir çıkarım elde edilmiş ve önerilerde bulunulmuştur.

1.1. Amaç

Türkiye’de üniversitelerin ülke içinde dağılımı daha çok ekonomik, sosyal ve kültürel olarak gelişmesi istenilen bölgelere, ‘her ile bir üniversite’ politikası ile gerçekleştirilmiştir. Üniversite sayısı ve üniversite kullanıcısının hızla artış göstermesinden dolayı üniversitelerin kent içerisindeki yerleşimleri bir problem haline gelmiştir. Ayrıca üniversitelerin kent içindeki yer seçimi ise planlamadan uzak öznel değerlendirmelere dayanarak yapılmaktadır (Kuyrukçu, 2019). Bilgiyi üretme ve topluma aktarma görevini üstlenen üniversitelerin yanlış kentsel yerleşimlerinden dolayı bilgiyi topluma aktarma aşaması eksik kalmakta ve üniversite-kent ilişkisinde kopukluk yaşanmaktadır. Kent ile bütünleşemeyen üniversitelerin görevi ise yer aldığı bölgeyi ekonomik açıdan kalkındırmaktan ileriye gidememektedir. Bu çalışmanın amacı üniversite ile kent ilişkisinin yer seçimi aşamasındaki önemini vurgulamaktır. Çalışmada üniversite-kent ilişkisi için kampüs yer seçimi ve tasarlama aşamalarında dikkat edilmesi gereken parametreleri belirlemek hedeflenmiştir. Ekonomik ve politik kararların üniversite yer seçiminde etkin olduğu ülkemizde, sosyo-kültürel, ulaşım ve mekânsal açıdan üniversite yer seçimlerinin ve kent ile ilişkisinin nasıl olması gerektiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Parametrelerin üniversite-kent ilişkisini nasıl etkileyeceğinin analiz edilmesi, kent içi ve kent dışı üniversite yerleşimlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Konya kentinin merkez ilçelerinde bulunan üniversite yerleşkelerinin kent ile ilişkisi bağlamında mevcut durumlarının analizi gerçekleştirilmiştir.

1.2. Kapsam

Çalışma kapsamında yerleşim politikasının temelini ekonomik ve politik verilerin oluşturduğu ülkemizdeki üniversite kampüslerinin kent ile ilişkisi kapsamında sosyo-kültürel, ulaşım ve mekânsal açıdan nasıl olması gerektiği sorusuna cevap aranmıştır. Üniversitelerin kentsel yerleşimini değerlendirebilmek için sosyo-kültürel,

ulaşım ve mekânsal açıdan kriterler belirlenerek çalışma kapsamında bir kriter seti ortaya konulmuştur.

Çalışmanın evrenini Konya kenti oluşturmuştur. Çalışmada rneklem seçme yöntemine başvurulmamış, Konya kentinde bulunan beş niversitenin taşra ilçelerinde yer alan birimleri haricindeki tüm kentsel yerleşimleri (kampüsleri) incelemeye dahil edilmiştir. Çalışma kapsamında üniversitelerin şehir içi yer seçimlerinin değerlendirilmesi kurulma tarihine göre kronolojik olarak yapılmıştır. Konya kentinde ikisi vakıf ve  devlet niversitesi olmak üzere beş niversite bulunmaktadır. Devlet niversiteleri olan Selçuk niversitesi'nin Alaeddin Keykubat Kampüsü, Necmettin Erbakan niversitesi'nin Ahmet Keleşoğlu, Meram Sağlık ve Köyceğiz kampüsleri, Konya Teknik niversitesi'nin Gelişim Yerleşkesi ve yeni kampüs alanı incelenmiştir. Vakıf niversiteleri olan KTO Karatay ve Konya Gıda ve Tarım niversitelerinin merkez kampüsleri incelenmiştir.

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI

Araştırma kapsamında üniversite-kent ilişkisi ve üniversite yerleşkelerinin yer seçimi konularını doğrudan ve dolaylı bir şekilde içeren çalışmalar incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda literatürde üniversitelerin kent ile ilişkisinin çoğunlukla ekonomik açıdan ele alındığı görülmüştür. Bundan dolayı tez çalışmasında üniversite-kent ilişkisini, bir kriter seti oluşturarak sosyo-kültürel, mekânsal ve ulaşım açısından ele almak amaçlanmıştır.

Keleş'in (1972), "Yerleşme Kararları Açısından Büyük Kent Dışı Üniversiteler Sorunu" adlı çalışmasında büyük kent ve küçük kentlerdeki üniversitelerin makro ölçekte verilen yerleşme kararları incelenmiştir. Üniversite ve kent arasındaki etkileşim incelenerek geri kalmış bölgelerin üniversiteler ile kalkındırılması değerlendirilmiştir.

Tekeli'nin (1972), "Büyük Kent Dışı Üniversitelerin Kuruluş Yeri Sorunları Üzerine" adlı çalışmasında büyük kent dışı üniversitelerin yer seçimi kararını verirken sorulan sorular ve bu soruların dayandığı varsayımlar açıklanmaya çalışılmış, çözümlemede sınırlayıcı faktörlerin hangi hedeflere göre yapılmakta olduğu saptanmaya çalışılmıştır.

Tekeli'nin (2011) "Türkiye İçin Eğitim Yazıları" kitabı ise kendi öğrenim/egitim deneyimlerinin yanı sıra öğretim/egitim sürecinin kurumsal düzenleme boyutu üzerinde durarak öğretimin kurumsallaşmasına nasıl müdahale edilebileceğine ilişkin bilincinin nasıl oluştuğunu anlatmaktadır. Eser yükseköğretim kurumları üzerinde yoğunlaşmıştır.

"Yükseköğretim Kurumları-Kampüsler" isimli kitabında **Türeyen (2002)** yükseköğretim kurumlarının gelişimini ve bu gelişimi etkileyen yasal gelişmeleri incelemiştir. Kampüslerin yer seçimini etkileyen temel ölçütlerle ilgili görüş ve ilkeleri açıklamıştır.

"Institutions and urban form: the example of universities" adlı çalışmasında **Larkham (2000)**, morfolojinin üniversitelerin yerleşimleri ve formları üzerindeki etkisini araştırmıştır. Kampüs, kolonizasyon ve dağınık model olmak üzere üç yerleşim modelini analiz etmiştir.

Ayten ve Göver (2020) "Değişen yükseköğretim sistemini sosyokültürel ve mekânsal bağlamlarda yeniden düşünmek" adlı çalışmalarında üniversitelerde zamanla meydana gelen yapısal ve işlevsel değişiklikleri sosyokültürel etmenlerin

tetiklediğini vurgulamıştır. Sosyokültürel etmenlerin, yükseköğretim kurumlarının mekânsal yapıları ve tarihsel süreci içindeki değişimlerini nasıl etkilediğini ortaya koymakta ve geleceğin üniversitelerine ilişkin değerlendirmeler yapmaktadır.

Birkan (1972), “Yüksek Öğretim ve Büyük kent Dışı Üniversiteler Sorunu” çalışmasında üniversitenin yer seçiminde programlamanın öneminden bahsederek ön programlama aşamasında hangi kararların alınması gerektiğini belirtmiştir.

“Üniversitelerin Yer Seçiminde Yararlanılabilecek Yeni Bir Yöntem Önerisi” doktora tezinde **Kuyrukçu (2019)**, Ülkemizdeki günümüze kadar kurulan üniversitelerin kurulma gerekçelerini araştırmış ve kuruldukları şehirlerin hangi kriterlere göre belirlendiğini incelemiştir. Ülke içi ve şehir içi yer seçimini etkileyen parametreler belirlenerek AHP ve TOPSIS yöntemleri ile üniversitelerin yer seçimine yönelik bir karar verme metodolojisi geliştirmiştir. Üniversitelerin ülke ve şehir içi yer seçimine yönelik durum tespiti yapmış ve bu yer seçiminin bilimsel verilere göre yapılabileceği bir karar destek modeli oluşturmuştur.

Coulson, Roberts ve Taylor (2010), “University Planning and Architecture: The Search for Perfection” adlı çalışmada prestijli kampüs alanlarını tanımlamışlardır ve başarılı, köklü üniversiteleri incelemişlerdir. Orta çağ döneminden günümüze kadar geçen süreçte üniversite tasarımının evrimini analiz etmişlerdir. Planlamaları, mimarileri ve çevre düzenlemeleri yoluyla evrensel olarak başarılı görülen kampüslerin profillerini çıkarmışlardır.

“Üniversite Kampüs Planlaması ve Tasarımı Üzerine Bir Araştırma” yüksek lisans tezinde **Çınar (1998)**, yerleşke kavramının tarihsel süreç içindeki gelişimini incelemiş, yerleşke ile kent yapısının ortak noktalarına değinmiştir. Planlama ve tasarım aşamalarında yardımcı olabilmesi için kavramsal açıklamalar yapılmıştır. Üniversite planlamasını ve tasarımını etkileyen faktörlerin değişken bir yapıya sahip olmasından dolayı büyüyebilirlik ve esneklik kavramları üzerinde yoğunlaşmıştır.

Den Heijer ve Magdaniel (2017), “Campus-City Relations: Past, Present and Future” çalışmasında üniversitelerin yerleşim kararlarının ve yapılarının geçmişten günümüze gelişimini incelemiş ve üniversite ile kentin etkileşim kurduğu alanların hem fonksiyonel hem de fiziksel açıdan gruplandırarak açıklamıştır. Belirlenen 39 üniversiteyi işlevsel karışım türleri bağlamında tanımlanan, akademik topluluk, konut topluluğu, sosyo-kültürel topluluk, iş ve bilim topluluğu, kampüs topluluğu ve iş topluluğu olmak üzere altı başlık altında incelemiştir. Kampüslerde yer alan işlevlere göre artırılabilen bu başlıklar altında incelenen çalışmada kampüslerin

zaman içerisindeki değişimini, kente göre konumu açısından fiziksel ve barındırdığı birimler açısından fonksiyonel olarak gözlemlemiştir.

Gümüş (2020), “Üniversite-Kent Etkileşiminde Melez ‘Üçüncü Mekân’ Kavramı Doğrultusunda ‘Rizomatik Kampüs Yerleşim Sistemi Modeli’ Önerisi” çalışmasında üçüncü mekân kavramının felsefesini açıklayarak bir öneri sunmayı amaçlamıştır. Alan çalışması yaparak space syntax yöntemi ile mevcut durum analizi yapmıştır. Bu analiz sonucunda değerlendirilebilecek mekanlar belirlenip bu mekanların nasıl işlevlendirilebileceğine dair öneriler sunmuştur. “Kent kampüsü”, “üniversite kenti” ve “kent içi kampüs” tipolojilerine alternatif olarak geçirgen, yarı geçirgen ve geçirimsiz mekanlara sahip farklı fonksiyonları barındıran “üçüncü mekanları” bulunan “rizomatik kampüs yerleşim sistemi modeli” oluşturmuştur.

Charle ve Verger (2005), “Üniversitelerin Tarihi” adlı kitabında üniversitelerin bulunduğu bölgelere özgü yapısal nitelikleri ile birlikte üniversite kavramının orta çağ döneminden başlayarak 1945 öncesi dönemine kadar geçirdiği evrimi açıklamaktadır.

Doğan (2005), “Evrenkent Yerleşkeleri ve Kent Yaşamındaki Önemi: İnönü Üniversitesi” adlı çalışmasında kent ve evrenkent kavramları açıklanarak tarihsel süreçteki gelişimleri incelemiştir. Üniversite-kent ilişkisinin verimliliğini artırmaya yönelik öneriler sunmuş ve yerleşkelerin bulunduğu bölgenin özelliklerini yansıtmayı gerektirdiğinden bahsetmiştir.

Erkman (1990), “Büyüme ve Gelişme Açısından Üniversite Kampüslerinde Planlama ve Tasarım Sorunları” adlı çalışmasında toplumsal değişim, teknolojinin ve bilimin gelişmesi ile değişen ve gelişim gösteren üniversite yerleşkelerinin sorunlarını analiz etmiştir.

“Çağdaş Üniversite Kampüsleri Tasarımı” adlı kitabında **Kortan (1981)**, kentsel tasarım alanındaki ilkelerin üniversite tasarımına etkileri ve bu ilkelerin zamanda değişimini incelemiştir. Üniversitelerin içyapısındaki değişimin sonucu olan fiziksel yapıdaki değişimlerini analiz etmiştir. Üniversitelerin tarihsel gelişimini de içine alan bu çalışma ile 1933-1976 yılları arasında yapılmış üniversiteler değerlendirilmiştir.

“Üniversite Kavramları ve Modelleri” isimli çalışmasında **Meray (1971)**, üniversite kavramını, özelliklerine göre oluşturduğu ‘yetiştirme ortamı’, ‘araştırmacılar topluluğu’, ‘üretim unsuru’, ‘entelektüel kalıp’ ve ‘topluma hizmet sağlar’ başlıkları altında geniş kapsamlı bir şekilde açıklamıştır.

Zengel (1998), “An Evaluation of The Settlement Patterns in Campus Planning with Regard to the Criteria of Accessibility” doktora tezinde üniversite yerleşkelerindeki mekanların kullanıcı ihtiyaçlarına göre gösterebileceği dağılım şeması araştırmış ve bu dağılımın hangi ulaşılabilirlik kriterlerine göre gerçekleştirileceğini incelemiştir.

Sönmezler (2003), “Modern Mimarinin Kentsel Deney Alanı: Üniversite Tasarımı” konulu çalışmasında üniversitelerin tarihsel süreç içerisindeki değişimleri, II. Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan kavramlar ve model alınan ülkelerdeki kurumsal yaklaşımlar incelemiştir. Üniversite-kent ilişkisi bağlamında üniversitelerin çeşitlenmesi ve bir planlama problemi olan üniversite-kent ilişkisinin boyutlarını araştırmıştır. Modern mimarinin etkisiyle değişen yerleşkelerin özelliklerini inceleyerek II. Dünya Savaşı sonrası dönemde mimari ve kentsel tasarım kavramlarından meydana gelen temel değişimleri ortaya koymuştur.

Turner (1984), “Campus: an American planning tradition” isimli kitabında ‘kampüs’ tipi yerleşim sisteminin tarihsel süreç içindeki gelişimini incelemiştir. Bu tarihsel süreç içerisindeki geçirdiği değişimi tanımlayabilmek için bir tipoloji oluşturmuştur.

Turcan’ın (1996), “Tarihsel Süreç İçinde Yükseköğretim Yapılarının Mekansal Analizi” adlı doktora tezinde üniversite kampüslerinin mekân analizlerini gerçekleştirecek sistem oluşturmak amaçlanmıştır. Bu kapsamda medreselerin ve çağdaş üniversitelerin mekânsal analizleri yapılmıştır.

Dober (1996), “Campus Planning” adlı kitabında yerleşke tasarımı yapılırken dikkat edilmesi gereken unsurları ve tasarım aşamasında atılması gereken adımları açıklamıştır. Yerleşke alan kullanımlarının, yapısal yerleşimlerin, fonksiyonel açık alanların ve ulaşımın düzenlenmesi ve yerleşkenin çevresiyle olan ilişkisi konularına açıklık getirmiştir.

Görkemli (2009), “Selçuk Üniversitesi’nin Konya kent ekonomisine etkileri” adlı çalışmasında gelişmiş ülkelerdeki üniversiteleri inceleyerek üniversitelerin kente ekonomik açıdan katkılarını analiz etmiştir. Bu kapsamda Selçuk Üniversitesi’nin Konya’nın ekonomik gelişimine ve ticaret bölgesine etkilerini değerlendirmiştir.

“Üniversite Kampüs Yapıları ve Üniversite-Kent İlişkisi” adlı yüksek lisan tezinde **Öztürk (2009)**, güncel gelişmeler sonucunda üniversitedeki değişim ve gelişimleri ortaya koymayı amaçlamıştır. Üniversite yerleşkeleri fiziksel ve kavramsal

olarak irdelenmiş ve biçimsel olarak gelişiminde ve değişiminde etkili olan faktörleri ortaya koymuştur. Planlama süreci ve bu sürece etki eden faktörleri de inceleyen Öztürk, “büyüme-uyabilirlik”, “algılanabilirlik”, “ulaşılabilirlik-erişebilirlik” kavramları üzerinde durmuştur. Küreselleşmenin etkisi ile oluşan “girişimci üniversiteler” kavramı üzerinde durmuş ve üniversite-kent ilişkisini “üniversite-sanayi”, “üniversite- devlet” ve “üniversite-toplum” iş birlikleri üzerinden açıklamıştır.

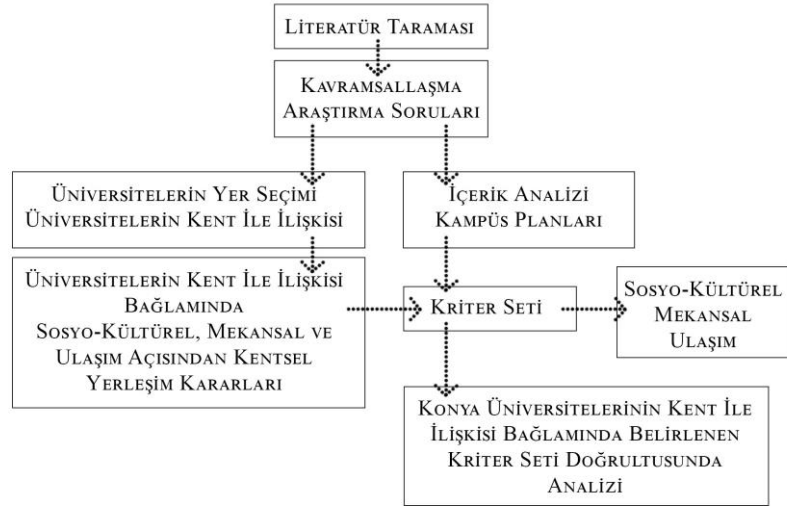
Özyetgin Pöschl (2019), “Üniversite yerleşkelerinin kent ile ilişkilerinin kurgulanması” adlı çalışmasında üniversiteler yerleşkelerini kentsel kamusal mekân olarak ele almaktadır. Kent içi üniversite yerleşkelerinin tasarım ilkelerinden başlayarak kentsel kamusal mekân olarak üniversitelerin kent içerisindeki yer seçimi ve kent ile ilişkisi açıklanmaktadır.

Wissema (2014), “Üçüncü Kuşak Üniversitelere Doğru-Geçiş Döneminde Üniversiteleri Yönetmek” adlı kitabında üniversiteleri üç kuşakta incelemiştir. Genel olarak meslek edinimini amaçlayan orta çağ üniversiteleri, araştırma faaliyetleri gerçekleştirerek bilgiyi üretme amacı edinen ikinci kuşak üniversiteler ve üretilen bilgiyi sanayi, toplum işbirliği ile üretime aktarma gayesi edinen üçüncü kuşak üniversiteler detaylandırılarak anlatılmıştır.

“Her İle Bir Üniversite-Türkiye’de Öğretim Sisteminin Çöküşü” adlı kitapta **Kaynar ve Parlak (2005)**, Türkiye’deki eğitim sisteminden bahsederek Türkiye üniversite tarihi için dönüm noktalarından biri haline gelen her ile bir üniversite politikası hakkında bilgi vermektedir. Bu politikanın olumlu ve olumsuz taraflarını aktaran Kaynar ve Parlak, üniversitenin kurulmasında sadece bölgenin ekonomisini canlandırma gayesinin olmaması gerektiğinden ve üniversitelerin belirli bir planlama sürecinden sonra kurulması gerektiğinden bahsetmektedir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Konya kentinin merkez ilçelerinde bulunan üniversitelerin kentsel yerleşkelerinin incelendiği bu çalışmada üniversite-kent ilişkisi üzerine ayrıntılı literatür taraması gerçekleştirilmiştir. İlk olarak kavram araştırması yapılarak üniversite kavramının kökeni araştırılmış ve üniversitenin geçmişini öğrenebilmek için tarihsel araştırma yapılmıştır. Sonrasında kent ile ilişkisi bakımından üniversite yerleşimleri hakkında yapılan çalışmalar incelenerek üniversitelerin nasıl çeşitlendiği açıklanmıştır. Literatür taramasında üniversitelerin kent ile ilişkisini incelerken genellikle ekonomi parametresi üzerinde durulduğu için bu çalışmada sosyo-kültürel, ulaşım ve mekânsal parametreler üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu parametreler bağlamında üniversitelerin kent ile ilişkisinin nasıl olması gerektiği açıklanmaya çalışılmış ve bir kriter setinin ortaya konması amaçlanmıştır. Bu kriter setine göre belirlenen kampüs alanları karşılaştırılmalı olarak analiz edilmiştir. Analiz edilecek olan kampüs alanları çok yönlü betimlenmeye çalışılmış ve derinlemesine araştırılmıştır. Bu doğrultuda üniversitelerin faaliyet raporları, stratejik planları, kurum içi değerlendirme raporları ve üniversitelerin web siteleri incelenerek bilgi edinilmiş ve gerektiği durumlarda üniversiteler ile iletişime geçilmiştir (Şekil 3.1.).

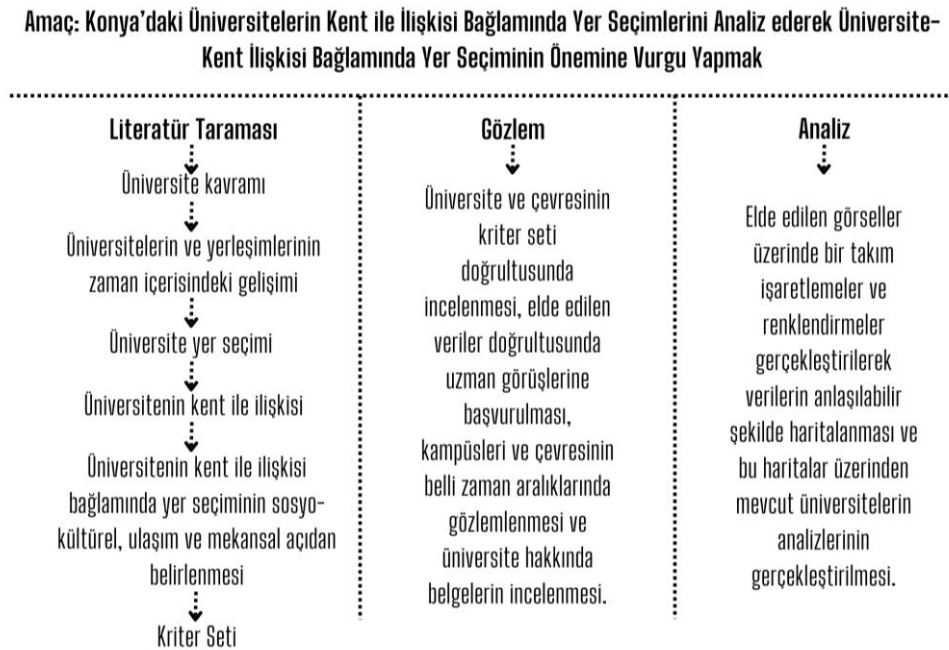

Şekil 3.1. Çalışmanın araştırma süreci

Çalışmada belirlenen kriter setine göre yerleşkelerin değerlendirmesini yapabilmek için gözleme dayalı veri toplama tekniği kullanılmıştır. Çalışma alanlarında uzun süreli gözlemler yapılmış, elde edilen bulgular hakkında görüşler alınmış, gerekli

dokümanlardan yararlanılmış, araştırmacının kendi görüş ve düşünceleri yansıtılarak çıkarımlarda bulunulmuştur. Kriter setine göre analiz edilen kampüsler yazarın görüşlerine dayanarak ‘yeterli’, ‘kısmen yeterli’ ve ‘yetersiz’ olmak üzere üç grupta sınıflandırılmıştır. Kriter seti doğrultusunda analizler gerçekleştirilirken bir kriterin yeterli olabilmesi için birçok gereklilik mevcuttur. Kampüsler bu gerekliliklerin hepsini veya çoğunluğunu sağlıyorsa ‘yeterli’, yarısını veya yarısına yakın bir oranı sağlıyorsa ‘kısmen yeterli’, hiçbirini sağlamıyorsa ‘yetersiz’ olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmada materyal olarak Google Earth yazılımı üzerinden indirilen uydu görüntülerinden ve üniversitelerden elde edilen kampüs planlarından yararlanılmıştır. Bu uydu görüntüleri ve master planlar üzerinde yapılan bir takım işaretleme ve renklendirmeler ile üniversitelerin kentle olan bağlantısı yansıtılmaya çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlar ışığında üniversite- kent ilişkisinin olumlu yönde gelişmesi için öneriler sunulmuştur (Şekil 3.2.).

Şekil 3.2. Çalışmanın yöntemi

4. ÜNİVERSİTELERİN KENTSEL YERLEŞİMİ VE KENT İLE İLİŞKİSİ

4.1. Üniversite ve Kampüs Kavramları

Üniversite kavramı, Latince bir kelime olan “universitas” kelimesinden (bütün, hepsi) batı dillerine, Fransızca üniversite kelimesinden de (Toplum bütününe açık, bütün bilgilerin öğretildiği kurum) Türkçe’ye geçmiştir (Eyüboğlu, 1998). Türk Dil Kurumu üniversiteyi, “Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip, yüksek düzeyde eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan fakülte, enstitü, yüksekokul vb. kuruluş ve birimlerden oluşan öğretim kurumu” olarak tanımlamıştır (TDK, 2024a). “Üniversiteler öğretmenler ve öğrenciler birliği anlamına gelen “Universitas magistrorum et scholarium” olarak adlandırılan ve uğraşları bilim alanlarını kapsayan grubun yaşadığı bir yerdir. ‘Universitas Studii’ (İncelemeler Topluluğu) kavramı da üniversiteler için bir dönem kullanılmıştır (Charle, Verger, 2005). Günümüzde ise üniversite, “Bilimlerin birliği” (Universitas literarum) anlamındadır (Kortan, 1981). Gürüz’e (2016) göre üniversite kelimesi universal (evrensel) veya unimversius-unity in diversity (çeşitlilikte birlik) kelimelerinden türetilmemiştir. Meray (1971) üniversiteleri, kuşaklar arasında bilgi aktarımı sağlayan, bireyin kişilik gelişmesinde etkisi olan, meslek eğitimleri veren, araştırmalar yapılan ve toplumsal problemlere çözüm üreten yükseköğretim kurumları olarak tanımlamaktadır. Birçok kaynakta farklı şekillerde karşımıza çıkan üniversite kavramının tanımı için bir çerçeve çizilememektedir. Timur (2000) üniversitelerin “pozitivist bir tarih anlayışının sınırları çerçevesinde Orta çağ Avrupa’sına özgü feodalitenin oluşturduğu bir kurum’ olarak tanımlanması durumunda başka dönemler için üniversite kavramının kullanılamayacağından bahsetmiştir. Üniversiteleri eğitimin son halkası, yönetici zümreleri yetiştiren bir yüksekokul olarak ele alırsak her dönem ve her eğitim sistemi için evrensel bir kavram olan ‘üniversite’ kavramının kullanılmasının uygun olacağı düşünülmektedir (Timur, 2000). Üniversite kavramı ülkelere ve bölgelere göre çeşitlilik gösterebilir. Bunun sebebi ülkelerin ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel yapılarındaki farklılıklardır (Meray, 1971; Pusey, 1978). Her toplumsal formasyon kendine uygun üniversiteyi oluşturmuştur (Timur, 2000). Almanya’da araştırma merkezi, Amerika’da ilerletici ve geliştirici teknoloji üretimi, Fransa’da entelektüel kurum, İngiltere’de kişisel formasyon ortamı olmak üzere bulunduğu ülke ve bölgeye göre üniversitelerin işlevi ve tanımı değişmektedir (Kaynar ve Parlak, 2005)

Üniversitenin eğitim, bilimsel araştırma ve toplumsal hizmet olmak üzere üç ana işlevi olduğu söylenebilir. Bunlardan eğitim hiç kuşkusuz üniversitenin birincil işlevidir. Başta sadece mesleki eğitim olarak görülürken zamanla kültürel içeriklerde eğitim kapsamına girmiştir. Ayrıca üniversite öğrencileri dışında halka açık programlar düzenlenerek sertifikaların verilmesi de üniversite işlevlerindendir. Ancak Günel (2013) üniversiteleri diğer okul sistemlerinden ayıran özelliği ‘en yüksek eğitim’ olarak ele alıp lisansın ve yüksek lisansın üniversite görevi olmadığını, sertifika programlarının ise bir eğitim değil hizmet olduğunu vurgulamış, üniversite işlevi olarak sadece doktora eğitimini ele almıştır. Hizmet işlevinin ise yanlış anlaşılıp sadece tıp fakültesi ile sınırlı kaldığı düşünülmektedir. Bu anlayışa göre diğer disiplinler hizmet işlevini yerine getirememiş olur. Hizmet işlevi aslında bilgiyi üretilip halkın kullanımına sunmaktır. Sertifika programları, konferanslar, sempozyumlar ve kurumların özel olarak istedikleri araştırmaları gerçekleştirmek hizmet işlevi kapsamına girmektedir. Üniversitenin temel işlevi bilgi üretimidir. Bir kurumun üç temel işlevi olmayacağına göre bu işlevlerden en önemlisi seçilmelidir. Bundan dolayı araştırmalarında Günel (2013), üniversitelerin temel işlevi olarak bilgi üretimini seçmiştir. Bu işlevin diğer iki işlev ile bir tutulmasının ise üniversiteye zarar vereceğini düşünmektedir. Bu işlevden aldığı güç ve yetkiyle diğer işlevler gerçekleştirilebilir (Günel, 2013). Literatür araştırmaları sonucunda öğretim ve araştırma merkezleri olan ve kamu liderliğinden sorumlu olan üniversitelerin işlevleri, kültür aktarma, meslek kazandırma, toplumu ve ekonomiyi etkileme, geçmişin objektif bir eleştirisini yapma, sosyal ve ahlaki eleştirilerde bulunma, bilgi ve düşüncüyü koruyup gerçeği araştırma olarak kabul edildiği görülmektedir (King, 1967; Leonard, 1969; Kısakürek, 1976; Varış, 1972).

Kampüs kavramı, ilk olarak ABD’de 1746 yılında kurulan Princeton Üniversitesi için binaların yer aldığı alanı ya da üniversite binaları arasındaki uzaklığı tanımlamak için kullanılmıştır (Oxford Ansiklopedik Sözlük, 1989). TDK’de (2024b) yerleşke anlamına gelen kampüs kavramı, Fransızca campus sözcüğünden dilimize geçmiştir. Üniversite birimlerini barındıran şehir içinde veya dışında yer alan akademik köy anlamına gelmektedir (Sönmezler, 1995; akt. Gençer Külahlı, 2017). Birçok fonksiyonu barındırıp kendine yetebilen kampüsler, kentsel yerleşkeler olarak da adlandırılabilir (Turcan, 1996). Bir başka deyişle farklı kültürel çevrelerden gelen insanları bir arada toplayan mikro-kamusal mekanlar olarak tanımlanabilir (Amin, 2008). Kentin belirli bölgelerine dağılmış üniversite yapılarını kampüs olarak tanımlamak doğru olmayabilir. Kent dışına taşınan üniversiteler büyük alanlara

yerleştiği ve kendi kendine yetebilecek tüm fonksiyonları içinde barındırdığı için kampüs olarak adlandırılmaktadır (Erkman, 1990). “Kampüs sözcük olarak, “açık alan” ya da “düzlük” anlamına gelmektedir. Kampüsler, bir üniversiteyi oluşturan binaların içinde bulunduğu alanı ve üniversiteyi, koleji ya da yükseköğrenim veren enstitüleri meydana getiren tüm binaları içerir.” (Whittick, 1974, akt; Özer, 2008). Sosyalleşme olgusuna dikkat çeken Kurtoğlu (2010) yerleşkeleri “Entelektüel bir ortam sağlamak amacıyla farklı insanları ve onlara ait düşünceleri belli sınırlar içinde bir araya getirerek, sosyal alışverişe zemin sağlamak için kurulmuş üniversite kentleri” olarak tanımlamıştır (Kurtoğlu, 2010). Üniversite yerleşkeleri farklı fonksiyonlu alanların bir arada bulunduğu büyüme eğiliminde olan eğitim dokularıdır. Bir yerleşmenin kentsel yerleşme olarak adlandırılması için üç kriter bulunmaktadır. 2000 kişiden fazla nüfusa sahip olması, 50 kişi/hektar yoğunlukta bir yoğunluğu sahip olması veya barınma, çalışma, dinlenme, ulaşım olmak üzere dört işlevi barındırması kentsel yerleşmenin üç kriteridir. Erkman’a göre üniversite kampüsleri bu kriterleri barındırdığı için kentsel yerleşmelerdir (Erkman, 1990).

Günümüze kadar üniversite tipolojileri sürekli değişim göstermiştir. Bu değişim kronolojik bir şekilde Antik Yunan döneminde Academia, Orta çağda studia generalia, rönesans dönemi modern tanımına yakın ilk üniversiteler, sanayi devrimi ile seküler üniversite, uzaktan eğitim ve açık üniversite, günümüzde ise özel ve sanal üniversite ile girişimci üniversiteler olarak sıralanabilir (Özyetgin Pöschl, 2019).

4.2. Üniversitelerin Kentsel Yerleşiminin Tarihsel Gelişimi

Üniversitelerin kentsel yerleşiminin tarihsel gelişimi dünyada ve Türkiye’de olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir. Dünyada üniversitelerin kentsel yerleşiminin tarihsel gelişimi başlığı altında yurt dışında bulunan üniversitelerin tarihsel süreçte kentsel yerleşimlerindeki yaşanan değişimler örnek üniversiteler üzerinden analiz edilmiştir. Türkiye’deki üniversitelerin kentsel yerleşiminin tarihsel gelişimi başlığı altında ise medreselerden başlayarak kronolojik sıraya göre Türkiye’de bulunan üniversitelerin tarihsel süreçte kentsel yerleşimlerindeki yaşanan değişimler örnek üniversiteler üzerinden analiz edilmiştir.

4.2.1. Dünyada Üniversitelerin Kentsel Yerleşiminin Tarihsel Gelişimi

Batı medeniyetinin kuruluşu Yunan felsefesi, Roma hukuku, Hristiyan skolastiği olmak üzere üç temelden oluşmaktadır (Çınar, 1998). Yunan döneminde üniversite kurumları ikiye ayrılmaktadır. Gymnasiumlar, spor alanlarının yer aldığı avlu ve etrafındaki dersliklerden oluşmuş halka açık kurumlardır. Gymnasiumlardan daha üst düzey eğitim veren akademiler ise devlet memuru yetiştirmeyi amaçlamıştır. 2 ve 3. yüzyıllarda roma döneminde Yunan gymnasiumlara benzer halka açık kurumlar ortaya çıkmıştır (Özer, 2008). Hristiyanlığın resmi din olarak kabul edilmesinden sonra İtalya, Fransa, Almanya ve İngiltere başta olmak üzere birçok Avrupa ülkesinde Hristiyan skolastiği yaygınlaşmış ve din temelli üniversitelerin kuruluşuna kadar devam edecek olan eğitim kurumları artmaya başlamıştır. Başlangıçta lonca halinde olan bu kurumlar daha sonrasında büyüyerek derslikleri içeren kurumlar haline gelmiştir. Hristiyanlığın Avrupa’da yaygınlaşmasıyla Latince dili eğitimde benimsenmiş ve Latin okulları ortaya çıkmıştır. Ancak Wissema’ya (2014) göre ilk üniversiteler, Latin okulu dönüşümünden oluşmamıştır. Üniversiteler, kilise otoritesine ve yetkililere herkese açık ders verme izni tanınmasıyla oluşan toplulukların gelişimi ile oluşmuştur. Timur (2000) temeli kiliseye dayanan üniversitelerin geçmişte bilgi vermek amacıyla açılmadığından, dini eğitim vermek amacıyla kurulduğundan bahsederek Wissema’yı destekler nitelikte görüş ileri sürmüştür. Orta çağ Avrupası’ndan itibaren temellerinin atıldığı üniversitelerin o dönemde Çin manastırları ve İslam medreselerinden etkilendikleri ileri sürülmektedir (Varış, 1972; akt. Türeyen, 2002). Bu görüşe göre üniversitelerin temeli manastır, kilise ve medreselere dayanmaktadır. Bu doğrultuda tüm görüşlerin ortak noktası din temelli bir sistemin dönüşmesiyle üniversitelerin oluşmasıdır. Bu dönüşüm kimi görüşlere göre din temelli sisteme karşı kazanılmış bir zafer olarak görülmektedir.

Tarihte ilk üniversitenim Bologna Üniversitesi olduğu konusunda görüş birliği vardır (Şekil 4.1.) Ancak eğitim hayatının başında diploma vermeyen, sonradan diploma vermeye başlayan kurumları da göz önüne alırsak MÖ 7.yüzyılda Pakistan’da kurulan Taksasila ilk üniversite olarak kabul edilebilir (Şekil 4.2.). Eğer universitas scholarium tanımı esas alınırsa Bizans’ta kurulan Magnaura (MS 849) ilk üniversite olarak gösterilebilir. Bazı kaynaklara göre Eflatun’un Akademiası (MÖ 400) ve Aritoteles’in Lyceum’u (MÖ 387) yükseköğretimin temellerini oluşturmaktadır (Günel, 2013). Charle ve Verger ise (2005) çalışmalarında “Eğer üniversiteyi nispeten sarıh bir şekilde belli sayıda disiplinin yüksek bir düzeyde öğretim için bir araya gelmiş, özerk öğrenci

ve öğretmen cemaati olarak kabul edersek bu kurumun 13. yüzyıl başında İtalya, Fransa ve İngiltere’de doğmuş Batı’ya özgü bir kurum olduğunu savunmaktadır. Bu bilgiler ışığında Günel’in (2013) da çalışmasında belirttiği üzere üniversitelerin nerede kurulduğu konusunda görüş birliğinin bulunmamasının nedeni üniversite kavramının tam olarak tanımlanmaması veya bu tanımın süreç içerisinde birçok değişime uğramasıdır. Farklı görüşler tarafından üniversitelere yüklenen işlev ve tanıma göre ilk üniversitenin nereye kurulduğu hakkında görüşler değişkenlik göstermektedir.

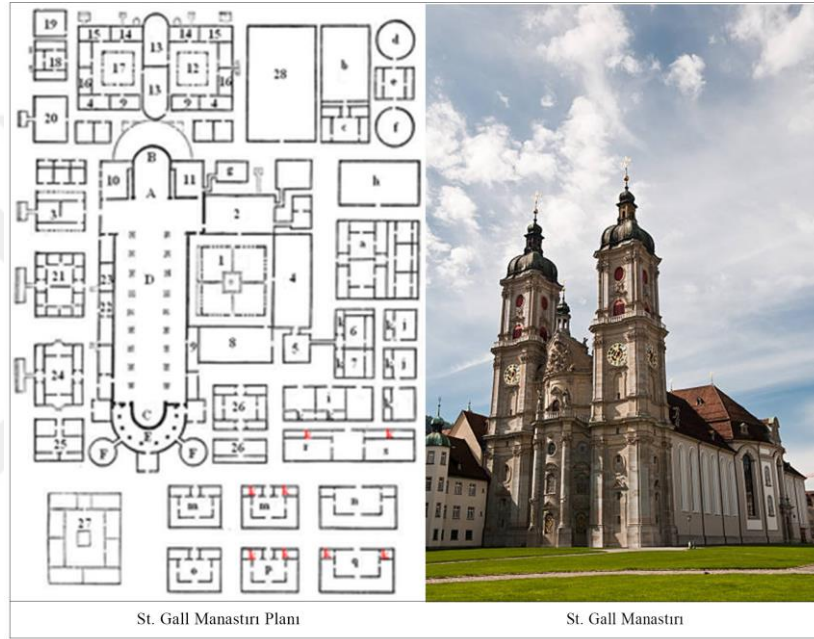
Şekil 4.1. Bologna Üniversitesi (Anonim, 2024a)

Şekil 4.2. Taksila Üniversitesi kalıntıları (MÖ. 7. yüzyıl- MS. 5. Yüzyıl) (Anonim, 2024b)

Orta çağ dönemindeki toplum yapısından dolayı üniversite alanları kent mekanlarından ayrı tutulmaya çalışılmıştır. Yerleşke tasarımlarında kapalı alanlar, iç avluya dönük yerleşimler, kendi kendine yetebilmesini sağlayan işlevleri içermesi ve

aksiyel düzenleme seçimleri orta çağ üniversite mimarisinde belirleyici olan bu görüşün yansımalarıdır. Özellikle manastır mimarisini bu konuda örnek gösterebiliriz. İlk üniversiteler de manastır modelinden etkilenecek ilk olarak kendini koruma içgüdüğü ile dışa kapalı yapılanmalar göstermiştir (Sönmezler, 2003) (Şekil 4.3.). Din temelli olan orta çağ üniversite yapıları tapınak mimarisi ile benzerlik göstermektedir. Thomas Jefferson’ın Virginia Üniversitesi Yerleşkesini tasarlarken Fortuna Virilis Tapınağını taklit etmesinden üniversitelerin tapınak mimarisine uygun bir şekilde yapıldığı sonucunu çıkarabiliriz (De Botton, 2007)(Şekil 4.4.).

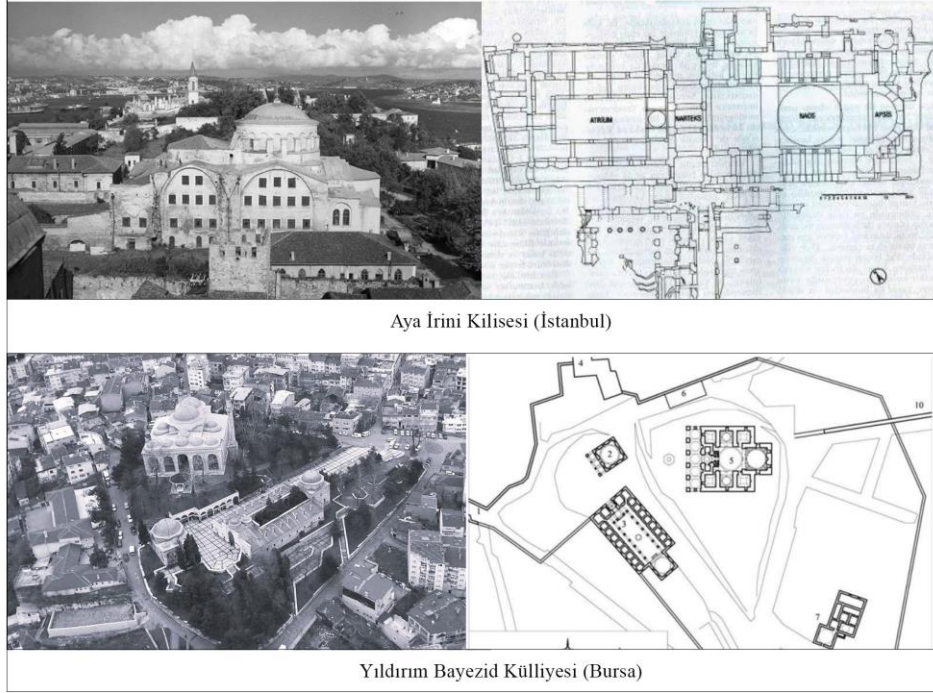
Şekil 4.3. St. Gall Manastırı (Anonim, 2024c)

Şekil 4.4. Virginia Üniversitesi ve Fortuna Virilis Tapınağına benzerliği (Virginia Üniversitesi, 2024a)

14. yüzyılın sonlarına doğru hümanizm akımının artması ve Rönesans döneminin başlamasıyla kilisenin gücü ve bunun sonucunda eğitimdeki din konularına verilen önem azalmıştır. Rönesans hareketleri ve matbaanın bulunması üniversiteleri etkilemiş ve din eğitiminden uzaklaşan üniversiteler halktan da uzaklaşarak içe dönük

hale gelmiştir (Aydemir, 1975; akt. Özer, 2008). O dönemin bilim konularından olan tarih ve felsefe konuları dikkat çekmeye başlamıştır. Bu dönemde bazilika plan tipi yaygınlaşmaya başlamıştır. Sapience Koleji bu plan tipine örnektir. Üstü açık avlu etrafında yer alan portiko ve derslikler ile kiliseden oluşmaktadır. Kortan (1981) bu plan tipolojisinin ile Beyazıt Külliyesi'ne (Bursa) benzediğinden bahsetmektedir (Şekil 4.5.).

Şekil 4.5. Aya İrini Kilisesi (bazilika plan tipi) ve II. Bayezid Külliyesi (Aya İrini Kilisesi, 2024; Yıldırım Bayezid Külliyesi, 2024)

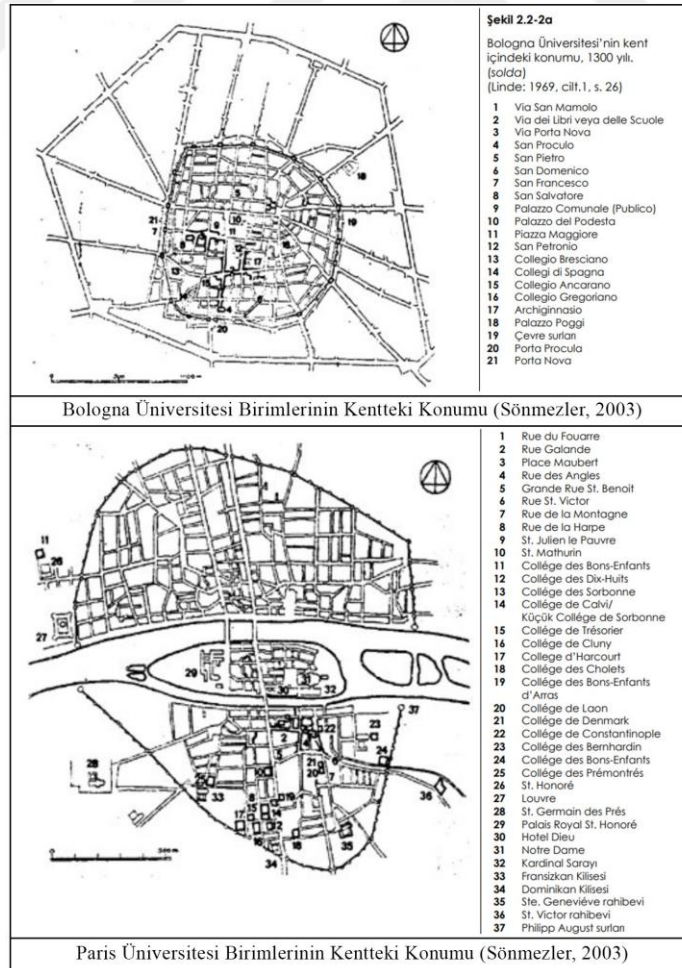
Reform hareketiyle birlikte insan ölçeğinden uzak olan bazilika plan tipi yerine insan ölçeği dikkate alınarak tasarlanmış kilise mimarisi yaygınlaşmıştır. Yeni bilim dallarının ortaya çıkmasıyla üniversitenin yerleşme prensipleri arasında eğitim ve araştırma arasındaki birlik ilişkisi artmış ve bu dönemde üniversitenin yerleşimleri yeniden düzenlenmiştir. Bu dönemde üniversitelerin genellikle eski yapılarda dağınık, avlulu veya doğa içinde pavyonlar şeklinde binalarda yer almasındaki amacı şehir ile üniversite çatışmasını engellemektir. Zamanla bu düşünce etkisini kaybetmiş ve Endüstri Devriminde yeni bilimlerin ortaya çıkmasıyla üniversiteye talep artmıştır (Çınar, 1998).

İlk üniversiteler başlangıçta öğretmenlerin konaklama alanları olan kolej yapılarında kurulmuştur. Zamanla kilise ve manastırların kullanıma açılmasıyla toplantıların ve konferansların bu alanlarda gerçekleştiği belirtilmiştir. Bologna'da ilk kolej olan İspanyol Koleji (Collegia di Spagna) kent içinde avlulu bir yapıya sahiptir

(Şekil 4.6.). Paris'in güneyinde inşa edilen ve 1215 yılında Seine Nehri yakınına taşınması ile üniversite kenti haline gelen Paris Üniversitesi, ilk yapısı İspanyol Koleji olan ve daha sonra Bologna kentinde dağınık bir oluşum gösteren Bologna Üniversitesi ile benzerlik göstermektedir (Lengart, Vince, 1992; akt. Sönmezler, 2003) (Şekil 4.7.).

Şekil 4.6. İspanyol Koleji (College di Spagna) (Borrajó y Herrera, Giner de los Ríos, 1880)

Şekil 4.7. Bologna ve Paris üniversitelerinin kentteki yerleşim şemaları (Sönmezler, 2003)

İngiliz kolejlerinde dışa kapalı, üç tarafın birbirine bağlı olduğu tekil bina tipolojisi vardır. Ancak Amerika'daki yapılarda ahşap kullanılması nedeniyle yangın riskine karşı bu binalar ayırık üç bina şeklinde tasarlanmıştır (Özer, 2008). Başta birçoğu mevcut binaların dönüşümü ile oluşan üniversiteler zamanla kent içinde kendi yapılarını inşa ederek ve yakın çevresinde gelişerek oluşum göstermişlerdir.

17. ve 18. yüzyılda Hristiyanlığı yaymak amacı ile din okulları artmış ve din-bilim çatışması ortaya çıkmıştır. 1746 yılında kurulan Princeton Üniversitesinde de olduğu gibi bina etrafında geniş yeşil alanların bırakılmasına yönelik planlama eğilimi başlamıştır (Şekil 4.11.).

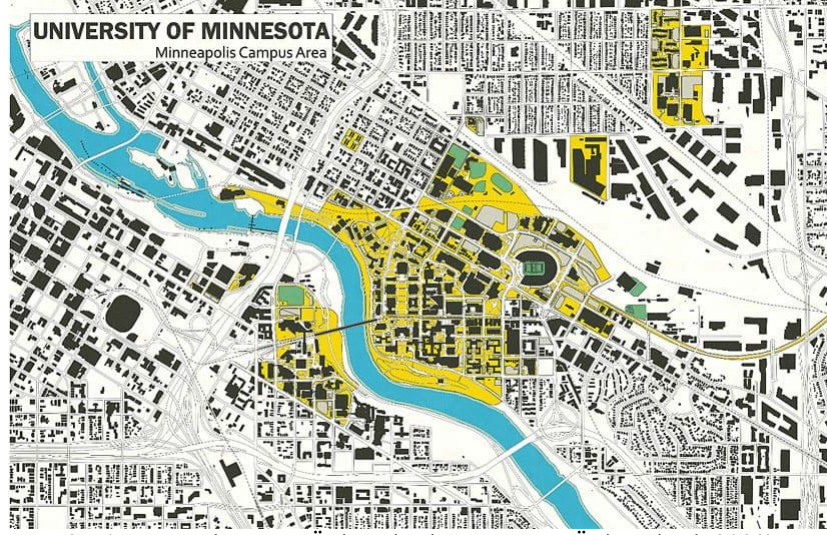
Şekil 4.11. Princeton Üniversitesi (Princeton Üniversitesi, 2021)

Fransız İhtilalinden sonra cinsiyet ayrımı kaldırılmış, üniversiteler devlet yönetimine devredilmiş, üniversite ücretleri kaldırılmış ve milli eğitim fikri ortaya çıkmıştır. 1793 yılında tüm üniversitelerin kaldırılmasıyla devlet himayesinde politeknik, sağlık, hukuk, sanat ve meslek okulları ortaya çıkarılmıştır. Pratik eğitime dayalı sistemlerinden dolayı 19-20. yüzyıllarda bu okullar önem kazanmış ve öğrenciler tarafından tercih edilme sayıları artmıştır (Aydemir, 1975; akt. Özer 2008; Şen, 1987). Kolonileşme ve Amerikan Devrimi döneminde üniversite yerleşimi kent dışına yönelmiştir. Bu kent dışına yönelimin nedenlerinden biri Püritanizm'e atfedilen doğa düşüncesinden dolayı kentten izole tasarlanma çabasıdır (Lenglart, Vince, 1992; Turner, 1984; akt. Sönmezler, 2003). Napolyon, 1806 yılında kurduğu yeni yapı ile daha önce var olan 'grandes ecoles' ü temel alarak üniversiteleri tekrar canlandırmış ve yenilerini eklemiştir. Birçok alanda eğitim veren bu kurumlar elit kesime hizmet eden kurumlar olup ücret karşılığı eğitim vermektedir (Kuyrukçu, 2019). Humboldt, yükseköğretim

kademesi reformu konusundaki yayınladığı bir raporda tüm bilim dallarının dayandığı ana bilim dalı olarak felsefe, yaratıcı bir zihni üretimi amaç edinen bilimsel faaliyet, araştırma ve öğretimin birliği ve devlete ve kiliseye karşı özerk olma ilkelerini kapsayan dört temel ilke ile günümüz üniversitelerinin temelini oluşturmuştur. Bu ilkeler ışığında Berlin Üniversitesi kurulmuştur (Aytaç, 2018; Gürüz, 2016).

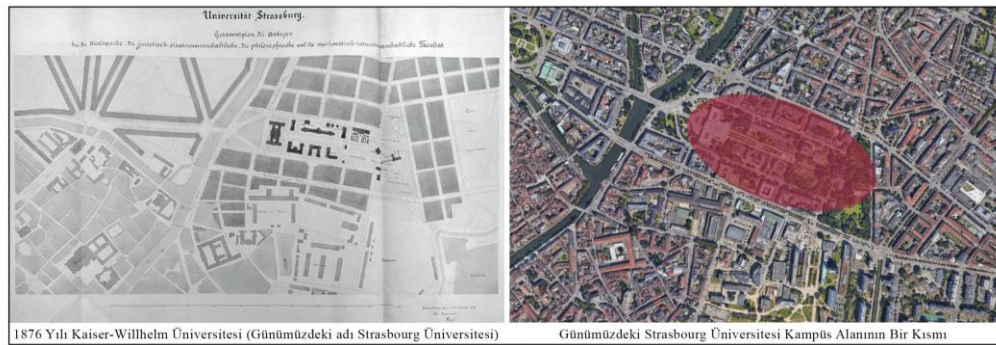
19. yüzyılda herkese eşit şekilde eğitim hakkı tanınması, yeni bilim dallarının ortaya çıkması ve Cambridge Üniversitesi'nin öncülük ettiği “üniversitelerin yayılma hareketi” (University Extension Movement) yükseköğrenime ilginin artmasına neden olmuştur (Şen, 1987). Amerika’da 1862 yılında Morrill Kanunlarıyla birlikte arazi bağışlanması yoluyla eğitim kurumları finanse edilmiştir. Land Grant üniversitelerinin planlamasında Olmsted, kampüs tasarımının esnek, gerektiğinde ilave yapılabilecek, yeşil alan içerisinde ve mütevazî olması gerektiğini savunmuştur. 19. yüzyılın sonlarında bilim, teknoloji ve üniversite eğitimi açısından önde gelen batı dünyası diğer ülkeler tarafından örnek alınmaya başlanmıştır 20. yüzyılın başlarında üniversiteler topluma karşı sorumlu hale gelmiştir. II. Dünya savaşı sonrası gelişmeler nedeniyle üniversiteler öğrenci taleplerini karşılamak için büyümek zorunda kalmış, eğitim programlarının çeşidi artmış ve bunun sonucunda karmaşa ortaya çıkmıştır (Sönmezler, 1995; akt. Özer 2008).

Amerikan kampüs tipolojisi; geniş alanlara yayılan ve doğal çevreyle bütün tasarlanan devrim sonrası kampüsleri, bölge üniversiteleri olan land grant kampüsleri, aksiyel organizasyonu ile beaux arts kampsüleri, İngiliz kolejlerini canlandırma gayesiyle ortaya çıkan eklektisit kampüsleri olmak üzere aşamalandırılabilir. Devrim sonrası kampüsler genellikle U tipi yerleşim sistemine sahip olup açık olan avlunun bir kenarı kentli ile bağlantıyı sağlamaktadır. North Carolina ve Virginia Üniversiteleri bu yerleşim sistemine örnek verilebilir (Şekil 4.12.).

Şekil 4.14. Minnesota Üniversitesi (Minnesota Üniversitesi, 2023)

1928 yılında yapılan C.I.A.M. toplantısında mimarlık ve şehir bölge planlama kapsamında yeni kararlar alınmıştır. Bu kararlardan kent mimarisi ile çok benzerlik gösteren üniversite yerleşkeleri de etkilenmiştir. Bunun sonucunda yerleşkelerde gerekli alanlar, çalışma, barınma, dinlenme ve ulaşım alanları olarak belirlenmiş ve bu karar doğrultusunda Le Corbusier 1936 yılında Brezilya Üniversite Kentini tasarlamıştır (Doğan, 2003; akt. Yıldızoğlu, 2006). Bu toplantıda alınan kararlar hem kent tasarımında hem de küçük bir kent olan kampüs tasarımlarında etkisini göstermiştir. Kortan'ın (1981) belirttiği üzere üniversite tasarım ilkeleri çağdaş kent tasarım ilkelerine köşüt olarak gelişmiştir. Roma'da (1933-1936) ve Londra (1930-1965)'da üniversiteler kent dışına yönelmeye başlamıştır. Bunun sonucunda kampüs yapılanmaları artmıştır. Strasburg'daki Kaiser-Willhelm Üniversitesi (1878) ilk kampüs örneklerinden birisidir (Şekil 4.15.) (Şen, 1987). Kaiser Wilhelm Üniversitesi (1878) park içinde yeşil dikdörtgenin etrafında sıralanmış binalardan oluşmaktadır. Bu kampüs analiz edildiğinde ilk kampüslerde avlu uygulamasının da mevcut olduğu görülmektedir (Kortan, 1981). Günümüzde üniversitenin ismi Strasbourg Üniversitesi olarak değişmiştir. Kurulduğu dönemde kent dışı yerleşime sahip olan kampüs alanı günümüzde kentin gelişmesi ile kent içi yerleşim haline gelmiştir.

Şekil 4.15. Kaiser-Willhelm Üniversitesi'nin 1876 ve günümüz yerleşimi (Pottecher ve Inssenmann, 2018)

Çınar (1998) orta çağ üniversite sistemlerinin öne çıkan özelliklerini, orta çağ döneminde fakülte ve sosyal alanlar arasında bağlantının zayıf olması, Oxford ve Cambridge siteminde disiplinler arası bağın zayıf olması ve Bath Üniversitesi sisteminde ise üniversiteli ile kentliler arasında bağın kuvvetli olması şeklinde özetlemiştir (Şekil 4.16.).

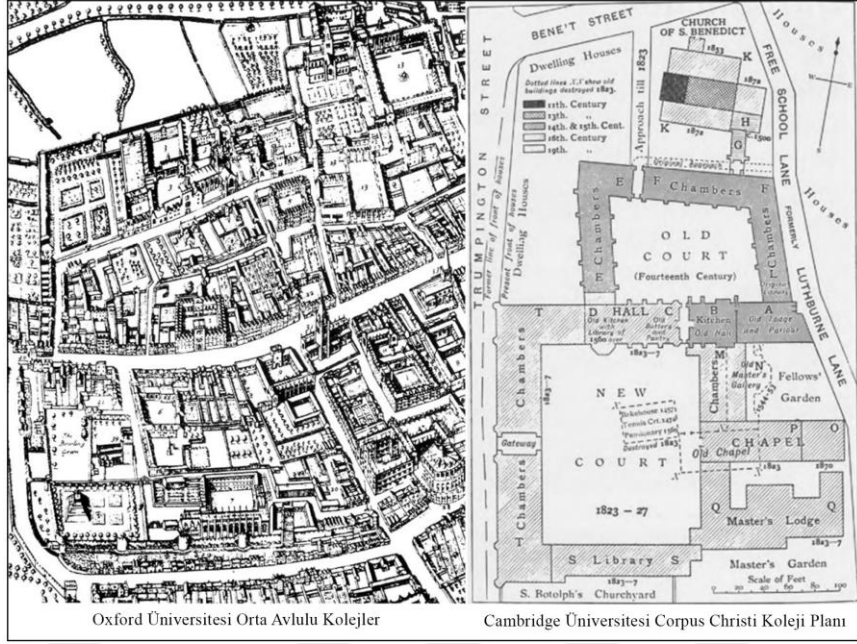
Şekil 4.16. Kent dolaylarında yer alan Bath Üniversitesi (Bath Üniversitesi, 2024)

Dönemsel olarak toplumsal gelişmeler sebebiyle değişime uğrayan üniversiteler ilk kuruldukları dönemde kent içi veya kent çeperinde kent ile bir bağ kurmadan, içe dönük şekilde yerleşim göstermişlerdir. Bu tür üniversitelerin birçoğu zamanla kente

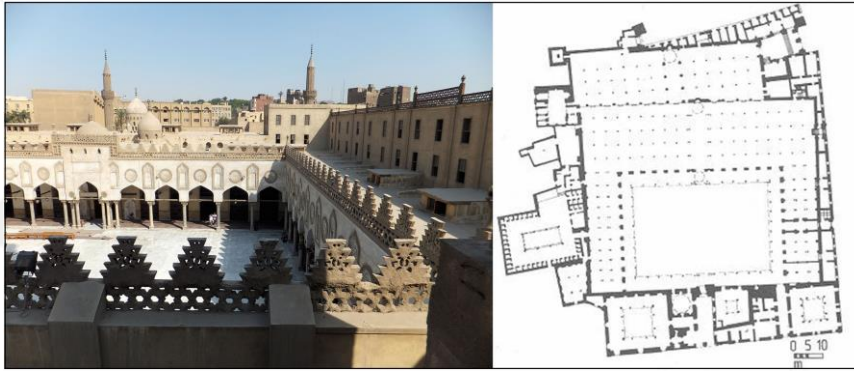
açık hale gelerek kent ile bütünleşmiştir. Uydu kentlerde kurulan üniversiteler ise kentten bağımsız bir durumdayken zamanla üniversite çevresinin ve kent ulaşımının gelişmesiyle etrafında kent dokusu oluşmaya başlamıştır. Kampüs oluşumu ile üniversiteler tamamen kentten kopararak kent dışına yönelmişlerdir. Günümüzde teknolojinin gelişmesi ve kent dışında yerleşim gösteren birçok üniversitenin çevresinin gelişmesi ile bu üniversitelerin kent ile oluşan bağları güçlenmiştir.

4.2.2. Türkiye’de Üniversitelerin Kentsel Yerleşiminin Tarihsel Gelişimi

Türkiye’nin üniversite tarihinde değinilmesi gereken en önemli kurumlar medreselerdir. 10. yüzyılda devletin ileri gelenleri ve zenginler tarafından kurulan vakıf kurumları olan medreseler yükseköğretim kurumlarının köklerini oluşturmaktadır. Cami bir ibadet yeri olmasının yanı sıra eğitim mekânı olarak da kullanılmaktadır. Medreseler ile camiler arasındaki fark medreselerin daha sistematik bir eğitim sistemine sahip olmasıdır. Hayit’e göre (1993) ilk medrese Buhara’da 937 yılında kurulan Faracek Medresesidir. Anameriç ve Rukancı’ya (2008) göre ise ilk medrese Fatımiler döneminde (909-1171) Mısır’da kurulmuştur. Medreseler söz konusu olduğunda akla ilk gelen kurum, Nizamiye Medreseleridir. Nizamül Mülk dini otoriteden bağımsız ancak dini eğitim veren medreseleri birleştirerek sistemli bir kuruluş haline getirmiştir (Arseven, 1956; akt. Çınar 1998; Stanton, 1990). Nizamiye Medreseleri Tuğrul Bey’in 1040 yılında Nişabur’da kurduğu mescithan kompleksinin gelişmiş halidir. Timur (2000) çalışmasında Batılı bir araştırmacının Nizamiye Medreselerini Oxford ve Cambridge Üniversitelerine benzettiğinden bahsetmektedir (Şekil 4.17.). Günümüzde Nizamiye Medreselerinin nüvesi Al Azhar Medresesi’dir. (Şekil 4.18.) (Timur, 2000).

Şekil 4.17. Oxford ve Cambridge üniversitelerinin avlulu kolej yapıları (Turner, 1984; Thomas, 1897)

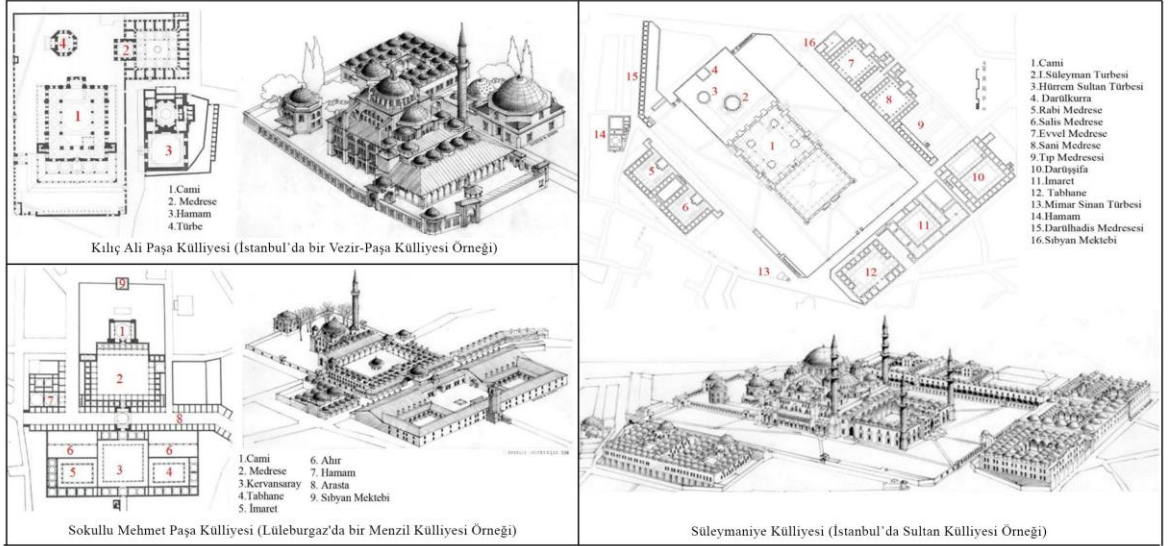
Şekil 4.18. Al Azhar Medresesi planı ve avlu görünüşü (Anonim, 2024d)

Medreselerin mekânsal gelişimi uzun yıllara dayanır. Ancak birçok medrese aynı plan tipolojisi temel alınarak oluşturulmuştur. Temel alınan plan tipinde üç ana bölüm yer almaktadır; eyvan-dershane, mescit-revak-hücre, odalar (Turcan, 1996). İşlev ve büyüklüğe göre medrese dönemindeki eğitim yapıları sıralandığında en küçük mescit, cami, mescithan ve en büyük medrese olarak sıralanabilir. Türkiye’de üniversitelerin temelini oluşturan medreseler genelde kent içinde ve dışı kapalı şekilde yerleşim göstermiştir. (Şekil 4.19.).

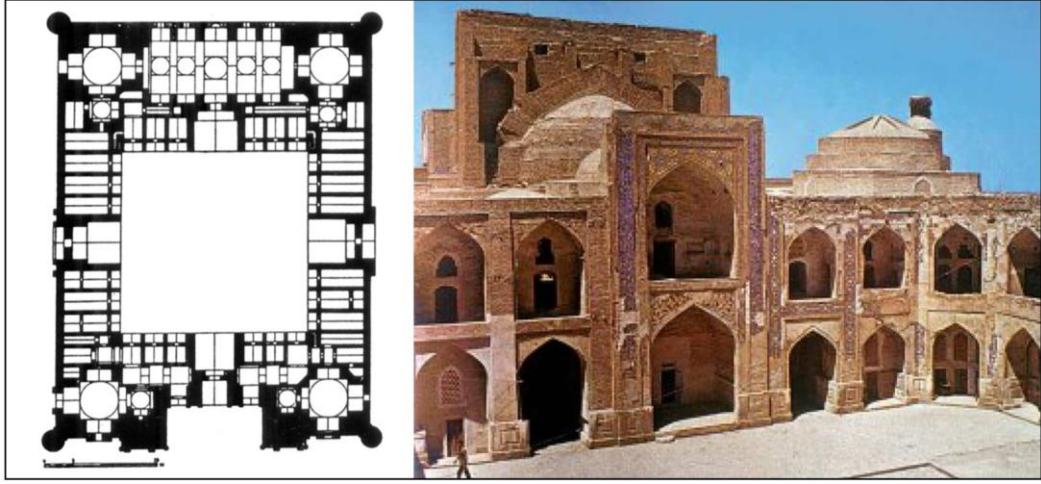
Şekil 4.19. Karatay Medresesi, Gök Medrese, Sırçalı Medrese ve İnce Minareli Medrese'nin plan ve konumları (Akok, 1970a; Caner, Bakırer, 2009; Oral, 1961; Akok, 1970b)

Medrese döneminde mescit ve camilerin kent halkına açık mekanlar olduğunu ve kent halkının özellikle bu mekanları kullanım sıklığının fazla olduğu düşünüldüğünde eğitimci ve öğrenciler ile halkın sürekli iletişim halinde olduğunu söylemek mümkündür. Ancak medreseler dışı kapalı yapılanmaya sahiptir. Bu durum dönemin ve eğitim sisteminin bir getirisi. Medrese kurumlarından sonra Osmanlı Devleti'nin gelişmesi ve yeni işlevlerin eklenmesi ile medreselerden daha büyük alanlar kaplayan külliye ortaya çıkmıştır (Şekil 4.20.). Külliye, içinde han, hamam, kütüphane, kitaplık gibi birçok işlevi barındırır ve bu işlevler kent kullanıma açıktır (Türeyen, 2002).

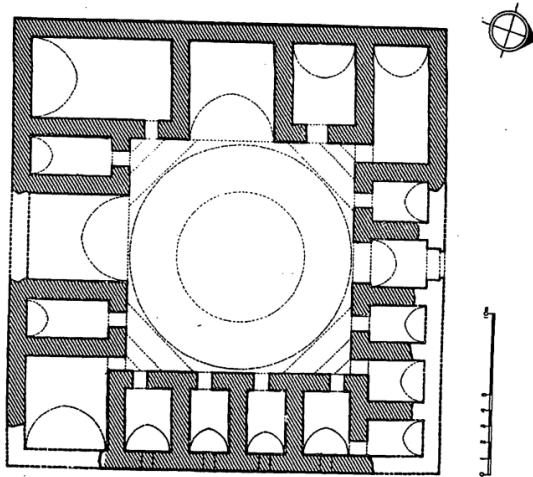
Şekil 4.20. Kılıç Ali Paşa Külliyesi, Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi ve Süleymaniye Külliyesi plan ve görünüşleri (Necipoglu, 2005; akt. Sınnmaz, 2017)

Andre Godard'ın kazı çalışmalarında ortaya çıkan Hargird Nizamiyesi kalıntılarında nizamiyenin kare biçimli bir avluya açılan dört eyvanlı bir yapı olduğu tespit edilmiştir. Bunun temelini oluşturan düşünce tartışma konusu olmuştur. Farklı düşüncelere göre Mısır, Suriye veya başka yerlerden bu plan tipinin geldiği düşünceleri ortaya atılmıştır. Ancak Kuran (1969) bu plan tipinin herhangi bir temeli olmadığını, sadece simetrik ve rasyonel bir tasarım oluşturma çabası olduğunu öne sürmüştür. Bir döneme kadar kapalı avlulu medrese tiplerinin açık avlulu medreselerin bir çeşidi olarak ortaya çıktığı düşüncesinin aksine dört eyvanlı ortası kubbeli Orta Asya evleri bu medrese tipinin Orta Asya'dan yayıldığını göstermektedir. Kuban (1981) medrese yapı tipolojisinin kökenini Horasan'da ve Türkistan'da yaygın konut tipi olan iç avlulu ve eyvanlı evlerin olabileceğini ifade etmektedir. O dönemin teknik imkanlarından dolayı medrese büyüklüğü göz önüne alınarak kubbenin yapılması zor olduğundan vazgeçildiği ve bunun sonucunda açık avlulu medrese tiplerinin ortaya çıktığı düşünülmektedir (Şekil 4.21.). Ayrıca iklim şartları göz önüne alındığında bu açık avlunun doğal havalandırmayı sağladığı için tercih edildiği düşünülmektedir (Kuran, 1969; Çınar 1998).

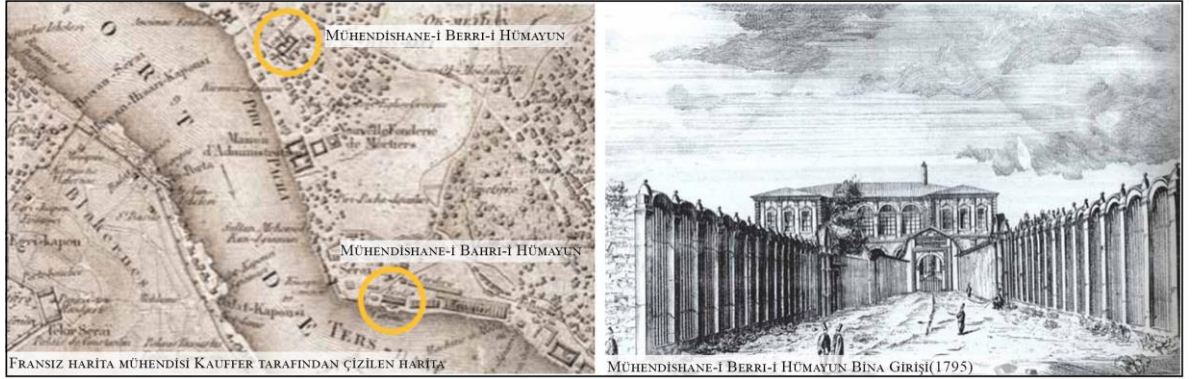
Şekil 4.21. Uluğ Bey Medresesi (Açık Avlulu Medrese) (Beksaç, 2012; Akın, 1990; akt. Sönmezler, 2003)

Taç kapı ve tonozlu bir geçişe sahip olan açık avlulu medreselerin geçit karşısında eyvan bölgesi bulunmaktadır. Eyvanın iki tarafında büyük odalar yer almaktadır. Eyvan ve taç kapı arasında sağ ve sol bölgelerde derslerin gerçekleştiği hücreler yer almaktadır. Hücrelerin önünde revaklar ve orta avluda havuz bulunmaktadır. Havuzun üstü kubbe ile örtülmüştür. Giriş bölgesinin iki tarafında mescit, yönetim ve türbe bölümleri yer almaktadır. Kapalı avlulu medreseler açık avlulu medreselerden önce ortaya çıkmıştır (Şekil 4.22.). Kare planlı, avlulu ve kubbeli olan bu plan tipinde yan bölgelerde eyvan yoktur. Bu iki plan şeması değişimlere uğrayarak zamanla gelişmiştir. Beylik döneminde taç kapının iki tarafına minare eklenmiştir. Eyvan yerine kubbeli, görkemli mescit, derslane yerleştirilmiştir. Osmanlı Devleti döneminde İstanbul'un fethinden sonra medrese yapımı hızlanmıştır (Yetkin, 1970; Türeyen, 2002).

Şekil 4.22. Yağıbasan Medresesi (Çukur Medrese) Planı (Kuran, 1968)

Yeni bilim alanlarına ihtiyaç doğmuş ve medrese dışı eğitim kurumları oluşmuştur. 1863 yılında açılan ve İstanbul Üniversitesi'nin nüvesi olan Darülfünun kurumunda başlangıçta halka açık konferanslar şeklinde dersler verilmiştir (Hatipoğlu, 2000). 1933 yılında 2252 sayılı kanun ile Darülfünun kapatılıp İstanbul Üniversitesi açılmıştır. Üniversite kavramı Türkiye'de ilk kez bu yasada geçmiştir. İstanbul Üniversitesi'nin ardından 1944 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi açılmıştır. Bu üniversiteler daha önce kurulan başka kurumlardan dönüştükleri için temelleri daha eski dönemlere dayanır. Bu dönemde ilk olarak kent merkezinde tek yapı halinde oluşan üniversiteler daha sonra dönemin ihtiyacına göre değişime uğramışlardır. Kent merkezinde kullanılmayan yapılar üniversite kullanımına sunulmuş veya yeniden inşa edilmiştir. Mühendishane-i Bahri Hümayun (1773), Mühendishane-i Berri Hümayun (1795), Hendese-i Mülkiye (1883), Mühendis Mekteb-i Alisi (1909), Yüksek Mühendis Mektebi (1928), İstanbul Teknik Üniversitesi'nin günümüze kadar aldığı isimlerdir (Şekil 4.23.). Üniversite eğitimine Gümüşsuyu Kampüs alanında başlanmıştır. Taşkışla ve Maçka kampüsleri de üniversitenin ilk kampüsleri arasında yer alır. Tüm bu kampüsler kent içinde konumlanmaktadır (Şekil 4.24.). İstanbul Teknik Üniversitesi'nin Ayazağa, Gümüşsuyu, Maçka, Taşkışla ve Tuzla bölgelerindeki kampüsleri ele alındığında bir kent üniversitesi olduğu söylenebilir (Şekil 4.25.).

Şekil 4.23. Mühendishane-i Berri-i Hümayun ve Mühendishane-i Bahri-i Hümayun binalarının konumları ve Mühendishane-i Berri-i Hümayun binasının giriş bölgesinin görünümü (Kaçar, Zorlu, vd., 2012)

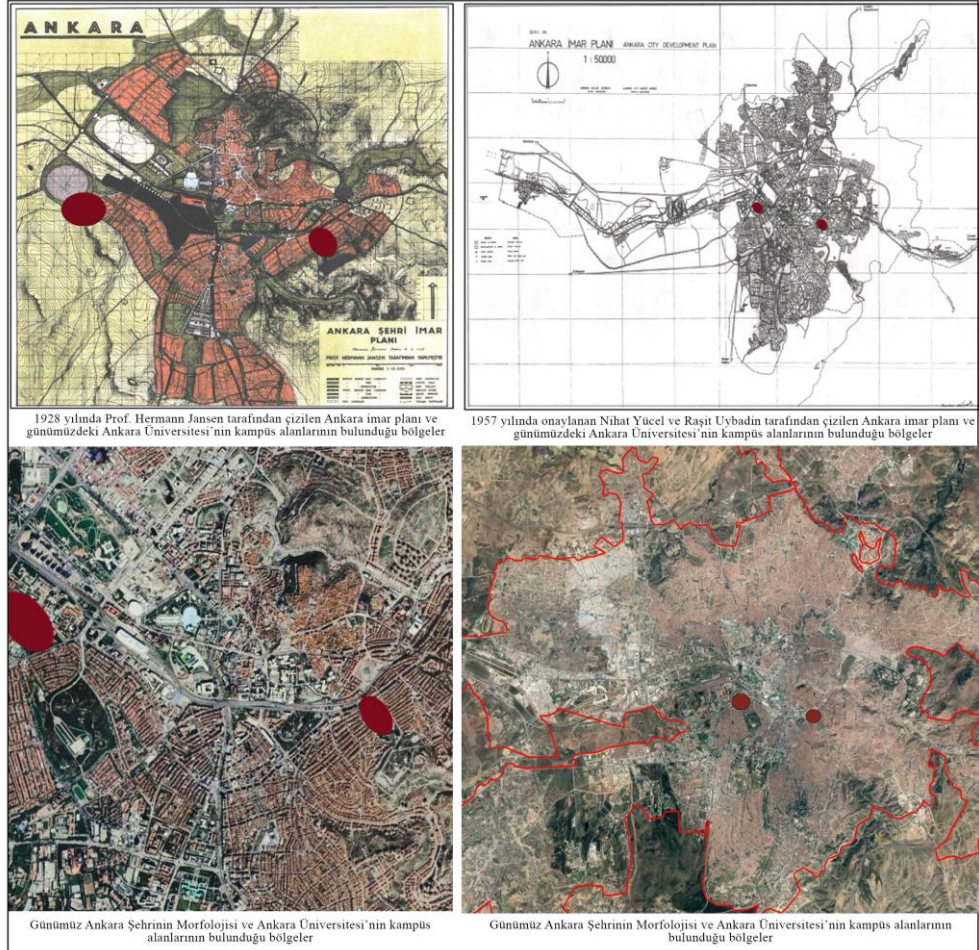

Şekil 4.24. Gümüşsuyu, Taşkılla ve Maçka Kışlarının konumları ve genel görünümeleri (Kaçar, Zorlu, vd., 2012)

Şekil 4.25. İstanbul Teknik Üniversitesi'nin kampüs konumları (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

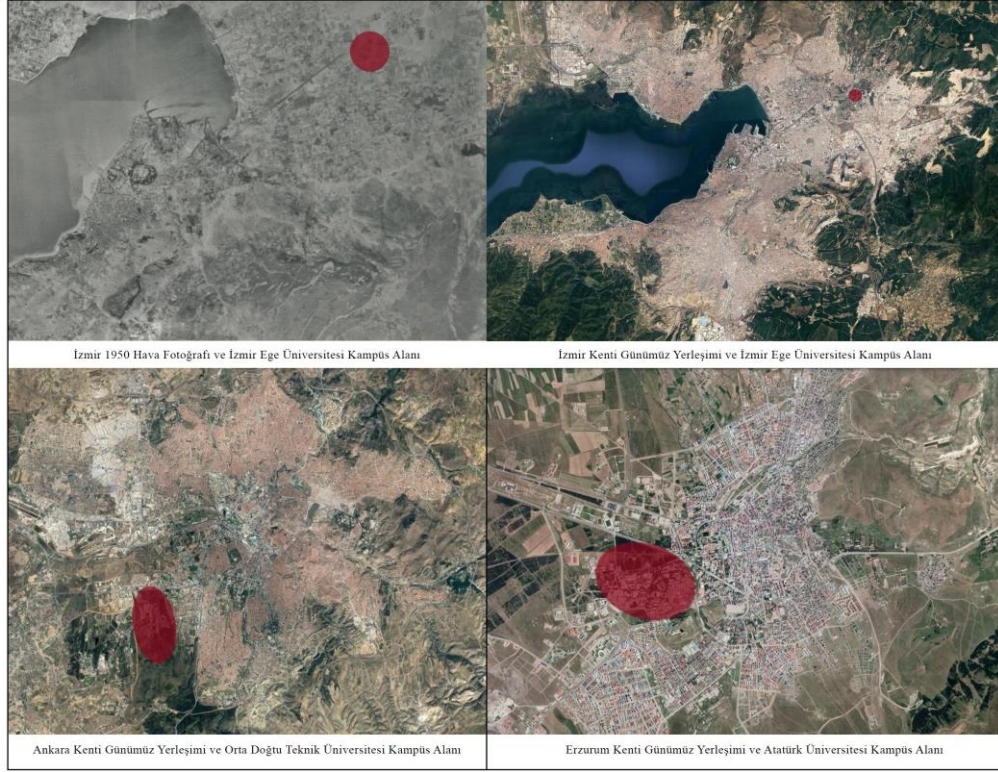
1946 yılında 4936 sayılı kanun ile Ankara üniversitesi başta olmak üzere kuruldukları bölgeleri kalkındırması amacıyla beş yeni üniversite açılmıştır. Ankara Üniversitesi Amerikan ‘land grant üniversite’ tipolojisini örnek alarak kurulmuştur (Kuyrukçu, 2019). 1939 yılı Ankara imar planına bakıldığında Ankara Üniversitesi’nin kurulacağı bölgeler kent çeperinde yer almaktadır. 1957 yılı imar planına göre ise üniversiteye ait kampüslerin etrafında yapılaşma olacağı planlanmıştır. İlk kurulduğu yıllara göre değerlendirildiğinde Ankara Üniversitesi kentin yoğun olduğu bölgenin dışında kurulmuştur. Kent çeperi olarak adlandırabileceğimiz bu yerleşim günümüzde kentin gelişmesi ile kent içinde kalmıştır ve üniversitenin büyümesi ile birimleri kentin farklı bölgelerine dağılmıştır (Şekil 4.26.) (Kuyrukçu, 2019).

Şekil 4.26. 1939, 1957 Yılları Ankara kentinin imar planları, günümüzdeki Ankara kentinin yerleşimi ve Ankara Üniversitesi'nin kentsel konumları (Anonim, 2023a) (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Avrupa ve Amerika'nın etkisiyle üniversitelerde bilim dalları artmaya başlamış ve yeni işlevler kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu dönemde üniversite yapıları büyümeye ihtiyaç duymuştur. Amerika üniversitelerinin kampüs yapılarından etkilenmesi ve artan

üniversite, öğrenci sayısının kent içinde yerleşiminin zorlaşmasından dolayı kampüs yapıları Türkiye’de yaygınlaşmıştır. Ancak bu kampüs yapıları sadece gelişmiş kentlerde değil Anadolu’da ilk kez üniversiteye sahip olacak olan kentlerde de gerçekleştirilmiştir. Bu durum birçok açıdan kentin ve üniversitenin gelişimini olumsuz etkilese de toplum yapısından dolayı kent içinde üniversitelerin istenmemesi kent dışına yönelimi kaçınılmaz kılmıştır. Artan üniversite sayısı ile birlikte birçok işlevi bünyesinde barındıran geniş alanlarda yerleşim gösteren yerleşkeler Türkiye’nin birçok ilinde oluşmaya başlamıştır. 1955-1957 yılları arasında kurulan İzmir Ege Üniversitesi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi (Ankara) ve Atatürk Üniversitesi (Erzurum) kent dışı kampüs üniversiteleri olarak kurulmuştur ve günümüzde kentin gelişmesi ile kent çeperinde yer almaktadır (Şekil 4.27.).

Şekil 4.27. İzmir Ege, Orta Doğu Teknik ve Atatürk üniversitelerinin kentsel yerleşimi (Google Earth uydü görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

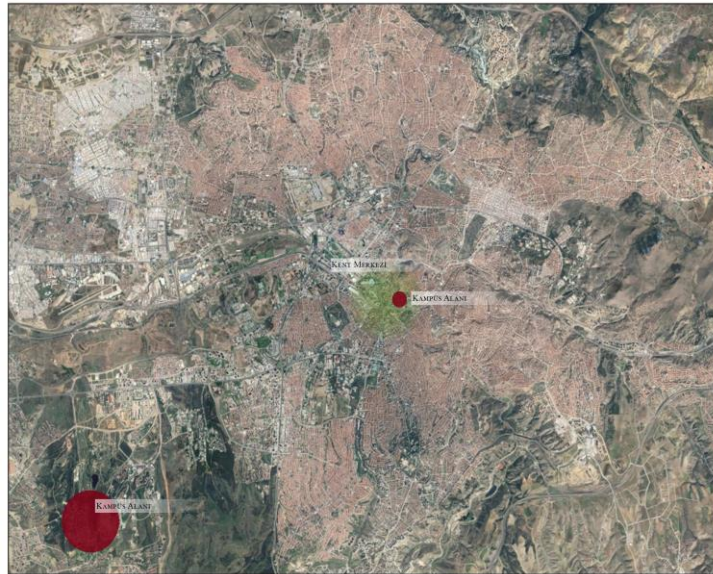
Türkiye’de yerleşke biçiminde kurulan ilk üniversite yerleşkesi 1956 yılında açılan ve Mexico Üniversitesi’nin yerleşim planlamasıyla benzerlik gösteren Erzurum Üniversitesidir. Erzurum Üniversitesi’nin ismi Atatürk Üniversitesi olarak değişmiştir. ODTÜ yerleşim planı da yine Mexico Üniversitesi’nin yerleşim planına benzer özellikler göstermektedir (Doğan, 2005; akt. Yıldızoğlu, 2006). 1955 yılında kurulan

Karadeniz Teknik Üniversitesi (Trabzon) Atatürk İlköğretim Okulunda eğitime başladıktan sonra 1966 yılında günümüzdeki kent dışında bulunan kampüs alanına taşınmıştır (Şekil 4.28.).

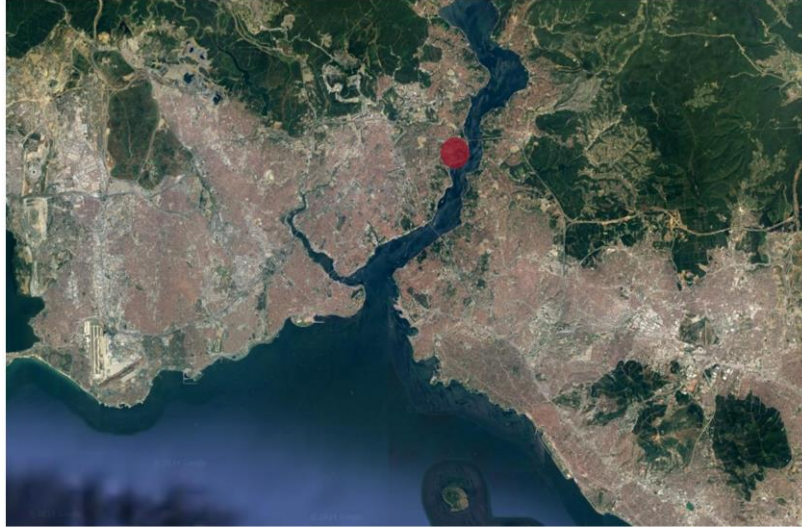

Şekil 4.28. Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin 1966 yılı öncesi ve günümüzdeki konumu (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

1960 yılında ortaya çıkan 115 sayılı kanun kapsamında 1967 yılında kurulan Hacettepe Üniversitesi'nin temeli 1954 yılına dayanmaktadır. Üniversite günümüzde kent dışı ve kent içi olmak üzere farklı bölgelerde eğitim vermektedir (Şekil 4.29.). 1971 yılında kurulan Boğaziçi Üniversitesi'nin temeli 1863 yılına dayanır. Üniversite geçmişte olduğu gibi günümüzde de kent içi yerleşim özelliği göstermektedir (Şekil 4.30.).

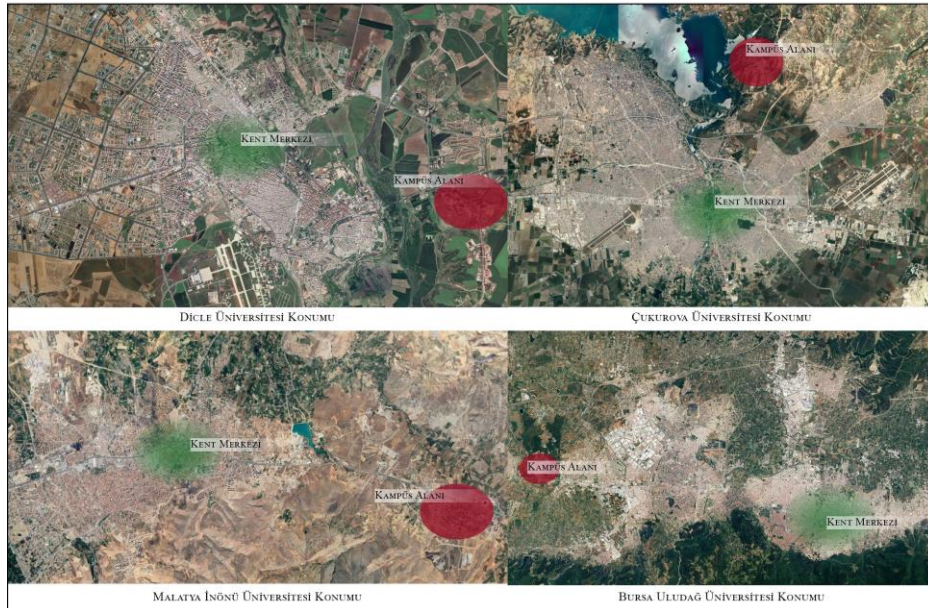

Şekil 4.29. Hacettepe Üniversitesi'nin kampüs alanları (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Şekil 4.30. Boğaziçi Üniversitesi kampüs alanlarının bulunduğu bölge (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

1973 yılında ortaya çıkan 1750 sayılı kanun kapsamında (1973-1981) kurulan Dicle Üniversitesi (Diyarbakır), Çukurova Üniversitesi (Adana), Cumhuriyet Üniversitesi (Sivas), Malatya İnönü Üniversitesi, Ondokuz Mayıs üniversitesi (Samsun), Selçuk Üniversitesi (Konya), Erciyes üniversitesi (Kayseri) ve Uludağ Üniversitesi (Bursa) kent dışında kurulmuş ve günümüzde kent dışı yerleşim özelliği göstermektedir (Şekil 4.31.). Aynı kanun kapsamında kurulan Fırat Üniversitesi Kampüsü (Elâzığ) ise kent merkezine yakınlığından dolayı kent içi yerleşim özelliği göstermektedir (Şekil 4.32.).

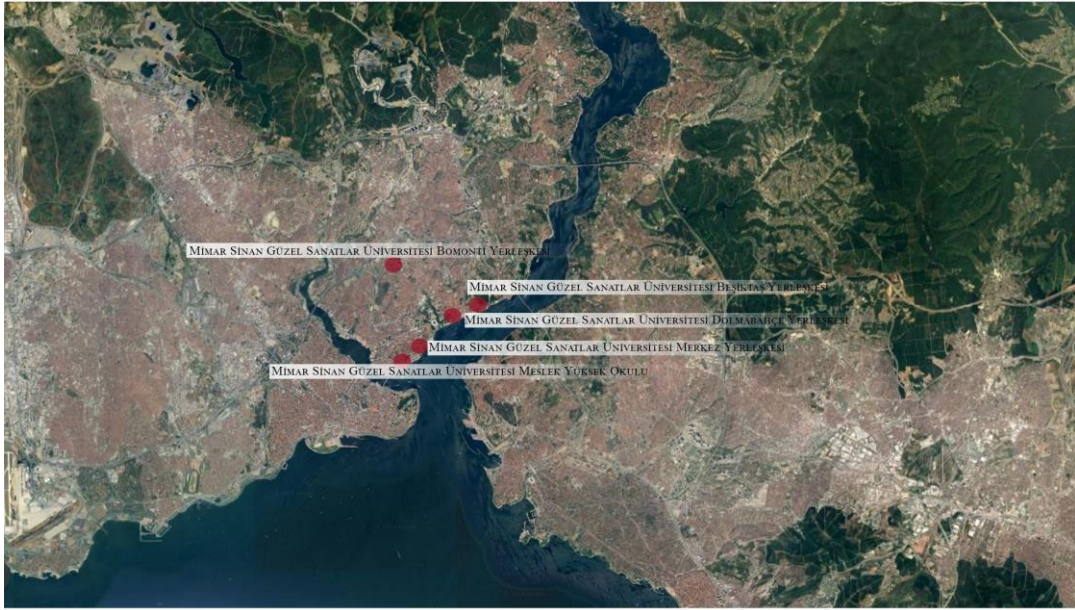

Şekil 4.31. Dicle, Çukurova, Malatya İnönü ve Bursa Uludağ üniversitelerinin kentsel konumları (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Şekil 4.32. Fırat Üniversitesi'nin kentsel konumu (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

1981 yılında çıkan 2547 sayılı kanun kapsamında açılan Ankara Gazi Üniversitesi, İstanbul Marmara Üniversitesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi ve İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi kent içi yerleşim özelliği göstermektedir. Bu dönemde kurulan İstanbul'daki üniversiteler zamanla kent içinde dağınık halde yerleşim gösteren üniversiteler haline gelmiştir (Şekil 4.33.). Aynı dönemde kurulan Antalya Akdeniz Üniversitesi, Edirne Trakya Üniversitesi ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi kent dışında konumlanmıştır. Ancak Trakya Üniversitesi zamanla kent içinde de yerleşim göstermiştir (Şekil 4.34.). Bu üniversiteler ile birlikte bu dönemde Türkiye'de üniversite sayısı 27 ye yükselmiştir. 1992 yılına kadar 24 yeni üniversite açılmış ve toplam üniversite sayısı 53 olmuştur. 2006 yılından itibaren kurulan üniversitelerin siyasal düşüncelerin de etkisiyle kampüs üniversiteleri olmasına karar verilmiştir. Kampüs yerleşiminin yer seçimine ise sekiz ayrı departmanın içinde yer aldığı bir kurulun karar vermesi gerekmektedir. Her ile bir üniversite politikası ile 2008 yılında tüm illerde üniversite mevcut hale gelmiştir. Günümüzde Amerikan kampüs modelinin etkisiyle üniversitelerin kentlerin dışında geniş alanlarda büyüyebilir ve gelişebilir bağımsız yerleşmeler olarak kurulması ağır basmaktadır (Kuyrukçu, 2019; Gökbel, 2021).

Şekil 4.33. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi yerleşkelerinin kent içerisinde dağılımı(Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Şekil 4.34. Trakya Üniversitesi'nin kent içi ve kent dışındaki yerleşkeleri (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Türkiye’de üniversitelerin tarihsel gelişimi boyunca kent ile ilişkisi genellikle zayıf olmuştur. İlk üniversiteler kent içinde kurulmuş olsa da kent ile ilişkinin zayıf olması kente entegre olamamasına sebep olmuştur. Bunun nedenlerinden biri de toplumun üniversite yapılanmalarına ve üniversite kullanıcılarına önyargılı yaklaşmasıdır. Bazı dönemlerde ise genellikle genç kullanıcı kitlesine sahip üniversite kullanıcılarının siyasi nedenlerle toplumda istenmeyen olaylar oluşturma potansiyellerinin olması üniversiteyi kentten koparan ve kent dışına yönelimini sağlayan

bir diğer nedendir. Amerikan üniversitelerinin ortaya çıkması ile başlayan üniversitelerin kent dışına yöneliminin siyasi, ekonomik, toplumsal ve birçok nedeni vardır. Türkiye’de kent içi yerleşim ile başlayan üniversite yerleşimleri günümüzde genellikle kent dışı ve kent çeperinde gerçekleşmektedir.

4.3. Üniversitelerin Kentsel Yerleşim Kararları

Üniversitelerin kentsel yerleşim kararları başlığı altında öncelikle üniversitelerin kentsel yerleşiminin önemi anlatılmıştır. Daha sonra literatür taraması sonucunda üniversitelerin kentsel yerleşimini etkileyen faktörler hakkında derleme yapılmıştır. Bu doğrultuda iki başlık altında üniversitelerin kentsel yerleşim kararları aktarılmıştır.

4.3.1. Üniversitelerin Kentsel Yerleşiminin Önemi

Farklı kültürde insanların bir araya gelme fırsatı bulduğu mekânlara kamusal mekanlar denir. Kent içindeki yollar, parklar, açık alanlar gibi birçok alan kamusal alan özelliği taşıırken konut sitesinin ortak alanı da kamusal alan özelliği taşımaktadır. Bu doğrultuda kamusal alan kavramının geniş bir kapsama sahip olduğu söylenebilir. Kamusal mekanlar kentin üreticiliği, sosyal uyum ve katılımının, sivil kimliklerinin ve yaşam kalitesinin korunması ve devam ettirilmesi açısından önemli bir yere sahiptir. Özyetgin Pöschl’e (2019) göre “Kişilerin yaşadıkları kentle ilgili olan algıları ve sosyal etkileşimleri önemli ölçüde bu alanlarda edindikleri deneyimler tarafından etkilenmektedir.” İçerdiği fonksiyonlar ve farklı kültürdeki birçok insanın uzun süreli kullanımından dolayı üniversiteleri de kamusal mekân olarak adlandırmak yanlış olmayacaktır. Simgesel kamusal mekân olan üniversiteler kullanıcıları için önemli anıların mekanlarıdır. Bu ve benzeri birçok nedenden dolayı üniversiteler yükseköğretim kurumu olmanın ötesindedir (UN habitat, 2015; akt. Özyetgin Pöschl, 2019).

Köroğlu’na (1988) göre üniversitelerin görevi kişilere bilgi aktarıp meslek sahibi olmasını sağlamak, sosyal adalet ve fırsat eşitliği sağlamanın yanı sıra toplumun bilim, kültür ve ideolojisine katkı sağlayıp kitlelerin biçimlendirilmesine öncü olmaktır. Bu durum üniversiteleri, toplumu geliştiren bir unsur haline getirmektedir (Özer, 2008). Üniversiteler geçmişten günümüze kadar ürettikleriyle topluma fayda sağlamıştır. Üretilen bilim toplumla entegre olamayıp üretime geçemediği durumda üniversite

işlevini kaybedecektir (Omay 1990; akt. Irgatoğlu, 2011). Üniversitenin tam anlamıyla topluma entegre olup kent ile karşılıklı etkileşim içerisinde olması için, üniversite yapılmaya karar verilmesinden itibaren her kararın planlı bir süreç sonucunda oluşması gerekir. Üniversite planlaması, fiziksel planlama süreci, ön programlama, şematik gelişme planlaması, arazi seçimi, kesin gelişim planlaması ve inşaat aşamalarının belirlenmesini kapsamaktadır (Birkan, 1972). Yer seçiminden önce üniversitenin genel karakteri belirlenmelidir. Üniversite kurulurken misyon belirlendikten sonra bu doğrultuda eğitim verilmesi istenilen bölümler açılmalıdır. Farklı bölgelerdeki farklı amaçlarla açılmış üniversitelerde aynı meslekler için eğitim verilmemeli, bölüm açma konusunda standartlaşmaya gidilmemelidir. Birçok nedenden dolayı açılan bu plansız fakülteler sonucu işsizlik artmaktadır. Bu durum üniversitelerin plansız açıldığının ve geliştiğinin bir göstergesidir (Türeyen, 2002). Yapılacak olan eğitim, öğretim ve araştırmaların amaçları, bölgenin kültürel, toplumsal ve ekonomik açıdan değişiminden sonra eğitimde gerçekleşecek değişim, akademik yönetim biçimi, birimlerin sayıları ve birbirleri ile ilişkileri, üniversite içi toplumsal yaşantının belirlenmesi, üniversite nüfusunun belirlenmesi, kişi başına düşen alan büyüklüklerinin ve kampüsün yoğunluğunun belirlenmesi üniversitenin genel karakterinin oluşması için önemlidir. Yerleşke tasarımında yer seçimi, arazi seçimi, genel karakteri ve büyüklüğünün belirlenmesi, organizasyonel yapısının düzenlenmesi gibi sorunlarla karşılaşılır ve bunlara çözüm üretilir. Ancak planlama ve tasarımda politika, kültür, yönetmelikler gibi etkenlerin de etkili olacağını göz önünde bulundurmak ve bu etkenlerden dolayı çözümlerin kesin sonuç getirmeyecek ya da değişken olacağını dikkate almak gerekir. Bundan dolayı üniversite kampüs tasarımlarında uygulanması gereken en önemli etkenlerden biri büyüyebilirlik ve esnekliktir (Yürekli, 1983; İncoğlu, 1982; Çınar, 1998). İlk kez Amerika'da ülkesel ve bölgesel ölçekte üniversite planlaması gerçekleştirilmiş ve daha sonra diğer ülkelerde gerçekleştirmeye devam etmiştir (Kuyrukçu, 2019).

Üniversitelerin kurulma aşamasında en önemli planlamalardan birisi yer seçimidir. Bölgelere göre birçok çeşide ayrılabilen bu yer seçimi kararları Türkiye’de genel olarak kent içi, kent dışı ve kent çeperi olarak çeşitlenir. Yeni üniversite açılma aşamasında var olan binaları dönüştürmek veya yeniden üniversite yapısı inşa etmek şeklinde iki farklı oluşum görülür. Var olan yapıları dönüştürerek açılan üniversiteler genel olarak kent içinde yer alır. Kent dışında veya çeperinde ise genellikle büyük alanlara yeni yapılar inşa ederek üniversiteler oluşturulur. Eğitim ve araştırma mekânı

olmasının yanı sıra kullanıcılarının uzun süre vakit geçirdikleri alanlar olması nedeniyle aynı zamanda yaşama mekânı olan üniversite yapıları için farklı fonksiyonlu yapıların dönüştürülerek kullanılması uygun değildir. İstanbul’da alan yetersizliğinden dolayı ve plansız kampüs oluşumlarından dolayı üniversite yapıları artık internet sitelerinden satılır hale gelmiştir. Projelendirme aşamasında esnek tasarım doğrultusunda inşa edilip üniversite kullanımı için de satışa sunulan binalar kampüs yaşamı ve üniversite kullanımı için elverişsizdir. Çünkü üniversiteler farklı fonksiyonları bünyesinde barındıran, esnek kullanım saatlerine ve farklı kullanıcı tipolojilerine sahip olan kurumlardır. Üniversiteler yer seçiminden başlayarak uzun bir planlama süreci sonucunda oluşan bir kampüs veya yapı içerisinde oluşum göstermelidir (Gökbel, 2021; Özyetgin Pöschl, 2019). İstanbul’daki üniversitelerin bir kısmını inceleyen Gökbel (2021) incelediği örnekler kapsamında yaptığı değerlendirmesinde üniversitelerin birçoğunun iyi bir tasarım ve planlama sürecinden geçmediklerini analiz etmiş ve ‘üniversite’ kavramından uzaklaşıp ‘bacasız fabrika’ işlevi gördüklerini vurgulamıştır. Üniversitelerin bölge ve kentlerin gelişmesinde katkıda bulunacağı açıktır. Aynı şekilde gerekli koşullar sağlandığı durumda üniversite de bölge veya kentten fayda sağlayacaktır (Türeyen, 2002). Küreselleşen dünyada sadece bölgeyi geliştirmek için kurulan ve gerekli planlamalar yapılmadan açılan üniversitelerin topluma faydası yetersiz olacaktır. Bundan dolayı üniversiteler kurulurken birçok açıdan planlama yapılması gerektiğinin yanı sıra üniversitelerin yer seçim kararı, üniversite, kent ve toplum için önem arz etmektedir. Üniversitelerin yerleşim sorunu toplum sorunudur. Üniversiteler toplumun geleceğine yön verme potansiyeline sahip kurumlar olduğu için toplumda önemli bir konuma sahiptir. Toplumla entegrasyonunda en önemli parametrelerden biri ise yer seçimidir. Tüm koşulları sağlamak elbette olanaksızdır. Bölgeyi kalkındırma amacıyla kurulmuş ve bu doğrultuda bilim alanlarını geliştirmiş üniversitelerin küreselleşmesi uzun yıllara dayanabilir. Bu nedenle üniversite kurulurken ve yer seçimi gerçekleştirilirken hedefler belirlenmeli ve bu hedefler ışığında üniversite planlaması yapılmalıdır (Aikebaier, 2013).

4.3.2. Üniversitelerin Kentsel Yerleşimini Etkileyen Faktörler

Üniversitelerin yer seçim kararları ülkesel ve bölgesel olmak üzere iki ölçekte gerçekleşir. Ülke ölçeğinde hangi şehirde kurulacağı kararlaştırıldıktan sonra kent ölçeğinde kentin hangi bölgesinde yer alacağı belirlenir. Her iki seçim de üniversitenin

gelişimi için önemli bir aşamadır. Kentsel ölçekte yapılan seçim birçok yönden üniversiteyi ve kenti etkilemesinin yanı sıra üniversitenin kent ile etkileşimi açısından doğrudan bağlantılıdır. Bektaş'ın (2003) da belirttiği üzere üniversite oluşumu sadece bireylere meslek eğitimi vermek değildir. Günümüzde oluşan girişimci üniversiteler de göz önüne alınırsa üniversitenin işlevlerinin çok yönlü olduğunu ve birçok konuda farklı etki alanları olduğunu belirtmek gerekir. Üniversiteler kenti, bölgeyi ve ülkeyi birçok yönden geliştirme aracıdır.

Üniversite kuruluşu için ihtiyaç duyulan ortamın oluşumunda gerekli olan büyük kentlerin yanı sıra üniversitenin ihtiyacı olan ilişkileri sağlayacak gelişmiş kentlerdir (Tekeli, 1972). Üniversitelerin yer problemi sadece fiziksel bir yer problemi olmanın dışında üniversiteyi, kenti ve hatta ülkeyi etkileyen birçok açıdan ele alınması gereken bir problemdir. Bundan dolayı üniversite kuruluş aşamasında ülkesel ve kentsel olarak yer seçim kararlarına planlı bir yaklaşım sergilemek gerekir. II. Dünya savaşı sonrasında Amerika ve Batı Avrupa ülkelerinde, hizmet ve kaynak dağılımında, nüfus dağılımında, bölgeleri kalkındırmada ve toplumların dönüşümünde bir araç olarak görülen üniversitelerin yer seçimi, plan doğrultusunda yapılmaya başlanmıştır. Genel olarak eyaletlerin yükseköğretim kurumlarının planlamasını yaptığı ABD'nin Florida Eyaleti'nde 1991 yılında oluşturulan planlamada, üniversitelerin kuruluş kriterlerinde bölgenin katılım oranı, nüfus tabanı ve coğrafik ulaşım temel alınmıştır. Bu kriterleri, üniversiteye katılacak olan öğrenci sayısı, bölgenin çalışan nüfusu ve oluşturulacak kurumun yakınındaki üniversiteye olan mesafesi olarak sıralayabiliriz. İngiltere'de UGC (University Grants Committee) 1960 yıllarında yerel halkın bilinçli talebi ve bilgilendirilmesi, kentte akademik yapıya sahip kurumun bulunması, yerel yönetimin desteği, kentte öğrencilerin konaklama ihtiyacını sağlayacak potansiyelde konutun bulunması, kentsel ve uygun topografik özelliklere sahip arazinin bulunması olarak sıralayabileceğimiz üniversitelerin kurulmasına yönelik beş şart sunmuştur. Ayrıca kent çeperine yerleşimi önererek üniversitenin kente özel olmamasını, bölgeler arasında konuma yerleştirip diğer bölgelerden ulaşımın kolay olmasını ve diğer bölgeleri de içine alan geniş bir etki alanına sahip olmasını önermiştir. Bu özelliğe sahip hem otobüs hem de tren ile ulaşım sağlanan Sussex Üniversitesi örnek olarak verilebilir. Bu durumun aksine Almanya'da Bochum Üniversitesi'nin kurulma nedeni, bölgenin yoğun nüfusa sahip olmasıdır. Bu yoğun nüfuslu bölgede üniversitenin bulunmaması ve sanayi bölgesi olması üniversitenin kurulmasına sebep olmuş ve üniversitenin bölgenin sosyo-kültürel yapısına katkıda bulunacağı düşünülmüştür. Almanya'da başka bir eyalet olan

Bayvera Eyaletinde 1962 yılında Regensburg Üniversitesi'nin kurulma nedenlerinden biri bölgenin az gelişmiş olmasıdır. Bu durum Almanya'daki eyaletlerin üniversite yer seçiminde yerel ölçekte kararlar aldığıının göstergesidir (Kuyrukçu, 2019).

Üniversitenin yer seçiminde büyük kent veya küçük kentte kurulması ilk kararlardan biridir. Büyük kentlerde kurulacak üniversite, kentin imkanlarından yararlanarak önemli faydalar sağlayacaktır. Küçük kentlerde kurulma nedenlerinden en önemlisi ise üniversitenin bölgeyi kalkındırma aracı olarak görülmesidir. Büyük kentlerde bulunan üniversiteler kentin yaşam kalitesini artırmak için destek olmaktadır. Ancak küçük kentlerdeki üniversiteler gerekli koşullar sağlandığında kent üzerinde çok daha büyük bir etki oluşturarak kentin odak noktası haline gelmektedir (Kuyrukçu, 2019). Yerleşme kademelenmesine göre uygun bölge seçilmelidir. Büyük kentler, uydu kentler, bölgesel merkezler ve bölgesel merkez altındaki yerleşmeler kademelerdir. Üniversite, planlamasına uygun bölgede yerleşim göstermelidir. Uygun bölgeyi bulabilmek için analiz edilmesi gereken en etkili değişken ekonomi faktörüdür. Günümüzde Türkiye'de bulunan üniversitelerin birçoğunun kurulma politikası olan gelişmemiş bölgelerde üniversitenin kurulması ve bölgeyi kalkındırma planı iki şekilde gerçekleşebilir. Üniversite yerleşimine bağlı olarak gelişmemiş bölgelere yeni işlevler kazandırıp geliştirmek, nüfus yoğunluğunu ve üretimi artırmak birinci seçenektir. İkinci seçenek ise bölge nüfusunun gelişmiş bölgelere göçü için aktarma rolü görmektir. Küçük kentte kurulan üniversite sayesinde dezavantajlı grupların eğitim görme imkânı artmaktadır. Küçük kentte üniversitelerin kurulması büyük kentteki öğrenci nüfus yoğunluğunu azaltmakta ve ülke ölçeğinde sosyal dengeyi sağlamaktadır. Büyük kentlerde kurulan üniversitelerin araştırma ve geliştirme konusunda birçok fırsatı bulunur. Bundan dolayı küreselleşmeye çalışır ve nitelikli çalışmalar üretir. Ancak küçük kentlerde kurulan üniversiteler için aynı durum geçerli değildir. Bazı kurumlarla ilişki sağlamak ve küreselleşmek için bölgenin neden olduğu dezavantajlara sahiptir. Bu üniversiteler öncelikle kuruluş amaçları doğrultusunda bölgeyi kalkındırmaya çalışmaktadırlar. Ülke ölçeğinde yer seçiminde politik ve ekonomik kararlar dışında fiziki, doğal, sosyo-kültürel ve toplumsal etkenler de etkili rol oynamaktadır. Kentin demografik yapısı önemlidir. Özellikle genç yaştaki nüfus yoğunluğuna sahip olmayan bölgelerde üniversitenin bölgeye uyumu zaman alacaktır. Üniversitenin de bu demografik yapıyı değiştireceği ön görülmelidir. Öğrenciler ve yoğunlaşması beklenen nüfus için optimum yaşam koşullarını sağlayan iklim verilerine sahip bölgeler seçilmelidir. Üniversiteler kültürel olarak gelişmiş bölgelerde gelişme potansiyeli olan

kurumlardır. Kültürel ve toplumsal bir alt yapıya sahip olmayan bölgelerde gelişimi zorlaşacaktır. Bölge toplumu üniversiteyi olumlu karşılamalı ve üretime sağlayacağı katkılara direnç göstermemelidir. Ancak kentte var olması beklenen tüm bu faktörler üniversitenin varlığı ile olumlu yönde gelişme sağlayacaktır (Tekeli, 1972; Kuyrukçu, 2019). Kuyrukçu'nun (2019) yaptığı çalışmada ülke içi yer seçimi kararlarında ekonomik ve sosyo-kültürel etkenlerin diğer etkenlere göre öneminin daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Üniversitenin ülkesel ölçekte planlamalarının gerçekleştirilip yerleşim göstereceği bölge veya kentin seçilmesinden sonra kentteki konumuna karar verilmelidir. Birkan (1972) üniversitelerin kentteki yer seçimi konusunda iki yönlü yaklaşımı önermiştir. Bunlardan ilki yerleşimdeki işleyişi sağlayan, büyüme ve gelişmeye imkân veren arazilerdir. İkincisi ise kent ile ilişkisi bağlamında koşulları optimum şekilde sağlayan arazilerdir. Bu doğrultuda üniversitenin yer seçimini üniversite-kent ilişkisi, üniversite yerleşke içi kurgusu ve arazi maliyeti kapsamında belirlemek gerektiğini vurgulamaktadır. Üniversitenin kentteki konumu birçok faktöre bağlı bir karardır. Öncelikle kentin ekonomisi, sanayisi, kültürü, toplumsal yapısı, morfolojisi, kentsel bölgeleri, sosyal alanları, bilimsel merkezleri, ulaşımı gibi birçok faktör analiz edilmelidir. Kent analizinin yanı sıra üniversitelerin planlanan öğrenci sayısı, büyüklüğü, içereceği bilim alanları, misyon ve vizyonları, amaçları gibi konularda planlamalar yapılmalıdır. Planlama, yer alacağı kent gözetilerek yapılmalı veya planlanan üniversitelerin yer seçimi planlamaya uygun kentlerde gerçekleştirilmelidir. Planlama süreci çok yönlü ve birçok analiz sonucu gerçekleştirilmesi gereken bir süreçtir. Üniversitelerin kent ölçeğinde yer seçimi gerçekleştirilirken birçok konuyu kapsayan üniversite-kent ilişkisi önem arz etmektedir (Yürekli, 2019).

Kentsel ölçekte yer seçimi yapılırken birçok ülkede ilk değerlendirilen parametre ekonomi olmaktadır. Kentteki maliyeti düşük araziler, alternatif arazilerin başka bir fonksiyon için uygun olup olmaması ve seçilen arazide üniversite yapısı oluşturulacağına altyapı maliyetinin ne kadar olacağı, kentteki arazi seçiminde önemli yere sahiptir. Kentsel ölçekte üniversitenin yer seçimini etkileyen faktörlerden biri üniversite bünyesindeki bilim alanlarıdır. Üniversite kentte üretimi yapılabilecek veya geliştirilmesi ön görülen bir alanda eğitim vermeli, bu doğrultuda bilim alanları açılmalıdır. Bu aşamadan sonra üniversitenin planlanan kullanıcı sayısı ve büyüklüğü doğrultusunda alan seçimi süreci başlamalıdır. Mekânsal büyüklüğü sağlayan ve farklı

kullanıcı kitlesine sahip üniversite yapısı için uygun topoğrafyaya sahip alanlar seçilmelidir. Seçilen arazinin iklim koşulları da birçok kullanıcının esnek kullanım süreleri kapsamında kullanımına uygun olmalıdır. Üniversite yapıları zamanla büyüme eğimindedirler. Bundan dolayı seçilen alanın etrafında büyüme için gerekli koşulların varlığı yer seçimini etkileyen bir diğer etkidir. Tüm bu koşulların ise olabilecek en ekonomik düzeyde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Üniversitelerin kent ölçeğinde yer seçimi, üniversite ekonomisini etkilediği kadar kent ekonomisini de etkilemektedir. Yer seçimi, üniversitenin çevresini geliştirici bir unsur olduğu göz önüne alınarak yapılmalıdır. Bundan dolayı üniversitelerin yer seçiminde bu açıdan iki yol izlenebilir: kentteki gelişmesi istenilen bölgeye üniversite kurarak bölgeyi geliştirmek veya gelişmiş bölgeye üniversite kurarak üniversitenin gelişimini hızlandırmak. Oktay (2007) üniversite ile kent arasında belirgin bir etkileşim için kentin nüfusunun yüzde 20-30 oranında bir nüfusa sahip olması gerektiğinden bahsetmektedir (Kuyrukçu, 2019). Kentin demografik olarak analizleri yapıldıktan sonra potansiyel kullanıcı kitlesinin yoğun olduğu bölgeye üniversite kurmak daha uygun olacaktır. Bu durumda kentin kültür seviyesi ve toplumsal yapısı analiz edilmelidir. Bazı bölgelerde üniversite öğrencisinin yakın bölgede konaklaması istenmeyen bir durumdur. Öğrenci gettolaşması olarak da adlandırılan bu duruma kent halkı tarafından önyargı ile yaklaşılmaktadır. Nitekim kentte bölgeler arası dengeyi bozduğu için öğrenci gettolaşması kenti olumsuz etkileyecektir. Bu durumu engellemek için üniversite çevresinin özellikle konut ve sosyal yapılanmasının önceden planlanması gerekmektedir. Genel olarak kentten ayrışan üniversitelerin çevresinde konut yapılanmaları öğrencilerin talepleri doğrultusunda inşa edilmesinin yanı sıra öğrenci kitlesine hitap eden sosyal alanlar yoğunluk göstermektedir. Ancak sosyal yapılanma sadece üniversite kullanıcılarına hitap etmemelidir. Hem öğrencinin hem kent halkının talep edeceği düzeyde sosyal alanlar üniversite çevresi ve kent içinde yaygınlaşmalıdır. Üniversite kullanıcısının araştırmalarını destekleyen, geliştiren ve aynı zamanda üniversite kullanıcısı ile kent halkının iletişim kurabileceği müze, kütüphane, rekreasyon alanları gibi alanlar kent analizi sonucunda uygun bölgelere inşa edilmelidir. Bir diğer açıdan bakarsak üniversite, kentin odak mekanları olan kent halkı ve öğrencinin ortak kullanım sağlayabileceği alanlar ile entegre olabileceği bir alanda inşa edilmelidir.

Kent halkı ve üniversite kullanıcılarının bir araya gelmesini sağlayacak etkinlikler ve mekanlar oluşturulmalıdır. Üniversitenin gerçekleştireceği etkinliklere

kent halkının katılımı ve kent halkı ile bilgi alışverişi sağlanması sosyo-kültürel açıdan üniversiteleri etkileyen bir başka etkidir. Kampüs tasarımları ve kampüs yer seçimi, kent halkı göz ardı edilerek planlanmamalıdır. Öğrenci, öğretmen ve toplum, iletişim kurmak, bilgi-kültür aktarımı sağlamak ve bilgiyi üretim aşamasına geçirmek amacıyla yönlendirilmelidir. Kentteki kütüphane yapılanmalarının gelişimi de üniversitelerin gelişimini etkilemektedir. Üniversite öğrencilerinin bilgiye ulaşabilir olması araştırma faaliyetlerini artıracaktır. Orta çağ üniversitelerinin bazılarında üniversite kurulmadan önce üniversite kurulması için seçilen bölgede üniversiteyi destekleyici kütüphane açılmıştır. Kütüphanenin gelişmesi ile üniversite yapıları kütüphane etrafında yerleşim göstermiştir. Müzeler ise kent ve üniversite arasındaki bir başka önemli yapılardır. Üniversite yapıları kent müzeleri ile yakın ilişkide olmalı, kolay ulaşılabilir olmalıdır. Üniversite yerleşimi içerisinde müze bulunduruyorsa kent halkına açık olmalı, kolay ulaşılabilir olmalı ve algılanabilir olmalıdır.

Üniversitelerin yer seçimini yaparken ekonomik açıdan kamu ve öğrenci yararına olması, verimliliğinin yükseltilmesi, çevresine olan olumlu etkilerinin artırılması ve dengeli dağılarak fırsat eşitliliğini sağlaması gibi hedefler göz önüne alınmalıdır (Tekeli, 1972). Avrupa ülkelerinde üniversite yer seçiminin bölgenin kalkınması için önemli rol oynadığı ve gelişmemiş bölgelerde üniversitelerin kurulduğu OECD'nin 1982 yılında yayınladığı raporda belirtilmiştir (Büyükdogan & Afşar, 2012). Bölgeyi kalkındırması için öncelikle üniversite gerçekleştirmiş olduğu araştırmaların sonucu olan bilgiyi üretime geçiren sanayi ile iletişim halinde olmalıdır. Üniversitenin sanayi ile iş birliği kurabilmesi için kentte gelişmiş sanayi altyapısının olması gerekmektedir. Bundan dolayı sanayi ile iş birliği kurulması gereken fakülte birimlerinin açılması için yer seçimi kararları alınırken sanayi bölgesinin mevcut olup olmadığı ve gelişmişlik düzeyi göz önüne alınmalıdır.

Üniversitelerin yer seçiminde göz önüne alınması gereken bir diğer etmen ise ulaşımıdır. Özellikle kent dışı veya çeperine inşa edilen üniversite kampüslerinde ulaşım önemli bir konudur. Ergun'un (2014) çalışmasında kent dışında yer alan Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nin öğrencilerine yaptığı anket sonuçlarına göre, kent dışında yerleşim gösteren üniversitelerinin en olumsuz yönü kent merkezinden uzak olmasıdır. İkinci sırada ulaşım ve üçüncü sırada aktivite alanlarının yetersizliğidir. Kent dışında yerleşim gösteren kampüslerin planlamasında ulaşım faktörü ön plana çıkmalıdır. Özellikle gelişmemiş veya gelişmekte olan kentlerde kent dışına veya kent çeperine yerleşim gösteren üniversiteler birçok açıdan sorun yaşamaktadır. Ulaşım raylı

sistemlerle sağlanmış olsa da ulaşım süresi fazla olmakta, etrafında kentsel bölge bulunmadığı için kampüs içerisine yapılan aktivite ve sosyal alanlar haricinde alanlar bulunmamakta, kent merkezinden sağlanabilecek ihtiyaçlar sağlanamamakta ve zamanla gelişen çevresindeki konut yapılarının genellikle öğrenciye hitap etmesi sonucu öğrenci gettolaşması oluşmaktadır. Bu durumda olan üniversiteler kentten bağımsızlaşarak kent ile entegre olamamaktadır. Kent dışına yapılması planlanan üniversitelerin kent ile ilişkisinin sağlanması için başta ulaşım olmak üzere birçok planlama aşamasından geçilerek inşa edilmesi gerekmektedir. Kent içi üniversite yerleşimlerinde ulaşım faktörünün uygun bir şekilde sağlanması daha kolaydır. Ancak kent içinde de kentin doğal yapısı gereği oluşan sıkışıklık ve gürültü faktörleri önemli hale gelmektedir. Bu tür üniversiteler ise planlama aşamasında esneklik ve büyüme faktörünü ön planda tutmalıdır. Kuyrukçu'nun (2019) yaptığı çalışmada kent içi yer seçimi kararlarında ulaşılabilirliğin ve üniversite-kent etkileşiminin diğer etkenlere göre daha önemli olduğu sonucunda varılmıştır.

Üniversitelerin yer planlamasında kentsel bağlamda dikkate alınacakların yanı sıra kampüs içi yerleşme tasarımında da kent ile ilişkisi göz önüne alınmalıdır. Üniversitelerin genel karakterlerinin belirlenmesinde, öğretim ve araştırma amaçları belirlenip üniversitenin türü, kapasitesi ve kompozisyonu saptanması, sürekli artan öğrenci ihtiyacı ve gelişen üniversite için esnek plan tipi ve hazırlanan master planın uygulanması, üniversite gerçekleştirilecek olan aktivitelerin belirlenip bu aktiviteler için alan sağlanması, gelecekteki nüfus artışı için hazırlıklı olunması ve yerleşkedeki alan kullanım yoğunluklarının belirlenmesi önemli rol oynamaktadır (Erkman, 1990; Ersoy, 1981).

4.4. Üniversitelerin Kent ile İlişkisi

Üniversitelerin yapılanması sürekli bir değişim içerisinde. Çevresi ile bir bütün olan üniversitelerin yapılaşması çevresine göre şekillenmektedir. Orta çağ döneminde din odaklı üniversitelerin dışı kapalı ve dini yapıların etrafında yerleşim gösterdiği gibi günümüzde ekolojik tasarıma verilen önemin artmasıyla sürdürülebilir bir kampüs veya küreselleşmenin etkisiyle girişimci bir kampüs oluşturma çabası mevcuttur. Zaman içerisinde toplumun ve toplumun kültürel yapısının değişmesi ile bu değişim durumu devam etmektedir (Ayten & Göver, 2020). Ayrıca kent morfolojisi sürekli değişim gösterdiği ve dinamik bir yapıya sahip olduğu için üniversite yapılarının

kent ile ilişkisi bağlamında yerleşim tipolojileri zaman içerisinde değişim gösterebilir (De Heijer, 2017). Üniversite tarihinin temelini oluşturan Orta çağ döneminde üniversiteler din odaklı eğitim verirken dışa kapalı, avlulu ve genellikle dini yapılar etrafında yapılaşma göstermiştir. Zamanla sanayileşmenin de etkisiyle birlikte yeni eğitim alanları doğmuş ve Avrupa ülkelerinde genellikle üniversitelerin yapılaşmasında daha dışa dönük planlamaya geçilmiştir. Kent içinde tekil yapılar şeklinde oluşan üniversitelerin zamanla bünyesindeki birimlerin artmasıyla kentteki boş alanlara yerleşim göstermiş ve kent içinde dağınık yerleşim gösteren kent içi üniversite yerleşkeleri oluşmuştur. Yeni birimlerin artması sonucunda birimler arası iletişimi kurmak önemli hale gelmiş ve üniversiteleri aynı bölgede toplayarak kent çeperinde üniversite kentleri oluşturulmuştur. Bu üniversite kentleri çevresinde gelişen kent dokusuyla birlikte kent içi üniversiteleri haline gelmiştir. Oxford ve Cambridge gibi üniversiteler buna örnek gösterilebilir. Amerika’da ortaya çıkan kampüs tipolojisi ile küreselleşmenin bir sembolü haline gelen, büyük alanlarda yerleşim gösteren kent dışı kampüs yerleşim sistemi Avrupa’da ve daha sonrasında tüm dünyada yayılmıştır. Bunun sonucunda kent ile ilişkisi bağlamında üniversitelerin yerleşim sistemlerine kent dışı kampüs üniversiteleri eklenmiştir. Den Heijer (2011) çalışmasında Hollanda’da bulunan üniversitelerin zaman içindeki gelişimini açıklamıştır. 1900-1950 yılları arasında kent içinde dağınık şekilde yerleşim gösteren üniversiteler, 1950-2000 yılları arasında kent çeperi veya kent dışındaki kampüslerde yerleşim göstermiş ve 2000 yılı sonrasında ise bu kent sınırı dışındaki kampüslerin kentin gelişimi ve büyümesiyle kent sınırları içerisinde kaldığını belirtmiştir. De Heijer ve Magdaniel (2017) çalışmalarında üniversitelerin kent ile ilişkisi bağlamında yerleşimlerini, kent dışı kampüs, kent çeperi kampüs, kent içindeki kampüs üniversiteleri ve kentte dağınık halde yerleşim gösteren üniversiteler olarak ayırmıştır. Ülkeler ve bölgelere göre çeşitlilik gösteren bu yerleşim tipolojilerinin farklılaşmasının önemli nedenlerinden biri kent ile kurduğu ilişkidir. Kentsel yerleşim sistemi ve kent ile ilişki birbirini etkileyen kavramlardır. Üniversitenin planlamış olduğu kent ile ilişki düzeyine göre kentsel yerleşimi belirlenir. Diğer bakış açısı ise üniversitelerin kentsel yerleşimi kent ile ilişkisini yüksek oranda etkiler. Razavivand Fard’a (2019) göre üniversitelerin 3. misyonu göz önüne alındığında sosyal, kültürel, ekonomik, çevresel ve fiziksel yönleri açısından temel kentsel gelişim aktörleri olarak algılanmaktadır. Amerikan üniversiteleri özellikle II. Dünya savaşıdan sonra toplumun ihtiyaçlarını, ülke ekonomisinin ihtiyaçlarını karşılama ve ulusal güvenlik ve

savunma sektörlerini geliştirmek amacıyla devlet ve sanayi ile güçlü ilişkiler kurarak bu yönde kendi eğitim sistemini geliştirme çabası içerisinde girmişlerdir (Gür, 2016).

Üniversite eğitimi içe dönük bir niteliğe sahip olduğu takdirde üniversitenin büyük kentlerde ya da büyük kentler dışında kurulmuş olmasının bir önemi kalmayacaktır. Bu durumda ilk yapılması gereken üniversiteyi kapalı bir sistem olmaktan kurtarmaktır. Üniversite her alanda dışa açık ve çevresiyle iletişim halinde olduğu durumlarda üniversite-toplum ilişkisinden bahsedilebilir. Türkiye'deki üniversiteler kentin sorunlarının yanı sıra kendi eğitim sorunlarını çözmemesinin nedenlerinden biri kapalı bir sisteme sahip olup kendini yenileyememesidir (Keleş, 1972; Tekeli, 2011).

Günel (2013) üniversitelerin kent ile ilişkisinin beş açıdan incelenmesi ve oluşturulması gerektiğini tespit etmiştir; eğitim, bilgi üretimi, kültür üretimi ve ortamı, demografik etkileşim ve ekonomi. Üniversite-kent ilişkisi, bu iki oluşumun birbirine bilgi aktarımı, kültür aktarımı, sosyal olanaklar, ekonomik olanaklar sağladığı ve birbirinin gelişiminde rol oynadığı durumlarda sağlanmış olacaktır. Oktay (2007) üniversitenin kent ile olan ilişkisindeki en önemli etmenleri iyi planlama, iyi çevre tasarımı, çevreci yaklaşımların öncülüğü, kentin sosyal-kültürel yaşamına destek, ekonomisine destek, kültür ve rekreasyon işlevlerinin yer alması olarak sıralamaktadır.

Toplum öğrenci sayısının çok olmasını ve kendi çevresinde öğrenci bölgelerinin bulunmasını hoş karşılamaz. Ancak çoğu durumda konut topluluğu zamanla üniversite çevresinde yoğunlaşır (Larkham, 2000). Bu durum toplumun kültürel yapısına bakılmaksızın üniversitenin toplumun bir parçası olduğunu kanıtlar niteliktedir. Bir öğrencinin üniversite eğitiminde bütün bilgileri öğrenmesi imkansızdır. Bundan dolayı araştırmaya teşvik edilmeli ve teorik bilginin pratikteki değişkenlerini tecrübe etmelidir. Bazı konularda kendi alanlarında uzman olan kentlilerle ve kurumlarla iletişim halinde olmak iki taraf içinde fayda sağlayacaktır. Üniversite öğrencisi uygulamada tecrübesi bulunan insanlarla iletişime geçip bilgi alışverişi sağlaması önemli bir aşamadır. Aynı durum tecrübe sahibi kurum içinde geçerlidir. Alanında tecrübeli kurumlar üniversite öğrencisi ile iletişimde olması güncel bilgileri edinmesinde fayda sağlar. Bundan dolayı birçok bilim alanında ve meslekte çevre ile iletişim halinde olmak öğrencinin gelişiminde olumlu etkiye sahiptir. Amerikan Silikon Vadisi gibi alanlar ve teknokentler bu iş birliğini artırıcı nitelikte uygulamalardır (Öztürk, 2009).

Üniversiteler yerleşim gösterdiği kentin nüfusunu artırır, istihdam olanağı sağlar, öğrenciler tarafından ekonomik canlılık sağlanır, doğacak konut ihtiyacını karşılamak

için konut inşası artar, piyasası hareketlenir, üniversite kullanıcıların talepleri ile sosyal alanlarda artış görülür, sanayi ile iş birlikleri sonucunda kentin sanayi sektörü gelişir ve üniversite-sanayi etkileşimi artar (Gökbel, 2021). Üniversite, endüstri ve devlet arasındaki etkileşimi yönetmek üniversiteler arası rekabette önemlidir (Laursen, Reichstein & Saltter, 2011). 1980 yıllarında İngiltere’de Milli Eğitim Bakanının üniversiteleri uyararak devletin ihtiyaç duyduğu alanda çalışma yapmaları ve eğitim vermelerini istemesi üniversite-devlet ilişkisine örnektir. Öztürk (2009) çalışmasında üniversitenin sanayi ve devlet ile ilişkisini ‘Bilgiyi üretecek, bunun için gerekli araştırmayı yapacak olan kurum üniversite, bunu ticari ürüne dönüştürecek sanayidir. Bu iki unsurun sistematik bütünlüğünü sağlayacak olan ise devlettir.’ cümlesiyle özetlemektedir (Öztürk, 2009). Üniversite-sanayi ilişkisi ise üniversite-kent ilişkisi ile bağlantılıdır. Üniversitenin yer seçimi kararları sanayi ile etkileşimini etkiler. Kentin üretimi ve sanayisi ise üniversitede gerçekleştirilen araştırmaları ve bilim dallarını etkilemektedir. Üniversitede üretilen bilgi kentin sanayisinde üretime geçtiği durumda üniversite ve kent gelişimi sağlanır. Üniversitelerin yerel ekonomiye katkıları oldukça fazladır. Üniversite bağlantılı harcamalar yerel bölgedeki birçok sektörü etkilemektedir (Akçakanat vd., 2010). Üniversite kullanıcıları ihtiyaçlarını kentten karşılayarak bölgenin ekonomisini olumlu yönde etkilemektedir. Ayrıca üniversite çevresi cazibe merkezi haline gelerek kentlerin imarı, konut ve arsa fiyatları, yerleşim yapısı üzerinde üniversitelerin etkisi görülmektedir (Ökmen, 2001). Üniversite çevresinde öğrencilerin ihtiyaçları ve istekleri doğrultusunda yaşanan değişim ve aynı bölgede konut piyasasındaki yaşanan değişimi, Daren Smith öğrencileştirme (studentification) olarak adlandırmaktadır (Gökbel, 2021). Bu durum üniversite yerleşkelerinin çevresi için son derece olağan olmasına rağmen özellikle Anadolu’daki bazı bölgelerde öğrencilerin istenmediği de görülmektedir. (Tuncer & İslam, 2017). Kent halkı ve üniversite arasında oluşan bu sınır, bilginin kent halkına ve topluma aktarımını zorlaştıracaktır.

Geçmişte üniversitelerin görevi bilgi üretmek olarak algılanıp bilginin evrensel bir kavram olduğunu düşündükleri için yerel düzeydeki üniversite-kent ilişkisinin istenmediği dönemler vardır. Bazı durumlarda da vergi-dışı statüye sahip olmaları ve kentin altyapısına yük olmaları sebebiyle üniversiteler istenmemiştir. 1960’lı yıllardan günümüze kadar Avrupa ülkelerinin birçoğunda ülkenin gelişmemiş bölgelerine kurulan yükseköğretim kurumları kalkınma aracı olarak görülmüş; ekonomik, fiziksel altyapı, sosyo-kültürel ve eğitimsel-demografik olarak bölgeleri geliştirmeleri ön görülmüştür (Florax, 1987; akt. Gültekin ve ark. 2008; Kuyrukçu, 2019). Üniversitelerin ürettiği

bilgiyi topluma aktarma aşaması kent düzeyinden başlar. Üniversitelerin toplumla entegre olabilmesi için ilk önce kent ile bütünleşmesi gerekir. Bundan dolayı kentin gelişmişlik düzeyi üniversite yerleşkelerinin planlanmasında göz önünde bulundurulması gereken en önemli noktadır. Bu nedenle üniversite planlamasında kentin ihtiyaçları ve kentin genel yapısı analiz edilmelidir. (Bodur vd., 2005; akt. Irgatoğlu, 2011) 1845 yılından 1933 yılına kadar farklı isimlerle dört kez açılıp kapatılan Darülfünun'un kapatılma nedenlerinden biri içe dönük yapısıyla topluma entegre olamamasıdır (Özbay, 1990).

Oktay'a (2007) göre ideal üniversite-kent ilişkisini Michigan Üniversitesi büyük ölçüde sağlamaktadır. Amerika'nın Ann Arbor kentinde bulunan üniversite ideal bir çevre tasarımıdır. Birçok açıdan iyi planlandığı görülmektedir. Yer aldığı toplumda başta çevreci yaklaşım olmak üzere birçok sosyo-kültürel akımın öncüsü konumundadır. Ayrıca sağladığı ve kentten sağlanan olanaklar göz önüne alındığında sosyo-kültürel olarak kent ile etkileşim içerisinde. Kentin ekonomisine de katkıda bulunarak kentin gelişimine öncülük etmektedir (Korkut, 2011).

4.4.1. Kent ile İlişkisi Bağlamında Üniversitelerin Çeşitlenmesi

Üniversiteyi yerleşimini etkileyen yer seçim kararları ve kent ile ilişkisi kente bağlı olan birçok faktöre göre şekillenir. Bu durum beraberinde bölgelere göre farklı yerleşim sistemlerini oluşturmaktadır. Üniversitelerin kent ile ilişkisi yerleşim gösterdiği bölgeye göre çeşitlilik gösterdiği gibi bu ilişkiye bağlı olarak kente göre konumu da çeşitlilik göstermektedir. Ancak konu hakkında günümüze kadar yapılmış çalışmalar ışığında genel olarak bir sınıflandırma yapmak mümkündür.

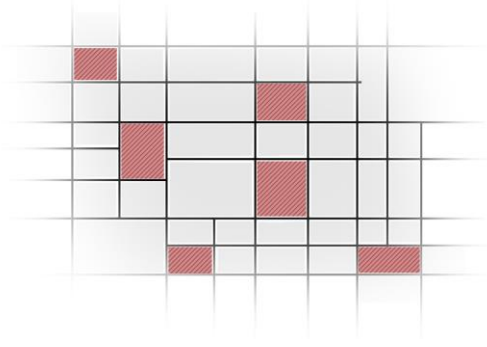
Kent planlamasında üniversite ve kent birbirini etkilemektedir. Kent planlamasına bağlı olarak üniversite yer seçimi ve planlaması yapılır. Aynı şekilde üniversite yapılan alanlarda konut ve sosyal alan artışı gözlemlenerek kentin morfolojisi etkilenmektedir. Selçuk Üniversitesi buna örnek verilebilir. Merkezi bir kent morfolojisine sahip olan Konya kentinde merkezden uzak kuzey tarafındaki bir bölgeye inşa edilen Selçuk Üniversitesi'nden sonra kuzey güzergahında konut ve sosyal alan artışı görülmüş ve kent morfolojisi değişmiştir. Aynı şekilde batı ülkelerinde kent içine yayılmış durumda olan üniversiteler, üniversite mahallelerinin oluşumuna sebep olmuş ve kentin şekillenmesinde etkili olmuşlardır. Den Heijer ve Magdaniel (2017) çalışmalarında 39 üniversite belirleyip bu üniversiteleri işlevsel karışım türleri

bağlamında tanımlanan, akademik topluluk, konut topluluğu, sosyo-kültürel topluluk, iş ve bilim topluluğu, kampüs topluluğu ve iş topluluğu olmak üzere altı başlık altında incelemiştir. Kampüslerde yer alan işlevlere göre artırılabilen bu başlıklar altında incelenen çalışmada kampüslerin zaman içerisindeki değişimi fiziksel ve fonksiyonel olarak gözlemlenmiştir. Kent dışı olan 36 kampüsten 10 tanesi kent içi konumuna tam anlamıyla geçiş yaparken dokuz tanesi henüz geçiş aşamasındadır. Fonksiyonel açıdan ise kampüslerin farklı fonksiyonları barındırma durumunun arttığı tespit edilmiştir. Çalışmada da tespit edildiği üzere kent ile ilişkisi kapsamında üniversitelerin çeşitlenmesi kentin olağan gelişimi ile zaman içerisinde değişim göstermektedir.

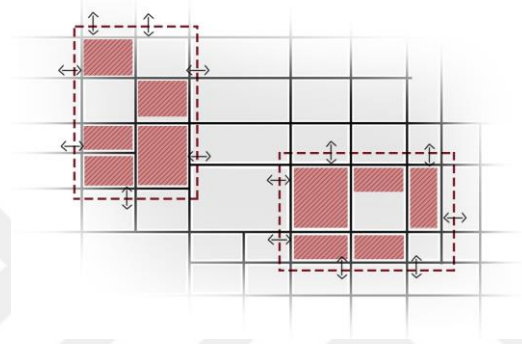
Bölgelere göre kentsel yerleşim sistemlerinin çeşitlenmesinin yanı sıra en genel tanımıyla ve tüm bölgeler için geçerli olan kent içi ve kent dışı yerleşim sistemleri çalışma kapsamında incelenmiştir.

4.4.1.1.Kent İçi Üniversiteler

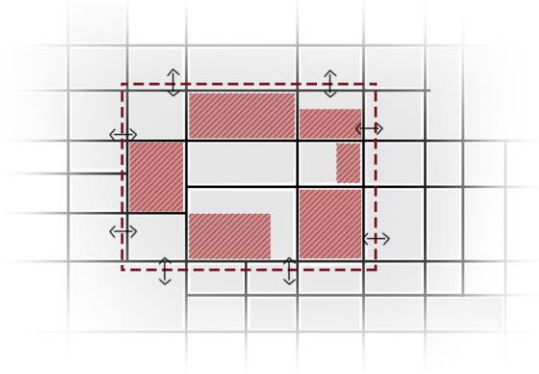
Üniversitelerin kente göre konumu genel olarak kent içi ve kent dışı olmak üzere iki başlık altında incelenmektedir. Bölgelere göre veya üniversite yerleşimlerinin farklılaşması ile bu başlıklar artırılabilir. Kent içi üniversiteleri, organik kent dokusunda gelişen (Şekil 4.35.), yapı adalarında gelişen (Şekil 4.36.) ve kent içi kampüs üniversiteleri (Şekil 4.37.) olarak üç alt başlıkta incelenebilir. Geçmişte kent merkezine kurulmuş olan üniversiteler, zamanla kentin gelişimiyle birlikte büyüme gerçekleştirebilecekleri alanlar kısıtlanmıştır. Bu durum kent içerisinde dağınık ve yapı adaları biçiminde yerleşim gösteren üniversiteleri ortaya çıkarmıştır. Bu yerleşim sistemine sahip üniversitelere ‘kent üniversitesi’ ifadesi kullanılmaktadır. Ancak dağınık yerleşim gösteren kent üniversitelerinde tüm birimleri bir arada toplamak neredeyse imkansızdır. Bundan dolayı öğrencinin kullanacağı spor, barınma, kültür birimleri gibi birimler farklı bölgelerde kurulmaktadır. Bu durum maliyeti artırmakta, öğrenciler arasındaki fırsat eşitliği sağlanmamakta, kaynak ve zaman israfına sebep olmaktadır. (Çağlayandereli & Güleş, 2013; Kuyrukçu, 2019).

Şekil 4.35. Organik kent dokusunda gelişim gösteren kent içi üniversitelerin şematik çizimi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

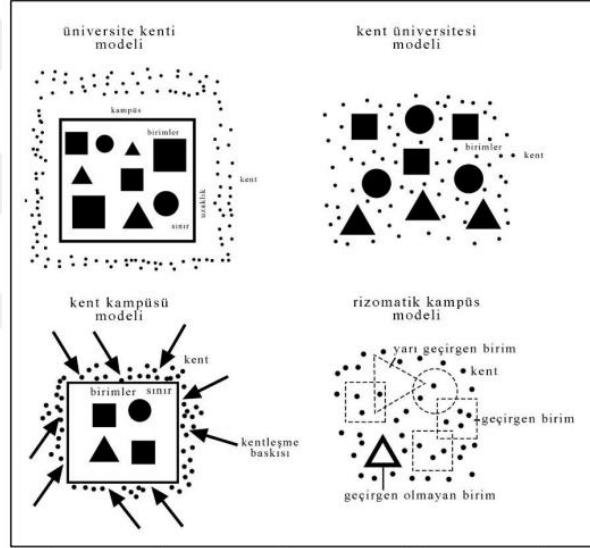
Şekil 4.36. Yapı adalarında gelişim gösteren kent içi üniversitelerin şematik çizimi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Şekil 4.37. Kent içi kampüs üniversitelerinin şematik çizimi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs kullanıcıları kampüse kimliklerini yansıtmazlar, tüketici konumundadırlar, geçicidirler ve küresel dinamiklerin olduğu mekanları kullanırlar. Kampüs çevresindeki kent kullanıcıları ise ‘yer’ ile doğrudan ilişki kuran, kimliklerini kullandıkları mekâna aktaran ve mekânın değişim-dönüşümüne sebep olan sabit kullanıcılarıdır. Bu iki kullanıcının bir araya geldiği kampüs çevresindeki mekâna kentsel eşikler denilebilir. Bu mekanlar heterotopik mekân özelliği gösterip farklı oluşumları bir araya getiren ve bulunduğu bölgeyi dönüştürme özelliği olan üçüncü mekanlardır.

Değişime açık olma, hibrit oluşumlara yer verme, farklı fonksiyonları barındırma, sürekli değişim içerisinde olma gibi nitelikler “üçüncü mekanların” özellikleridir. Gümüş (2020) üçüncü mekân kavramının felsefesini açıklayarak bir öneri sunmayı amaçlamıştır. Bursa Teknik Üniversitesi’nin Yıldırım Kampüsü’nün gözlem ve space syntax yöntemi ile mevcut durumunu analiz etmiş ve kampüs çevresindeki değerlendirilebilecek boşlukları belirlemiştir. Bu analizler sonucunda bu boşlukların nasıl değerlendirileceğine dair öneriler sunmuştur. “Kent kampüsü”, “üniversite kenti” ve “kent içi kampüs” tipolojilerine alternatif olarak geçirgen, yarı geçirgen ve geçirimsiz mekanlara sahip farklı fonksiyonları barındıran “üçüncü mekanları” bulunan “rizomatik kampüs yerleşim sistemi modeli” oluşturmuştur (Şekil 4.38.) (Gümüş, 2020).

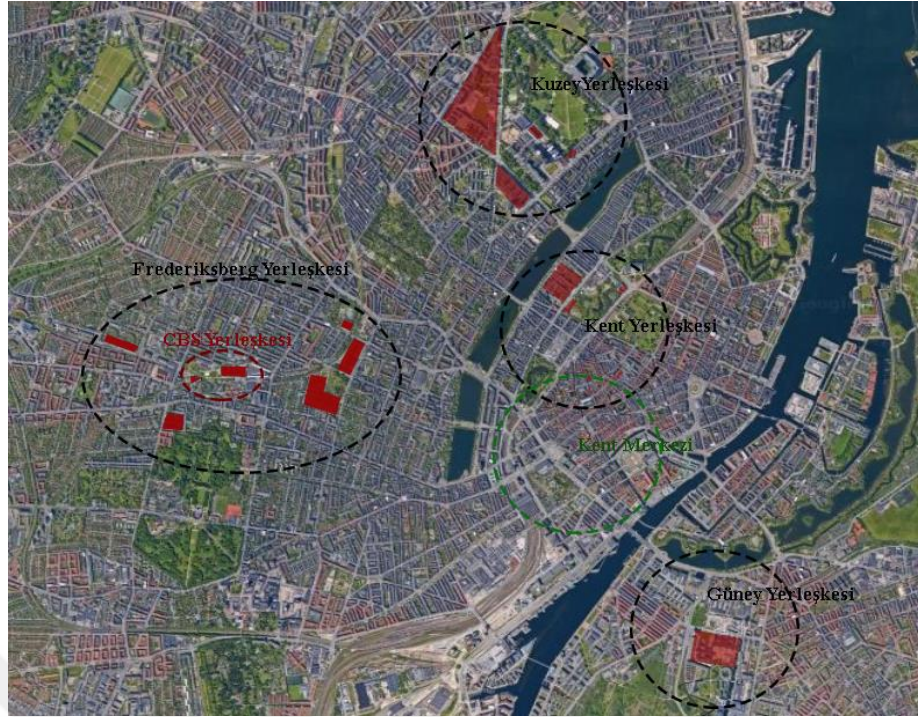
Şekil 4.38. Mevcut kampüs tipleri ve önerilen rizomatik kampüs modeli (Gümüş, 2020)

Üniversitelerin kent içinde ve kent merkezlerinde bulunması hem kentliler hem de üniversite açısından özellikle de küçük kentlerde birçok fayda sağlayacaktır. Bu faydalar kent ile üniversite arasında hem sosyal alan hem de ticari alan açısından karşılıklı kullanım, sosyal bütünleşme, kentin tarihi alanlarının prestijinden yaralanma, kentin halk kütüphanesi gibi mekanlarına ulaşımın kolay olması, kentlerin ise üniversite sayesinde artan nüfusun ekonomik kalkınmaya katkısı gibi sıralanabilir. Örneğin Orta çağ şehirlerinde üniversitelerin kent içinde kurulması, üniversitedeki bazı toplantılara halkında katılmasına izin verilerek halkın bilinçlenmesini ve aydın-halk arasında bilgi aktarımı sağlamıştır. (Turcan, 1996; Gençer Külahlı, 2017; Kuyrukçu & Alkan 2021) Kamusal alanlar (ortak alanlar) insanların ihtiyaç duyduğu, dinlenme sosyalleşme gibi

birçok işlevi barındıran alanlar kent içinde hem geçiş hem de odak noktalarını oluşturur. Özellikle üniversite yerleşkesine ait olan ancak kentliye açık olan ortak alanlar üniversite kullanıcıları ve kentli arasındaki etkileşimin artmasına yardımcı olacaktır (Özyetgin Pöschl, 2019) Ancak kent içi kampüslerin dışa kapalı olması kentliler ile ilişkiyi kısıtlasa da öğrencilerin akademik çalışmaları için daha konforlu alanların oluşmasını sağlamaktadır (Muhammed vd., 2014). Bundan dolayı üniversitelerin kentle bağlantısını kurmak aynı zamanda da akademik çalışmalar için uygun ortam oluşmasını sağlamak için kente açık alanların dengeli belirlenmesi gerekir. Kent içi üniversitelerde kentliler ile etkileşim sağlayacak alanlara ihtiyaç vardır. Bu tür alanlarda kentliler ile üniversite öğrencileri arasında bilgi aktarımı sağlanabilir. Rizomatik kampüs yerleşim sistemi eşik mekanlar oluşturup kent ile ilişki kurmak açısından uygun bir modeldir. Örneğin Viyana Teknik Üniversitesinde Karlplatz'daki yerleşkesinin yakınında bulunan ve kullanılmayan alan öğrencilerin bitkileri yetiştirmesi ve araştırmalarını gerçekleştirmesi için kullanıma kazandırılmıştır. Bu alanın kent kullanımına da açılmasıyla akademik çalışmalara kentlilerinde dahil olması ve karşılıklı bilgi alışverişinin gerçekleşmesi sağlanmıştır. Kentliler ve üniversite kullanıcıları arasındaki iletişim üniversitelerdeki konferans salonu, oditoryum gibi kentin ihtiyacı olan alanları gerektiğinde halka açarak gerçekleştirilen toplantılardan hem öğrencilerin hem de halkın faydalanması sağlanabilir (Özyetgin Pöschl, 2019). Kent içi üniversiteler için birçok farklı örnek sunmak mümkündür. Bu doğrultuda Kopenhag Ticaret Okulu, Columbia Üniversitesi ve Massachusetts Teknoloji Enstitüsü olmak üzere üç örnek üniversiteden bahsedilmiştir.

- **Kopenhag Ticaret Okulu**

Danimarka'nın başkenti Kopenhag'ta yer almaktadır. 1917 yılında kurulmuştur. Kent içerisinde dağınık bir yerleşim özelliği gösteren üniversite dört farklı bölgede yoğunlaşmış şekilde konumlanmış binalardan oluşmaktadır (Şekil 4.39.). Bu bölgelerden bir tanesi olan Kopenhag Ticaret Okulu Kampüsü 1917 yılında kurulmuştur. Kent içinde dağınık halde bulunan üniversite büyümeye ihtiyaç duymuş ve Kopenhag Ticaret Okulu yerleşim bölgesi kapsamında 2014 yılında bir proje yarışması düzenlemiştir.

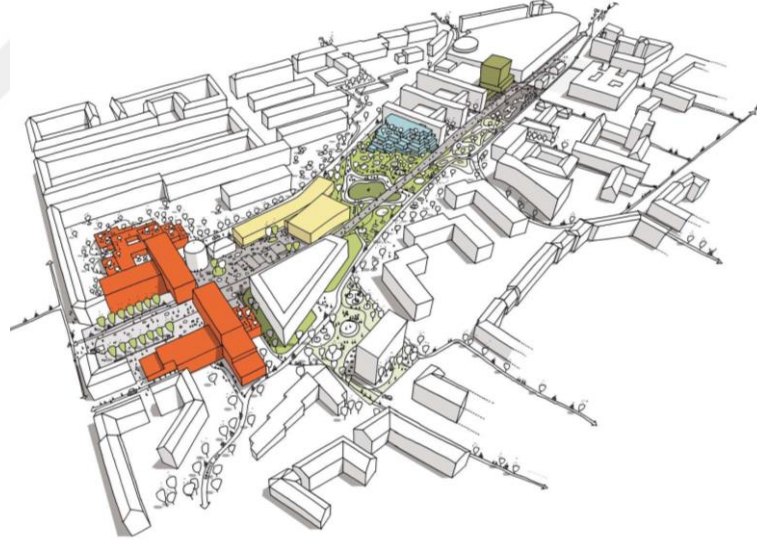
Şekil 4.39. Kopenhag Üniversitesi'nin yerleşkeleri

Yarışma öncesinde dört binadan oluşan Kopenhag Ticaret Okulu Kampüsü'nün en eski binası 1989 yılında yapılan Dalgas Have binasıdır. Solbjerg Plads binası 200 yılında açılmıştır ve üniversitenin ana binasıdır. 2006 yılında kullanılmaya başlanan Kilen binası haricinde Porcelænshaven binası eski fabrika binasından dönüştürülmüş bir yapıdır (Şekil 4.40.).

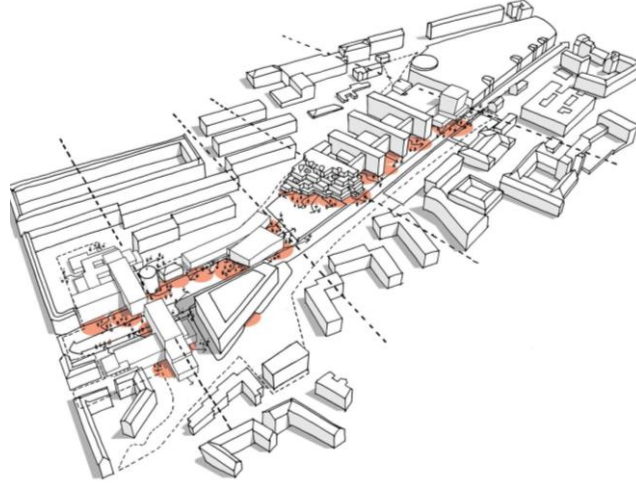

Şekil 4.40. Kopenhag Ticaret Okulu'nun Kampüsü ve yarışma kapsamında tasarlanan alanlar

Yarışma öncesinde var olan kampüs kent merkezinde ve raylı hatların geçiş güzergahında yer almaktadır. Daha sonrasında yarışma düzenlenmiştir. Yarışmada yine kent ile bağlantısı güçlü bir yerleşke istenmiştir. Yarışmanın tasarım sürecinde yerleşkenin kullanıcılarının ve kent kullanıcılarının profili incelenmiş ve belirlenmiştir. Bir sonraki adımda yakın çevresi ile olan bağlantısı incelenmiş yaya yolları, araç yolları vs. analiz edilmiştir. Yerleşke çevresindeki yapılar, bu yapılar arasında üniversite kullanıcılarının ve bu bölgeyi günlük hayatında geçiş noktası olarak kullanan kent kullanıcılarının yaya hareketi incelenmiştir. Yapıların birbirleri ve kent ile ilişkisi analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlarda güneyden gelen akışlar için daha kesintisiz ve güvenli alanlar oluşturulması gerektiği düşünülmüştür. Böylece iki metro istasyonunu birbirine bağlayacak kamusal mekanlar tasarlanmıştır. Dört yeni kamusal mekân eklenmiş (meydan) ve kamusal yapılar önerilmiştir. Akslar belirlenmiş ve meydanları daha belirgin bir alan haline getirecek yeni bina yerleşimleri yapılmış ve binalar dışa dönük ve davet edici şekilde tasarlanarak halka açık olması sağlanmıştır (Şekil 4.41., Şekil 4.42.).

Şekil 4.41. Kopenhag Ticaret Okulu proje yarışması kapsamında önerilen yapılar ve çevresi (Özyetgin Pöschl, 2019).

Şekil 4.42. Kopenhag Ticaret Okulu proje yarışması kapsamında tasarlanan kamusal alanlar (Özyetgin Pöschl, 2019).

Yaya hareketi incelenerek ana caddeye bakan cephelerin ideal vakit geçirme alanları olması için yayaların yoğun olduğu bölgeler belirlenmiştir. Bu bölgelere hem kent kullanıcıları hem de üniversite kullanıcılarının ihtiyaçlarını karşılayan işletmeler önerilmiştir. Tasarım sonunda meydanlar toplu taşıma araçlarını (metro) kullanarak ulaşılan kent odak noktaları olması planlanmıştır. Üniversitenin kalbi olarak düşünülen kent parkı üniversite binalarını birbirine bağlamış ve kent kullanıcıları için kullanılan bir mekân olması planlanmıştır (Şekil 4.43.) (Özyetgin Pöschl, 2019).

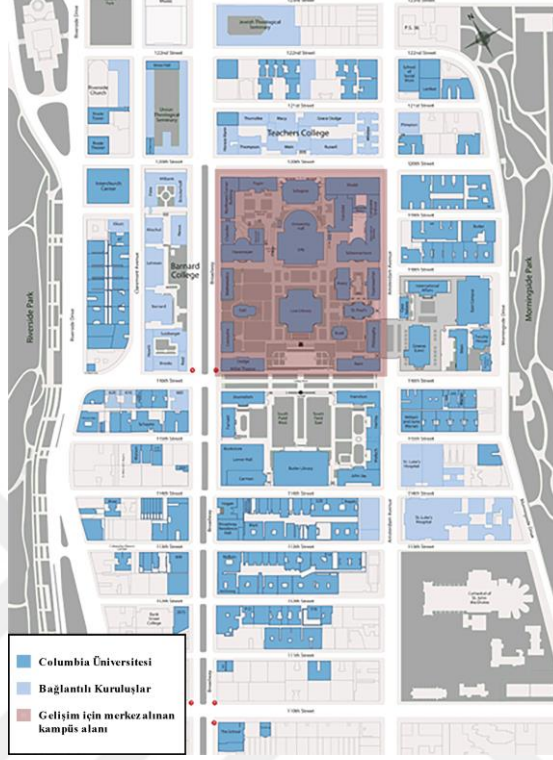

Şekil 4.43. Kopenhag Ticaret Okulu'nun tasarlanan ana meydanı (Özyetgin Pöschl, 2019).

- **Columbia Üniversitesi**

1754 yılında King's Koleji olarak kurulmuştur. Amerika'nın en eski beşinci yükseköğretim kurumudur. İlk olarak Trinity Kilisesi'ne bitişik olan üniversite Amerika Devrimi (1775-1783) sürecinde faaliyet göstermesi zor hale gelmiştir. 1784 yılında Columbia adı ile yeniden açılan kolej şehrin birçok noktasında faaliyet gösterdikten

sonra 1897 yılında 72,850 m² alana sahip Morningside Heights'deki bir yapı adasına taşınmıştır. Bu yapı adasını merkez alıp çevre parsellere taşarak gelişim göstermiştir (Şekil 4.44.).

Şekil 4.44. Columbia Üniversitesi'nin yerleşke planı

Kent içerisinde yoğun bir bölgede yer almasından dolayı büyüme imkânı yoktur. Ancak kent ile bütünleşebilmiştir. Neoklasik üslupta inşa edilen, merkez bina konumunda olan Low Kütüphanesi ile sembolleşmiştir (Şekil 4.45.). Manhattan'da bulunan üniversite yoğun doku içerisinde kente açık bir şekilde eğitime devam etmektedir (Kuyrukçu, 2019; Ak, 2007).

Şekil 4.45. Columbia Üniversitesi'nin yerleşkesindeki Low Kütüphanesi

- **Massachusetts Teknoloji Enstitüsü**

Kent içi kampüs üniversiteleri grubunda yer alır. Alman Araştırma Üniversitesi Modelini benimseyen üniversite Amerika'nın sanayi ihtiyacına yönelik kurulmuştur. İlk olarak 1865 yılında Boston'da eğitime başlayan üniversite daha sonra Charles Nehrinin Cambridge tarafında eğitimine devam etmiştir. Günümüzde 680.000 m² alana sahip olan üniversite nehir kıyısı boyunca doğu ve batı olmak üzere iki bölgede yerleşim göstermiştir (Şekil 4.46.). Doğu kampüsü çoğunlukla akademik birimleri, batı kampüsü çoğunlukla sosyal alanları barındırmaktadır. Kampüsün yoğun olarak kullanılan birimleri olan fakülte ve bölümler W. Welles Bosworth tarafından tasarlanan birbirine bağlı yapılardan oluşan yapıdır. Bu yapının girişi 77 Massachuestts Bulvarına bakmakta ve doğu ile batının etkileşimini kolaylaştırmaktadır (Şekil 4.47.). Üniversite çevresinde üniversite ile iş birliği içerisinde olabilecek birimler yoğunluktadır. Üniversite kurulduktan sonra istihdam konusunda bölgenin önemli bir parçası haline gelmiştir (Kuyrukçu, 2019).

Şekil 4.46. Massachusetts Teknoloji Enstitüsü'nün planı

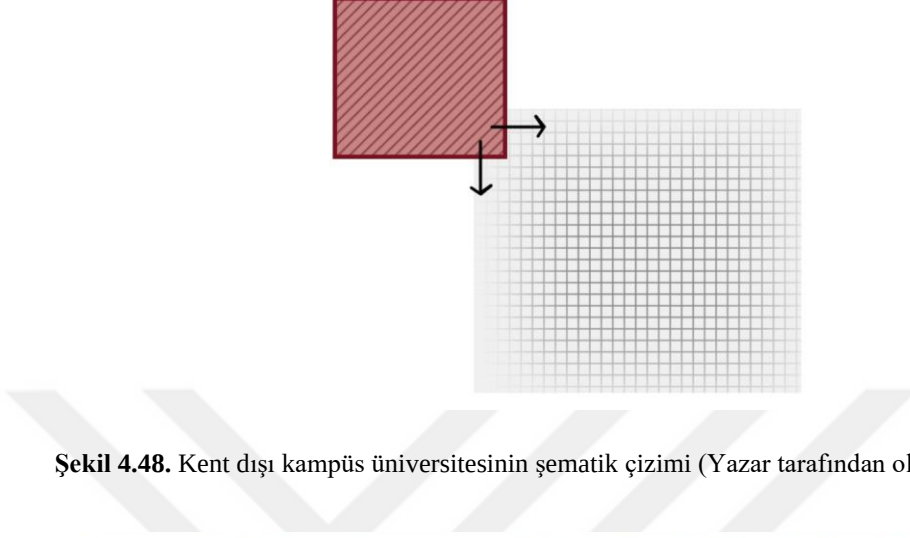

Şekil 4.47. Massachusetts Teknoloji Enstitüsü'nün 77 Massachusetts Bulvarındaki girişi

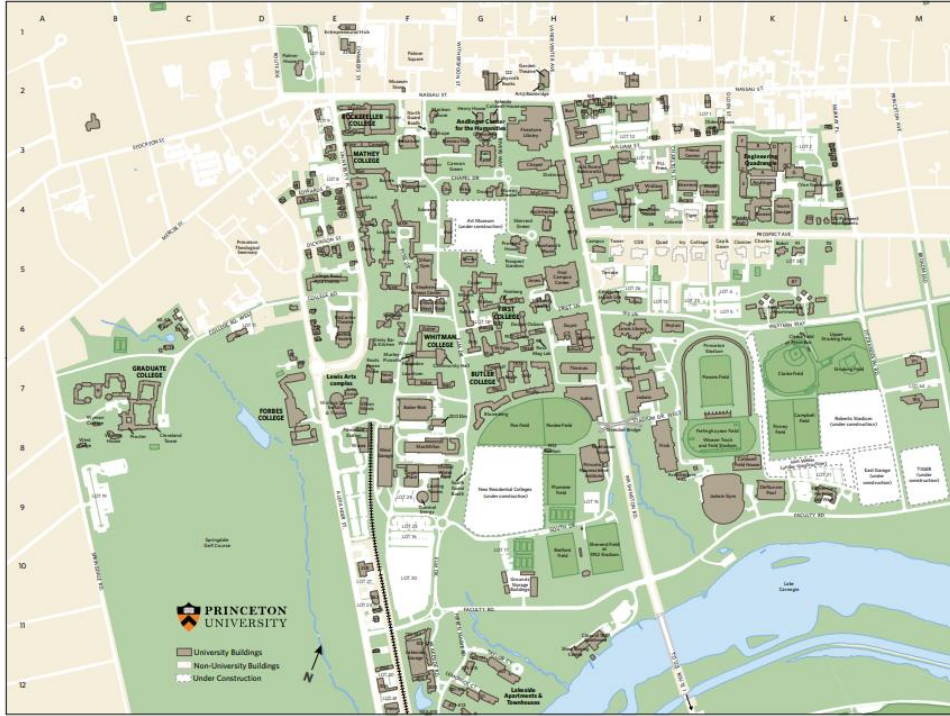
4.4.1.2. Kent Dışı Üniversiteler

Virginia Üniversitesinde olduğu gibi bazen ideolojik sebeplerden bazen de idari ve finansal sebeplerden dolayı üniversiteler kentten ayrılır (Şekil 4.48.). Ancak üniversite çevresini geliştirici özelliğe sahip olduğu için Cambridge Üniversitesinde olduğu gibi güç dengesi zamanla değişebilir (Larkham, 2000). Kampüs, içinde bulundurduğu farklı fonksiyonlardan ve gösterdiği geniş alanlardan dolayı 'kentsel alan', 'üniversite kenti' ve 'kentsel yerleşme' gibi terimler kullanarak tanımlanmıştır (Turner, 1984; Erkman, 1990; Türeyen, 2002). Kent dışı kampüs üniversitelerinin ilk örnekleri kendi kendine yetebilen, izole ve dışa kapalı olan manastırlar olarak düşünülebilir. Kampüs terimi ilk kez 1746 yılında kurulan Princeton Üniversitesi için

kullanılmıştır (Şekil 4.49.). Planlı bir yerleşime sahip olmamasına rağmen kampüs adını almıştır. 400 hektarlık alana sahip kampüs alanı 200’den fazla binayı barındıran kent gibidir (Gökbel, 2021; Turner, 1984).

Şekil 4.48. Kent dışı kampüs üniversitesinin şematik çizimi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Şekil 4.49. Princeton Üniversitesi'nin kampüs planı (Anonim, 2023b)

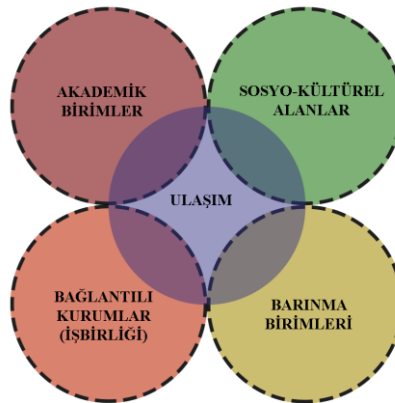
Amerikan üniversiteleri kampüs modelini oluştururken birçok işlevi bünyesinde barındıran Oxford ve Cambridge gibi İngiliz kolejlerinden ilham almışlardır. İlk gerçekleştirilen kampüs planı 1813 yılında yapılan Union Koleji için Fransız Joseph Jacques Ramée tarafından hazırlanmıştır. İkinci gerçekleştirilen kampüs planı ise Thomas Jefferson tarafından tasarlanan Virginia Üniversitesidir. Virginia Üniversitesi

Kampüsü tek tarafı açık avlulu bir yapıya sahiptir. Odak noktasında kütüphane bulunan kampüsün iki tarafındaki lineer yapılar, akademik ve barınma işlevlerini barındırır. Orta avlusu halka açık kamusal alan niteliği taşımaktadır. Avlulu kısımdan ayırık tekil yapılar halinde çevresinde gelişim göstermiştir (Şekil 4.50.).

Şekil 4.50. Virginia Üniversitesi'nin kampüs gelişimi (Virginia Üniversitesi, 2024b)

Amerikan Bağımsızlık Savaşı sonrasında kolonyal kolejlerin yetersiz olacağı düşüncesi ile ortaya atılan kampüs düşüncesinin doğaya temas edilecek alanlar oluşturmak ve kentteki karışıklıktan kaçmak açısından olumlu gelişmeler getireceği düşünülmüştür. 1862 Morrill Yasası ile kampüs yerleşim sistemi Amerika'da baskın hale gelmiştir. Derslik, kütüphane gibi içeren çalışma işlevlerini; yurt, lojman gibi alanları içeren barınma işlevlerini; yeme-içme alanları, spor, eğlence, sinema gibi alanları içeren dinlenme işlevini ve ulaşım işlevini bünyesinde barındıran kampüs alanlarına günümüzde Ar-Ge alanları, tarım-hayvancılık gibi bölümlerin uygulama alanları eklenmiştir (Şekil 4.51.) (Öztürk, 2009).

Şekil 4.51. Üniversitenin bağlantılı birimleri (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Artan öğrenci sayısından dolayı geniş alanlara ihtiyaç duyulması, laboratuvar gibi yeni fonksiyonların ihtiyacı, büyümeye gereksinim duyulduğunda kolay arazi edinimi, tüm fonksiyonları bir araya getirme imkânı, üniversite alanının ve çevresinin kent içine göre daha özgür planlanması, kentin gürültü ve kalabalığının olumsuz etkisi kent dışına yönelimin başlıca nedenleridir. Humboldt Üniversitesi (Berlin) ve Utrecht Üniversitesi (Hollanda) gibi bazı kent dışı üniversiteler kenti daha yeşil alanlara çekmek için kent dışına kurulmuşlardır (Hoeger & Christiaanse, 2007; akt. Öztürk, 2009). Kent içinde yerleşim gösteren üniversitelerin sosyo-kültürel alanlar ve aktivitelerini paylaşma imkânı fazlayken kent dışı üniversitelerin kendi yakın çevrelerini tasarlama ve planlama avantajı vardır. ODTÜ kent dışı bölgeye yerleşmesine rağmen boş bozkır tarlalarını değerlendirip kendi ormanını oluşturmuş, çevresinde aktivite alanları ve sosyal alanlar oluşturarak bulunduğu bölgenin kalkınmasında katkı sağlamıştır. Merkezileşmiş ve etrafında kentsel alan gelişmesine sebep olmuştur. Buna rağmen İTÜ gibi üniversiteler kadar merkezde bulunmadığı için kent dışı üniversite olarak adlandırılır. Kent dışı kampüs üniversitelerinde disiplinler arası iletişimi sağlamak kentin içinde dağılmış üniversite birimlerine göre daha kolaydır. Ancak kent ile ilişkisi ve bütün disiplinlerin birbirleri ile iletişiminin sürekli olmayacağı düşünüldüğünde kent dışı kampüslerin bu gerekçesi daha az önemli hale gelmektedir. Ayrıca öğrencilerin şehrin imkanlarından yararlanmayacak olması, kent merkezi ve tarihi kent çevresinin kırsal alana göre üniversite öğrencileri için daha elverişli olması ve kent ile ilişkisinin kent içindeki bir üniversiteye göre zayıf olması kent dışı kampüs üniversitelerinin olumsuz özelliklerindendir (Kuyrukçu, 2019; Öztürk, 2009).

Kent dışı üniversiteler, kent ile bütünleşme açısından kent içi üniversiteler ile karşılaştırıldığında bazı dezavantajları vardır. Hem kentin hem de üniversitenin sağladığı olanaklardan karşılıklı fayda sağlamak için kent içi üniversiteler daha uygundur. Ancak ulaşım dezavantajı çözüldüğünde kent merkezlerine bağlantılı uydu kentlerde konumlanan kent dışı üniversitelerin bazı avantajları da bulunmaktadır. Büyük kentler etrafındaki uydu kentlerde üniversite yerleşkeleri planlaması hem büyük kentteki yoğunluktan uzak hem de büyük kentin olanaklarından yararlanabilen bir çözümdür (Tekeli, 1972). Oxford, Cambridge, Princeton gibi üniversiteler ihtiyacı olan kent hizmetlerinden yararlanmayı göz ardı etmemiştir ve kent çeperindeki kasaba bölgelerine yerleşerek ihtiyaçlarını yine kentten sağlamışlardır (Keleş, 1972). Ayrıca geri kalmış alanlarda üniversitelerin oluşması o bölgeyi yeni faaliyet oluşumu açısından canlandırmak için gereklidir. Ancak üniversite birimlerine karar verirken bu

bölgelerdeki gelişim gösteren veya gelişim göstermesi öngörülen faaliyetler hakkında araştırma yapılmalı, bu faaliyetlere katkı sağlayacak üniversite birimlerinin yer almasına önem verilmelidir (Tekeli, 1972). Üniversite kent ilişkisinde en önemlisi kentin üniversiteye yararları değil üniversitenin kente yararlarıdır. Üniversitedeki topluluğun ihtiyaç duyduğu hizmetleri kentten sağlaması kente kültürel ve ticari açıdan canlılık getirecektir. Aynı zamanda üniversitenin de kentteki gençlere okuma olanağı sunmasıyla birlikte kenti geliştirmek için kent ihtiyacına yönelik araştırma merkezi olup kentin ihtiyacını giderecektir (Keleş, 1982).

Türeyen (1999) kent dışı üniversitelerin yer seçiminde dikkat edilmesi gereken ölçütleri dışsal ve içsel ölçütler olmak üzere iki kategoride incelemiştir.

Dışsal ölçütler:

- Üniversite kent dışı alanlarda konumlandırılmış olsa da kentle ilişkisini kesmemeli, kent toplumu ile ortak kullanım alanlarından yararlanmalıdır.
- Kentten kolay ulaşım için etkin bir ulaşım ağı oluşturulmalıdır.
- Kampüs alanı planlanırken endüstriyel alanlar, iş merkezleri gibi alanlarla iş birliği yapılmasına olanak sağlayacak alanlar seçilmelidir.
- Kentsel alt yapı olanaklarından yararlanılabilecek alanlar tercih edilmelidir.

İçsel ölçütler:

- Kampüs arazisi, gelecekteki olası büyüme ve gelişmeleri göz önüne alan bir master plan doğrultusunda seçilmelidir.
- Seçilecek alanın jeolojik ve topografik yapısı uygun olmalıdır.
- Her türlü bitkiye elverişli toprağın bulunduğu alanlar tercih edilmelidir.
- Yeraltı suyunun düşük maliyetle ve kolay elde edilebileceği alanlar seçilmelidir. (Türeyen, 1999; akt. Irgatoğlu, 2011)

4.5. Üniversitelerin Kentsel Yerleşimi Bağlamında Değerlendirme Kriterlerinin Belirlenmesi

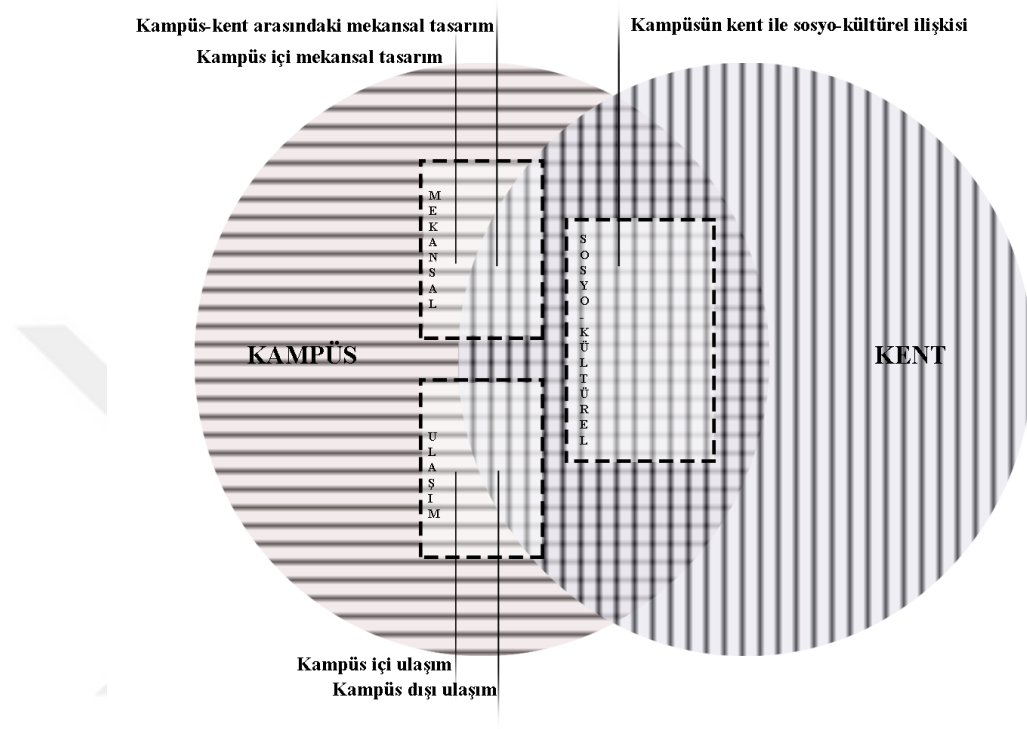
Üniversitelerin ‘yer seçimi’ ve ‘kent ile ilişkisi’ birbiri ile doğrudan bağlantılı konulardır. Her üniversitenin kent ile ilişki düzeyi ve planlaması farklıdır. Çünkü her üniversite farklı bölgelerde farklı amaçlarla kurulmaktadır. Toplumsal, kültürel, sosyal, ekonomik, demografik, coğrafi ve tarihi çevrenin farklı üniversite yapılarını ortaya

çıkarması beklenmektedir. Bundan dolayı her üniversitenin kent ile ilişkisi bağlamında kararlar alınırken çevresi analiz edilmelidir. Bu analizler ışığında uygun yer seçimi ve diğer planlamalar gerçekleştirilmelidir (Kuyrukçu, 2019). Kent ile entegre olabilen, kente katkı sağlayan ve kentten olumlu yönde etkilenen, başta bulunduğu bölgeyi olmak üzere birçok alanda gelişimin referans noktası olmayı amaçlayan, bulunduğu bölgeyi ve ülkeyi ekonominin yanı sıra kültürel, toplumsal ve bilimsel olarak geliştiren bir üniversite oluşturma amacı, kent ile ilişkisi başta olmak üzere birçok faktör göz önüne alınarak yer seçiminin bir plan doğrultusunda yapılmasını gerektirmektedir.

Üniversitelerin kent ile ilişkisi kapsamında analizi yapılırken ekonomik, sosyo-kültürel, ulaşım ve mekânsal açıdan incelenebilir. Literatür taraması sonucunda birçok çalışmada üniversitelerin kent ile ilişkisinin ekonomik açıdan incelendiği görülmüştür. Altıntaş'ın (2015) yapmış olduğu çalışmada 2006-2008 yılında kurulan 41 kentteki 41 devlet üniversitesinin sosyo-kültürel, ekonomik, demografik ve fiziksel çevre açısından kente etkileri analiz edilmiştir. Analizler sonucunda üniversitelerin ekonomik olmak üzere birçok açıdan kenti dönüştürücü bir unsur olduğu tespit edilmiştir. Kalkan (2019) üniversitelerin kent ekonomilerine etkilerini inceleyen tez çalışmasında üniversitelerin kente hem kurumsal hem de kullanıcı harcamaları dolayısıyla ekonomi açısından olumlu yönde katkıları olduğundan bahsetmektedir. Gürsoy ve Erjem (2019) yapmış oldukları çalışmada bölgeyi kalkındırma amacıyla 'her ile bir üniversite' politikası ile açılan üniversitelerin kente ekonomik katkılarını araştırmışlardır. Bu üniversitelerden Adıyaman Üniversitesi örneklem alan olarak seçilmiştir. Araştırma sonucunda üniversitenin kentin ekonomisine olumlu katkıları olduğu tespit edilmiştir. Ancak bu katkı optimum düzeyde değildir ve beklenen düzey ile karşılaştırıldığında yetersizdir. Çalışmada bu etkinin optimum düzeyde olması için üniversitenin kentin tüm unsurlarıyla etkileşim halinde olması gerektiği savunulmuştur. Görkemli'nin (2009) Selçuk Üniversitesi bünyesinde olan Meram Eğitim Fakültesi Kampüsü, Meram Tıp Fakültesi Kampüsü ve Alaeddin Keykubat Kampüsü olmak üzere üç kampüs kapsamında yapmış olduğu çalışmaya göre üniversitenin kenti ekonomik olarak kalkındırdığı tespit edilmiştir. Bu gelişime en önemli katkıyı öğrenci harcamaları sağlamıştır.

Ekonomi açısından üniversite-kent ilişkisini inceleyen birçok çalışma yer aldığı için bu çalışmada üniversitelerin kent ile ilişkisi sosyo-kültürel, ulaşım ve mekânsal açıdan ele alınmıştır (Şekil 4.52.). Üniversite-kent etkileşiminde sosyo-kültürel, ulaşım ve mekânsal açılardan kesişim noktaları doğrudan ölçülebilir değildir. Bundan dolayı bu

açılardan ele alınırken üniversite-kent ilişkisi düzeyi değil, bu ilişkiye izin veren ortamın ne derece oluşturulduğu çalışma kapsamında tespit edilmeye çalışılmıştır. Literatür taraması sonucunda sosyo-kültürel, ulaşım ve mekânsal açılardan kampüs alanlarını incelemek üzere bir kriter seti oluşturulmuştur.

Şekil 4.52. Üniversitelerin sosyo-kültürel, ulaşım ve mekânsal açıdan kent ile ilişkisinin şematik gösterimi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

4.5.1. Üniversitelerin Kentsel Yerleşimi Bağlamında Sosyokültürel Açıdan Değerlendirme Kriterlerinin Belirlenmesi

Üniversite ve kampüs sürekli karşılıklı etkileşim içerisinde olmalıdır. Gökbel (2021) çalışmasında, kampüsün bulunduğu bölgenin kültürel özelliklerinin kampüsün biçimi ve içeriğini etkilediğinden bahsetmektedir. Aynı şekilde üniversite de yerleşim gösterdiği bölgeyi sosyal, kültürel ve ekonomik gibi birçok açıdan etkilemektedir. Üniversite ve kentin bu etkileşime açık olup üniversite-kent bütünleşmesine izin vermesi sosyo-kültürel olarak üniversite-kent ilişkisinin en önemli noktasıdır. Yeme-içme alanları, dinlenme ve rekreasyon alanları, spor alanları gibi kentin ve üniversite kullanıcılarının sıklıkla kullandığı alanlarda üniversite-kent ilişkisi için ortam sağlanmalıdır. Ayrıca üniversitenin bazı laboratuvar alanları kent ile ilişki kurabileceği

şekilde tasarlanmalıdır. Bu durumda üniversitenin güncel bilgileri ve entelektüel ortamından kentlilerin yararlanması sağlanmış olacak ve kentlinin tecrübesinden, sosyal-kültürel ortamından ise üniversite yararlanabilecektir.

Üniversitenin algılanabilir olması sosyo-kültürel açıdan üniversite-kent ilişkisini etkileyen bir başka unsurdur. Üniversitenin algılanabilir olması için kampüs tasarımı, ulaşım, kent merkezine uzaklığı gibi birçok etken düşünülmesi gerekir. Bunların yanı sıra üniversite kent kimliğinde yer edindiği sürece algılanabilir hale gelir. Batı ülkelerinde gelişmiş yapı malzemesi kullanılması ve üniversite yapılarının modern stile dönüşmesine rağmen üniversiteler sembolik işaretlere ihtiyaç duymuşlardır. Bu ihtiyaca yeni yapılar ve kampüslerle çözüm bulunmuş ve ütöpik kampüs tasarımları gerçekleştirilmeye çalışılmıştır (Muthesius, 2000; akt. Larkham, 2000). Üniversiteler tasarımlarıyla trendlere yön verici nitelik taşımak zorunda değildir. Ancak imajları dolayısıyla bölgesel simge olabilecek, yüksek tasarım değerlerine sahip yapılar inşa etme eğilimindedirler. Bölgesel simge olabilecek imaja sahip olmaları, uzun ömürlü olmaları ve zamanla gelişip büyümeleri üniversitenin kentteki varlığının ve öneminin ispatıdır (Larkham, 2000). Üniversite ister modern bir tasarıma ister tarihi bir yapıya ve geçmişe sahip olsun, üniversitenin kent ile ilişki kurabilmesi için kent kimliğinde yer edinmesi gerekir. İstanbul Üniversitesi denildiğinde ilk akla gelen Beyazıt Meydanıdır. Bunun nedeni Beyazıt Meydanı'nın tarihi geçmişi nedeniyle kent kimliğinde yer edinmiş olması ve kent kullanıcıları ile kurduğu kentsel mekân ilişkisidir (Özyetgin Pöschl, 2019).

Üniversitelerin araştırmalarına ve eğitime yoğunlaşabilmesi için kentin gürültüsünden ve kalabalığından uzaklaşması gerekir. Hem kent ile ilişki kurabilecek alanlar oluşturulması hem de kentten uzaklaşılması şart olan üniversitelerde akademik bölgeyi kentten nispeten izole ederek, sosyal alanları, bazı laboratuvar alanlarını, spor alanları gibi alanları ise kent ile ortak mekân şeklinde tasarlayarak bu denge sağlanabilir. Üniversitenin kent ile bütünleşmesi gerektiği açıktır. Ancak üniversitenin ana işlevlerinden biri olan araştırma faaliyeti ve bilgi üretme aşamasında kampüs alanlarının özgür ve yalnız ortamlar olması gerekmektedir. Gürültü ve kalabalıktan uzaklaşması gereken kampüs alanlarının yer seçiminde bu ilke de göz ardı edilmemelidir (Sönmezler, 2003).

Kuyrukçu ve Alkan (2021) çalışmalarında üniversitelerin sosyo-kültürel olarak kent ile ilişkisi bağlamında analizi yapılırken dikkat edilmesi gereken parametreleri, üniversite-kent bütünleşmesi, öğrencilerin bireysel ve entelektüel gelişimi, kentlilerin

üniversite ortamından ve imkanlarından yararlanması, üniversite kullanıcılarının kentin imkanlarından yararlanması, öğrenciler arasında fırsat eşitliğinin sağlanması, üniversitenin algılanabilir olması, kent kimliğinde yer edinmesi ve kentin gürültüsünden, kalabalığından izole edilmesi olarak belirlemişlerdir.

Kentin demografik yapısı da kent ile ilişkisi bağlamında sosyo-kültürel açıdan üniversitelerin yerleşimini etkilemektedir. Genç ve dinamik nüfusun fazla olduğu bölgeler ile yaşlı ve tecrübeli nüfusun fazla olduğu bölgeler arasındaki dengeyi ve etkileşimi sağlayacak unsur üniversitedir. Üniversite yerleşim gösterdiği bölgeye nüfus artışı sağlayacaktır. Kente genç nüfus göçü oluşmaya başlayacaktır. Bu durumun toplumsal olarak bazı bölgelerde her ne kadar olumsuz karşılanırsa da kenti geliştireceği açıktır. Bu doğrultuda üniversiteler birçok açıdan bölgeler arası dengesizliği de azaltacaktır. Bölgenin yaşam kalitesini artıracak, sosyal görevlerin tanımlanması ve uygulamasındaki artış ile toplum bilincinin artışı sağlanmış olacak, oluşturulacak mekanlar ile toplumla arasında kültür aktarımı sağlanmış olacaktır. Kültür bilginin yaşama geçmiş şekli, yaşamda içselleştirilmiş halidir. Sanatta da benzer durum söz konusudur. Sanatı bilgiden ayıran öznelliğidir. Bilgi tutarlı ve nesnel olmalıdır. Ancak sanat özgündür. Eğitimin yanı sıra öğrenciye çok yönlü düşünmeyi aşılama için üniversitelerde sanat eğitime yer verilmesi ve sanatla ilgilenebilecekleri ortamlar oluşturulması gerekir. Toplumla kültür ve sanat etkileşimi de öğrencinin bu bilgilere sahip olması ve kendini geliştirme çabası içerisinde olması ile gerçekleşir. Toplumla doğrudan ilişki içerisinde olan üniversitelerin toplumsal işlevleri, toplumsal kaynakların geliştirilmesi, bunların belirlenen politika çerçevesinde kullanılması ve egemen ideolojinin üretimi olarak sıralanabilir (Günel, 2013).

Üniversite, kent ile kültür etkileşimini görev olarak benimsemelidir (Günel, 2013). Üniversitenin kurulacağı bölgede bir sosyal ve kültürel alan olması gerekir. Kütüphane, tiyatro, seminer salonları, konferans salonları, eğlence merkezleri, spor alanları ve müzeler gibi bir takım sosyal ve kültürel alanların bulunduğu bölgelerde yerleşim gösteren üniversitelerin, kentin ve kentlinin toplumsal ve kültürel yapısının izin verdiği ölçüde kente katkısı artacaktır (Kuyrukçu, 2019). Üniversite yapılması planlanan bölgede kütüphane oluşturmak gerekliliğinden daha önce bahsedilmiştir. Günel (2013) bu kütüphanelerin ölçeğinin de önemli olduğundan bahsetmektedir. Küresel ölçekte araştırmalar gerçekleştirilen üniversite kurumlarında birçok kaynağa doğrudan erişim sağlanmalıdır. Bu durumda kütüphane binalarının büyüklüğünü bir öğrenciye 2,5 m² alan ve 40 kitap düşecek şekilde planlamaların yapılması

gerektiğinden bahsetmektedir. Müze yapılarının oluşumu da üniversiteler aracılığı ile gerçekleştirilmelidir. Müzeler üniversitede oluşan bilgiyi doğrudan kentlilere aktaran oluşumlardır. Ülkemizde üniversite müzeleri incelendiğinde kampüs içinde veya dışında olması fark etmeksizin üniversite veya kentten kopuk durumda olduğu gözlemlenmektedir. Bu durum bilgi aktarımını engellemektedir (Özdemir, Sivri Gökmen, 2019; Günal, 2013).

Bu bilgiler ışığında üniversitelerin kentsel yerleşimi bağlamında kent ile ilişkisini incelerken sosyo-kültürel açıdan dikkat edilmesi gereken kriterler aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

- Kent halkının üniversitenin entelektüel ortamından ve imkanlarından yararlanması (üniversite veya kent ortamında toplumun bilinçlendirilmesi, toplumun verimliliğinin artırılması ve kentin yaşam kalitesinin geliştirilmesi için kent halkının katılabileceği etkinlikler düzenlemek),
- Üniversite topluluğunun kentin sosyal imkanlarından faydalanması,
- Kentin trafiğinden, gürültüsünden ve kalabalığından üniversiteyi uzaklaştırmak,
- Kentli tarafından üniversitenin algılanabilmesi,
- Kentin yükünü hafifletecek yeni cazibe ve çekim noktası oluşturabilmesidir.

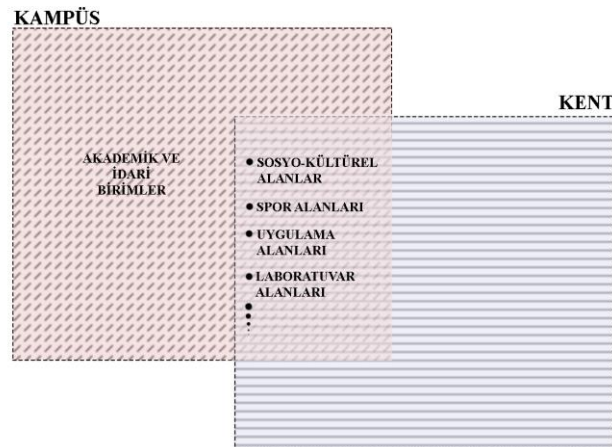
4.5.2. Üniversitelerin Kentsel Yerleşimi Bağlamında Mekânsal Açıdan Değerlendirme Kriterlerinin Belirlenmesi

Yerleşke tasarımı arazi seçimi, genel karakteri ve büyüklüğünün belirlenmesi, organizasyonel yapısının düzenlenmesi gibi sorunlarla karşılaşılır ve bunlara çözüm üretilir. Ancak planlama ve tasarımda politika, kültür, yönetmelikler gibi etkenlerinde belirleyici olacağını göz önünde bulundurmak ve bu etkenlerden dolayı çözümlerin kesin sonuç getirmeyecek ya da değişken olacağını dikkate almak gerekir. Bundan dolayı üniversite kampüs tasarımlarında dikkate alınması gereken en önemli kavramlardan biri ‘büyüyebilirlik ve esneklik’tir. Her şeyden önce yeni bir üniversite kampüsünün yapımı, büyük bir yatırım gerektirir. Bu yüzden bir yerleşkenin tümünün bir seferde inşa edilmesi hem gereksiz hem de maliyetlidir. Artan öğrenci sayısına

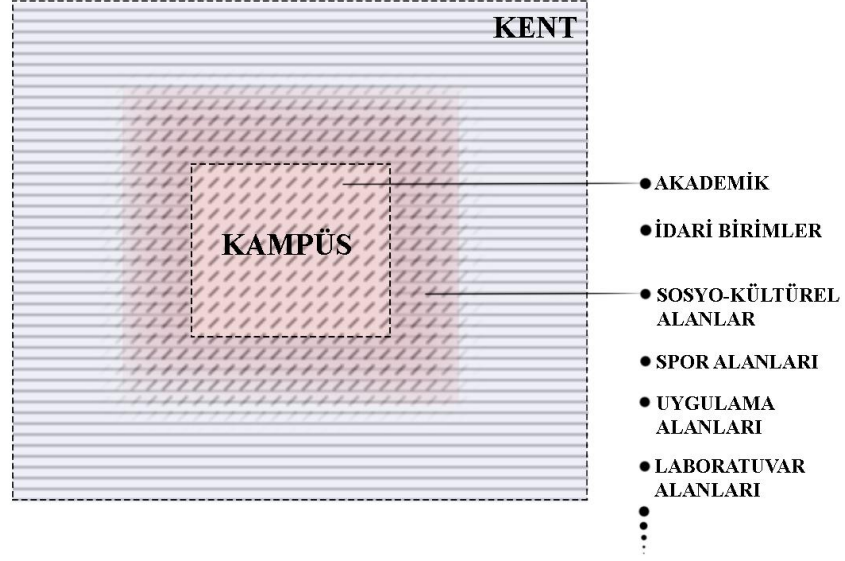
paralel olarak bir üniversite kampüsünün aşamalar halinde master plan doğrultusunda inşa edilmesi daha doğru bir uygulamadır. Üniversite yerleşkeleri de süreç içerisinde öğrenci sayısına ve ihtiyaca göre değişim gösterecektir. Mimarlıktaki değişimler göz önüne alındığında Çınar (1998)'a göre 'biçimi tanımlarken bitmiş bina kavramı yerine büyüyebilir (bitmez) bina kavramını kullanmak' daha doğrudur. İnceoğlu'na (1982) göre bu büyüme mimarlıkta kesikli ve sınırlıdır. Mimarlıktaki bu değişimlerin, programlama ve tasarım aşamalarında ele alınması gerekmektedir (Yürekli, 1983; İnceoğlu, 1982; Çınar, 1998).

Kampüsün büyümesi ve gelişmesinin planlanmasının yanı sıra kent dışı kampüs alanları için kampüsün çevresini de bir plan doğrultusunda geliştirmek gerekir. Öğrenci gettolaşmasını engellemek adına bu bölgelere halkın yerleşmesini sağlamak ve öğrenci-halk etkileşimini olanaklı kılmak gereklidir. Warwick Üniversitesi'nin kuruluşunda yerleşke yer seçimi için birçok alan üzerinde tartışılmıştır. Şehrin sınır alanı onaylandığında ilk eylemlerden birisi yerleşke çevresini kolonileştirmek olmuştur (Rees, 1939; akt. Larkham, 2000).

Üniversitelerin kent ile ilişkisini mekânsal açıdan sağlamak için kampüs alanında eğitime engel olmayacak şekilde dışa açık alanlar bulunmalıdır. Akademik, idari ve barınma alanların haricindeki sosyal alanlar dışa açık yapılarak bilgi ve kültür alışverişi sağlanabilir (Şekil 4.53., Şekil 4.54.). Bu alanların bazıları laboratuvar işlevini barındırırsa kentli ile bilgi alışverişi konusunda fayda sağlayacaktır (Öztürk, 2009). Viyana Teknik Üniversitesinde Karlplatz'daki yerleşkesinin halka açık laboratuvar alanı bu durum için en iyi örneklerden bir tanesidir. İstanbul Teknik Üniversitesi Taşkışla Yerleşkesi konferans salonunda halka açık etkinliklerin düzenlenmesi de buna örnek olarak verilebilir.

Şekil 4.53. Kent dışı üniversitelerin kent ile mekânsal açıdan ilişkisi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Şekil 4.54. Kent içi üniversitelerin kent ile mekânsal açıdan ilişkisi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Eski dönemlerde kent içinde birbirine yakın konumda dağınık binalardan oluşan üniversitelerin zamanla mekân ihtiyaçları artmış ve kent içinde planlı bir şekilde yerleştirilen yerleşkeler ortaya çıkmıştır. Daha sonra bu yerleşkelerin dışı kapalı veya açık olması sorunsalı gündeme gelmiştir. Yurt dışındaki birçok üniversite kent ile bağlantısını kesmeyip bariyerlerin yerleştirilmesine izin vermezken Türkiye’deki üniversiteler dışı kapalı hale gelmiştir. Bu durum çevresindeki işletmeleri ekonomik açıdan olumlu etkilese de kent ile sosyal ve kültürel bağ kurulamamış ve yabancılaşma başlamıştır. Bu yabancılaşmadan dolayı üniversite kentten taşınsa bile yokluğu hissedilemeyecek hale gelmiş ve kent kimliğinde yer edinememiştir. Erkman dışı kapalı üniversite alanlarını ‘modern kışla’ olarak adlandırmaktadır (Özyetgin Pöschl, 2019).

De Botton (2007) kitabında “Bir mimari tasarımı ya da yapıtı güzel bulmak demek, onun ideallerimizin maddeleşmiş hali olduğunu ve gelişimimiz için gerekli olan bütün değerleri üzerinde topladığını düşünmek demektir.” diyerek mimari tasarım ve insan duyguları arasındaki bağı açıklamıştır. Aynı kitapta mekânın insan duygu, düşünce ve davranışlarında etkisi olduğundan bahseder. Yerleşke tasarımının da üniversite kullanıcılarının davranışları, düşünceleri ve hatta eğitim hayatları üzerinde etkisi olduğunu söyleyebiliriz. Yerleşke tasarımlarının kullanıcıların mekân algısını etkileyerek eğitim düşünce ve davranışlarını şekillendirdiğini söyleyen Muhammed ve arkadaşları (2014) çalışmalarında yerleşke tasarımının öğrenci başarıları üzerinde etkisi olduğunu ve bu tasarımların doğru şekilde yapılması halinde aidiyet duygusunun kullanıcılara hissettirilebileceğini ifade etmişlerdir. Yerleşke ve üniversite yapı

tasarımları kullanıcı duygularını etkilemenin yanı sıra üniversitenin seçilme olasılığını da etkilemektedir. Brentano (1994) çalışmasında yüksek eğitim ideallerini somutlaştırdığı ve bağışçıları cezbediği düşüncesi ile Amerika üniversitelerinin klasik üslupla inşa edildiğini iddia etmektedir (Larkham, 2000). Günümüzde ise öğrenci ve akademisyen kadrosunu üniversiteye çekmek için yüksek kaliteli eğitimin yanı sıra estetik açıdan hoş bir kampüse ihtiyaç vardır (Coulson vd., 2010; akt. Gökbel, 2021).

Üniversitelerin arsa temin edip büyüyebilme imkânı, kent ile ortak ve esnek mekanlara sahip olabilmesi, çevresinde oluşabilecek öğrenci gettolaşmasını iyi bir planlama ile engelleyebilmesi, kentin farklı noktalarında halka açık alana sahip olması ve üniversitenin barındıracağı birimlerin kente göre planlanması üniversite kent ilişkisi kapsamında analiz yapılırken dikkat edilmesi gereken mekânsal parametrelerdir (Kuyrukçu & Alkan, 2021). Ayrıca üniversiteler kent merkezine yakınlaştıkça etkileşimi artmaktadır. Üniversiteler alanlarının büyük olması ve yakın çevresinde konut ve sosyal oluşumu tetiklediği için kent morfolojisini etkilemektedir. Önemli olan kent morfolojisini, kent yapısına ve işleyişine uygun şekilde etkileyip olumlu şekilde gelişmesini sağlamaktır. Kampüs alanları birçok yapıyı barındırmaktadır. Kullanıcı sayısı da göz önüne alındığında bu yapı ve kullanıcı yoğunluğunu karşılayabilen altyapıya sahip arazilerde yerleşim göstermelidir. Ayrıca üniversite yapıları yakın çevresinin gabarisine uygun olmalıdır. Yüksek yapıların arasında iki üç katlı üniversite yapısı yapmak hem üniversite hem de kent yapısı için olumsuzdur.

Bu bilgiler ışığında üniversitelerin kentsel yerleşimi bağlamında kent ile ilişkisini incelerken mekânsal açıdan dikkat edilmesi gereken kriterler aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

- Kampüs alanının büyüyebilme ve gelişebilme imkânı,
- Üniversite çevresinde oluşabilecek gettolaşmanın önlenmesi, çevresinde yerleşim alanlarının mevcut olması veya oluşturulması,
- Üniversite bünyesindeki iletişim halinde olan birimleri birlikte bir kampüs içerisinde planlama imkânı,
- Üniversite ile kent arasında ortak mekanların bulunması,
- Kent kullanımına açık olması,
- Çevrenin gabarisine uygun olmasıdır.

4.5.3. Üniversitelerin Kentsel Yerleşimi Bağlamında Ulaşım Açısından Değerlendirme Kriterlerinin Belirlenmesi

Nüfus yoğunluğundan ve farklı fonksiyonlu birimleri barındırmasından dolayı kentsel yerleşmeler olarak düşünülen üniversite kampüslerinin doğru bir şekilde tasarlanması için tüm birimler arası iletişim sağlanabilmeli ve kampüs bir bütün olarak çalışabilmelidir. Bunu gerçekleştirebilmek için tasarımın en önemli etkenlerinden biri de ulaşımır. İlk aşamada Türeyen (2002)'in de belirttiği gibi 'kampüs ve kent arasında etkin bir ulaşım sisteminin oluşturulması' gerekir. Toplu taşıma araçları kampüslere ulaşımında en büyük paya sahip olan ulaşım türleridir. Bir üniversite kent dışında konumlandığında özellikle öğrenciyi taşımak için kent ile üniversite arasında gelişmiş toplu ulaşım sistemine ihtiyaç duyulacaktır. Toplu taşıma alternatiflerinin sayısını artırmak kadar ulaşım süresini de en aza indirecek çözümler üretilmelidir. Günümüzde üniversiteye ulaşım süresi ve ulaşımın yaya olarak yapılabilmesi ulaşılabilirlik konusunda öne çıkan parametrelerdir. Kampüs alanının, ulaşım terminal alanlarına yakın seçilmesi de ulaşılabilirlik açısından avantaj sağlayabilir.

Üniversitenin kent merkezine uzaklığı, kampüs içindeki ve dışındaki farklı fonksiyonlar arasındaki ulaşımın nasıl gerçekleştiği ve ulaşım süreleri önem verilmesi gereken konulardandır. Türeyen'e göre ulaşım kriterlerinden bazıları şunlardır: Yaklaşık 15 dakikalık yürüme mesafesinde kent kullanıcıları kentlerde bulunan hizmetlerden yararlanabilmelidir. Üniversite kampüslerinde yaya ölçeğinde bu mesafe düşünüldüğünde ders arasında (10-15 dakika) kampüsün bir ucundan diğerine gidilebilmelidir. Bir yayanın 10-15 dakikada gidebileceği mesafe düşünüldüğünde kampüsün bir ucundan diğer ucu yaklaşık 1000-1200 metrelik mesafede olmalıdır. Buna elverişsiz olan alanlarda en azından kampüsün en uzak noktasından merkeze uzaklık yaya ulaşımı için olanak sağlamalıdır (Türeyen, 1999; akt. Irgatoğlu, 2011).

Zengel'e göre üniversite kampüslerinde yaya ulaşım kriterleri:

- Kampüsteki alanlar 450 metrelik mesafelerde sosyal alan veya meydanlarla bölünmelidir.
- Kampüs merkezinden ana fonksiyonların yer aldığı en uzak alana 10 dakikada ulaşılmalıdır.
- 10 dakikalık yürüyüş süresine bağlı olarak yaya gelişim aksları 1800 metre ya da trafik ayırımında 2700 metre olmalıdır. Bu mesafe kampüs içerisine eklenen yeni ana merkezler içinde geçerlidir.

- Ders aralarında (15 dakika) binaya giriş-çıkış sürelerini ele almadığımızda aynı eğitim programına bağlı üniversite yapılar 10 dakikalık yürüme mesafesinde (900 metre) olmalıdır.
- Ders aralarında derslikten yeme-içme alanlarına ve sosyal alanlara olan mesafe 225 metre olmalıdır (Zengel, 1998).

Kentin odak noktalarına ulaşım kolaylığı, kent merkezinden üniversiteye ulaşımın yaya olarak yapılabilmesi, öğrenciye yönelik gelişmiş toplu ulaşım sisteminin bulunması, kent merkezinden ulaşım süresi ve üniversitelerin birimleri arasındaki ulaşım kolaylığı üniversitelerin kent ile ilişkisi kapsamında analizi yapılırken dikkat edilmesi gereken ulaşım parametreleridir (Kuyrukçu & Alkan, 2021).

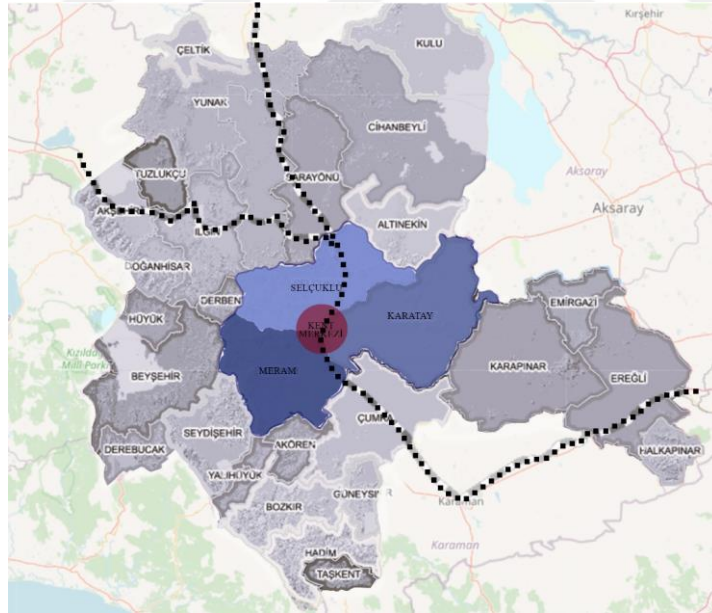
Bu bilgiler ışığında üniversitelerin kentsel yerleşimi bağlamında kent ile ilişkisini incelerken ulaşım açısından dikkat edilmesi gereken kriterler aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

- Kentin hizmet birimlerine (kamusal alanlar, sağlık alanları, eğitim, kültürel, ticari alanlar, odak noktaları vs.) ulaşım kolaylığı,
- Kentin terminal alanlarına ulaşım kolaylığı,
- Kentte gelişmiş, alternatiflerin olduğu ve yeterli derecede toplu ulaşım sisteminin mevcut olması,
- Üniversiteye kent merkezinden ve en yakın yoğun yerleşim bölgesinden ulaşımın yaya olarak yapılabilmesi,
- Üniversite bünyesindeki fakülteler ve farklı disiplinler arası iletişim ve ulaşım kolaylığı,
- Üniversiteye ulaşım süresi düşünüldüğünde zamandan tasarruf edilebilmesidir.

5. ALAN ÇALIŞMASI

5.1. Konya Kenti'nin Genel Özellikleri

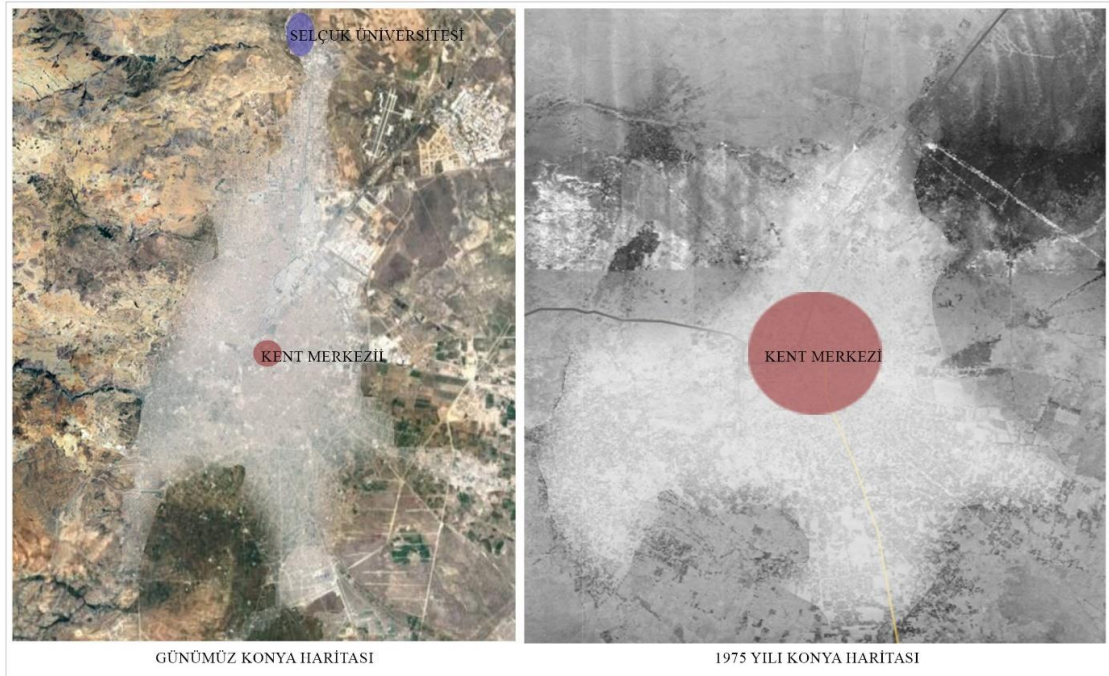
İç Anadolu bölgesinde bulunan Konya kenti, Türkiye'nin en büyük yüzölçümüne sahip ilidir. Topoğrafyası yüksek oranda ova olan kentin Karatay, Meram ve Selçuklu olmak üzere üç merkez ilçesi bulunmaktadır (Şekil 5.1.). Tüm ilçelerinin toplam nüfusu 2.453.615 olan Konya ilinin merkez ilçelerinde toplam nüfus 1.595.253'tür. Kentte yer alan geniş arazileri ve coğrafik konumu nedeniyle verimli tarım arazilerine sahip olan Konya kenti, Türkiye'nin tarım başkenti olarak bilinmektedir (KTO, 2024). Türkiye'nin tohumluk üretiminin yaklaşık yüzde 40'ını karşılamakta ve organik tarım alanında gelişim göstermektedir. Konya'daki tarım alanları, Türkiye'nin tarım alanlarının %8,29'unu oluşturmaktadır. 'Tahıl ambarı' kimliğinin yanı sıra son yıllarda 'sanayi şehri' kimliğini de kazanan kentin yüzü aşkın sanayi sitesi ve 12 sanayi bölgesi bulunmaktadır. Konya'nın merkez ilçeleri arasında en çok ticaret ve konut alanı ise Selçuklu ilçesinde yer almaktadır.

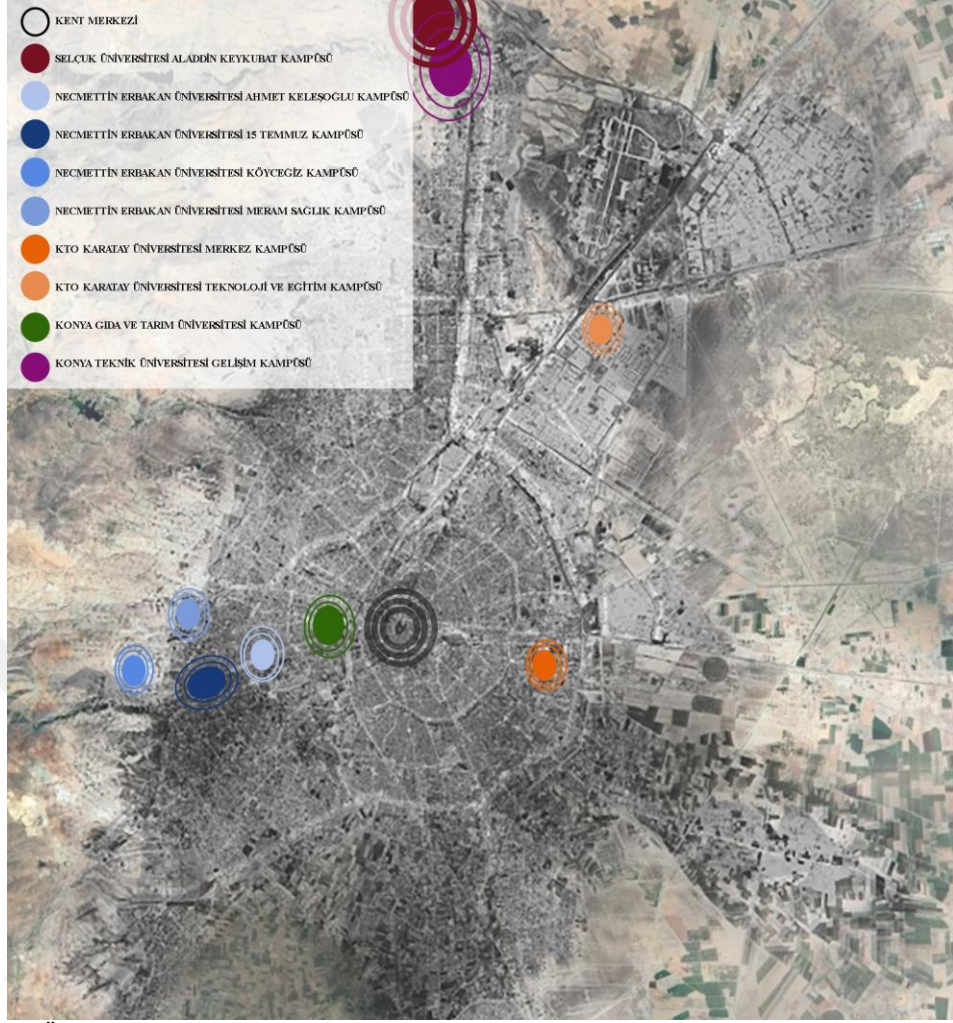
Şekil 5.1. Konya'nın ilçeleri ve kent merkezi

Alaeddin Tepesi etrafında yerleşim gösteren kent, merkezi bir morfolojiye sahiptir. Selçuklu, Meram ve Karatay ilçelerinin kesiştiği bölgede Alaeddin Tepesi yer almaktadır. Ulaşım güzergahlarının kesiştiği bölge olan kent merkezi yoğun bir kullanıma sahiptir. Konya kentinin Selçuk Üniversitesi açıldıktan sonra Selçuklu

ilçesine yönelimi ve yerleşimi artmış, kent morfolojisi değişim göstermiştir (Şekil 5.2.). Kentin ilk üniversitesi olan Selçuk Üniversitesi, 1975 yılında açılmış bir devlet üniversitesidir. 2009 yılında KTO Karatay Üniversitesi (Vakıf), 2010 yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi (Devlet), 2013 yılında Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi (Vakıf) ve 2018 yılında Konya Teknik Üniversitesi (Devlet) açılmıştır (Şekil 5.3.). İki vakıf, üç devlet üniversitesi olmak üzere günümüzde beş adet üniversite bulunmaktadır. Yüksek yoğunlukta yerel halkın konakladığı kentte üniversitenin açılması kültürel çatışmalara sebebiyet vermiş olsa da günümüzde bu durum azalmıştır. Özellikle Türkiye'nin büyükşehirleri arasında ekonomi ve konaklama açısından fırsatları göz önüne alındığında Konya'nın öğrenciler için uygun bir şehir olduğu söylenebilir.

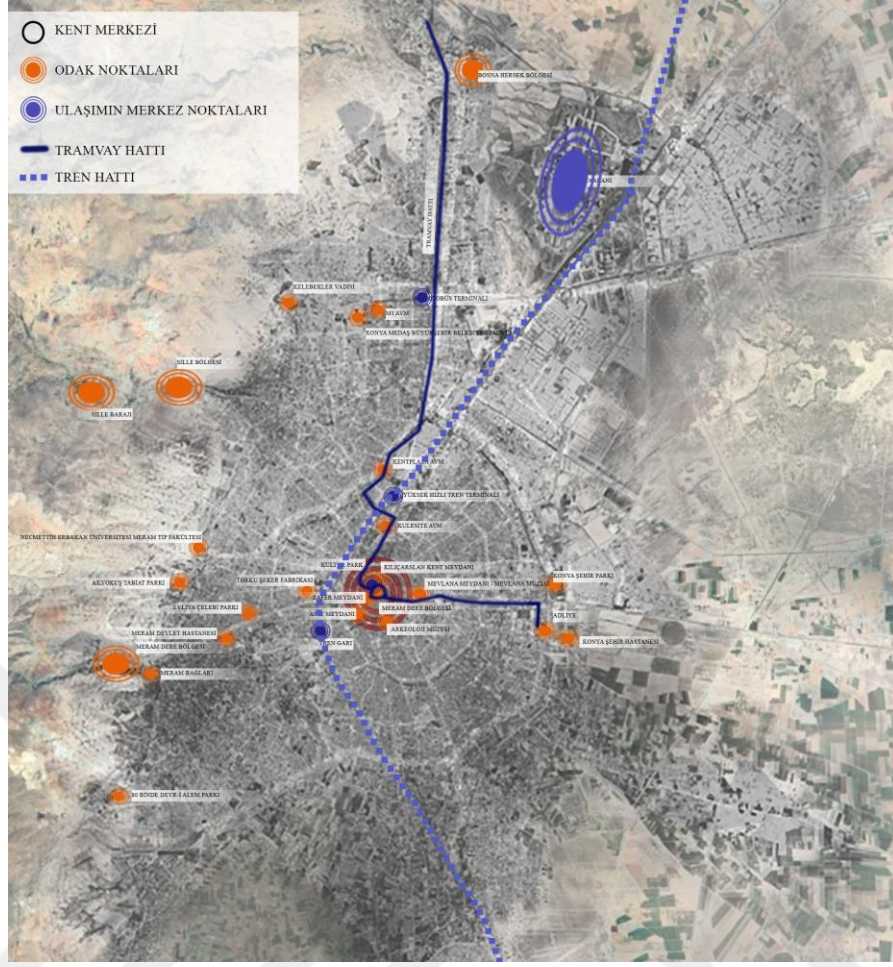

Şekil 5.2. 1975 yılından itibaren Konya'nın kentsel morfolojisindeki değişimi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından çizilmiştir.)

Şekil 5.3. Üniversite kampüslerinin konumları (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından çizilmiştir.)

Konya'nın odak noktaları genel olarak merkezde yoğunudur. Alaeddin Tepesi ve etrafında birçok odak noktası bulunmaktadır. Şehir içindeki tüm otobüsler Alaeddin Tepesi yakınındaki Kültür Park bölgesine ulaşmaktadır. Tramvay hattı Selçuklu ve Karatay bölgesi olmak üzere iki bölgeye hizmet etmektedir. Bu iki hat Alaeddin Tepesinde kesişmektedir. Bir havaalanı, iki tren garı ve bir otobüs terminali olmak üzere dört adet şehirlerarası terminal alanı bulunmaktadır. Bu merkezlerin birçoğu Selçuklu ilçesinde yer almaktadır (Şekil 5.4.).

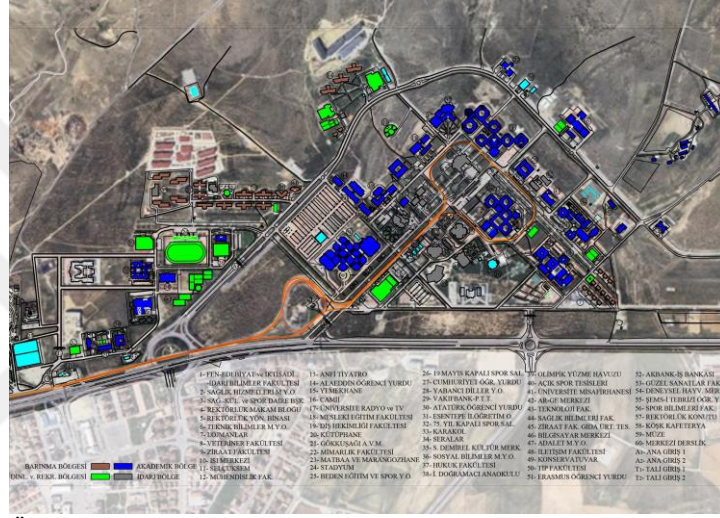

Şekil 5.4. Konya'nın odak noktaları, ulaşım noktaları, tramvay hattı ve tren hattı (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından çizilmiştir.)

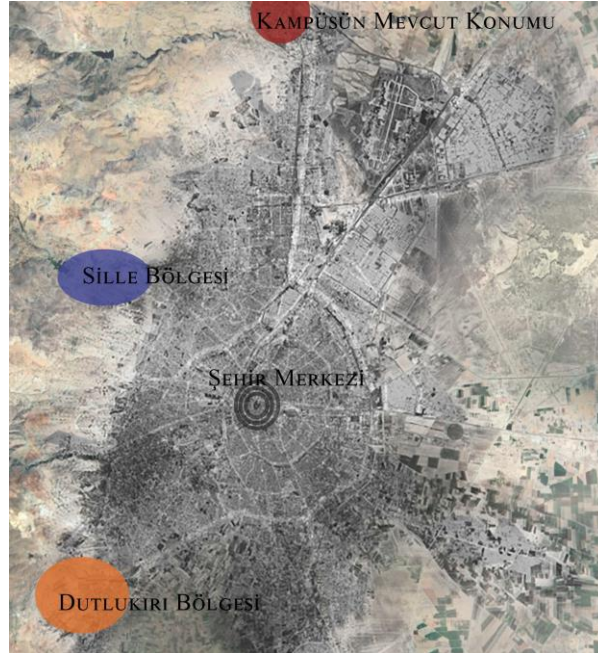
5.2. Selçuk Üniversitesi

Konya'da ilk üniversite açma girişimi 1955 yılına dayanmaktadır. Ancak gerçekleştirilememiştir. 1965 yılı ve 1970 yılında tekrar üniversite açmak için dernekler tarafından girişimlerde bulunulmuştur. 1975 yılında ise bu çabaların sonucu olarak Selçuk Üniversitesi açılmıştır (Kuyrukçu, 2019). 1873 sayılı kanunla açılan dört üniversiteden biri olan Selçuk Üniversitesi, Konya'da açılan ilk üniversitedir. Fen Fakültesi ve Edebiyat Fakültesi ile eğitime başlayan üniversitede yedi bölüm, 327 öğrenci ve iki kadrolu öğretim üyesi ile faaliyete geçmiştir. Günümüzde 23 fakülte, sekiz enstitü, beş yüksekokul, 22 meslek yüksekokulu, 53 araştırma merkezi, 3.099 akademik personel ve 69.963 öğrencisi bulunmaktadır (Selçuk Üniversitesi, 2024) (Şekil 5.5.). Geçmişte farklı bölgelerde faaliyet gösteren üniversitenin günümüzde kent merkezi sınırları içerisinde Alaeddin Keykubat Kampüsü haricinde eğitim birimi bulunmamaktadır. Alâeddin Keykubat Kampüsü'nün resmi açılışı ise 1989 yılında

yapılmıştır. Kampüsün inşasına başlanılmadan önce yer seçimi konusunda Sille, Dutlukırı ve günümüzdeki konumu olmak üzere üç seçenek üzerinde durulmuştur (Şekil 5.6.). Sille ve Dutlukırı bölgesi kent merkezine yaklaşık 10-12 km uzaklıktadır. Kuyrukçu ve Alkan (2021) yapmış oldukları çalışmada kent içinde dağılım gösteren üniversiter yapının en iyi seçenek olduğunu tespit etmişlerdir. Daha sonra Sille yolu yer seçimi ve üçüncü sırada Dutlukırı yer seçiminin tercih edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Mevcut konumun ise seçenekler arasında en elverişsiz bölge olduğu ortaya konulmuştur.

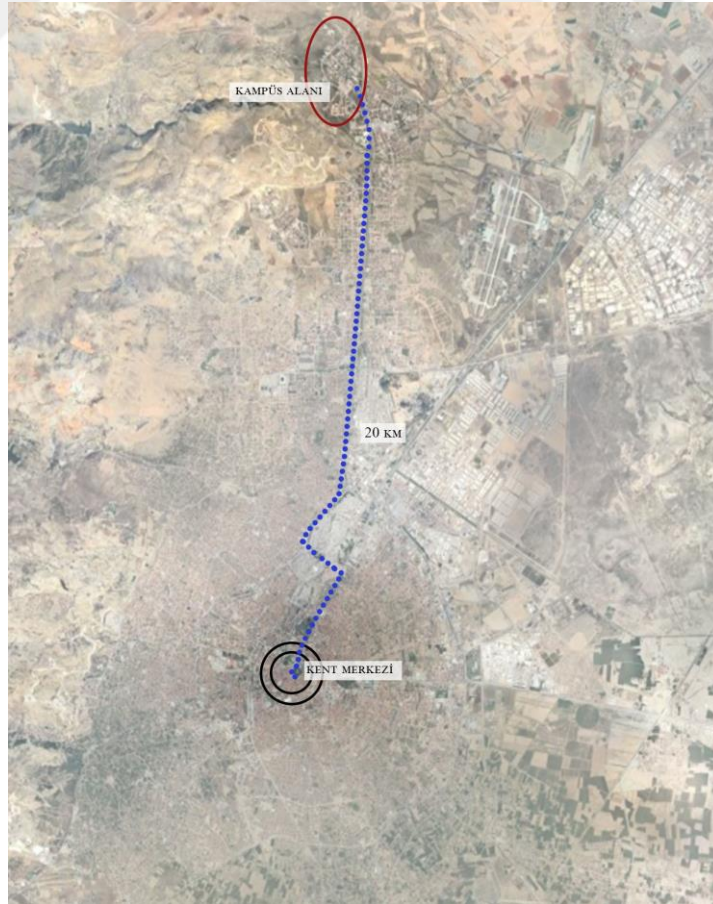
Şekil 5.5. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü'nün planı (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından çizilmiştir.)

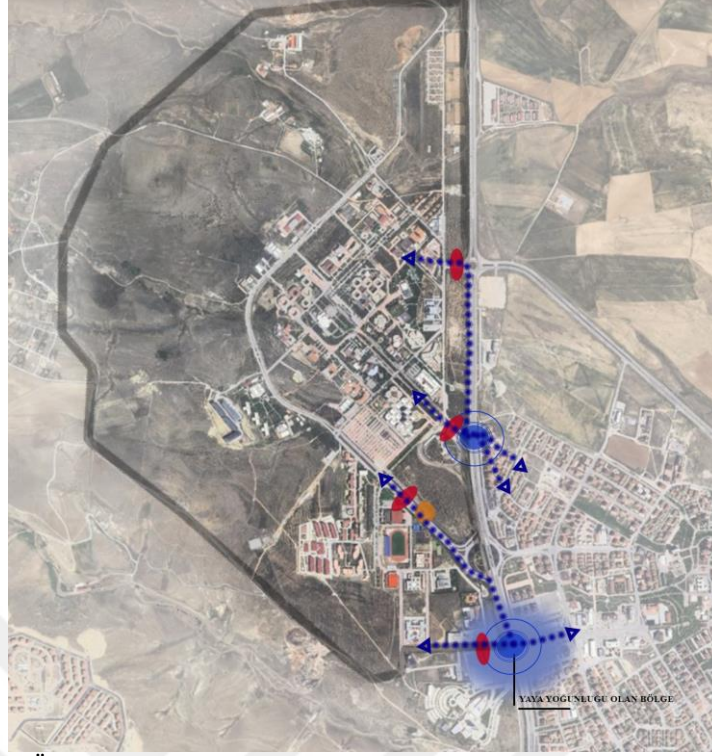
Şekil 5.6. Sille, Dutlukırı bölgeleri, şehir merkezi ve Selçuk Üniversitesi Kampüs alanı (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından çizilmiştir.)

5.2.1. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü'nün Ulaşım Analizi

Kampüs alanı kent dışında, merkezden yaklaşık 20 km uzaklıkta bulunmaktadır (Şekil 5.7.). Kent merkezinden özel araç ile 30 dakika, toplu taşıma ile en az bir saat mesafede yer almaktadır. En yakın kentsel alan olan Bosna Hersek Mahallesi'ne en yakın noktadan 15 dakika, en uzak noktadan 45 dakikada yaya olarak ulaşılmaktadır. Yeni İstanbul Caddesi üzerinde kampüs alanına yönlendirici tabelalar bulunmaktadır. Kampüs girişleri algılanabilir durumdadır. Kampüs içerisinde yönlendirici panolar ve haritalar yeterli düzeydedir. Araç ile kampüse ulaşım ve erişim tüm girişler için yeterli düzeyde olsa da yaya olarak Yeni İstanbul Caddesi erişim sorunu oluşturmaktadır. Belirli bölgelerde üst geçitlerin olması yaya ulaşımına imkân vermektedir (Şekil 5.8.). Ancak yaya erişimi için özellikle kış aylarında bu üst geçitlerin konforlu bir ulaşım güzergahı olduğu söylenemez. Bu durum yakın çevresinden kampüs alanına erişimi zorlaştırmaktadır. Bu doğrultuda **üniversiteye kent merkezinden ve en yakın yerleşim bölgesinden ulaşımın yaya olarak yapılabilmesi** ilkesi sağlanamamıştır.

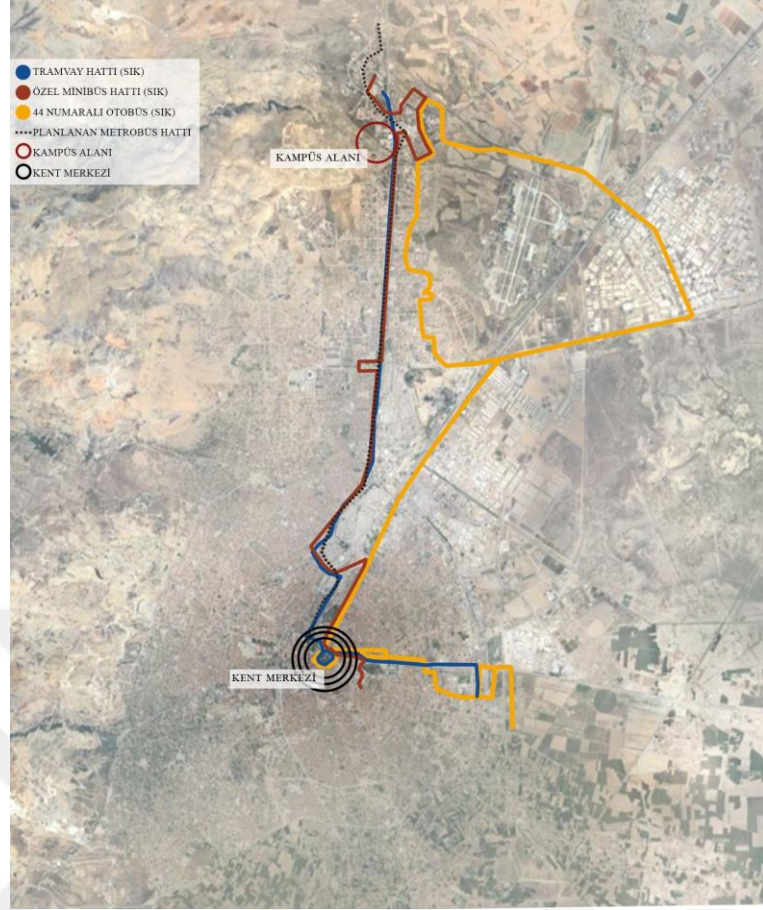

Şekil 5.7. Selçuk Üniversitesi'nin Kampüs alanı ile kent merkezi arasındaki mesafe (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından çizilmiştir.)

Şekil 5.8. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü'nün girişlerine yakın üstgeçit alanları (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından çizilmiştir.)

Üniversiteye kent merkezinden ulaşım süresi düşünüldüğünde özel araç ile 30-35 dakikada ulaşılsa da öğrencilerin sıklıkla kullandığı tramvay hattı ile kampüs alanına ulaşım uzun sürmektedir. Kampüs alanının ana girişine 24 numaralı özel minibüs ile kent merkezinden doğrudan ulaşmak mümkündür. Tali girişin yakın çevresindeki duraklardan dört farklı otobüs geçmektedir. Ancak otobüslerin ikisi günde sadece iki sefer düzenlemektedir. Konya Teknik Üniversitesi'nin ve Selçuk Üniversitesi'nin kampüs alanları bitişiktir. Selçuk Üniversitesi'nin öğrenci sayısı fazla olmasına karşın Konya Teknik Üniversitesi'nin öğrencileri de tramvay hattını yoğun olarak kullanmaktadır. Bu durum tramvay seferlerinin sık olmasına rağmen yetersiz olmasına sebebiyet vermektedir. Kent merkezinden kampüs alanına doğrudan ulaşım sağlayan metrobüs hattı yapılması planlanmaktadır (Şekil 5.9.). Ancak henüz inşasına başlanmamıştır. Bu doğrultuda üniversite **kampüs alanına ulaşım süresi düşünüldüğünde zamandan tasarruf etme** ilkesi sağlanamamaktadır.

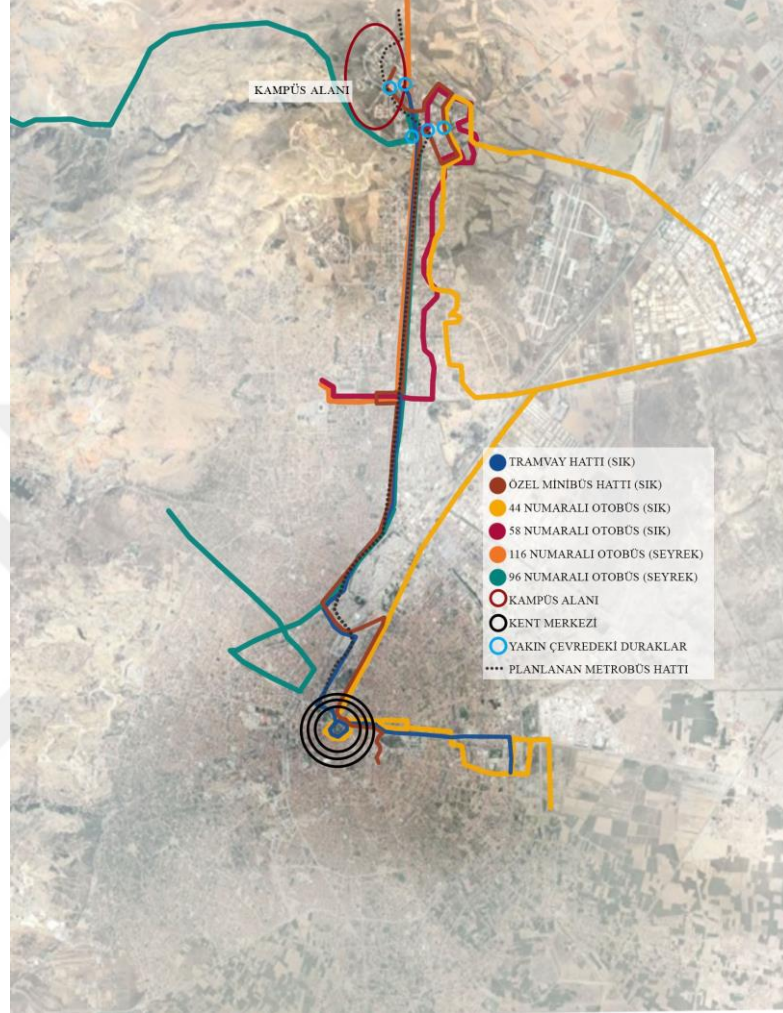

Şekil 5.9. Kent merkezinden Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü'ne ulaşım alternatifleri (Google Earth uydü görüntüleri üzerine yazar tarafından çizilmiştir.)

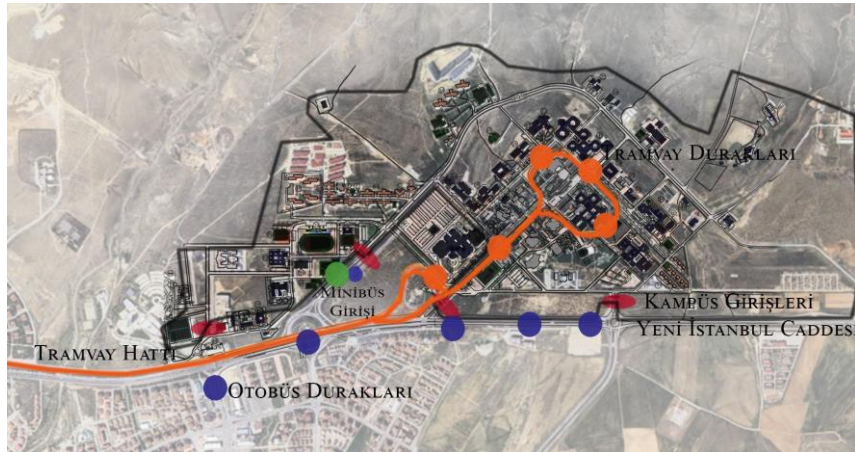
Kentin ulaşım sisteminin ortak buluşma noktası kent merkezidir. Tüm otobüs, minibüs ve tramvay hatları merkezde buluşmaktadır. Birçok bölgeye merkezden tek ulaşım aracı ile ulaşılabilir. Tramvay hattını genellikle Selçuk Üniversitesi, Konya Teknik Üniversitesi ve KTO Karatay Üniversitesi öğrencileri kullanmaktadır. Bundan dolayı kullanıcı yoğunluğu fazladır. Nüfusun ve üniversite öğrencilerinin kullanım yoğunluğunun artması ile tramvay hattı ulaşım için yetersiz hale gelmiştir. Selçuk Üniversitesine ulaşım için tramvay haricinde minibüs (24 numaralı minibüs hattı) ve otobüs (96, 58, 44, 116 numaralı otobüsler) olmak üzere alternatifler bulunmaktadır (Şekil 5.10.). 44 numaralı otobüs Bosna Hersek Mahallesi, sanayi bölgesi, kent merkezi, Mevlâna Meydanı ve Konya Şehir Hastanesi güzergahında günde yaklaşık yarım saat arayla seferler düzenlemektedir. 58 numaralı otobüs Beyhekim Caddesi, Konya Otobüs Terminali, Japon Parkı, Bosna Hersek bölgesi güzergahında günde 45 sefer düzenlemektedir. 96 numaralı otobüs Erenköy hareket merkezi, Şefikcan Caddesi, Dedeman Otel, Kent Plaza AVM, Selçuklu Kültür ve Kongre Merkezi, Konya Otobüs Terminali, Japon Parkı, Bosna Hersek ve Ardıçlı Mahallesi güzergahında

ilerlemekte ve günde iki sefer gerçekleştirmektedir. 116 numaralı otobüs Beyhekim Caddesi, Konya Otobüs Terminali, Japon Parkı, Bosna Hersek, Dağdere ve Meydan Mahallesi'ne ulaşım sağlamak ve günde iki sefer gerçekleştirmektedir. Otobüsler duraklarının ana girişe yakın olmaması ve sefer sayılarının sık olmamasından dolayı tramvay hattı ile karşılaştırıldığında öğrenciler açısından tercih edilmemektedir. Tramvay hattı kent merkezi, Kule Site AVM, Kent Plaza AVM, Selçuklu Kültür ve Kongre Merkezi, Konya Otobüs Terminali, Japon Parkı ve Bosna Hersek Mahallesi'ne ulaşım sağlamaktadır. 5-7 dakika aralığında seferler düzenlenmektedir. Özel minibüs ise Konya Eski Garaj, kent merkezi, Selçuk Tren Garı, Kent Plaza AVM, Selçuklu Kültür ve Kongre Merkezi, Konya Otobüs Terminali, Japon Parkı ve Bosna Hersek Mahallesi güzergahlarına ulaşmakta ve 48 araç kapasitesi ile sıklıkla seferler düzenlemektedir. Bu ulaşım araçları arasında sefer sayısının sık olması (yaklaşık yedi dakika aralıklarla), kampüs içerisine ulaşım sağlamaları ve birçok kişiyi kampüse ulaştırma kapasitesine sahip olmasından dolayı öğrencilerin kullanımı için tramvay hattı önceliğe sahiptir (Şekil 5.11.). Erik Fıçııcı'nın (2022) yapmış olduğu çalışma bu durumu kanıtlar niteliktedir. Aynı çalışmadan yapılan araştırmalar doğrultusunda tramvay kullanıcı sayısının (adliye ve kampüs tramvayları toplamı) 2019 yılında 74.981, 2020 yılında 32.567 ve 2021 yılının ilk dokuz ayında 30.055 olarak belirlenmiştir. Kullanıcı sayısının düşmesinde corona virüs salgınının etkisi olduğunu belirten araştırmacı, kullanıcılara (1075 kişi) ve kent ulaşım hattı ile ilgilenen yetkililere yönelik anketler düzenlemiştir. Anket sonucunda Selçuklu ilçesindeki vatandaşlara iyileştirme aşamasında yapılması gerekenler sorulduğunda 'sefer sayılarının artırılması' ve 'ulaşım süresinin azaltılması' en çok verilen cevaplar arasındadır. Anket sonucunda öğrenciler de tramvay hattının sefer sayıları ve sıklığından doğan memnuniyetsizliklerini dile getirmişlerdir. Çalışmada anketler ve yapılan analizler sonucunda tramvay hattının hız kriteri bakımından yetersiz olduğu tespit edilmiştir (Erik Fıçııcı, 2022). Minibüsler kampüse kadar ulaşımı sağlasa da küçük araçlar olduğu ve tramvay kullanımına göre daha pahalı olduğu için öğrenciler tarafından çoğunlukla tercih edilen bir ulaşım aracı değildir. Kampüsün girişlerine yakın bölgede yer alan otobüs durakları incelendiğinde en fazla iki farklı otobüsün bölgeden geçtiği ve bu otobüs tarifleri incelendiğinde otobüslerin sabah ve akşam olmak üzere günde sefer sayısının sadece iki olduğu tespit edilmiştir. Otobüs çeşitliliği Bosna Hersek mahallesinde daha fazla ve sefer sayısı daha sıktır. Ancak bu bölge kampüs kullanıcılarının hepsine hitap etmemekte, bu bölgeye uzak fakültede öğrenim gören öğrenciler tarafından tercih edilmemektedir. Metrobüs hattı ise henüz yapılmamıştır.

Sonuç olarak kampüse **ulaşım için kentte ulaşım alternatifleri kısmen mevcuttur**. Ancak kullanıcı yoğunluğunu karşılamadığı ve ulaşım süresi uzun olduğu için **toplu ulaşım sisteminin yeterli olmadığı sonucuna varılmıştır**.

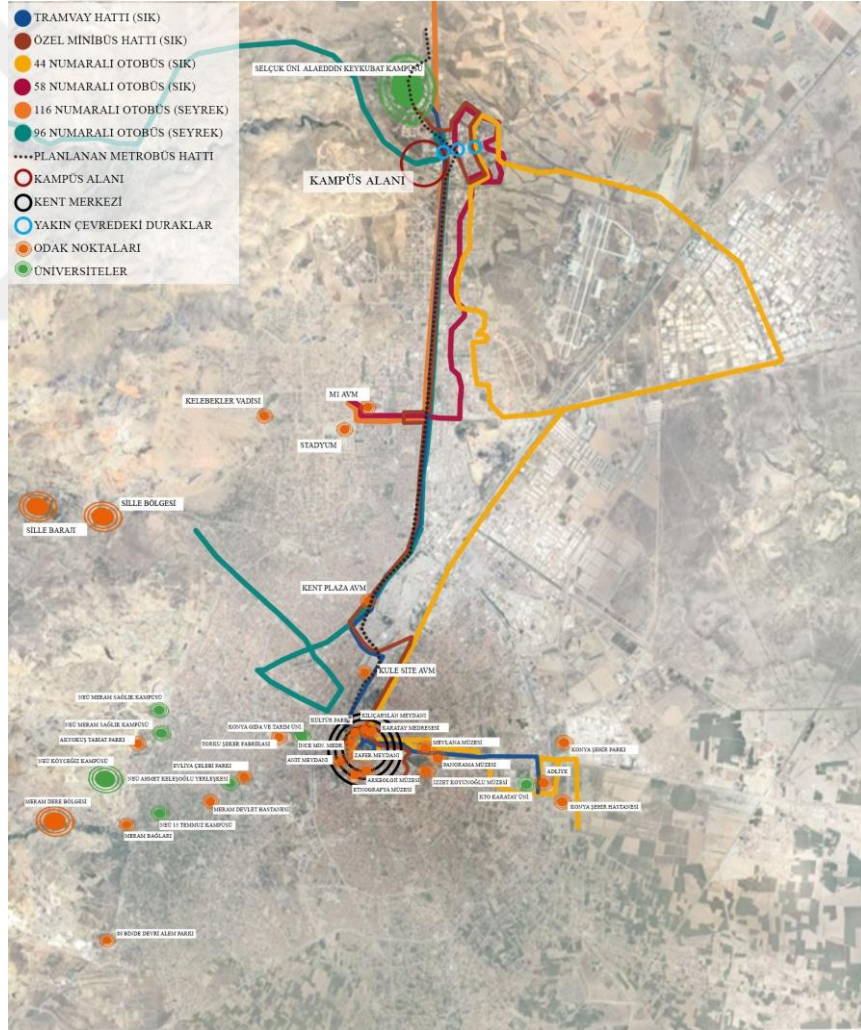

Şekil 5.10. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü'nün yakın çevresindeki duraklardan geçen toplu ulaşım araçları ve güzergahları (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından çizilmiştir.)

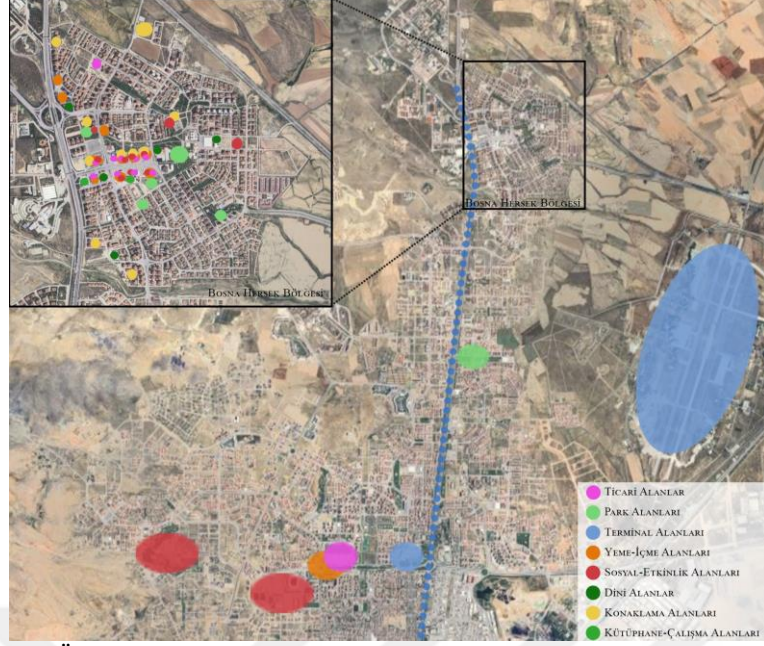

Şekil 5.11. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü'nün yakın çevresinde bulunan duraklar (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından çizilmiştir.)

Konya kentinin odak noktaları yoğunlukla merkez bölgede yer almaktadır (Şekil 5.12.). Selçuk Üniversitesi kuruluşundan itibaren Selçuklu ilçesinde odak noktaları artış göstermiştir. Öğrencilerin yoğun olarak kullandığı Bosna Hersek bölgesine ulaşım kısa sürede (yaklaşık 20-25 dakika) tek toplu taşıma aracıyla veya yaya olarak gerçekleştirilmektedir. Birçok odak noktasına iki farklı toplu taşıma aracı ile (tramvay hattı ve özel minibüs) ulaşmak mümkündür (Şekil 5.13.). Ancak tramvay hattının kullanıcı yoğunluğu fazladır ve bu toplu taşıma aracı ile ulaşım uzun zaman almaktadır (en az 30 dakika). Planlanan metrobüs hattının yapılmasıyla birlikte bu durumun olumlu etkileneceği tahmin edilmektedir. Bu doğrultuda ulaşım süresinin uzun olmasına rağmen **kentin birçok hizmet birimine ulaşımın** tek ulaşım aracı ile sağlanabilmesi göz önüne alındığında kısmen kolaydır.

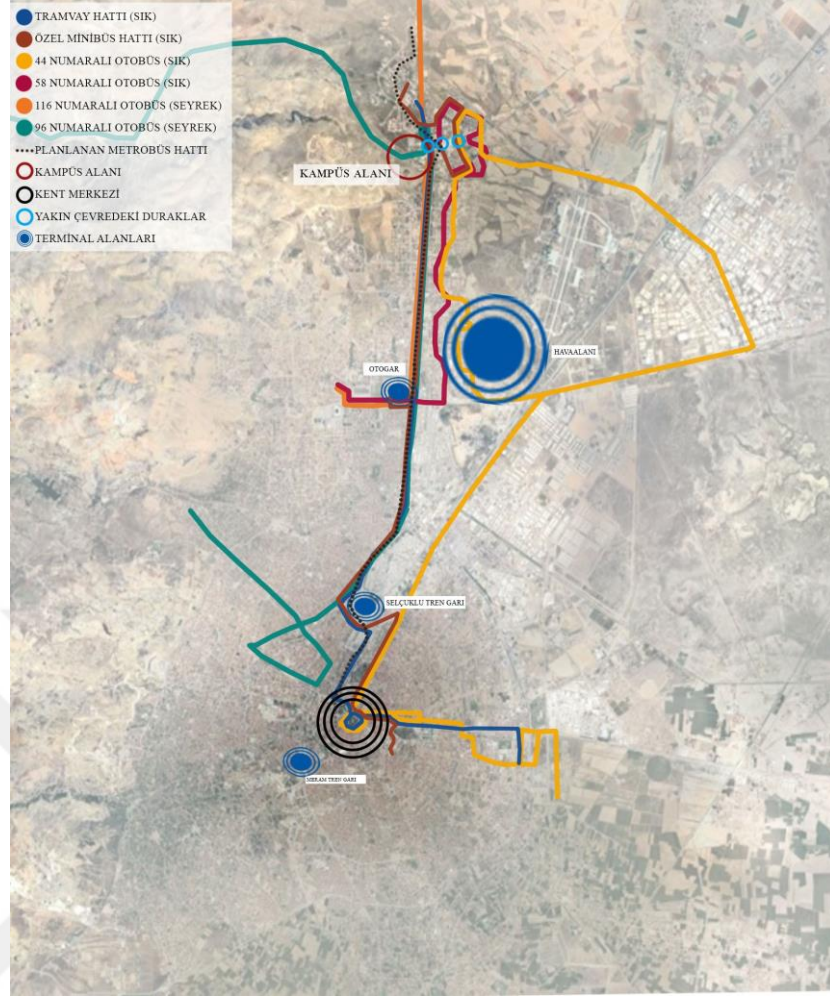

Şekil 5.12. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü'nün kentteki odak noktaları ile bağlantısı (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından çizilmiştir.)

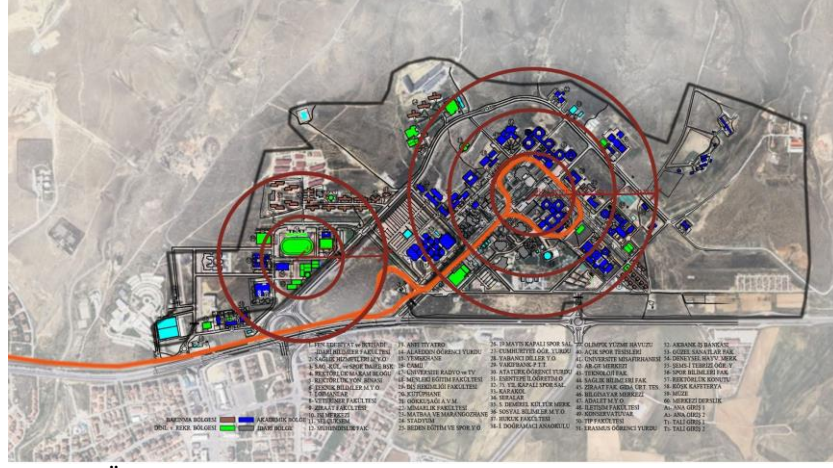
Şekil 5.13. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü'nün yakın bölgesindeki odak noktaları (Google Earth uydur görüntüleri üzerine yazar tarafından çizilmiştir.)

Kampüs alanından havaalanına özel araç ile yaklaşık 20 dakikada, toplu taşıma ile en az üç aktarma yaparak bir saat 30 dakikada ulaşılmakta, ayrıca yaya olarak ulaşım da mümkün değildir. Kampüs alanından otobüs terminaline ulaşım toplu taşıma ile 30-40 dakika, özel araç ile 15-20 dakika ve yürüyerek iki saat sürmektedir. Kent merkezine yakın biri Meram ilçesinde, diğeri Selçuklu ilçesinde olmak üzere iki adet tren garı bulunmaktadır. Kampüs alanı Selçuklu ilçesinde bulunan tren garına daha yakındır. Araç ile 15 dakika, tek toplu ulaşım aracı ile bir s 15 dakika süreyle kampüsten Selçuklu ilçesindeki tren garına ulaşım mümkündür. Meram tren garına ulaşmak için en az iki farklı toplu ulaşım aracı kullanmak gerekmektedir. Kent içinde toplu ulaşımın merkez noktası olan Kültür Park'ta bulunan durağa ise kampüsten tramvay ile bir saatte ulaşılmakta ve yaya olarak ulaşım mümkün değildir (Şekil 5.14.). Yapılacak olan metrobüs hattı Selçuklu Tren Garına ve kent merkezine doğrudan ulaşımı sağlayacaktır. Bu doğrultuda Konya Otobüs Terminali ve Selçuklu Tren Garına doğrudan, Konya Havaalanına dolaylı ulaşım mümkündür. **Terminal alanlarının** birçoğuna doğrudan **ulaşım** sağlansa da birçoğu için ulaşım sürelerinin uzun olması kampüs alanının bu ilkeyi kısmen sağladığını göstermektedir.

Şekil 5.14. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü'nün terminal alanlarına göre konumu (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından çizilmiştir.)

Tramvay hattı ile yaygın yerleşim sistemine sahip olan kampüsün yoğun yapılaşmanın mevcut olduğu kampüs merkezine ulaşmak mümkündür. 450 metre yarıçapındaki dairelerin kampüs planı üzerinde yerleştirilmesi ile ders aralarında birçok birime ulaşımın gerçekleştirilemediği görülmektedir. Akademik birimler kampüsün yapıldığı ilk yıllarda merkezinde toplanmıştır. Ancak kampüsün yaygın bir yerleşim sistemine sahip olması ve zamanla birçok birimin eklenmesi ile birimlerin birbirine olan uzaklığı artmıştır. Özellikle spor, konaklama ve sosyal alanların ders aralarında yaya ulaşımı için akademik birimlerden uzak bölgelerde yer aldığı tespit edilmiştir. (Şekil 5.15.). Tüm birimler bir kampüste toplanmasına rağmen birimler arası yaya ulaşımın zor olmasından dolayı **üniversite bünyesindeki fakülteler arası iletişim ve ulaşım kolaylığı** Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat kampüsü için kısmen sağlanmış durumdadır. Kampüsün ulaşım açısından değerlendirme tablosu Şekil 5.16.'da verilmiştir.

Şekil 5.15. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü'ne ulaşım sağlayan tramvay hattı ve kampüsün yaya ulaşım analizi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından çizilmiştir.)

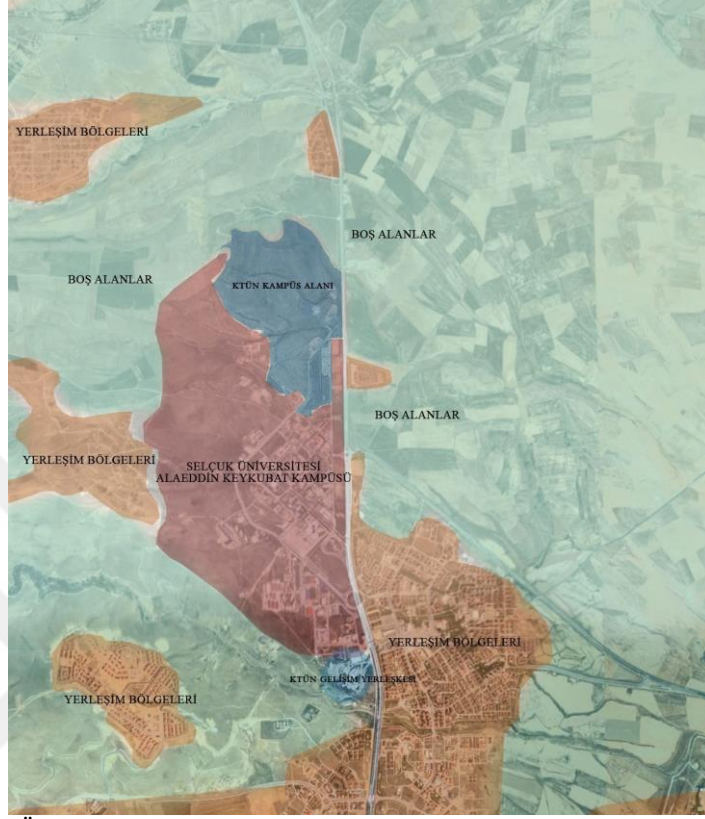
ULUŞIM	• ÜNİVERSİTEYE KENT MERKEZİNDEN VE EN YAKIN YOĞUN YERLEŞİM BÖLGESİNDEN ULAŞIMIN YAYA OLARAK YAPILAMAMAKTADIR.	YETERSİZ
	• ÜNİVERSİTEYE ULAŞIM SÜRESİ DÜŞÜNÜLDÜĞÜNDE ZAMANDAN TASARRUF EDİLEBİLME DURUMU SAĞLANAMAMIŞTIR	YETERSİZ
	• KENTİN HİZMET BİRİMLERİNE ULAŞIM KOLAYLIĞI KISMEN SAĞLANMIŞTIR.	KISMEN, YETERLİ
	• KENTİN TERMİNAL ALANLARINA ULAŞIM KOLAYLIĞI KISMEN SAĞLANMIŞTIR.	KISMEN, YETERLİ
	• KENTTE GELİŞMİŞ ULAŞIM ALTERNATİFLERİ KISMEN MEVCUTTUR. ANCAK KULLANICI YOĞUNLUĞUNDAN DOLAYI YETERSİZDİR.	YETERSİZ
	• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ FAKÜLTELER VE FARKLI DİSİPLİNLER ARASI İLETİŞİM VE ULAŞIM KOLAYLIĞI SAĞLANMIŞTIR.	KISMEN, YETERLİ

Şekil 5.16. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü'nün ulaşım analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

5.2.2. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü'nün Mekânsal Analizi

Kampüs alanı kent dışında yerleşim göstermektedir. Yaklaşık 40 yıl önce açılmasına rağmen etrafında yoğun yerleşim görülmemektedir. Kent merkezine uzak olması yakın çevresindeki yerleşim alanlarının gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Kentin sosyal alanlar açısından üçüncül merkezi olan Bosna Hersek bölgesi üniversiteyi çevreleyerek kampüsün büyümesini engelleyecek derecede gelişme göstermemiştir. Kampüs çevresinde birçok boş arazinin bulunması ve kampüs sınırları içerisinde günümüzde de yerleşim gösterilmeyen birçok alan bulunması **üniversitenin büyüebilme ve gelişebilme imkanının yeterli olduğunu** göstermektedir (Şekil 5.17.). Nitekim üniversitenin 1975 yılında açılması ve açılışından kısa bir süre sonra mevcut

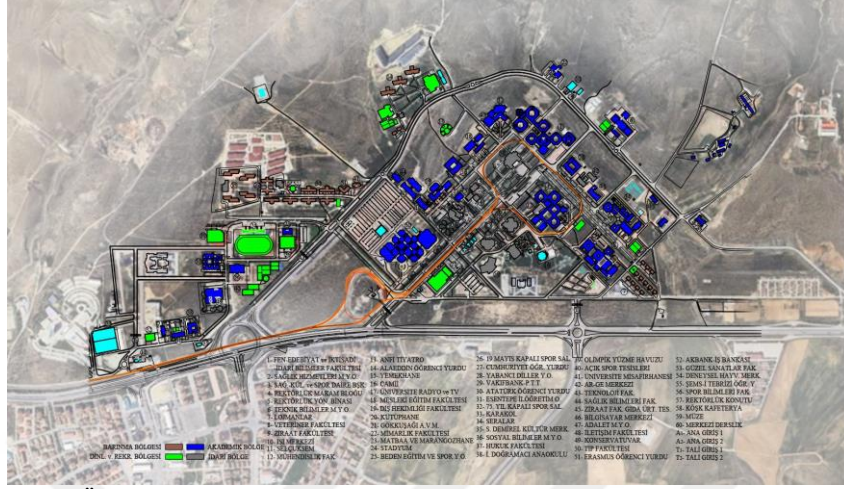
kampüs alanında yerleşim göstermesinden dolayı gelecek yıllarda kampüs alanının büyümesinin önceki yıllar kadar ivme göstermeyeceği de bir gerçektir.

Şekil 5.17. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü'nün çevresinde büyüme imkânı bulunan alanlar (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından çizilmiştir.)

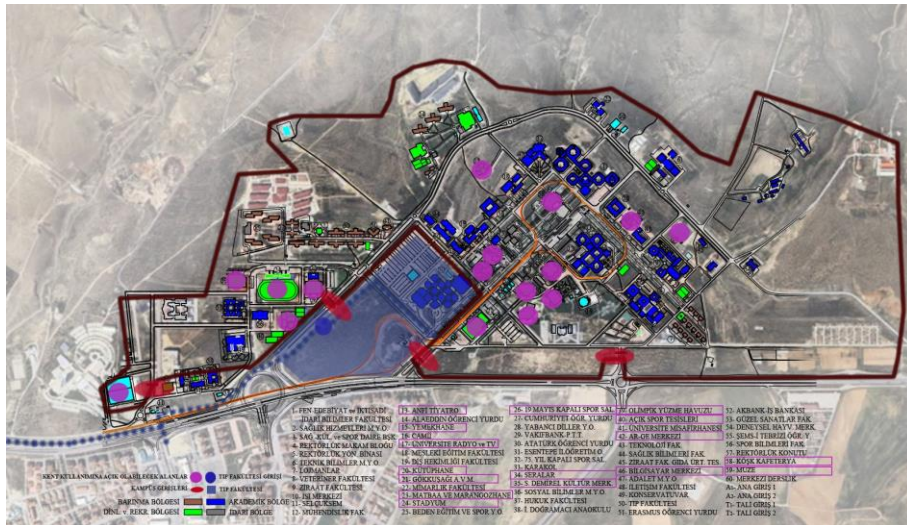
Kampüs yerleşim sistemlerinde genellikle tüm birimler tek kampüs içerisinde yer almaktadır. Bunun en büyük nedeni olarak disiplinler arası iletişim öne sürülmektedir. Ancak tüm disiplinlerin birbiri ile iletişim halinde olmayacağı da bir gerçektir. Bundan dolayı yapı adalarında gelişim gösteren üniversite yerleşim sistemleri gibi sadece iletişim halinde olması öngörülen birimleri kampüs halinde planlamak yeterli olacaktır. Böylece büyük bir kampüs yerine kente dağılmış şekilde veya birbirinin yakın çevresinde yerleşim gösteren küçük kampüslere ayrılarak kampüsleri kent ile entegre halde tasarlamak kolaylaşacaktır. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat kampüsünde **tüm birimler bir arada yerleşim** göstermektedir (Şekil 5.18.). Ancak bu durumun kampüsün kent ile ilişkisini ne kadar olumlu etkilediği tartışılır bir durumdur. Büyük alanlar kaplayan ve dışa kapalı olan kampüslerle kentin entegre olması daha zordur. Çünkü kampüs tüm ihtiyaçlarını sağlayacak birimleri bünyesinde barındırmakta ve kente ihtiyaç duymamaktadır. Ayrıca kent halkının katılması gereken etkinlikler için geniş alanlara yayılan ve öğrenci yoğunluğunun fazla olduğu

kampüslerin kapılarını kente açması daha kapsamlı hazırlıklar gerektirdiği için zorlaşacaktır.

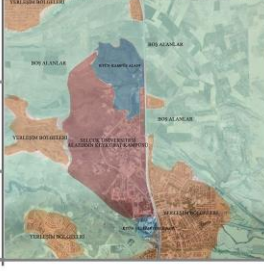
Şekil 5.18. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü'nde yer alan birimler (Google Earth uydü görüntüleri üzerine yazar tarafından çizilmiştir.)

Üniversite ile kent arasında ortak mekân sadece Tıp Fakültesi Hastanesi ve çevresidir. Sosyal mekanlar, rekreasyon alanları, kütüphane gibi birimler kent kullanımına açık değildir. Bu durum üniversite bünyesinde kent ile etkileşimi artıracak ortak mekanların olmadığını gösterir. Bu doğrultuda **üniversite kent arasında ortak mekân** bulunması sağlanamamıştır. Tıp Fakültesi haricinde kentli ile etkileşim halinde olunabilecek konferans salonları, kütüphaneler ve sosyal alanlar **kent kullanımına açık** değildir. Bazı etkinliklerde kentliler kampüse kontrollü bir şekilde kabul edilmektedir. Ancak bu tür etkinlikler sayıca yeterli değildir (Şekil 5.19.).

Şekil 5.19. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü'nün kent kullanımına açık bölgeler ve açık olması gereken bölgeler (Google Earth uydü görüntüleri üzerine yazar tarafından çizilmiştir.)

Kampüsün ilk inşa edildiği yıllarda en yakın yerleşim alanı yaklaşık 15 kilometre uzaklıktadır. Zamanla Yeni İstanbul Caddesi üzerinde konaklama ve farklı işlevli yapılar gelişim göstermiştir. Günümüzde kampüs alanına en yakın yerleşim gösteren kentsel doku Bosna Hersek Mahallesi'dir. Bosna Hersek Mahallesi 40.445 nüfusa sahiptir. Bölgede konaklayan genç nüfus bölgenin %45'ini, orta yaşlı nüfus ise %48'ini oluşturmaktadır. Verilere göre bölgede 20-24 yaş aralığı çoğunluktadır ve ikinci sırada 25-29 yaş aralığı yer almaktadır. Bölgede lise mezunu en yoğun nüfus oranına sahiptir. Bu durum üniversite öğrencilerinin yoğunlukta olduğunu kanıtlar niteliktedir. Büyük bir bölümünü üniversite kampüslerinin kapladığı Akademi Mahallesi ise 11.951 nüfusa sahiptir. %82 oranında genç nüfusa sahip olan bölge yoğunlukta lise mezunları tarafından ikamet edilmektedir (Endeksa, 2024). Yaş ve öğrenim durumuna göre bölgelerde yoğunlukta öğrencilerin konakladığı çıkarımında bulunulabilir. Ancak gözlemlere göre özellikle Bosna Hersek Mahallesi'nde bulunan sosyal alanlar çoğunlukla öğrenciler tarafından kullanılmaktadır. Bu durum bölgede **öğrenci gettolaşmasının** mevcut olduğunu göstermektedir. Bosna Hersek Mahallesi haricinde kampüs alanı çevresinde yerleşim bölgesi bulunmaması, sadece Konya Teknik Üniversitesi ve Grand Hotel'in bulunması nedeniyle yoğun bir yapılaşma söz konusu değildir. Kampüs alanı **çevresinin gabarisini** çoğunlukla kampüs alanı oluşturduğu için çevreyi olumsuz yönde etkileme durumu da söz konusu değildir. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü'nün mekânsal açıdan değerlendirmesi Şekil 5.20'de sunulmuştur.

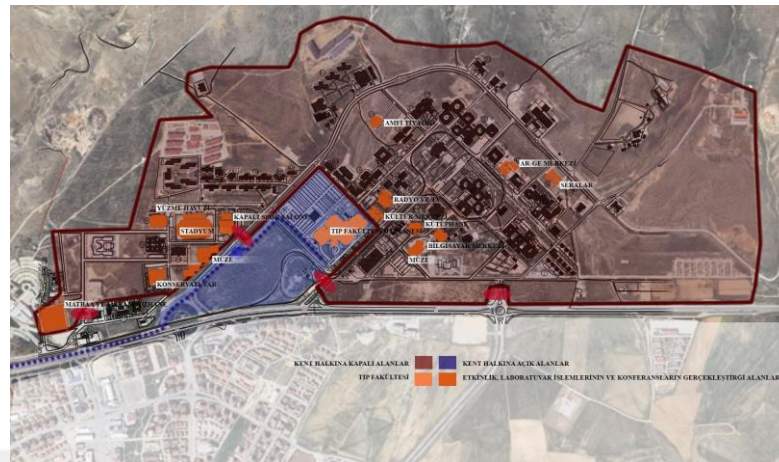
MEKANSAL	• KENT KULLANIMINA AÇIK DEĞİLDİR.		YETERSİZ
	• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ İLETİŞİM HALİNDE OLAN BİRİMLERİ BİRLİKTE BİR KAMPÜS İÇERİSİNDE PLANLAMA İMKANI VARDIR.		YETERLİ
	• ÜNİVERSİTE İLE KENT ARASINDA ORTAK MEKANLAR BULUNMAMAKTADIR.		YETERSİZ
	• KAMPÜS ALANININ BÜYÜYEBİLME VE GELİŞEBİLME İMKANI VARDIR.		YETERLİ
	• ÜNİVERSİTE ÇEVRESİNDE OLUŞABİLECEK GETTOLAŞMANIN ÖNLENMESİ SAĞLANAMAMIŞTIR.		YETERSİZ
	• ÇEVRENİN GABARİSİNE UYGUNDUR.		YETERLİ

Şekil 5.20. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü'nün mekânsal analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

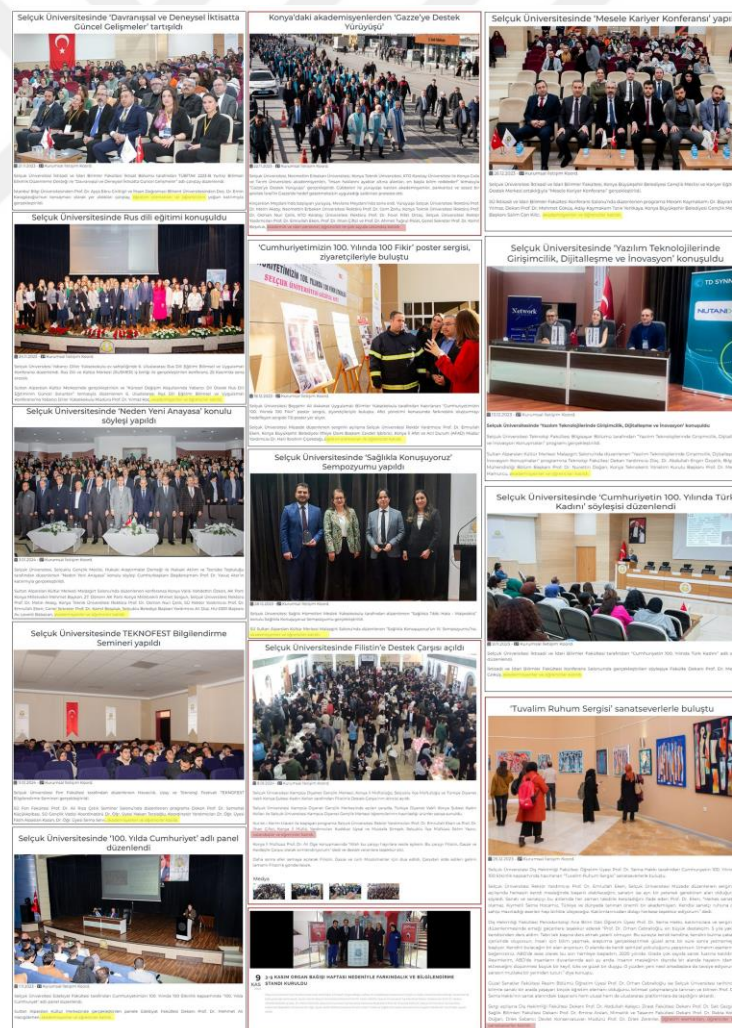
5.2.3. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü'nün Sosyo-kültürel Analizi

2022 yılına kadar kampüs içerisinde yer alan Tıp Fakültesi Hastanesi çevresinde kampüs alanı ile ayırım sağlayacak bariyer bulunmadığı için hastane ziyaretçileri kampüs alanını kullanabilmekteydi. Ancak 2022 yılında hastanenin etrafında bariyer inşa edilmiştir ve kampüs alanına öğrenci ve personel harici kullanıcıların girişi engellenmiştir (Şekil 5.21.). Üniversite tarafından gerçekleştirilen sosyal ve bilimsel etkinlikler yüksek oranda kampüs içerisinde gerçekleştirilmektedir. Etkinlikler için genellikle fakültelerin seminer salonları, fuaye alanları, kampüs içerisinde yer alan Sultan Alparslan Kültür Merkezi, Dilek Sabancı Devlet Konservatuvarı gibi alanlar kullanılmaktadır. Bu tür etkinliklerin posterleri ve ilan yazıları incelendiğinde kent halkına açık olduğunu belirten bir davet yazısı yer almamaktadır. Online olarak düzenlenen Webinar ve seminerler üniversite resmî web sayfasında duyurulmakta ve herkesin katılımına açık gerçekleştirilmektedir. Bu etkinlikler haricinde gerçekleştirilen etkinlikler incelendiğinde üniversite öğrencileri, toplulukları ve öğretim üyeleri tarafından kentte veya kampüs alanında farkındalık yürüyüşleri ve etkinlikleri (15 Temmuz yürüyüşü, Gazze'ye destek yürüyüşü, organ bağışı stadının oluşturulması, lösemili çocuklara destek yürüyüşü, vs.) gerçekleştirildiği görülmektedir (Şekil 5.22.). Ancak halkın bilinçlenmesi ve bilgi alışverişinin sağlanması için bu etkinlikler yeterli değildir. Bilimsel ve sosyal etkinliklerde kente açık ve kent halkının kolay ulaşabileceği bölgelerde gerçekleştirilmeli, kent halkının etkinliklerden haberdar olması sağlanmalıdır. Bu doğrultuda kampüsün dış çeperinde kent halkının katılım sağlayabileceği etkinliklerin düzenleneceği seminer salonlarını, gösteri salonlarını, konferans ve sergi salonlarını içeren kültür merkezinin tasarlanması bu soruna çözüm yollarından biri olabilir. Kampüs planlama aşamasında kent halkına geçirgen, yarı geçirgen ve geçirimsiz bölgeler belirlenmelidir. Gümüş'ün (2020) çalışmasında oluşturduğu rizomatik kampüs modeli buna örnek verilebilir. Tüm birimleri içine alıp kent ile arasında bariyer inşa eden kampüsler olmasına karşı ihtiyaca ve fonksiyona göre geçirgen, yarı geçirgen ve geçirimsiz mekanlar oluşturmak kent ile bağlantı kurmayı kolaylaştıracak ve ideal kampüs ortamı oluşturmaya adım atmamızı sağlayacaktır. Üniversite ve kent arasında bariyerler yer aldığı ve bu bariyerlerin gerektiği zamanlarda kent halkına açılmadığı sürece üniversite-kent bütünleşmesinden bahsetmek mümkün değildir. Bu bilgiler ışığında **kent halkının üniversite ortamından**

ve imkanlarından yararlanması ilkesinin bu kampüs için sağlanamadığı görülmektedir.

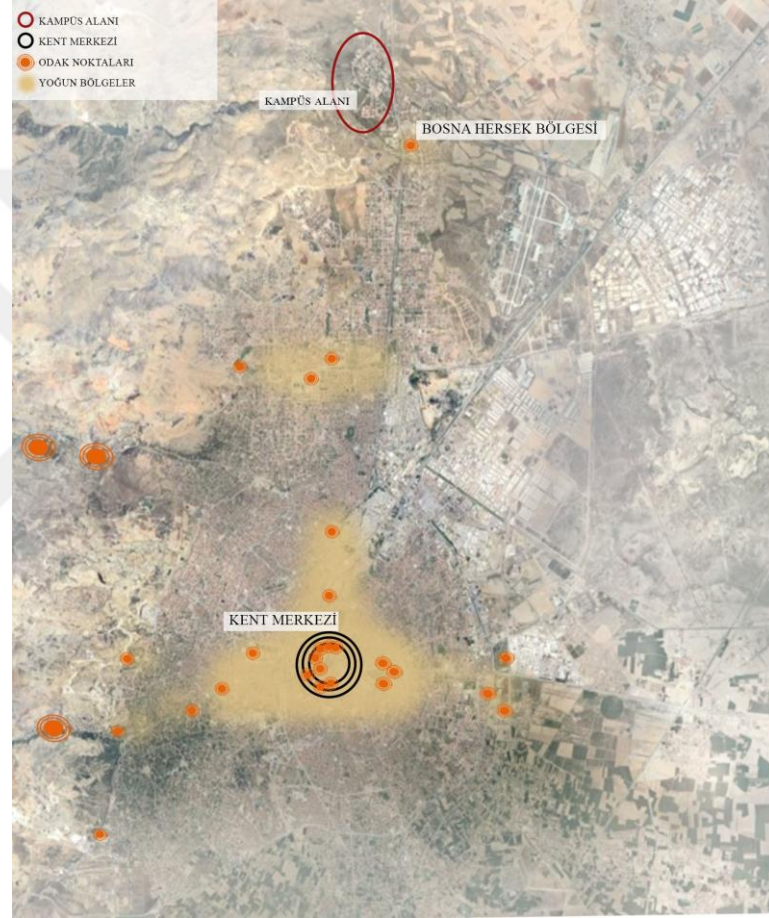

Şekil 5.21. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü'nün halka açık, halka kapalı ve etkinlik gerçekleşen alanlar (Google Earth uydü görüntüleri üzerine yazar tarafından çizilmiştir.)

Şekil 5.22. Selçuk Üniversitesi'nin halka açık ve halka kapalı bilimsel, sosyal, toplumsal etkinlikleri (Selçuk Üniversitesi Haberleri, 2024) (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

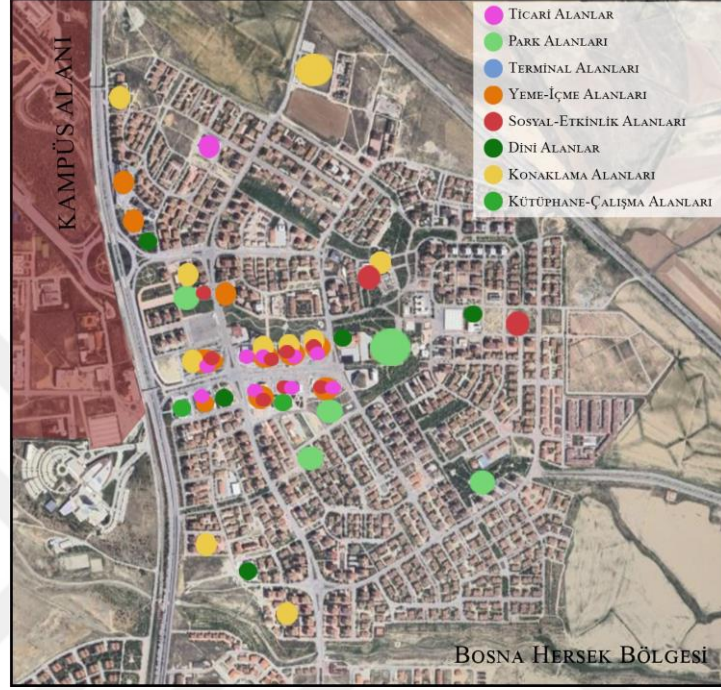
Bosna Hersek Mahallesi'nde birçok sosyal alan bulunmakta ve kullanıcı yoğunluğunu öğrenci kitlesi oluşturmaktadır. 1975 yılında kurulan Selçuk Üniversitesi Alaeddin Kampüsü günümüze kadar Bosna Hersek bölgesine kent halkını çekmeyi, kent halkı tarafından kullanılan yeni bir **cazibe merkezi oluşturmayı** başaramamıştır. Bunun en önemli nedenlerinden biri kente uzak olmasıdır (Şekil 5.23.). Ayrıca Bosna Hersek bölgesinde bulunan sosyal alanlar çoğunlukla öğrenci kullanımına uygundur. Kent halkının farklı kesimlerine hitap edecek sosyal alanlar bulunmamaktadır.

Şekil 5.23. Bosna Hersek bölgesinin konumu (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından çizilmiştir.)

Üniversite kullanıcılarının kentin sosyal imkanlarından yararlandığı bölge yüksek oranda Bosna Hersek Mahallesi'dir (Şekil 5.24.). Çoğunlukla öğrencilerin kullandığı bölgede yeme-içme alanları, spor alanları, eğlence alanları gibi alanlar bulunmaktadır. Atmosfer adlı öğrenciler için elverişli çalışma alanları içeren yapılar azınlıkta ve kültürel aktiviteleri gerçekleştirecekleri müze gibi alanlar bulunmamaktadır. Bölgedeki yer alan aktivite ve mekânların birçoğunun öğrenci kullanımına yönelik olduğu göz önüne alınırsa kent halkına açık Selçuk ve Konya Teknik Üniversitelerinin

öğrenci merkezleri olarak adlandırmak yanlış olmayacaktır. Bu bölge haricinde öğrencilerin kullanımı için tramvay hattı üzerinde sosyal alanlar mevcuttur. Bu kullanımın dolaylı olduğu düşünülürse **üniversite topluluğunun kentin sosyal imkanlarından kısmen faydalandığı** söylenebilir.

Şekil 5.24. Bosna Hersek bölgesi sosyal alanları (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından çizilmiştir.)

Kampüs alanının bulunduğu Yeni İstanbul Caddesinde sürekli bir trafik yoğunluğunun mevcut olması trafik gürültüsü oluşturmaktadır. Ancak kent merkezine uzak olması kent gürültüsü ve kalabalığından etkilenmesini önlemektedir. Bu doğrultuda kampüs alanı **kentin gürültü, trafiği ve kalabalığından uzak bölgede yer alması** ilkesini büyük oranda sağlamaktadır. Cadde üzerinde üniversite kampüs alanı için yönlendirici tabelaların bulunması ve dört adet kampüs girişinin de algılanabilir durumda olması kampüs algılanabilirliğini olumlu etkilemektedir (Şekil 5.25. ve Şekil 5.26.). Ayrıca kampüs alanı uzun yıllar boyunca bu bölgede varlığını sürdürdüğü için kent imgesi haline gelmiştir. Ancak Konya’da şehirler arası trafiğin odak noktası olan Yeni İstanbul Caddesi, kentlinin gün içerisinde yoğun olarak kullandığı bölgeler arasında yer almamaktadır. Kent merkezinden uzak mesafede yer almasının yanı sıra kent merkezinde veya yakın bölgesinde yer alan kullanım alanlarından farklı fonksiyonlu mekanların yer aldığı kent halkını bölgeye çekebilecek ve cazibe merkezi oluşturabilecek alanların bulunmaması kent halkının bölgeyi kullanımını azaltmaktadır.

Bu durum **kampüs alanının kentli tarafından algılanabilmesi** ilkesini kısmen sağladığının göstergesidir (Şekil 5.27.). Kampüsün sosyo-kültürel açıdan değerlendirme tablosu Şekil 5.27’de yer almaktadır. Çalışma kapsamında belirlenen kriterlere yönelik toplanan veriler doğrultusunda Alaeddin Keykubat Kampüsü’nün ulaşım, mekânsal ve sosyo-kültürel açılardan değerlendirilmesi ise Şekil 5.28’de sunulmuştur.

Şekil 5.25. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü’ne ulaşımı sağlayan bölgedeki yönlendirici tabelalar

Şekil 5.26. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü’nün girişleri (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

SOSYO-KÜLTÜREL	• KENT HALKININ ÜNİVERSİTENİN ENTELEKTÜEL ORTAMINDAN VE İMKANLARINDAN YARARLANMASI SAĞLANAMAMIŞTIR.		YETERSİZ
	• KENTİN YÜKÜNÜ HAFİFLETECEK YENİ CAZİBE VE ÇEKİM NOKTASI OLUŞTURABİLME POTANSİYELİ YOKTUR.		YETERSİZ
	• ÜNİVERSİTE TOPLULUĞUNUN KENTİN SOSYAL İMKANLARINDAN FAYDALANMASI İLKESİ KİSMEN SAĞLANMIŞTIR.		KİSMEN YETERLİ
	• KENTİN TRAFİĞİNDEN, GÜRÜLTÜSÜNDEN VE KALABALIĞINDAN ÜNİVERSİTEYİ UZAKLAŞTIRMA İLKESİ SAĞLANMIŞTIR.		YETERLİ
	• KENTLİ TARAFINDAN ÜNİVERSİTENİN ALGILANABİLMESİ İLKESİ KİSMEN SAĞLANMIŞTIR.		KİSMEN YETERLİ

Şekil 5.27. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü'nün sosyo-kültürel analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ ALAEDDİN KEYKUBAT KAMPÜSÜ		ULAŞIM	• ÜNİVERSİTEYE KENT MERKEZİNDEN VE EN YAKIN YOĞUN YERLEŞİM BÖLGESİNDEN ULAŞIMIN YAYA OLARAK YAPILAMAMAKTADIR.		YETERSİZ
			• ÜNİVERSİTEYE ULAŞIM SÜRESİ DÜŞÜNÜLDÜĞÜNDE ZAMANDAN TASARRUF EDİLEBİLME DURUMU SAĞLANAMAMIŞTIR.		YETERSİZ
			• KENTİN HİZMET BİRİMLERİNE ULAŞIM KOLAYLIĞI KİSMEN SAĞLANMIŞTIR.		KİSMEN YETERLİ
			• KENTİN TERMİNAL ALANLARINA ULAŞIM KOLAYLIĞI KİSMEN SAĞLANMIŞTIR.		KİSMEN YETERLİ
			• KENTTE GELİŞMİŞ ULAŞIM ALTERNATİFLERİ KİSMEN MEVCUTTUR. ANCAK KULLANICI YOĞUNLUĞUNDAN DOLAYI YETERSİZDİR.		YETERSİZ
		MEKANSAL	• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ FAKÜLTELER VE FARKLI DİSİPLİNLER ARASI İLETİŞİM VE ULAŞIM KOLAYLIĞI SAĞLANMIŞTIR.		KİSMEN YETERLİ
			• KENT KULLANIMINA AÇIK DEĞİLDİR.		YETERSİZ
			• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ İLETİŞİM HALİNDE OLAN BİRİMLERİ BİRLİKTE BİR KAMPÜS İÇERİSİNDE PLANLAMA İMKANI VARDIR.		YETERLİ
			• ÜNİVERSİTE İLE KENT ARASINDA ORTAK MEKANLAR BULUNMAMAKTADIR.		YETERSİZ
			• KAMPÜS ALANININ BÜYÜYEBİLME VE GELİŞEBİLME İMKANI VARDIR.		YETERLİ
		SOSYO-KÜLTÜREL	• ÜNİVERSİTE ÇEVRESİNDE OLUŞABİLECEK GETTOLAŞMANIN ÖNLENMESİ SAĞLANAMAMIŞTIR.		YETERSİZ
			• ÇEVRENİN GABARİSİNE UYGUNDUR.		YETERLİ
			• KENT HALKININ ÜNİVERSİTENİN ENTELEKTÜEL ORTAMINDAN VE İMKANLARINDAN YARARLANMASI SAĞLANAMAMIŞTIR.		YETERSİZ
			• KENTİN YÜKÜNÜ HAFİFLETECEK YENİ CAZİBE VE ÇEKİM NOKTASI OLUŞTURABİLME POTANSİYELİ YOKTUR.		YETERSİZ
			• ÜNİVERSİTE TOPLULUĞUNUN KENTİN SOSYAL İMKANLARINDAN FAYDALANMASI İLKESİ KİSMEN SAĞLANMIŞTIR.		KİSMEN YETERLİ
		SOSYO-KÜLTÜREL	• KENTİN TRAFİĞİNDEN, GÜRÜLTÜSÜNDEN VE KALABALIĞINDAN ÜNİVERSİTEYİ UZAKLAŞTIRMA İLKESİ SAĞLANMIŞTIR.		YETERLİ
			• KENTLİ TARAFINDAN ÜNİVERSİTENİN ALGILANABİLMESİ İLKESİ KİSMEN SAĞLANMIŞTIR.		KİSMEN YETERLİ
ÜNİVERSİTENİN KURULUŞ TARİHİ	1975				
ÜNİVERSİTENİN TÜRÜ	DEVLET ÜNİVERSİTESİ				
YER ALDIĞI İLÇE VE MAHALLE	SELÇUKLU İLÇESİ AKADEMİ MAHALLESİ				
KAMPÜS ALANININ KENT MERKEZİNE UZAKLIĞI	20 KM				
KAMPÜSÜN ÖĞRENCİ SAYISI	69963				
KAMPÜSÜN KENTSEL YERLEŞİMİ	KENT DIŞI				

Şekil 5.28. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü'nün ulaşım, mekânsal ve sosyo-kültürel analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

5.3. KTO Karatay Üniversitesi

2009 yılında kurulan KTO Karatay Üniversitesi Konya'nın ilk vakıf üniversitesidir. 2010 yılında eğitime başlamıştır. Günümüzde beş fakülte, iki yüksekokul, üç meslek yüksekokulu ve bir enstitü bünyesinde barındıran üniversitede 9.115 öğrenci eğitim görmektedir. Akabe Mahallesi içinde bulunan Merkez Kampüs, Fevzi Çakmak Mahallesi sanayi bölgesinde bulunan Teknoloji ve Eğitim Kampüsü ve Eğribayat bölgesinde bulunan Hava Parkı olmak üzere üniversiteye ait üç adet yerleşim alanı bulunmaktadır. Tıp Fakültesi öğrencileri ise Medicana Hastanesinde çalışmalarını gerçekleştirmektedir. Çalışma kapsamında Merkez Kampüs incelenmiştir. Merkez Kampüs yaklaşık 122.626 m² kapalı, 71.099,3 m² açık alana sahiptir. Kampüs alanının bazı bölgeleri henüz inşa aşamasındadır. Kampüs alanında beş fakülte, iki yüksekokul, iki meslek yüksekokulu ve bir enstitü bulunmaktadır.

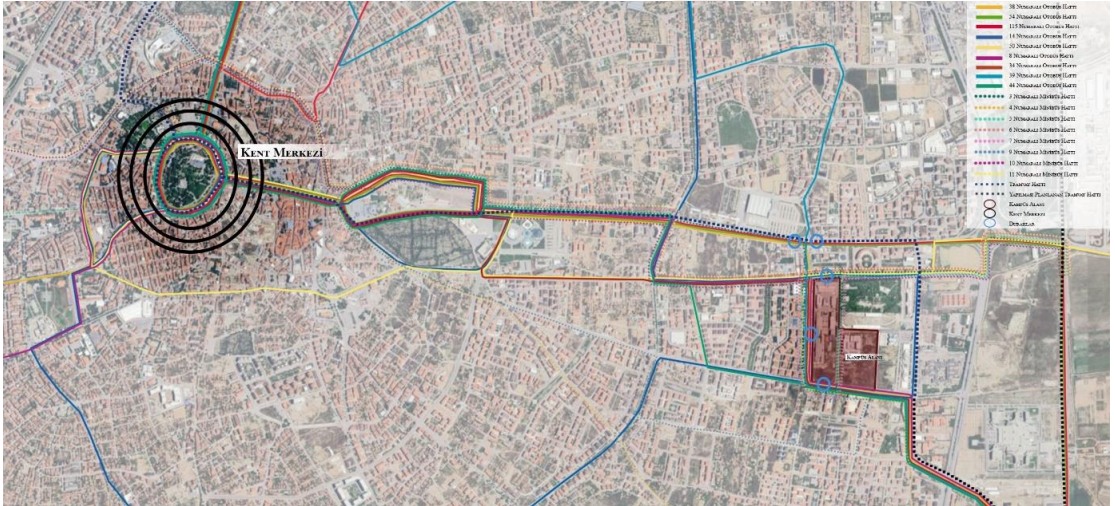
5.3.1. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüsü'nün Ulaşım Analizi

Kampüs alanı kent merkezine 4,7 km uzaklıktadır. Yaya olarak ulaşım mümkün değildir (bir saat beş dakika). Toplu ulaşım ile yaklaşık 20-25 dakika, özel araç ile 10 dakika sürede kent merkezine ulaşmak mümkündür. Kampüs alanı çevresinin özellikle doğu bölgesinde konut alanları yoğundur. Bundan dolayı en yakın yerleşim yerinden yaya olarak ulaşmak mümkündür. Bu doğrultuda üniversiteye **kent merkezinden ve en yakın yerleşim bölgesinden ulaşımın yaya olarak yapılabilmesi** ilkesi kısmen sağlanmıştır (Şekil 5.29.).

Şekil 5.29. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüsü'nün kent merkezi ile arasındaki mesafe (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

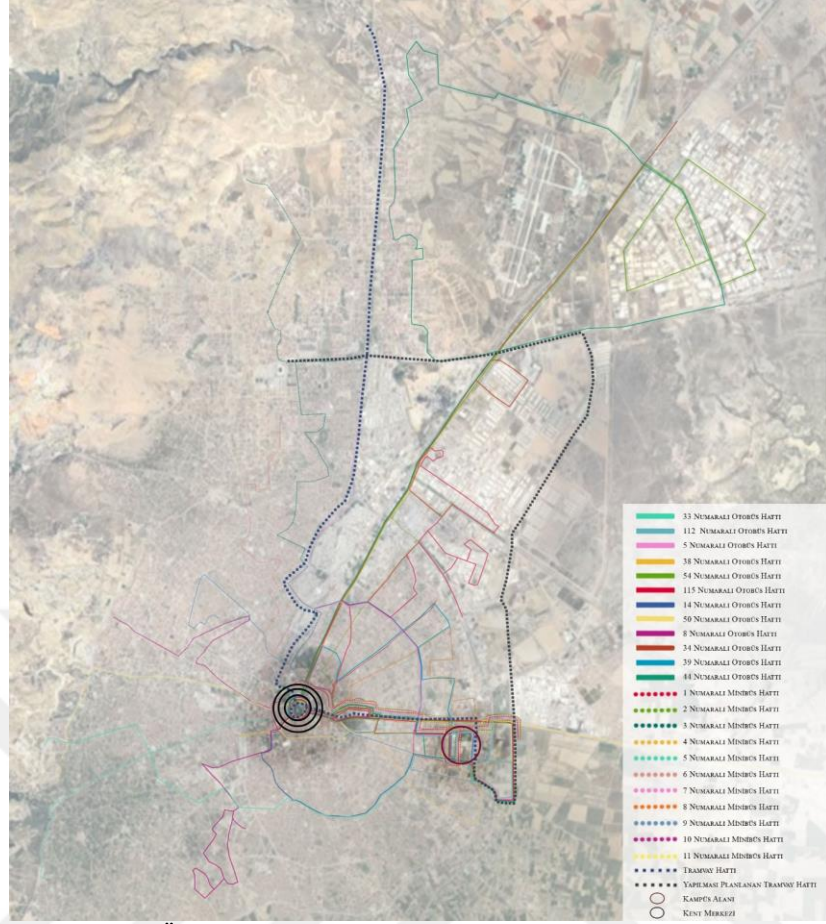
Kampüs alanına kent merkezinden yaya olarak ulaşım mümkün değildir. 38, 54, 115, 14, 50, 8, 34, 39 ve 44 numaralı otobüsler olmak üzere kent merkezi ile kampüs alanı arasında ulaşım sağlayan dokuz farklı otobüs bulunmaktadır. Bu otobüslerden 8, 14 ve 44 numaralı otobüsler günde yaklaşık 40 sefer düzenlemekte, diğerleri ise daha az sayıda sefer gerçekleştirmektedir. Tramvay hattı da kent merkezinden kampüs alanının yakın çevresine doğrudan ulaşım sağlamaktadır. Kampüsün yakınında bulunan Konya Şehir Hastanesi minibüs hareket merkezinden kalkan sekiz farklı özel minibüs (3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11 numaralı minibüsler) ile kent merkezine ve yakın çevresine ulaşmak mümkündür (Şekil 5.30.). Kent merkezine araç ile ulaşım süresi dikkate alındığında ve merkeze ulaşım için birçok alternatif toplu ulaşım aracının bulunmasından dolayı **kent merkezine ulaşımında zamandan tasarruf ilkesi bu kampüs için sağlanmıştır.**

Şekil 5.30. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüsünden kent merkezine ulaşım sağlayan toplu ulaşım güzergahları (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanının yakın çevresinde beş adet durak bulunmaktadır. Bu duraklardan otobüs, özel minibüs ve tramvay olmak üzere toplam 24 adet toplu ulaşım aracı geçmektedir. 38 numaralı otobüs Mevlâna Meydanı, kent merkezi, Meram Tren Garı ve Konya Şehir Hastanesine ulaşım sağlamakta ve günde 10 sefer düzenlemektedir. 54 numaralı otobüs Şehir Hastanesinden başlayarak kampüs alanı, Mevlâna Meydanı, kent merkezi, Selçuklu Tren Garı, Konya Havaalanı ve sanayi bölgesi güzergahında ilerlemekte ve günde 11 sefer düzenlemektedir. 115 numaralı otobüs Şehir Hastanesi, kampüs alanı, Mevlâna Meydanı, Selçuklu Tren Garı yakın çevresi, Büsan Sanayi güzergâhında günde sadece iki sefer gerçekleştirmektedir. 5 numaralı otobüs Şehir Hastanesi, kampüs alanı, Fetih Caddesi, Selçuklu Tren Garına ulaşım sağlamakta ve günde 10 sefer düzenlemektedir. 14 numaralı otobüs Selçuklu

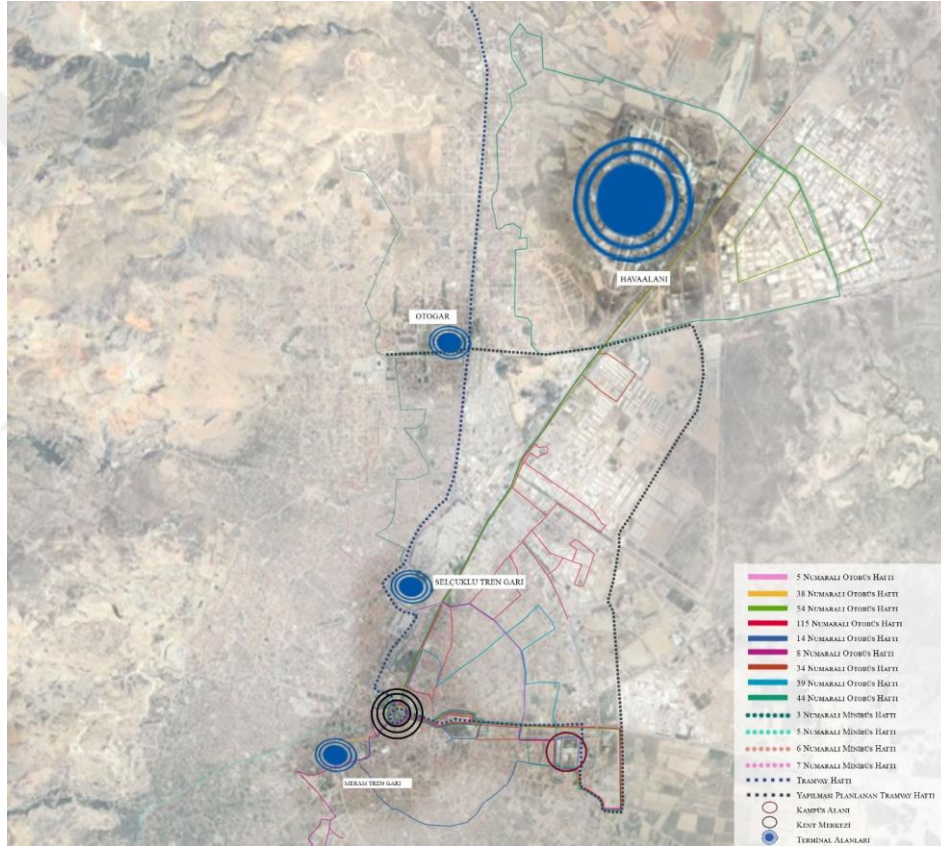
Tren Garı, Fetih Caddesi, kampüs alanı, Millet Bahçesi, kent merkezi ve Mevlâna Müzesine ulaşım sağlamak ve günde 44 sefer düzenlemektedir. 50 numaralı otobüs kent merkezi, Millet Bahçesi, Mevlâna Meydanı, kampüs alanı, Sakyatan Mahallesi ulaşım sağlamak ve günde sadece iki sefer gerçekleştirmektedir. 112 numaralı otobüs Karatay Belediyesi, Mevlâna Müzesi yakını, kampüs alanı, Şehir Hastanesi, Şehir Parkı güzergahında günde 25 sefer düzenlemektedir. 8 numaralı otobüs Şehir Hastanesi, Adliye, kampüs alanı, Mevlâna Müzesi, kent merkezi, Millet Bahçesi, Kovanağzı Mahallesi güzergahında günde 41 sefer düzenlemektedir. 34 numaralı otobüs ise diğer otobüslerden farklı olarak sanayi bölgesi, Konya Havaalanı ve Bilim Merkezine ulaşım sağlamak ve günde altı sefer düzenlemektedir. 39 numaralı otobüs Şehir Hastanesi, Adliye, kampüs alanı, Spor ve Kongre merkezi, Erenler Mahallesi, Kule Site AVM yakın çevresi ve kent merkezine ulaşım sağlamak ve günde 27 sefer düzenlemektedir. 33 numaralı otobüs Fetih Caddesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Ahmet Keleşoğlu Kampüsü, Meram Yaka Caddesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Köyceğiz Kampüsü güzergahında günde 18 sefer düzenlemektedir. 44 numaralı otobüs Kule Site yakını, sanayi bölgesi, Japon Parkı yakını ve Bosna Hersek Mahallesi ulaşım sağlamak ve günde 40 sefer gerçekleştirmektedir. Tramvay ile kent merkezinde aktarma sağlayarak İstanbul Caddesi üzerindeki birçok odak noktasına ulaşım sağlanmaktadır. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Meram Sağlık Kampüsü, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Köyceğiz Kampüsü yakını, Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi, Dedeman Otel, Novotel, Kent Plaza AVM, Kule Site AVM, Konya Otobüs Terminali, Japon Parkı gibi odak noktalarına ulaşım sağlayan 11 adet özel minibüs (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 numaralı minibüsler) kampüs alanı ve yakın çevresinden geçmektedir (Şekil 5.31.). Planlanan metrobüs hattı bu kampüs alanına ulaşım sağlamamaktadır. Ancak mevcut tramvay hattına ek olarak sanayi bölgesi ve Konya Otobüs Terminali ile bağlantı sağlayan bir tramvay hattının da kampüs alanının yakın çevresinden hareket etmesi planlanmaktadır. Analizler doğrultusunda **kampüs alanına ulaşım alternatiflerinin mevcut ve yeterli olması ilkesi** sağlanmıştır.

Şekil 5.31. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüs alanına ulaşım sağlayan alternatifler (Google Earth uydru görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanı yakın çevresinde tramvay, otobüs ve özel minibüs hattının hareket merkezinin bulunması birçok ulaşım alternatifinin mevcut olmasını sağlamıştır. Bu durum kampüs alanı ve yakın çevresinden kentin birçok odak noktasına ulaşımı kolaylaştırmaktadır. Selçuklu ilçesindeki Japon Parkı, Bosna Hersek Mahallesi, Kule Site AVM, Kent Plaza AVM, Konya Otobüs Terminali ve çevresine doğrudan ulaşım tramvay, otobüs ve özel minibüs hatlarıyla mümkündür. Meram Yeni Yol Caddesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin kampüsleri, Meram Tren Garı, Meram Dere Bölgesi, Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi, otellerin yoğun olduğu Esenler Mahallesi ve çevresine otobüs ve özel minibüslerle doğrudan ulaşım sağlanabilmektedir. Karatay ilçesindeki birçok odak noktası kampüs alanının yakın çevresinde bulunduğu için hem yaya hem de toplu ulaşım ile ulaşmak mümkündür (Şekil 5.32.). Bu doğrultuda kampüs alanından **kentin hizmet birimlerine ulaşım kolaylığı** ilkesinin sağlandığı görülmektedir.

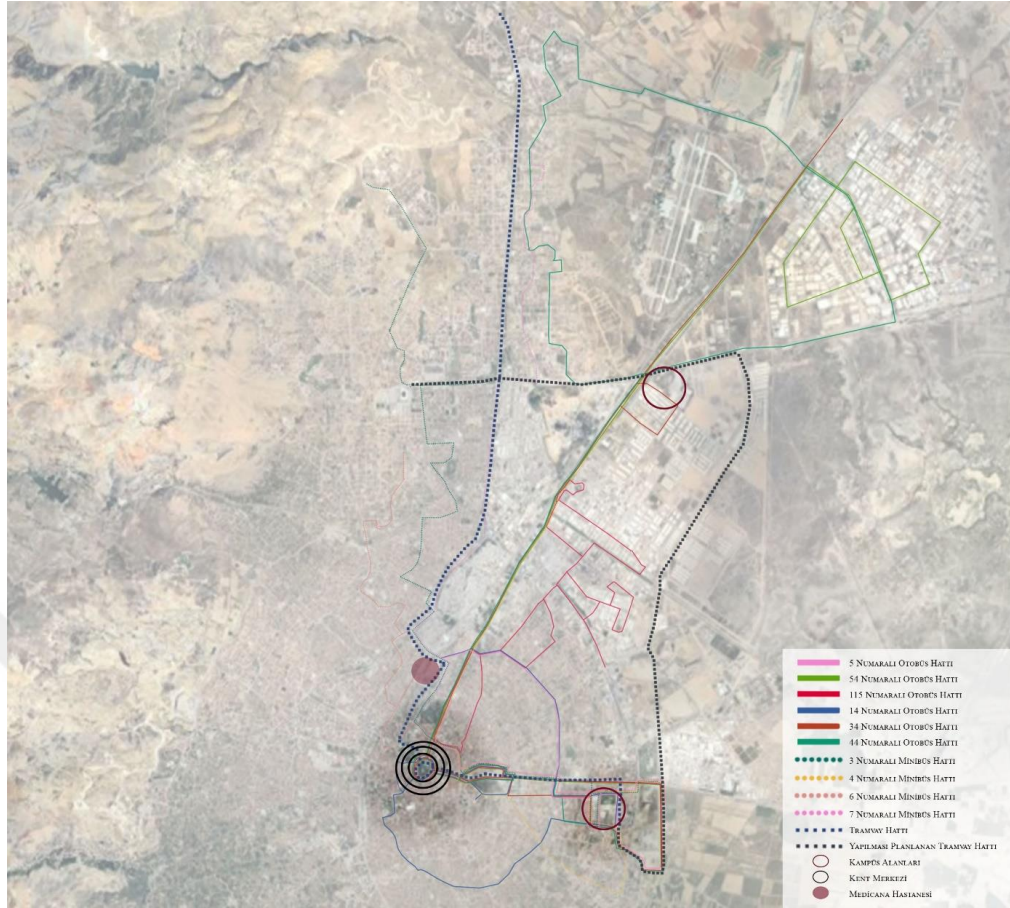
minibüs hatları ile Konya Otobüs Terminaline ulaşmak mümkündür. Planlanan sanayi-Şehir Hastanesi tramvay hattı yapılırsa aktarma yapmadan tek hat ile Konya Otobüs Terminaline ulaşmak mümkün olacaktır. Havaalanı ile kampüs alanı arasında 19,7 km mesafe mevcuttur. Yaya olarak ulaşmak mümkün değildir (4 saat 30 dakika). Toplu ulaşım araçlarından 34 numaralı otobüs ile doğrudan ve yaklaşık bir saat 20 dakika sürede ulaşmak mümkündür. Özel araç ile yaklaşık 25-30 dakikada ulaşılabilir. Tüm terminal alanlarına doğrudan ulaşım sağlayan toplu ulaşım aracı mevcuttur (Şekil 5.33.). Bu doğrultuda kampüs alanı **terminal alanlarına ulaşım kolaylığı** ilkesini sağlamaktadır.

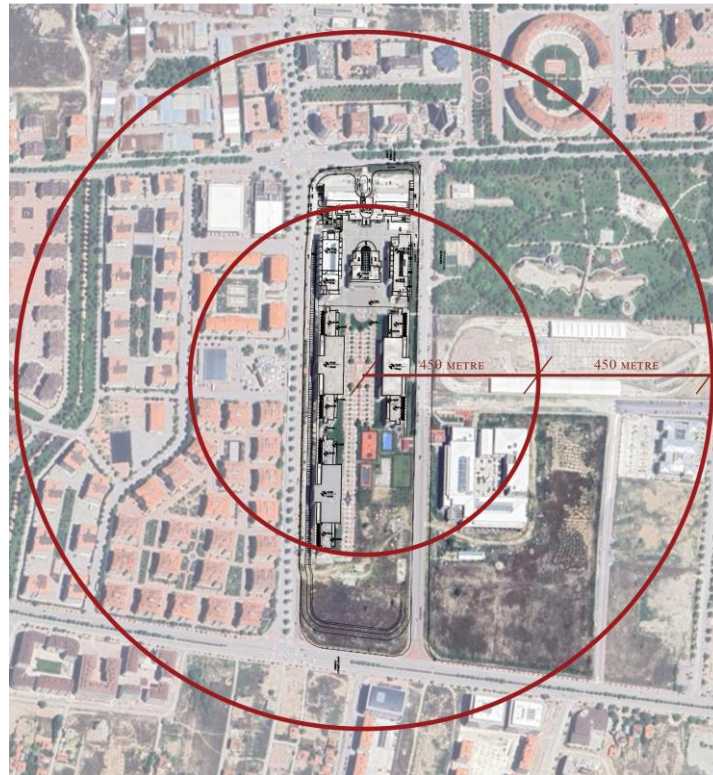
Şekil 5.33. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüs alanından terminal noktalarına ulaşım güzergahları (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Merkez Kampüs dışında Teknoloji ve Eğitim Kampüsü ve Eğribayat Hava Parkı olmak üzere iki adet yerleşkesi bulunmaktadır. Ayrıca Tıp öğrencilerinin staj yapması için anlaşma yaptığı Medicana Hastanesi, öğrencilerin sıklıkla kullandığı alan olduğu için çalışma kapsamında bu ilke doğrultusunda analiz edilmiştir. Teknoloji ve Eğitim Kampüsü ile Merkez Kampüsü arasında 10,7 km mesafe mevcuttur. Ticaret ve Sanayi Meslek Yüksekokulu sanayi ile birebir etkileşim kurabilmek için sanayi bölgesinde

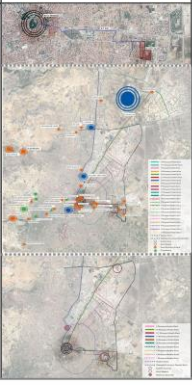
yerleşim göstermektedir. Bölgeye Yaya olarak ulaşım mümkün değildir (2 saat 30 dakika). Toplu ulaşım ile yaklaşık 40-45 dakikada ulaşmak mümkündür. 44, 54 numaralı otobüsler, yapılması planlanan tramvay hattı ve 4 numaralı minibüs hattı Teknoloji ve Eğitim Kampüsü'nün yakın çevresine ulaşım sağlamaktadır. 34 numaralı otobüs ise yerleşkenin önüne ulaşım sağlamaktadır. Ancak sefer sayısı az olduğu için gün içerisinde bu toplu ulaşım aracı ile yerleşkeye ulaşım kısıtlıdır. Eğribayat ilçesinde üniversitenin pilotaj bölümünde okuyan öğrenciler için hava parkı inşa edilmiştir. Kampüs alanından hava parkına toplu ulaşım imkânı mevcut değildir. Ancak üniversite öğrencilerine servis imkânı sunmaktadır. Tıp öğrencilerinin sıklıkla gittiği Medicana Hastanesi ise kampüs alanına altı km mesafe yer almaktadır. Yaya olarak ulaşım mümkün değildir (1 saat 25 dakika). Toplu ulaşım ile yaklaşık 35-40 dakikada ulaşmak mümkündür. 44, 54, 115, 5, 14 numaralı otobüsler, tramvay hattı, 3, 4, 6 ve 7 numaralı özel minibüsler Medicana Hastanesinin yakın çevresine kampüs alanından doğrudan ulaşım sağlamaktadır (Şekil 5.34.). Merkez Kampüs planı avlu etrafında sıralanan yapılardan oluşmaktadır. Kampüs alanına araç girişi sadece kapalı otoparktan gerçekleştirilmektedir. Kampüs açık alanında araç-yaya kesişimi gerçekleşmemektedir. Kampüs alanına yerleştirilen çapı 450 metre olan halkalara bakıldığında kampüs alanı içerisindeki yaya dolaşımı yeterli derecede sağlanabilmektedir (Şekil 5.35.). Ancak henüz yapım aşamasında olan Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi binası ile kampüs alanı arasındaki bağlantıyı kent kullanımına açık araç yolu kesintiye uğratmaktadır. Eğitim alanlarının kapalı kampüs içerisinde toplanması, sosyal alanların ise kent kullanımına açık hale getirilebilecek alanlara yerleştirilmesi üniversite-kent ilişkisi açısından daha olumlu bir tasarım olacaktır. Medicana Hastanesi ve Meslek Yüksekokulu Yerleşkesi ile kampüs alanı arasında doğrudan ulaşım mevcuttur. Ancak Eğribayat Hava Parkı ile kampüs alanı arasında tek ulaşım üniversitenin sağlamış olduğu servis imkanıdır. Merkez Kampüs alanı yaya dolaşımı için uygun bir tasarıma sahiptir. Bu doğrultuda **kampüs alanı fakülteler arası iletişim-ulaşım kolaylığı** ilkesinin kısmen sağlandığı tespit edilmiştir. Kampüs alanının ulaşım açısından değerlendirme tablosu Şekil 5.36'te verilmiştir.

Şekil 5.34. KTO Karatay Üniversitesi'nin kampüsleri arasında ulaşım sağlayan toplu ulaşım güzergahları (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Şekil 5.35. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüs alanının yaya ulaşım analizi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

U L A Ş I M	• ÜNİVERSİTEYE KENT MERKEZİNDEN VE EN YAKIN YOĞUN YERLEŞİM BÖLGESİNDEN ULAŞIMIN YAYA OLARAK YAPILMASI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
	• ÜNİVERSİTEYE ULAŞIM SÜRESİ DÜŞÜNÜLDÜĞÜNDE ZAMANDAN TASARRUF EDİLEBİLME İLKESİ		YETERLİ
	• KENTİN HİZMET BİRİMLERİNE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		YETERLİ
	• KENTİN TERMİNAL ALANLARINA ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		YETERLİ
	• KENTTE GELİŞMİŞ ULAŞIM ALTERNATİFLERİ MEVCUT VE YETERLİ OLMASI İLKESİ		YETERLİ
	• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ FAKÜLTELER VE FARKLI DİSİPLİNLER ARASI İLETİŞİM VE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ

Şekil 5.36. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüs alanının ulaşım analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

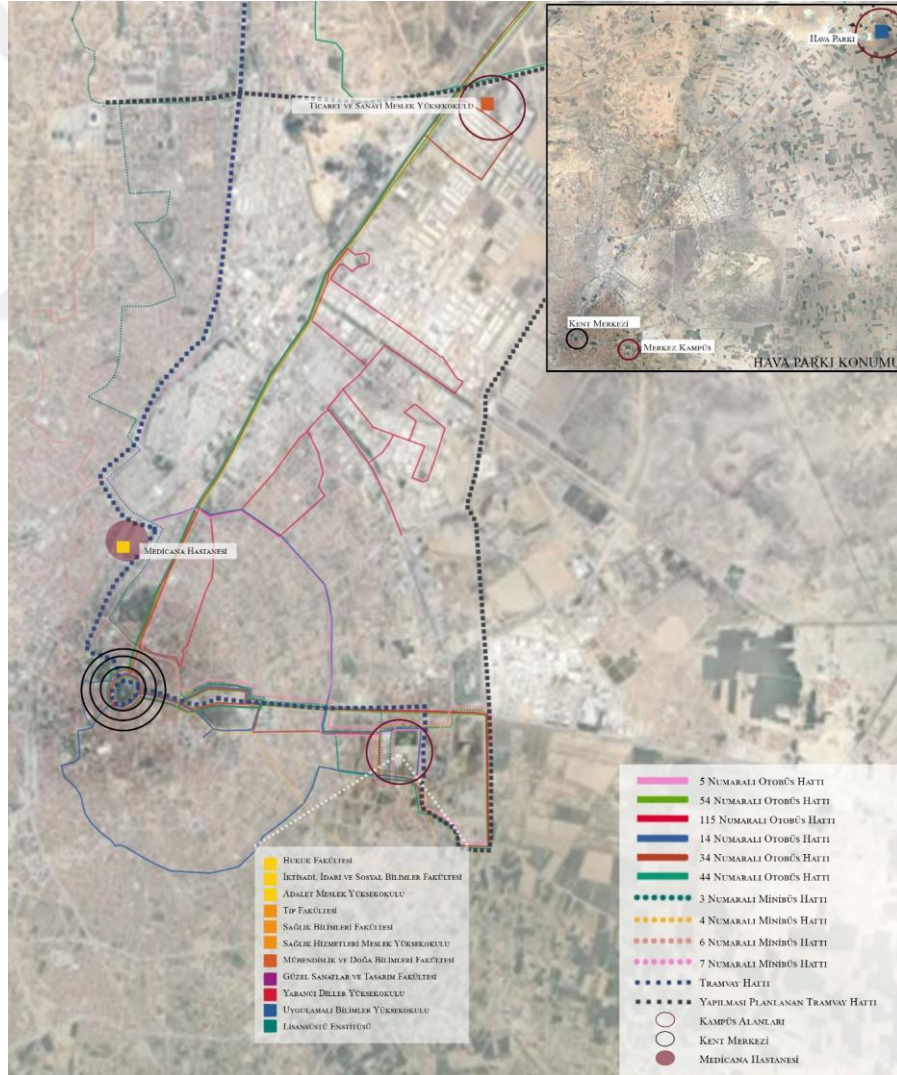
5.3.2. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüsü'nün Mekânsal Analizi

Kampüs alanının yerleşim gösterdiği Karatay ilçesi Akabe Mahallesi henüz gelişim aşamasındadır. Bundan dolayı kampüs alanı yakın çevresinde boş araziler bulunmaktadır. Özellikle Kampüs alanının güney bölgesinde bulunana Cemil Çiçek Caddesi üzerinde yeni yapılaşmalar söz konusudur. Gecekondu alanlarının dönüşümü gerçekleştirilerek yüksek katlı yapılar ve ticari mekanlar oluşturulmaya başlanmıştır. Kampüs alanı içerisinde henüz yapılaşma olmayan alanlarda mevcuttur. Bu doğrultuda kampüs alanı içerisinde kısıtlı da olsa büyüme gerçekleşebilecek alanlar mevcuttur. Kampüs yakın çevresinde ise günümüzde yoğun yapılaşma görülmediği için büyümeye imkân vardır (Şekil 5.37.). Ancak gelişen bölge olduğu için bu boş arazilerin özellikle konut ve ticari fonksiyona sahip yapılar ile doldurulacağı tahmin edilmektedir. İmar planında yakın çevredeki boş arazilerin konut ve ticari alan olarak planlandığı görülmektedir. Bu doğrultuda kampüs alanının kendi içinde ve yakın çevresinde **büyüme ve gelişme** imkânı kısıtlıdır.

Şekil 5.37. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüs alanının yakın çevresindeki boş alanlar (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs birimlerinin birçoğu Merkez Kampüste toplanmıştır. Kampüs birimlerinin iletişim halinde olması beklenen Teknoloji ve Eğitim Kampüsü ve Medicana Hastanesi kampüs alanından farklı bir konumda yerleşim göstermektedir. Her iki bölgeye de birçok toplu ulaşım aracı ile doğrudan ulaşım sağlanabilmektedir (Şekil 5.38.). Ayrıca sanayi ile etkileşim halinde olması beklenen Teknoloji ve Eğitim Kampüsü'nün Merkez Kampüsünden ayrı bir şekilde sanayi bölgesinde yerleşim göstermesi sanayideki birimler ile bilgi alışverişini kolaylaştıracak ve üniversite-kent ilişkisini olumlu etkileyecektir. Merkez Kampüsteki eğitim alanlarının bir avlu etrafında toplanması ve yaya ulaşımın kolay olması nedeniyle fakülteler arasında kolaylıkla iletişim kurulabilmektedir. Bu doğrultuda **etkileşim halinde olma potansiyeli olan fakülteler arası iletişim kolaylığı** bu kampüs için yeterli düzeydedir.

Şekil 5.38. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüs alanının diğer birimler ile bağlantısı (Google Earth uydur görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanında kente açık ve kent halkı ile ortak kullanılabilecek alanlar bulunmamaktadır. Ancak kampüsün doğu bölgesinde hem kampüs kullanıcılarının hem de kent halkının yoğun kullanımına sahip Adalet Parkı bulunmaktadır. Ayrıca kampüsün yakın çevresindeki sosyal alanlar, kampüs ve kent kullanıcıları tarafından yoğun olarak kullanılmaktadır. Kampüsün kuzey bölgesinde bulunan kafeler, Adalet Plaza ile Bey Plazada yer alan sosyal alanlar, Karatay Gençlik Merkezi, Maxpora Yüzme Havuzu, yoğun olarak kullanılan alanlar arasında yer almaktadır (Şekil 5.39.). Bu doğrultuda **üniversite ve kent arasında ortak mekân oluşturma** ilkesi kısmen sağlanmıştır. Ancak bu mekanlar, üniversite tarafından sağlanmış değildir. Bölgenin ve üniversitenin gelişimi ile bölgede açılan ortak mekân olma potansiyeline sahip sosyal alanlardır.

Şekil 5.39. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüs Alanının Yakın Çevresinde Bulunan Sosyal Alanlar (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanında günümüzde aktif olarak kullanılan beş bloktan kampüs alanına giriş yapılmaktadır (Şekil 5.40.). Açık alandan kampüs alanına giriş bulunmamaktadır. Kampüse giriş yapmak için Şekil 5.40'ta gösterilen beş yapının birinden geçilmesi zorunludur. Bu girişler haricinde kütüphane binasının yanında kapalı otopark girişi bulunmaktadır. Kampüs alanı kent kullanımına açık değildir. Yapıların arası yarı saydam bariyerler ile kapatılmıştır. Bu doğrultuda kampüs alanının **kent kullanımına açık olması** ilkesi sağlanamamıştır.

Şekil 5.40. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüs alanının girişleri (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanı Akabe Mahallesiinde bulunmaktadır. Akabe Mahallesiinde %57 oranın orta yaşlı ve yaşlı grup ikamet etmektedir. Yoğunlukta 25-29 yaş aralığı konaklamaktadır. %79 oranında medeni durumu evli olan bölge nüfusunun birçoğu ilkokul-ortaokul eğitim düzeyine sahiptir. Bu doğrultuda öğrenci konaklamasının bölge halkının konaklama düzeyinin önüne geçmesi söz konusu değildir. Kampüs alanının kuzey tarafındaki yakın çevresini analiz etmek için Fetih Mahallesi verileri de incelenmiştir. Fetih Mahallesiinde yoğun olan yaş grubu orta yaşlı ve yaşlıdır. 20-24 ve 25-29 yaşlarının yoğun olduğu bölgede evli medeni durumuna sahip nüfus yoğunluktadır. Nüfusunda en çok ilkokul eğitim düzeyine sahip bireyler yer alırken ikinci sırada lise eğitim düzeyi yer almaktadır (Endeksa, 2024). Bölgenin hepsinde olmasa da gözlemlendiği üzere kampüs alanının kuzey tarafında yer alan alanlarda öğrenci konaklamalarının yoğun olduğu tespit edilmiştir. Özellikle Şekil 5.41’de gösterilen Doğan Apartmanı ve çevresinde öğrenciler konaklamaktadır. Üniversiteye ait iki yurt binası da Fetih Mahallesiinde bulunmaktadır (Şekil 5.41.). Genel olarak bölgede Adliye, Şehir Hastanesi ve kampüs alanının olması bu alanların kullanıcılarının konaklamasına sebebiyet verdiği tespit edilmiştir. Ancak konaklayan arasında daha önce konaklayan yerli halkta yoğunluktadır. Bu doğrultuda öğrencilerin konaklaması bir yoğunluk oluşturmamıştır. İncelenen kampüs alanının kuzey tarafındaki bölgede az

düzeyde bir yoğunluk söz konusudur. Bu doğrultuda **kampüs alanı çevresinde öğrenci gettolaşmasının** oluşmadığını söylemek mümkündür.

Şekil 5.41. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüs alanının yakın çevresindeki yerleşim dokusu (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanı çevresinde yoğun bir yapılaşma görülmemektedir. Batı bölgesinde yoğun olan konut alanı çoğunlukla altı katlı yapılardan oluşmaktadır. Güney bölgesinde de yine yeni inşa edilen yapıların altı katlı olduğu görülmektedir. Doğu bölgesinde rekreasyon alanların, kamusal alanların ve tramvay hareket merkezinin bulunması bu bölgedeki yapı yoğunluğunu ve gabariyi seyrekletmiştir. Kuzey bölgesindeki yapıların gabarisi farklılık göstermektedir. 6,7,10, 12 ve 17 katlı yapılar bulunmaktadır (Şekil 5.42.). Kampüs alanındaki yapılar ise çoğunlukla dört katlıdır. Ancak yapıların kat yüksekliğinin fazla olmasından dolayı yapının üst kotu yaklaşık 18 metredir. Bundan dolayı yakın çevresinde bulunan altı katlı yapıların üniversitenin gabari üzerinde olumsuz etkisi söz konusu değildir. Ancak kuzey bölgesinde bulunan özellikle 10 ve üzeri kata sahip yapılar bölgeye ve üniversitenin gabarisine uyumsuz olduğu için bölgeyi olumsuz etkilemektedir. Bu doğrultuda kampüs alanının **yakın çevresinin gabarisine uygun olması ilkesini** yüksek oranda sağladığı tespit edilmiştir. Kampüsün mekânsal açıdan değerlendirme tablosu Şekil 5.43'te verilmiştir.

Şekil 5.42. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüs alanının yakın çevresindeki yapıların gabari analizi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

MEKANSAL	• KENT KULLANIMINA AÇIK OLMASI İLKESİ		YETERSİZ
	• ÇEVRENİN GABARİSİNE UYGUN OLMASI İLKESİ		YETERLİ
	• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ İLETİŞİM HALİNDE OLAN BİRİMLERİ BİRLİKTE BİR KAMPÜS İÇERİSİNDE PLANLAMA İMKANI İLKESİ		YETERLİ
	• KAMPÜS ALANININ BÜYÜYEBİLME VE GELİŞEBİLME İMKANI MEVCUT OLMASI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
	• ÜNİVERSİTE ÇEVRESİNDE OLUŞABİLECEK GETTOLAŞMANIN ÖNLENMESİ İLKESİ		YETERLİ
	• ÜNİVERSİTE İLE KENT ARASINDA ORTAK MEKANLAR BULUNMASI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ

Şekil 5.43. KTO Karatay Üniversitesi'nin Merkez Kampüs alanının mekânsal analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

5.3.3. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüsü'nün Sosyo-kültürel Analizi

Üniversite bünyesinde 54 öğrenci topluluğu bulunmaktadır. Kampüs alanında 2023 haziran ayından itibaren gerçekleştirilen etkinlikler incelendiğinde toplamda 63 etkinlik gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Bu 63 etkinliğin dördü teknik gezidir. Beş etkinlik online bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Yedi etkinlik kampüs dışında gerçekleşmiştir ve bu etkinliklerden birçoğu belli bir grubu (öğretmen, ilkökul öğrencisi, lise öğrencisi vs.) bilgilendirmek amacıyla yapılmıştır. 47 etkinlik ise dışa

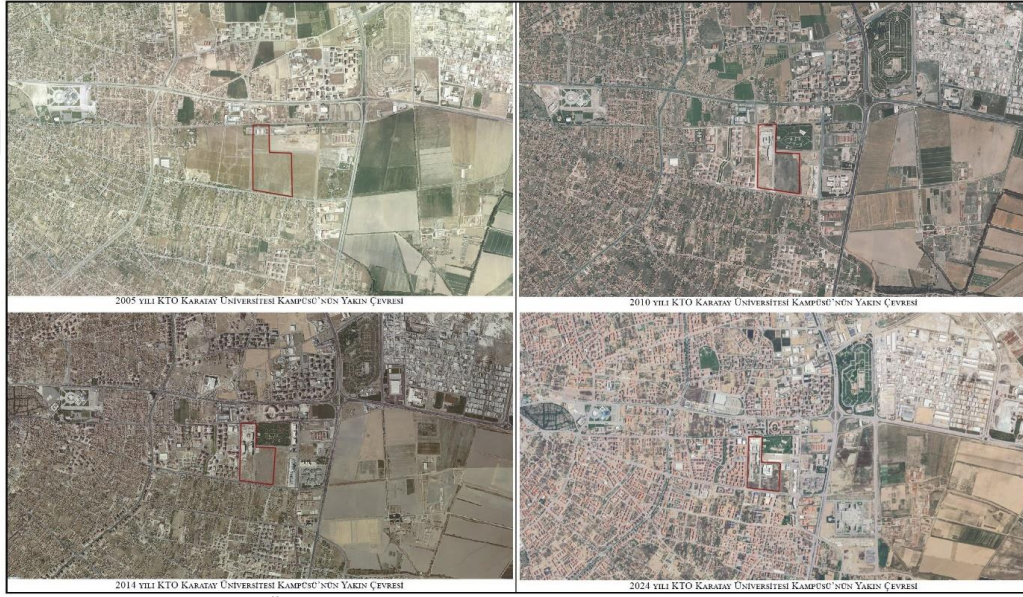
kapalı, kampüs içerisinde sadece üniversite kullanıcılarına yönelik gerçekleştirilmiştir (Şekil 5.44.). Kampüs alanlarındaki sosyal tesisler, kütüphane gibi alanlar kent halkına kapalıdır. Bu doğrultuda **kent halkının üniversite imkanlarından yararlanması** ilkesi sağlanamamıştır.

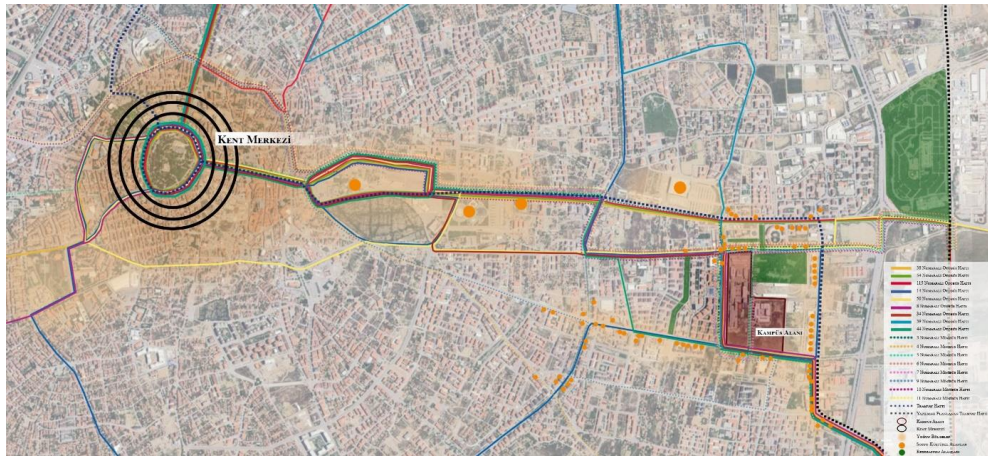
Şekil 5.44. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüs alanında gerçekleşen etkinlikler (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Üniversite kurulmadan önceki ve kurulduktan sonraki haritalar incelendiğinde kampüs alanının bölgeyi geliştirdiği tespit edilmiştir (Şekil 5.45.). Kampüs alanı çevresinde yerleşim gösteren yapıların kat yüksekliğinin ve niteliğinin artması, sosyal alan artışı ve özellikle kampüs alanının kuzey tarafına öğrencilerin kullanımına yönelik konut yapılması bu durumu desteklemektedir. Akabe Mahallesi gelişmeye devam etmektedir. Ancak bunun tek nedeni kampüs alanı değildir. Adliye ve Şehir Hastanesinin varlığı da bu duruma ivme kazandırmıştır. Adliye kullanıcıları için plazalar ve sosyal alanlar inşa edilmiştir. Hastane kullanıcısı için eczane, çiçekçi gibi ticari alanlar, konut alanları ve sosyal alanlar inşa edilmiştir. Bu sosyal alanların inşası üniversite kullanıcıları içinde olumlu etkiler oluşturmuştur. Ancak bölge genel olarak incelendiğinde kampüs, Adliye ve Hastane kullanıcıları haricinde diğer bölgelerden sadece sosyal ve rekreasyon alanları için bölgeye gelen kullanıcı sayısının düşüktür. Özellikle kampüs yakın çevresindeki sosyal alanların üniversite kullanıcıları haricindeki kullanıcı yoğunluğu azdır. Bu doğrultuda kampüs alanı ve çevresi **cazibe merkezi oluşturma** ilkesini sağlayamamıştır.

Kampüs alanı ve yakın çevresinde ticari alanların, sosyal alanların ve rekreasyon alanlarının bulunması kampüs kullanıcılarının ihtiyaç duyacağı mekanlara kolaylıkla ulaşmasına imkân vermektedir. Bölgedeki önemli kamu yapılarından dolayı gelişen sosyal ve ticari alanların birçoğu üniversite kullanıcılarının da ulaşımı için uygun konumdadır. Ayrıca kent merkezindeki ve diğer bölgelerdeki birçok sosyal, ticari, rekreasyon alanlarına tek toplu ulaşım aracı ile ulaşmak mümkündür (Şekil 4.46.). Bu doğrultuda üniversite topluluğunun **kentin imkanlarından** yüksek oranda **faydalandığı** tespit edilmiştir.

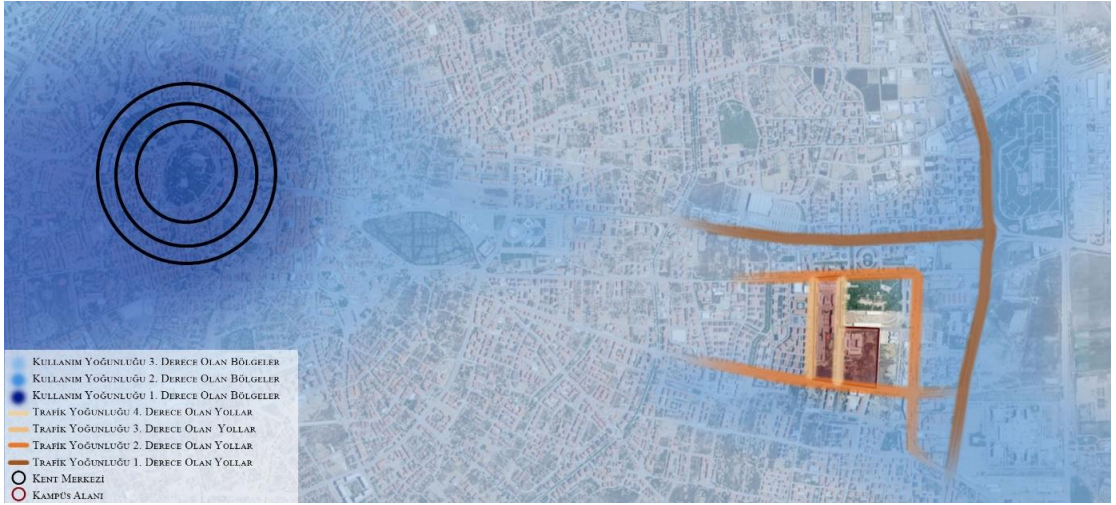

Şekil 5.45. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüs alanı yakın çevresinin yıllara göre değişimi (Konya Büyükşehir Belediyesi Kent Bilgi Sistemi'nden elde edilen harita üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Şekil 5.46. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüs alanı yakın çevresindeki sosyal alanlar ve yoğun bölgeler (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüsün yakın çevresinde bulunan Adliye ve Konya Şehir Hastanesi'nden dolayı trafik yoğunluğu fazladır. Özellikle Cemil Çiçek Caddesi, kampüs çevresindeki en yoğun trafiğe sahip caddedir. Toplu ulaşımın yoğun olarak kullanıldığı Şehit Hüseyin Ceran Sokak ve Alaaddin Kap Caddesi'nin trafik yoğunluğu orta derecededir. En az trafik yoğunluğuna sahip yol ise genellikle üniversite ve Adalet Parkı kullanıcılarının kullandığı Özbasak Sokaktır. Günümüzde üniversitenin Cemil Çiçek Caddesi üzerinde bir yapıya sahip olmaması bu trafik yoğunluğundan olumsuz etkilenmesini engellemektedir. Kampüs çevresinde en fazla kullanım yoğunluğuna sahip alan Adalet Parkıdır. Özellikle yaz mevsiminde park alanının kullanım yoğunluğu kampüs alanının doğu bölgesinde bir kalabalık oluşturmaktadır. Yakın çevredeki sosyal alanları çoğunlukla öğrencilerin kullanmasından dolayı park haricinde kampüs alanı çevresinde kalabalık oluşturabilecek bir mekân mevcut değildir (Şekil 5.46.). Bu analizler doğrultusunda kampüs alanı **kentin trafik, kalabalık ve gürültüsünden** kısmen uzaklaşmıştır.

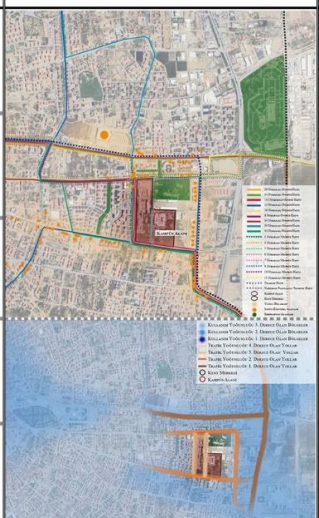

Kampüs alanı yakın çevresinde birçok odak noktasının bulunması kampüs alanının algılanabilirliğini olumlu yönde etkilemektedir. Ayrıca kampüs alanının yakın çevresinde boş alanların bulunması yapıların görünürlüğünü artırmıştır. Kampüs yapıları ise çevrede bulunan konut, kamusal ve ticari binaların dokusundan farklıdır (Şekil 5.48.). Kampüs çevresindeki yönlendirici tabelalar artırılabilir. Bu doğrultuda kampüs alanının **kentli tarafından algılanabilir olması** ilkesi yüksek oranda sağlanmıştır. Sonuç olarak KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüsü'nün sosyo-

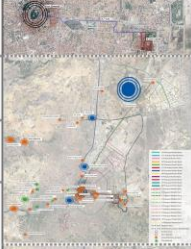
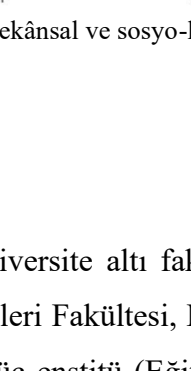
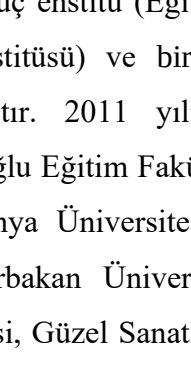
kültürel açıdan değerlendirme tablosu Şekil 5.49’da verilmiştir. Çalışma kapsamında belirlenen kriterlere yönelik toplanan veriler doğrultusunda Kampüsün ulaşım, mekânsal ve sosyo-kültürel açılardan değerlendirilmesi ise Şekil 5.50’de sunulmuştur.

Şekil 5.48.: KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüsü’nün görünümü

SOSYO-KÜLTÜREL	• KENT HALKININ ÜNİVERSİTENİN ENTELEKTÜEL ORTAMINDAN VE İMKANLARINDAN YARARLANMASI İLKESİ		YETERSİZ
	• KENTİN YÜKÜNÜ HAFİFLETECEK YENİ CAZİBE VE ÇEKİM NOKTASI OLUŞTURABİLME POTANSİYELİNİN OLMASI İLKESİ		YETERSİZ
	• ÜNİVERSİTE TOPLULUĞUNUN KENTİN SOSYAL İMKANLARINDAN FAYDALANMASI İLKESİ		YETERLİ
	• KENTİN TRAFİĞİNDEN, GÜRÜLTÜSÜNDEN VE KALABALIĞINDAN ÜNİVERSİTEYİ UZAKLAŞTIRMA İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
	• KENTLİ TARAFINDAN ÜNİVERSİTENİN ALGILANABİLMESİ İLKESİ		YETERLİ

Şekil 5.49. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüsü’nün sosyo-kültürel analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ'NİN MERKEZ KAMPÜSÜ		 	 	 	 																																																																																																																															
---	--	---	---	--	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--

Sağlık Bilimleri Fakültesi), bir enstitü (Sağlık Bilimleri Enstitüsü), bir konservatuvar (Türk Müziği Konservatuvarı) ve bir yüksekokul (Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu) daha açılmıştır. 2013 yılında Selçuk Üniversitesi bünyesinde bulunan üç fakülte (Seydişehir Ahmet Cengiz Mühendislik Fakültesi, Ereğli Mühendisliği ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Ereğli Eğitim Fakültesi), üç meslek yüksekokul (Seydişehir Meslek Yüksekokulu, Seydişehir Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Ereğli Kemal Akman Meslek Yüksekokulu) Necmettin Erbakan Üniversitesi bünyesine geçmiştir. Aynı yıl içinde Eğitim Bilimleri Fakültesi kapatılıp Adalet Meslek Yüksekokulu açılmıştır. 2014 yılında Ereğli Adalet Meslek Yüksekokulu, 2015 yılında Hukuk Fakültesi, 2017 yılında Siyasal Bilimler Fakültesi, Seydişehir Sağlık Bilimleri Fakültesi, Meram Meslek Yüksekokulu kurulmuştur. Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Uygulamalı Bilimler Fakültesine dönüşmüştür. 2015 yılında Hemşirelik Fakültesi, 2019 yılında Ereğli Veteriner Fakültesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, 2020 yılında Ereğli Ziraat Fakültesi kurulmuştur. 2023 yılında Meram Tıp Fakültesi ismini değiştirerek Tıp Fakültesi adını almıştır. Günümüzde bünyesinde 20 fakülte, yedi meslek yüksekokulu, 37 araştırma merkezi, dört enstitü, iki yüksekokulu ile sekiz koordinatörlük bulunmaktadır. 35.262 lisans, 5.177 ön lisans, 10.155 lisansüstü ve 2.010 pedagojik formasyonda olmak üzere 52.604 öğrenci öğrenim görmektedir. Üniversiteye ait 15 Temmuz Yerleşkesi, Meram Sağlık Yerleşkesi, Ahmet Keleşoğlu Yerleşkesi, Köyceğiz Yerleşkesi, Ereğli Yerleşkesi ve Seydişehir Yerleşkesi olmak üzere altı yerleşke bulunmaktadır (Şekil 5.51.). Ereğli ve Seydişehir Yerleşkeleri kentin merkez ilçeleri olan Meram, Selçuklu ve Karatay ilçelerinde yer almadığı için çalışma kapsamında incelenmemiştir. 15 Temmuz Yerleşkesinde ise rektörlük ile rektörlüğe bağlı idari birimlerinin yer alması ve öğrenci kullanım yoğunluğunun az olmasından dolayı analiz kapsamına alınmamıştır (Şekil 5.52.).

Şekil 5.51. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin kampüs alanları (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Şekil 5.52. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin 15 Temmuz Kampüsü

5.4.1. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Ahmet Keleşoğlu Kampüsü

Kampüs alanı Konya'nın Meram ilçesinde yoğun kullanıma sahip Yeni Yol Caddesi üzerinde yer almaktadır. 109.935 m² kapalı, 72.904 m² açık alana sahiptir. Kampüste Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Fen Fakültesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Erol Güngör Konferans Salonu, Ahmet Keleşoğlu İlahiyat Fakültesi, Hukuk Fakültesi, Konservatuvar, birimleri yer almaktadır (Şekil 5.53.).

Şekil 5.53. Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün planı (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

5.4.1.1. Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün Ulaşım Analizi

Meram ilçesinde bulunan kampüs alanı kent merkezine 3,6 km uzaklıktadır (Şekil 5.54.). Kent merkezine yaya olarak 50 dakika, araç ile yedi dakika ve toplu taşıma ile 15-20 dakika arası süreyle ulaşılmaktadır. Kampüs alanı kentsel doku ile çevrelenmiştir. Meram bölgesi Konya'nın ilk yerleşim bölgelerindendir. Bölgedeki

geçmişte inşa edilen müstakil konutların bazıları halen kullanılmaya devam edilmektedir. Çoğunlukla müstakil konutların yer aldığı bölgede 2-3 katlı konutlara da rastlanmaktadır. Cadde üzerinde yönlendirmeler yeterli düzeydedir. Giriş algılanabilir durumda ve yaya güzergahı kampüse ulaşım için uygundur. Ancak kent merkezinden yaya olarak ulaşım mümkün olmamasına karşın kampüs alanı konut bölgesi ile çevrili olmasından dolayı yakın yerleşim bölgesinden yaya olarak ulaşım mümkündür. Bu doğrultuda üniversiteye **kent merkezinden ve en yakın yerleşim bölgesinden ulaşımın yaya olarak yapılabilmesi** ilkesi kısmen sağlanmıştır.

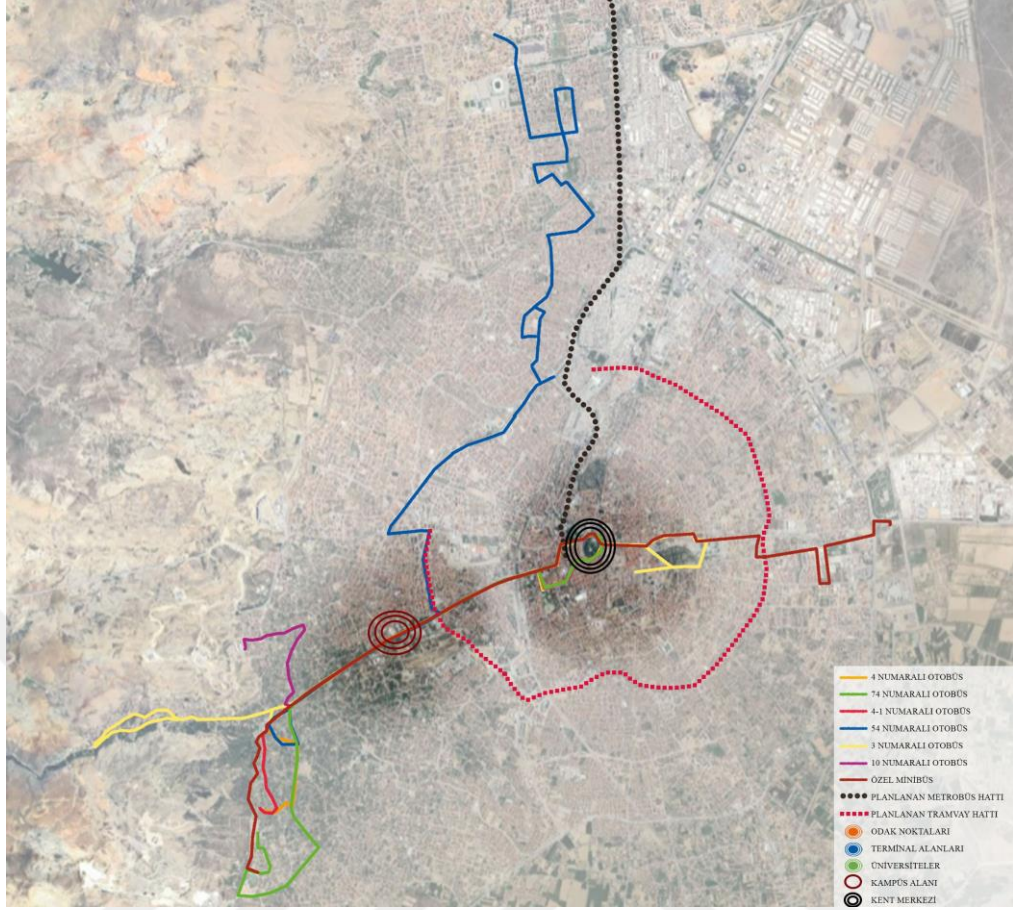
Şekil 5.54. Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün kent merkezine uzaklığı (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanına kent merkezinden yaya olarak ulaşım mümkün değildir. Ancak toplu taşıma ile kısa sürede ulaşmak mümkündür. Bölgeden geçen 3, 4, 4-1, 10, 52 ve 74 numaralı otobüsler olmak üzere altı farklı otobüs ve özel minibüs bulunmaktadır (Şekil 5.55.). 52 numaralı otobüs haricindeki diğer otobüsler kent merkezine ulaşım sağlamaktadır. 4, 4-1 ve 10 numaralı otobüslerin sefer sayısı sık olmakla birlikte günde 10-20 dakika aralığında seferlerini gerçekleştirmektedir. 74 ve 3 numaralı otobüslerin günde sadece sekiz ve 14 sefer sayısı bulunmakta ve seyrekler. 10 dakika aralığında geçiş gerçekleştiren özel minibüs bu bölgeye ulaşım için sıklıkla kullanılmaktadır. Toplu ulaşım alternatiflerinin bulunması ve birçoğunun sefer sayısının sık olması kent merkezine ulaşımında zamandan tasarruf sağlamaktadır.

Şekil 5.55. Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün kent merkezine ulaşım alternatifleri (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs girişinde bulunan duraktan geçen 4 ve 4-1 numaralı otobüsler merkez, Meram Yeni Yol Caddesi ve Meram Dere bölgelerine ulaşmakta ve seferleri 10-15 dakika arası gerçekleşmektedir. 10 numaralı otobüs ise kent merkezi, Meram Yeni Yol Caddesi ve Köyceğiz kampüsü güzergahını kapsamakta ve seferler 10-20 dakika arası gerçekleşmektedir. 52 numaralı otobüs, Meram Yeni Yol Caddesi, Selçuklu Tren Garı, Kent Plaza AVM, Konya Stadyum ve M1 AVM güzergahında seferlerini 10-20 dakika aralığında gerçekleştirmektedir. 3 numaralı otobüs Mevlâna Müzesi, kent merkezi, Meram Yeni Yol Caddesi ve Meram Dere bölgelerine ulaşmakta ve günde sadece 14 sefer yapmaktadır. 74 numaralı otobüs ise kent merkezi, Meram Yeni Yol Caddesi ve 80 Binde Devr-i Alem Parkı güzergahı üzerinde günde sadece sekiz sefer gerçekleştirmektedir. Özel minibüsler ise 10 dakika arası sefer düzenlemekte ve Meram Yeni Yol Caddesi, kent merkezi ve Karatay'da bulunan Şehir Hastanesi güzergahının odak noktalarını oluşturmaktadır. Mevcut durumda öğrencilerin giriş-çıkış saatleri sırasında gözlenen durak ve otobüslerin yoğunluğuna göre otobüs ve özel minibüs seferleri yetersiz gelmektedir. Meram Yeni Yol Caddesinin bir odak noktası olması, yoğun kullanıma sahip olması ve iş-okul saatlerinde kullanıcı sayısının fazla olması bölgedeki toplu ulaşım sisteminin yetersiz hale gelmesine sebep olmaktadır. Belediye tarafından kampüs alanından Fetih Caddesine ve Selçuklu Tren Garına doğrudan ulaşım sağlayan tramvay hattı yapılması planlanmaktadır. Bu hattın kampüs alanına ulaşımı olumlu etkileyeceği düşünülmektedir. (Şekil 5.56.). Analizler doğrultusunda **kampüs alanının ulaşım alternatiflerinin mevcut olması ve yeterli olması** ilkesini birçok alternatifin yer alması ancak öğrenci kullanımı için yetersiz hale gelmesinden dolayı kısmen sağladığı tespit edilmiştir.

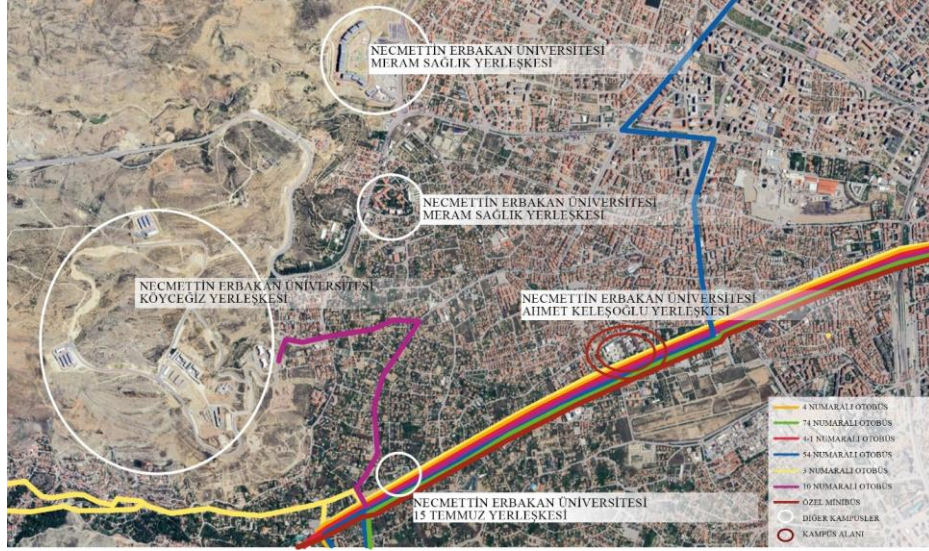
Şekil 5.56. Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'ne ulaşım sağlayan toplu ulaşım alternatifleri (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kent merkezine uzak bir mesafede olmayan kampüs alanının etrafında yürüme mesafesinde birçok sosyal alan ve rekreasyon alanı bulunmaktadır. Tek toplu ulaşım aracı ile Köyceğiz ve 15 Temmuz kampüslerine ulaşmak mümkündür. Kampüs alanından kent merkezine ulaşımın kolay olması kentteki odak noktalarına ulaşımı kolaylaştırmaktadır. Merkeze yakın olmayan odak noktalarına ise en fazla iki toplu ulaşım aracı ile ulaşmak mümkündür. 74 numaralı otobüs ile 80 Binde Devr-i Alem Pakına, özel minibüs ile Karatay bölgesine ve bu bölgede bulunan Mevlâna Müzesi, Mevlâna Türbesi, Mevlâna Kültür Merkezi, Spor ve Kongre Merkezi, KTO Karatay Üniversitesi, Konya Şehir Hastanesi, Adliye ve Konya Şehir Parkına tek ulaşım aracı ile ulaşmak mümkündür. 52 numaralı otobüs ile Selçuklu bölgesinde bulunan stadyum, M1 AVM, Konya Otobüs Terminali yakını, Selçuklu Tren Garı ve Kent Plaza AVM'ye ulaşmak mümkündür. Müzelerin birçoğu kentin merkezinde bulunmaktadır. Bir kısmı da yine kent merkezine yakın bölgede Karatay ilçesinde yer almaktadır. Belirtilen toplu ulaşım araçları ile müzelere de kolaylıkla ulaşmak mümkündür (Şekil 5.57.). Bu

Şekil 5.58. Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün terminal noktalarına ulaşım analizi (Google Earth uydü görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Necmettin Erbakan Üniversitesi bünyesindeki Köyceğiz ve 15 Temmuz kampüslerine doğrudan ulaşım mümkündür. Köyceğiz Kampüsüne bir otobüs, 15 Temmuz Kampüsüne tüm otobüsler ulaşmaktadır. Meram Sağlık Kampüsüne doğrudan ulaşan toplu ulaşım aracı bulunmamaktadır (Şekil 5.59.). Kampüs alanı 13 yapının birleşiminden oluşan kompleks bir yapı, cami ve yeme-içme alanını içeren bir yapıdan oluşmaktadır. Farklı kütlelerin bir araya gelmesinden oluşan kompleks yapı disiplinler arası iletişimi kolaylaştırmaktadır. Kampüs alanı küçük olduğu için kampüs içinde yaya ulaşımı kolaydır (Şekil 5.60.). Bu doğrultuda **kampüs alanı fakülteler arası iletişim-ulaşım kolaylığı ilkesini** Meram Sağlık Kampüsü ile doğrudan bir ulaşım sağlayamadığı için kısmen sağladığı tespit edilmiştir. Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün ulaşım açısından değerlendirme tablosu Şekil 5.61.'de verilmiştir.

Şekil 5.59. Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün diğer kampüslere ulaşım analizi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Şekil 5.60. Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün ve yakın çevresinin yaya ulaşım analizi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

U L A Ş I M	• ÜNİVERSİTEYE KENT MERKEZİNDEN VE EN YAKIN YOĞUN KONAKLAMA BÖLGESİNDEN ULAŞIMIN YAYA OLARAK YAPILMASI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
	• ÜNİVERSİTEYE ULAŞIM SÜRESİ DÜŞÜNÜLDÜĞÜNDE ZAMANDAN TASARRUF EDİLEBİLME İLKESİ		YETERLİ
	• KENTİN HİZMET BİRİMLERİNE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		YETERLİ
	• KENTİN TERMİNAL ALANLARINA ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		YETERLİ
	• KENTTE GELİŞMİŞ ULAŞIM ALTERNATİFLERİ MEVCUT VE YETERLİ OLMASI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
	• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ FAKÜLTELER VE FARKLI DİSİPLİNLER ARASI İLETİŞİM VE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ

Şekil 5.61. Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün ulaşım analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

5.4.1.2. Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün Mekânsal Analizi

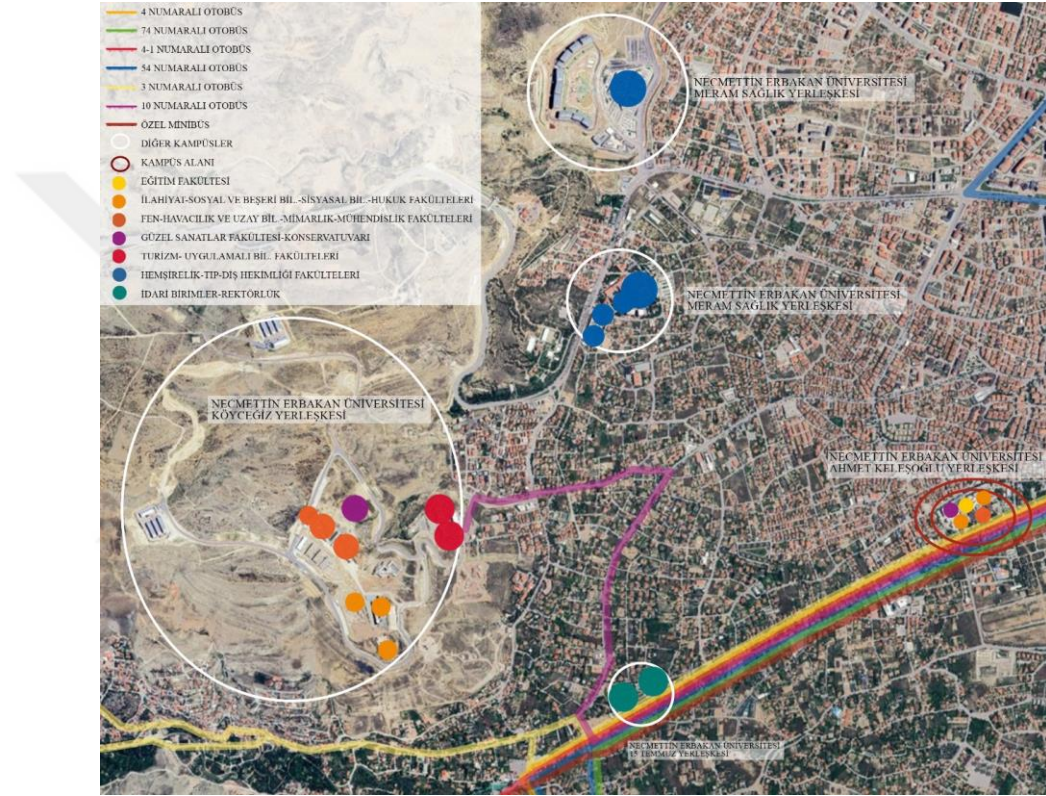
Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün nüvesini oluşturan Selçuk Eğitim ve Yüksek İslam Enstitüsü'nün bu alandaki yerleşimi 1962 yılına dayanmaktadır. Çevre dokunun gelişimi kampüs alanı etrafına olmuştur. Böylelikle kampüs alanı etrafında konut, ticari ve rekreasyon alanları yoğunlaşmıştır (Şekil 5.62.). Yoğun bir kent dokusu içine sıkışmış olan kampüsün bu bölgede **büyüme ve gelişme** ise imkânı kalmamıştır.

Şekil 5.62. Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün yakın çevresindeki yapılaşma durumu (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Üniversite bünyesinde olan ve kentin merkez ilçelerinde yerleşim gösteren dört kampüs alanı mevcuttur. Üniversite birimleri bu kampüslere dağılım göstermiştir. 15 Temmuz kampüsü rektörlük ve idari birimleri içermektedir. Meram Sağlık Yerleşkesi Hemşirelik Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Diş Hekimliği Fakültesi ve eski ve yeni olmak üzere iki adet hastane yapısını kapsamakta, yerleşke iki bölgeden oluşmaktadır. Ahmet Keleşoğlu Yerleşkesi Eğitim Fakültesi, Fen Fakültesi, Konferans Salonu, İlahiyat Fakültesi, Hukuk Fakültesi, Konservatuvarı ve dekanlık birimini içermektedir. Hukuk Fakültesi, Fen Fakültesi Köyceğiz Kampüsüne taşınması planlanmıştır. Köyceğiz Yerleşkesi ise günümüzde Güzel Sanatlar Fakültesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Mimarlık Fakültesi, Turizm Fakültesi, Araştırma Merkezi ve Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesini içermektedir. Müze, cami, kütüphane, öğrenci merkezi, laboratuvarlar, Siyasal Bilimler Fakültesi, Hukuk Fakültesi ve Fen Fakültesi yapıları master plan doğrultusunda yapılacaktır (Şekil 5.63.). Ahmet Keleşoğlu Yerleşkesi incelendiğinde Eğitim, Hukuk, İlahiyat, Fen fakülteleri ve konservatuvar, birbirleri ile iletişim halinde olması beklenen birimler arasında yer

almamaktadır. Fen, İlahiyat ve Hukuk fakültelerinin bu doğrultuda Köyceğiz Yerleşkesine taşınması planı olumludur. Konservatuvarın ise Güzel Sanatlar Fakültesi ile iletişim halinde olması beklenilebilir. Bu durumda konservatuvarın Köyceğiz Yerleşkesine taşınması gerekmektedir. Mevcut durum çerçevesinde değerlendirildiğinde Köyceğiz Yerleşkesine doğrudan ulaşımın sağlanması iletişimi kolaylaştırmaktadır. Analizler sonucunda kampüs alandaki ve diğer kampüslerdeki **etkileşim halinde olma potansiyeli olan fakülteler arası iletişim kolaylığı** kısmen yeterli durumdadır.

Şekil 5.63. Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün diğer kampüs alanları ile ilişkisi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Sosyal alanların fazla olması kampüs alanının yakın çevresini kampüs öğrencilerinin sıklıkla kullanmasına sebep olmuştur. Özetle bölgedeki sosyal, ticari ve rekreasyon alanları kullanan bölgede konaklayan yerel halk, kampüs topluluğu ve kentin diğer noktalarından bölgeye ulaşan kent halkı olmak üzere üç kullanıcı tipolojisi oluşmuştur. Bu durum kent halkı ve öğrenciler arasında etkileşim alanı oluşturmaktadır. Sosyal alanların yanı sıra kampüsün bitişiğinde bulunan Evliya Çelebi Parkı özellikle orta yaş ve yaşlı halkın kullandığı rekreasyon alanıdır (Şekil 5.64.). Öğrencilerinde kullanımına açık olan alan, üniversite-kent ilişkisini artıracak potansiyele sahiptir. Ortak mekân alanından bir diğeri ise konaklama alanlarıdır. Kampüs çevresinde sekiz adet

yurt bulunmaktadır. Öğrencilerin kampüs çevresindeki evleri de kiraladığı görülmektedir. Bu durum kent halkı ile etkileşimini artırmakta, konaklama bölgesinde de ortak mekanlar oluşturulmasına sebep olmaktadır. Bu doğrultuda kampüs alanı çevresinde **üniversite ve kent arasında ortak mekân oluşturma** ilkesi sağlanmıştır. Ancak bu ortak mekân kullanımının üniversite tarafından bilinçli bir şekilde sağlanmadığı, kent gelişiminin bir sonucu olduğunu da belirtmek gerekir.

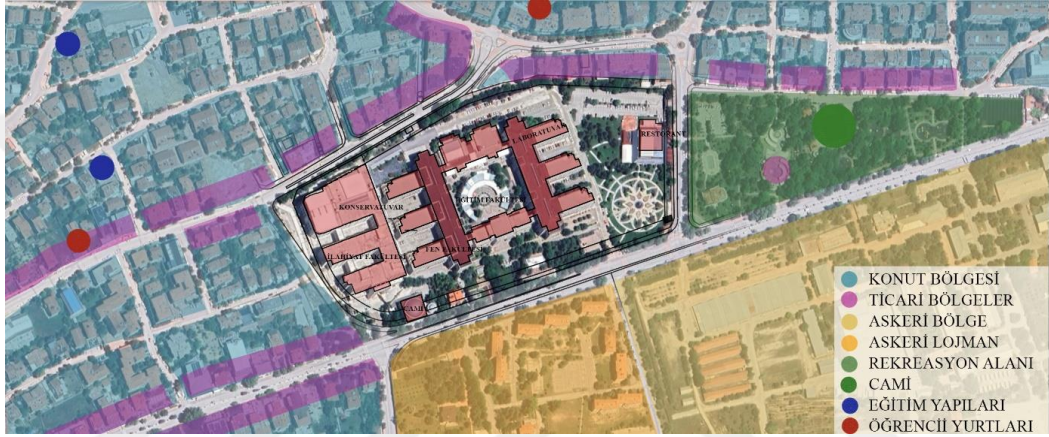
Şekil 5.64. Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün yakın çevresindeki ortak mekanlar (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanı **kent kullanıma açık** değildir. Beş girişi bulunan kampüs alanına girişler kontrollü bir şekilde sağlanmaktadır (Şekil 5.65.). Kampüs alanı duvar bariyerlere ek olarak yoğun yeşil alan ile çevrelendiği için kent alanı ile görsel teması yoktur.

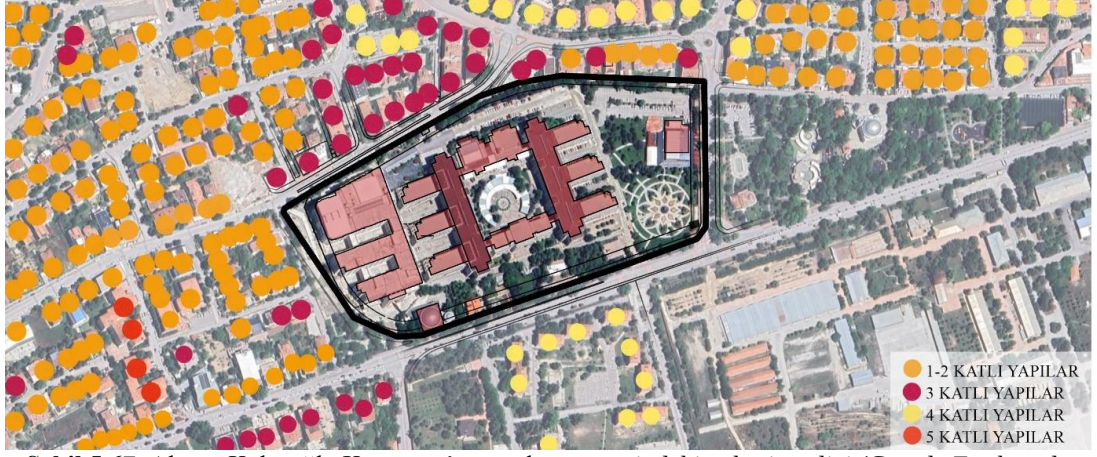
Şekil 5.65. Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün girişleri (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanı Aşkan Mahallesinde bulunmaktadır. Yakın çevresini Ateşbaz Veli ve Ayanbey mahalleleri oluşturmaktadır. Aşkan ve Ayanbey mahallesinin yaşlı ve orta yaşlı nüfus oranı %64'ü, Ateşbaz Veli Mahallesinin yaşlı ve orta yaşlı oranı ise bölgenin %61'ini oluşturmaktadır. Tüm mahallelerde 65 yaş üstü diğer yaş gruplarına göre fazladır. Bu durum bu bölgede konaklayan bireylerin genelde orta yaşlı ve yaşlı bireyler olduğunu, öğrencilerin konaklama bölgesinde bir yoğunluk oluşturmadığını göstermektedir (Şekil 5.66.). Bu doğrultuda **kampüs alanı çevresinde öğrenci gettolaşmasının** oluşmadığını söylemek mümkündür.

Şekil 5.66. Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün yakın çevresindeki öğrenci konaklama bölgeleri (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Şekil 5.67.'te görüldüğü üzere kampüs alanı çevresinde iki ve üç katlı yapılar çoğunluktadır. Kampüs yapıları da en fazla beş kattan oluşmaktadır. Ayrıca kampüs alanı sınırları doğrultusunda yoğun bir yeşil alana sahiptir. Bundan dolayı yapılar arasındaki kat yüksekliği farkı olumsuz yönde görsel etki oluşturmamaktadır. Bu durum **kampüs alanının yakın çevresinin gabarisine uygun olması** ilkesini sağladığını göstermektedir. Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün mekânsal açıdan değerlendirme tablosu Şekil 5.68.'de verilmiştir.

Şekil 5.67. Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün yakın çevresindeki gabari analizi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

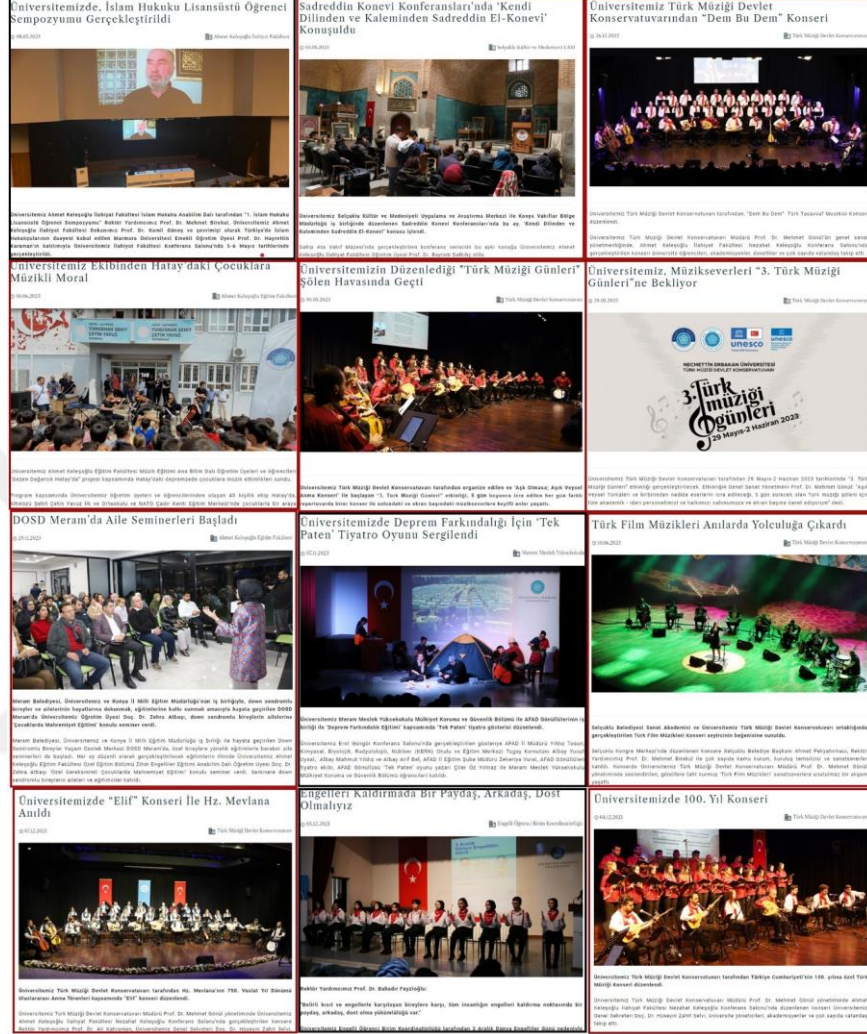
MEKANSAL	• KENT KULLANIMINA AÇIK OLMASI İLKESİ		YETERSİZ
	• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ İLETİŞİM HALİNDE OLAN BİRİMLERİ BİRLİKTE BİR KAMPÜS İÇERİSİNDE PLANLAMA İMKANI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
	• KAMPÜS ALANININ BÜYÜYEBİLME VE GELİŞEBİLME İMKANI MEVCUT OLMASI İLKESİ		YETERSİZ
	• ÜNİVERSİTE İLE KENT ARASINDA ORTAK MEKANLAR BULUNMASI İLKESİ		YETERLİ
	• ÜNİVERSİTE ÇEVRESİNDE OLUŞABİLECEK GETTOLAŞMANIN ÖNLENMESİ İLKESİ		YETERLİ
	• ÇEVRENİN GABARISİNE UYGUN OLMASI İLKESİ		YETERLİ

Şekil 5.68.: Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün mekânsal analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

5.4.1.3. Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün Sosyo-Kültürel Analizi

Üniversite bünyesinde 206 öğrenci topluluğu bulunmaktadır. Bu topluluklar haricinde fakülte öğrencilerinin gerçekleştirdiği konserler, farkındalık etkinlikleri vs. gerçekleşmektedir. Konservatuvar öğrencilerinin kampüs içi ve kampüs dışında (Selçuklu Kongre Merkezi, Ali Ulvi Gençlik Merkezi gibi) gerçekleştirmiş olduğu konserler genellikle halka açık düzenlenmektedir. Eğitim fakültesi ise engellileri, engelli ailelerini ve deprem bölgelerini kapsayan etkinlikler düzenlemektedir. Genellikle kampüs alanı dışında gerçekleşen bu etkinlikler belirli bir gruba (engelli aileleri, depremzedeler, vs.) açık olarak düzenlenmektedir ve birçoğu bu gruplara bilgi aktarımı, farkındalık eğitimi çerçevesinde gerçekleşmektedir (Şekil 5.69.). Bu fakülteler

haricinde kampüs içinde veya dışındaki sosyo-kültürel etkinlik sayısı genellikle azdır. Bilimsel etkinlikler ise halka kapalı gerçekleşmektedir. Bu doğrultuda **kent halkının üniversite imkanlarından yararlanması ilkesi kısmen sağlanmıştır.**

Şekil 5.69. Necmettin Erbakan Üniversitesi Keleşoğlu Kampüsünde gerçekleşen etkinlikler (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

1962 yılında kurulan Selçuk Eğitim ve Yüksek İslam Enstitüsü'nün yapımından sonra Meram Yeni Yol Caddesi üzerinde trafik yoğunluğu oluşmaya başlamıştır (Dikici Köseoğlu, Aydın, 2009). Ayrıca kent halkı bölgenin temiz havaya sahip olmasından ve o dönemde gürültüden uzak olmasından dolayı bu bölgede yer alan bir konutun sahibi olmak istemiştir. Nüfus artışı, hastane ve fakülte gibi önemli yapıların bulunması ve bu yapıların kullanıcı sayısının çok olmasından dolayı bölgedeki ticari alan sayısı artmıştır. Kent halkı tarafından yoğun kullanıldığı ve entelektüel bölge imajına sahip olduğu için bir süre sonra konut bölgeleri de iş merkezlerine dönüşmeye başlamıştır (Şekil 5.70.). Geçmişte fakültenin, hastanenin bulunması, temiz havası ve kent merkezine yakın

olması ticari ve sosyal alanları artırsa da günümüzde bu alanlardan bağımsız olarak bölgenin cazibe merkezi olmasından dolayı ticari, sosyal ve kültürel alanlar sürekli artış göstermektedir (Toru, 2019). Nitekim Meram Devlet Hastanesi'nin kullanıcı yoğunluğu azalsa da günümüzde bölgenin gelişimi devam etmektedir. Bu analizler doğrultusunda köklü bir geçmişe sahip olan kampüs alanı ve çevresi **cazibe merkezi oluşturma** ilkesini sağlamaktadır.

Şekil 5.70. Ahmet Keleşoğlu Kampüsü yakın çevresinin yıllara göre değişimi ve gelişimi (Konya Büyükşehir Belediyesi Kent Bilgi Sistemi'nden elde edilen harita üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Bölgede sosyal, rekreasyon, ticari alanların bulunması öğrencilerin ihtiyaç duyduğu mekanlara kolaylıkla ulaşmasına imkân vermektedir (Şekil 5.71.). Ayrıca ulaşım analizinde de belirtildiği üzere kentin birçok hizmet birimine doğrudan ulaşım mümkündür. Bu doğrultuda kampüs alanı kullanıcılarının **kentin imkanlarından** yüksek oranda **faydalandığı** tespit edilmiştir.

Şekil 5.71. Ahmet Keleşoğlu Kampüsü yakın çevresinin kullanım yoğunluğu (Google Earth uydü görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Güzergahında hastane bulunan, birçok sosyal, ticari alanı barındıran ve Meram'ın önemli mesire alanlarına giden güzergâh olan Meram Yeni Yol Caddesi'nden dolayı bölgenin trafik yoğunluğu oldukça fazladır. Hem bölge halkının hem de kentin farklı bölgelerinden gelenlerin etkisiyle kampüs alanı yakın çevresini kullanan kullanıcı sayısı fazladır. Ayrıca Evliya Çelebi Parkına bağlı olarak bir futbol sahası mevcuttur (Şekil 5.72.). Bu analizler doğrultusunda kampüs alanı **kentin trafik, kalabalık ve gürültüsünden uzaklaşamamıştır.**

Şekil 5.72. Ahmet Keleşoğlu Kampüsü yakın çevresinin gürültü analizi (Google Earth uydü görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanında bulunan fakülte yapılarının ve kampüs giriş takının görüntüsü yakın çevresindeki yoğun konut dokusundan farklı bir görünüme sahiptir. Yeşil alanın fazla olması, kat yüksekliğinin, kütle büyüklüğünün farklılaşması ve girişlere yönlendiren tabelaların bulunması kampüs alanının algılanabilirliğini artırmaktadır (Şekil 5.73.). Beş girişe (iki adet araç girişi, üç adet yaya girişi) sahip olan kampüs alanının cadde üzerindeki iki adet girişinin cadde kullanım yoğunluğundan dolayı daha fazla algılanabilir olduğu tespit edilmiştir (Şekil 5.74.). Ayrıca kampüs alanının özellikle halk arasında ‘Eğitim Fakültesi’ adı altında bir kent imgesi haline geldiği söylenebilir. Analizler doğrultusunda **kampüs alanının kentli tarafından algılanabilir olması** ilkesi sağlanmıştır. Ahmet Keleşoğlu Kampüsü’nün sosyo-kültürel açıdan değerlendirme tablosu Şekil 5.75’te verilmiştir. Çalışma kapsamında belirlenen kriterlere yönelik toplanan veriler doğrultusunda kampüsün ulaşım, mekânsal ve sosyo-kültürel açılardan değerlendirilmesi ise Şekil 5.76’da sunulmuştur.

Şekil 5.73. Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Kampüsü’nün görünümü

Şekil 5.74. Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün Meram Yeni Yol Caddesi üzerindeki girişi

SOSYO-KÜLTÜREL	• KENT HALKININ ÜNİVERSİTENİN ENTELEKTÜEL ORTAMINDAN VE İMKANLARINDAN YARARLANMASI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
	• KENTİN YÜKÜNÜ HAFİFLETECEK YENİ CAZİBE VE ÇEKİM NOKTASI OLUŞTURABİLME POTANSİYELİNİN OLMASI İLKESİ		YETERLİ
	• ÜNİVERSİTE TOPLULUĞUNUN KENTİN SOSYAL İMKANLARINDAN FAYDALANMASI İLKESİ		YETERLİ
	• KENTİN TRAFİĞİNDEN, GÜRÜLTÜSÜNDEN VE KALABALIĞINDAN ÜNİVERSİTEYİ UZAKLAŞTIRMA İLKESİ		YETERSİZ
	• KENTLİ TARAFINDAN ÜNİVERSİTENİN ALGILANABİLMESİ İLKESİ		YETERLİ

Şekil 5.75. Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün sosyo-kültürel analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ AHMET KELEŞOĞLU KAMPÜSÜ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																														
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Şekil 5.76. Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün ulaşım, mekânsal ve sosyo-kültürel analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

5.4.2. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Meram Sağlık Kampüsü

Meram Sağlık Yerleşkesi, biri eski hastanenin ve fakültelerin bulunduğu Meram Yaka Mahallesi diğeri yeni hastanenin bulunduğu Selçuklu Hocacıhan Mahallesi olmak üzere iki yerleşim alanından oluşmaktadır. Eski Meram Hastanesi ve fakültelerin bulunduğu yerleşke 107.483 m² kapalı, 91.562 m² açık alana sahiptir. Yeni Meram Hastanesinin bulunduğu yerleşke ise 112.008 m² kapalı, 70.403 m² açık alana sahiptir. Yeni hastane bölgesine laboratuvar, kültürel aktiviteler bölümü, uygulama-araştırma merkezi gibi birimleri içeren yeni yapıların yapılması planlanmaktadır.

5.4.2.1. Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Sağlık Kampüsü'nün Ulaşım Analizi

Her iki yerleşke alanı, kent merkezine yaklaşık 6,4 km mesafededir. Bu yerleşkelere kent merkezinden yaya olarak ulaşmak mümkün değildir (Şekil 5.77.). Her iki kampüsün özellikle doğu bölgesinde yoğun olmak üzere konut birimleri bulunmaktadır. Bu bölgelerden kampüslere yaya olarak ulaşım sağlanmaktadır. Bu doğrultuda **kent merkezinden ve en yakın yerleşim bölgesinden ulaşımın yaya olarak yapılabilmesi** ilkesi kısmen sağlanmıştır.

Şekil 5.77. Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Sağlık Kampüsü'nün kent merkezine uzaklığı (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

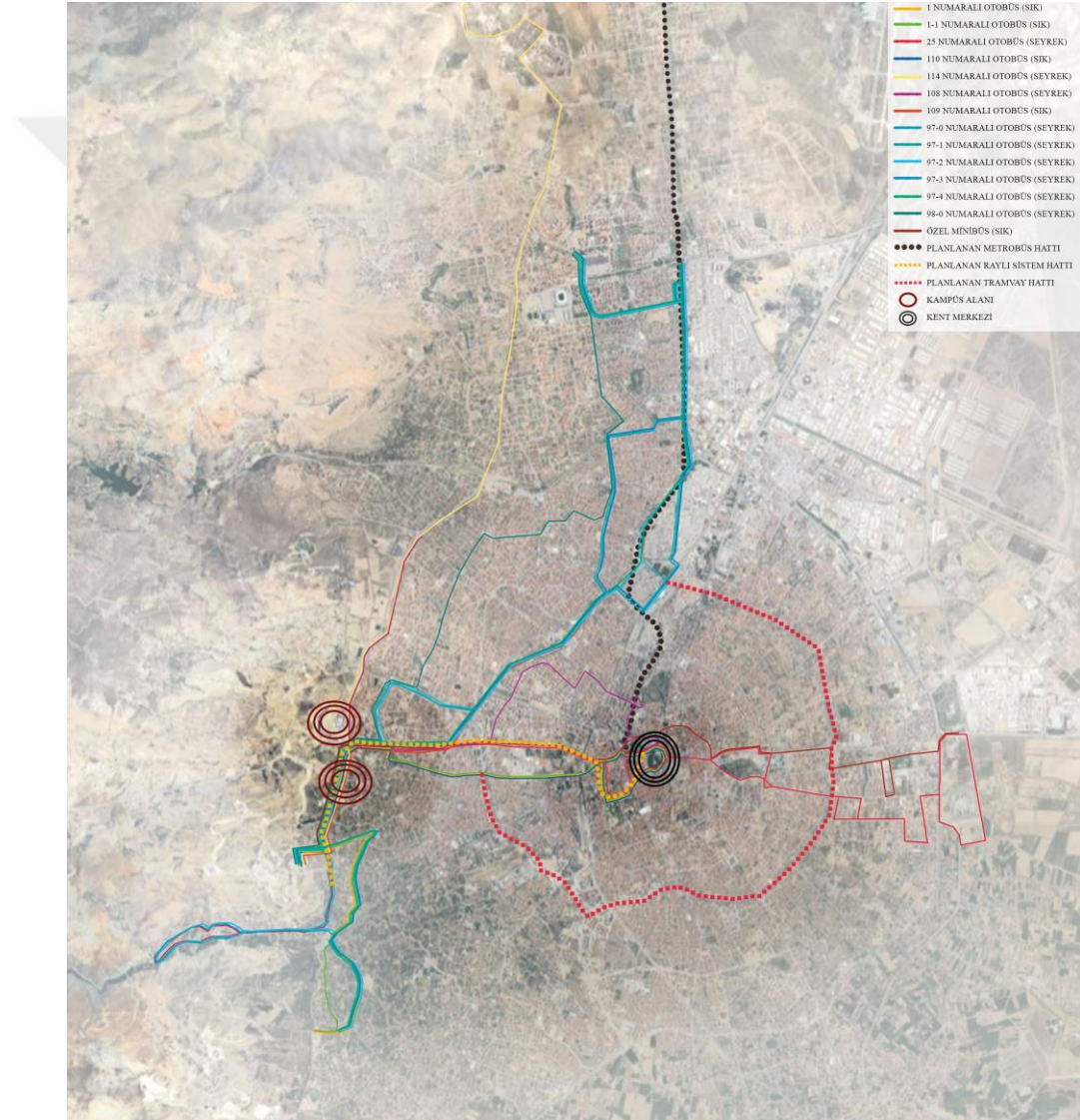
Kampüs alanının her iki bölümüne 11 farklı otobüs ulaşmaktadır (Şekil 5.78.). Bu otobüslerden 109 ve 110 numaralı otobüsler 10-15 dakika arası seferler gerçekleştirmektedir. 91-0, 97-1, 97-2, 97-3, 97-4, 98 ve 108 numaralı otobüslerin günde sefer sayısı azdır (8-18 sefer sayısı). 1-0, 1-1 ve 25 numaralı otobüsler ise 30-45 dakika arasında seferler gerçekleştirmektedir. 114 numaralı otobüs ise sabah saatlerinde yarım saat aralığında, günün diğer saatlerinde bir saat aralığında seferler gerçekleştirmektedir. Otobüsler haricinde özel minibüsler ile kampüs alanına ulaşım sağlanmaktadır. Özel minibüs 10-15 dakika arasında seferler gerçekleştirmektedir. Toplu ulaşım ile kent merkezine ulaşım yaklaşık 30 ile 50 dakika arası değişkenlik göstermektedir. Ayrıca kent merkezinden kampüs alanına raylı sistem hattı yapılması planlanmaktadır. Bu toplu ulaşım sistemi alana ulaşımında zamandan tasarruf sağlanmasını kolaylaştıracaktır. Bu analizler doğrultusunda **kampüs alanına ulaşımında zamandan tasarruf etme** ilkesinin kısmen sağlandığı tespit edilmiştir.

Şekil 5.78. Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Sağlık Kampüsü'nün kent merkezine ulaşım alternatifleri (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanının eski hastane bölgesi ve yeni hastane bölgesine yakın olan duraklar incelendiğinde 11 farklı otobüs alternatifin bulunduğu gözlemlenmiştir (Şekil 5.79.). Bu toplu ulaşım araçları haricinde kampüs alanına ulaşım sağlayan özel minibüs de mevcuttur. 1 ve 1-1 numaralı otobüsler Köyceğiz bölgesi, kent merkezi ve kampüs alanına ulaşım sağlamaktadır ve yarım saat aralıklarında sefer gerçekleştirmektedir. 25 numaralı otobüs ile kent merkezi, KTO Karatay Üniversitesi, Köyceğiz bölgesi, Meram Dere bölgesi ve kampüs alanına ulaşmak mümkündür. 45-50 dakika aralığında seferler gerçekleştirmektedir. 97-0, 97-1, 97-2, 97-3, ve 97-4 numaralı otobüsler Beyhekim Caddesi, stadyum, M1 AVM, Konya Otobüs Terminali, Selçuklu Tren Garı, Kent Plaza AVM, kampüs alanı ve Köyceğiz bölgesini kapsayan güzergahta günde sadece sekiz sefer sayısı gerçekleştirmektedir. 98 numaralı otobüs ise Beyhekim Caddesi, stadyum, M1 AVM, kampüs alanı ve Köyceğiz bölgesi güzergahında sabah saatlerinde sık olmak üzere günde 18 sefer gerçekleştirmektedir. 109 numaralı otobüs Selçuklu Tren Garı, kampüs alanı ve Köyceğiz bölgesine ulaşmakta ve sabah-akşam saatlerinde 10 dakika, öğle saatlerinde ise yarım saat aralıklarla seferler gerçekleştirmektedir. 110 numaralı otobüs kent merkezi, Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi, kampüs alanı ve Köyceğiz bölgesini içeren güzergahta 10 dakika aralıklarla seferler gerçekleştirmektedir. 114 numaralı otobüs Beyhekim Hastanesi, Konya Stadyum, Kelebekler Vadisi yakını, kampüs alanı ve Köyceğiz bölgesi güzergahında sabah yarım saat, günün geri kalan saat dilimlerinde ise bir saat aralıklarla seferler gerçekleştirmektedir. 108 numaralı otobüs kent merkezi ve kampüs alanı arasında ulaşım sağlamakta ve günde sadece yedi sefer gerçekleştirmektedir. Kentin birçok noktasına ulaşan toplu ulaşım alternatifleri

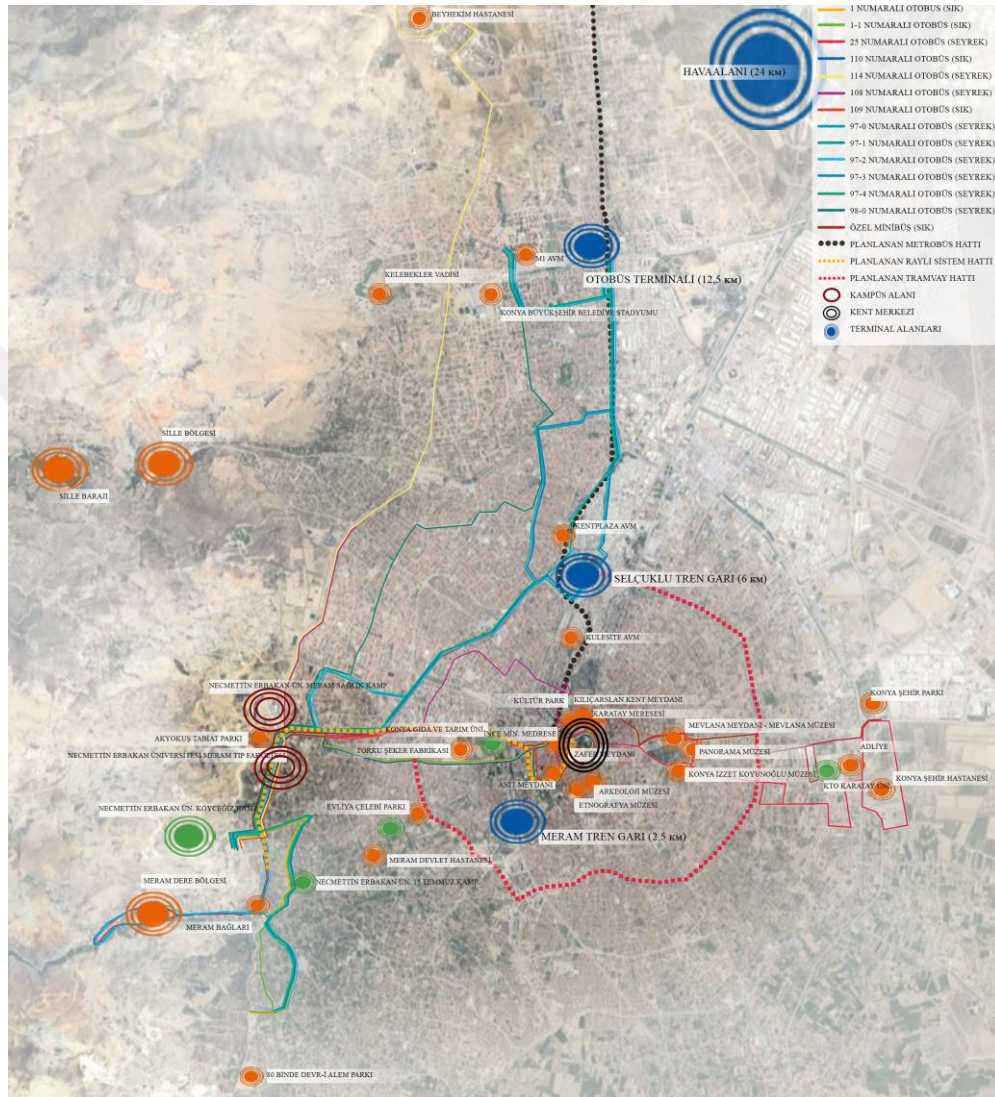
mevcuttur. Ancak öğrenci kullanımının fazla olması, kentin birçok noktasına uğraması ve hastane kullanıcısının da toplu ulaşımı kullanması toplu ulaşımı yetersiz hale getirmektedir. Özellikle gün içinde de yoğun kullanıma sahip araçların öğrenci giriş-çıkış saatlerinde kullanım yoğunluğu artmakta ve yetersiz hale gelmektedir. Kent merkezi, Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi'nin Kampüsü, Meram Sağlık Kampüsü ve Köyceğiz Kampüsü arasında ulaşımı sağlayan tramvay hattı yapılması planlanmaktadır. Bu hat bölgeye ulaşımı olumlu etkileyecektir. Bu doğrultuda **kampüs alanına ulaşım alternatiflerinin mevcut olması ve yeterli olması** ilkesi kısmen sağlanmıştır.

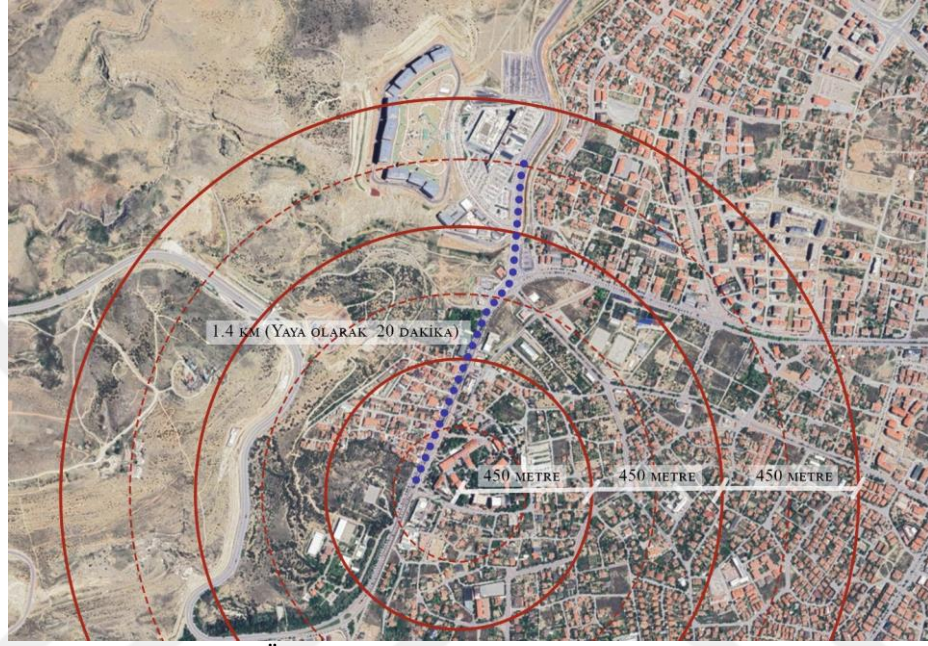
Şekil 5.79. Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Sağlık Kampüsü'nün ulaşım alternatifleri (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanı çevresinde sosyal, ticari, rekreasyon ve kültürel alanlar olması gerekenden azdır. Ancak Karatay ilçesi ve Selçuklu ilçesinde bulunan odak noktalarına

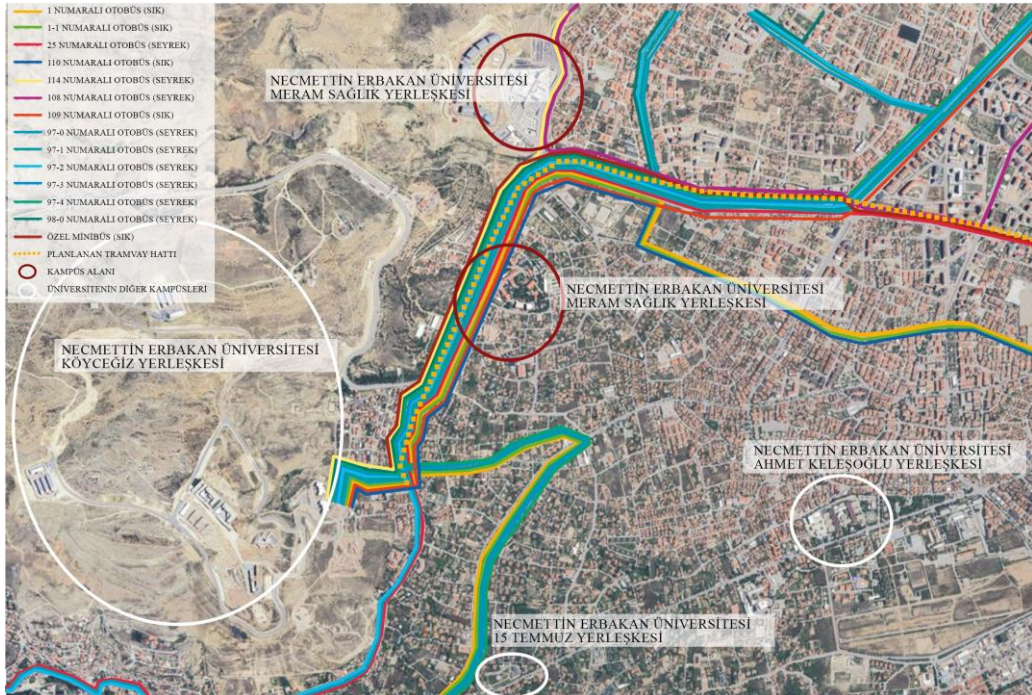
ve Konya Otobüs Terminali yakınına doğrudan tek toplu ulaşım aracı ile ulaşmak mümkünken Meram Tren Garı ve Konya Havaalanına doğrudan ulaşım mümkün değildir (Şekil 5.81.). Bu doğrultuda kampüs alanından **terminal alanlarına ulaşımın kolaylıkla sağlanması** ilkesi kısmen sağlanmıştır.

Yerleşkelerine doğrudan ulaşım mümkün değildir (Şekil 5.83.). Bu durum üniversite birimleri arasındaki iletişim ve etkileşimi zorlaştırmaktadır. Bu analizler doğrultusunda **üniversite bünyesindeki fakülteler arası iletişim kolaylığı** ilkesi kısmen sağlanmıştır. Meram Sağlık Kampüsü'nün ulaşım açısından değerlendirme tablosu Şekil 5.84'te verilmiştir.

Şekil 5.82. Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Sağlık Kampüsü'nün yaya ulaşım analizi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Şekil 5.83. Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Sağlık Kampüsü'nün diğer birimler ile ilişkisi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

ULAŞIM	• ÜNİVERSİTEYE KENT MERKEZİNDEN VE EN YAKIN YOĞUN YERLEŞİM BÖLGESİNDEN ULAŞIMIN YAYA OLARAK YAPILMASI İLKESİ		KISMEN YETERLİ
	• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ FAKÜLTELER VE FARKLI DİSİPLİNLER ARASI İLETİŞİM VE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		KISMEN YETERLİ
	• ÜNİVERSİTEYE ULAŞIM SÜRESİ DÜŞÜNÜLDÜĞÜNDE ZAMANDAN TASARRUF EDİLEBİLME İLKESİ		KISMEN YETERLİ
	• KENTİN HİZMET BİRİMLERİNE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		YETERLİ
	• KENTİN TERMİNAL ALANLARINA ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		KISMEN YETERLİ
	• KENTTE GELİŞMİŞ ULAŞIM ALTERNATİFLERİ MEVCUT VE YETERLİ OLMASI İLKESİ		KISMEN YETERLİ

Şekil 5.84. Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Sağlık Kampüsü'nün ulaşım analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

5.4.2.2. Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Sağlık Kampüsü'nün Mekânsal Analizi

İki bölgeden oluşan kampüslerin doğu bölgesi konaklama bölgesidir. Batı bölgesi ise boş eğimli arazilerin yoğunlukta olduğu bölgedir. Bu boş bölgeler göz önüne alındığında kampüs alanının büyüme imkânı mevcuttur (Şekil 5.85.). Günümüzde henüz yapımı tamamlanmamış olan yeni Tıp Fakültesi Hastanesine ek bina inşa etme projesi de büyümekte olan bir kampüs olduğunun göstergesidir. Bu doğrultuda **kampüs alanının büyüme ve gelişme imkanının olması** ilkesi sağlanmıştır.

Şekil 5.85. Meram Sağlık Kampüsü'nün yakın çevresindeki yapılaşma analizi (Google Earth uydü görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Tüm birimler bir arada yerleşmemiştir. Köyceğiz ve Ahmet Keleşoğlu kampüslerinde diğer birimler yer almaktadır. Ancak Meram Sağlık Kampüsündeki birimler incelendiğinde birbirleri ile disiplinler arası ilişkilerin kuvvetli olma potansiyeline sahip olan sağlık birimlerinin bir arada yerleşim gösterdiği görülmektedir (Şekil 5.86.). Bu **doğrultuda iletişim halinde olma potansiyeline sahip birimlerin bir arada tasarlanması ilkesi** bu kampüs özelinde sağlanmıştır.

Şekil: 5.86. Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Sağlık Kampüsü'nün diğer birimler arasındaki ilişkisi (Google Earth uydü görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Her iki kampüs bölgesi de halka açık durumdadır (Şekil 5.87.). Hastane kullanıcıları ve üniversite kullanıcılarının yoğun kullanımına sahip kampüs bölgeleri ve yakın çevresinde kent halkını bölge kullanımına teşvik edecek sosyal ve kültürel alan bulunmamaktadır (Şekil 5.88.). Bu durum kampüs alanının kullanımını olumsuz etkilese de gelecek yıllarda kampüs çevresinin gelişimiyle kampüs alanı ve çevresinde kent ile etkileşiminin artma potansiyeli vardır. Analizler doğrultusunda kampüs alanı **kent kullanımına açık olma ilkesini** ve **üniversite ile kent arasında ortak mekân bulunması ilkesini** sağlamıştır.

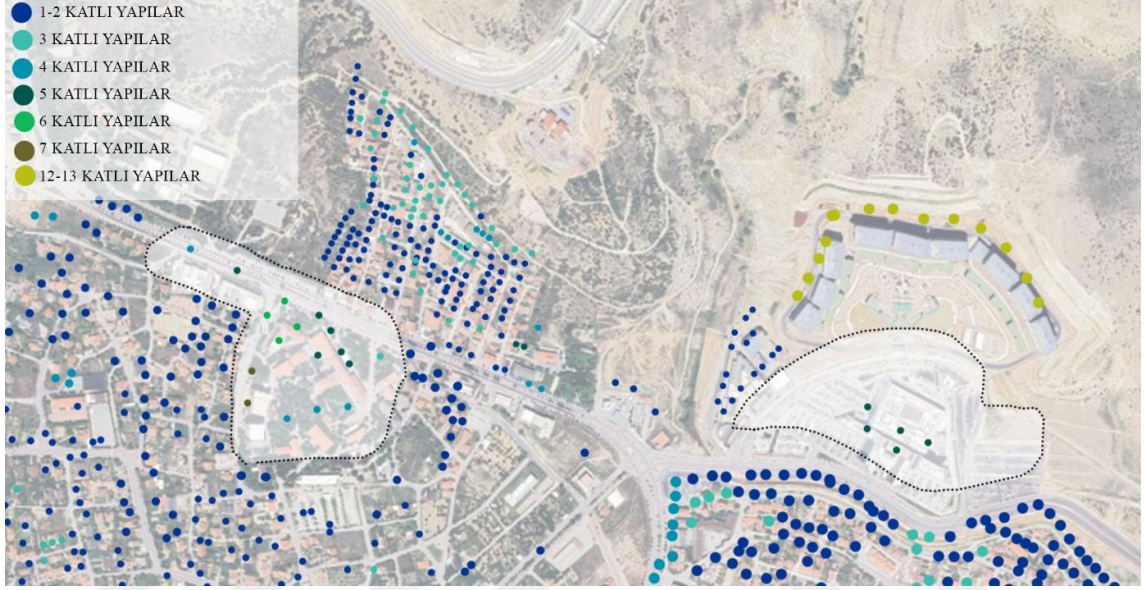
bölgelerinin yer aldığı bölgelerde konaklayan bireyler uzun yıllar boyunca bu bölgelerde konaklamış bireylerdir. Meram Yaka Mahallesi 4.243 nüfusa sahiptir ve bölgede yoğunluktaki yaş grubu 623 kişi ile en yüksek sayıda 65 ve üzeri yaş grubudur. Orta-yaşlı grup bölgenin %66'sını oluşturmaktadır. Aynı bölgede ilkokul mezunu yoğunlukta olup 936 kişiden oluşmaktadır. Orta-yaşlı grup bölgenin %66'sını oluşturmaktadır. Hocacihan Mahallesinde ise 14.899 kişi yaşamaktadır. Çoğunlukla 1.388 kişi ile 25-29 yaş grubundan oluşmaktadır. Bölgenin %61'lik kısmını orta yaşlı ve yaşlı grup oluşturmaktadır. Bu veriler sonucunda bölgede yaşlı ve orta yaşlı nüfus hakimdir. Konya'nın en eski yerleşim yerlerinden biri olan bölgede uzun yıllar bu bölgede yaşayan bireyler mevcuttur. Bu durum bölgenin yaş oranı istatistiklerini destekler niteliktedir. Bölgede kampüs çevresinde öğrenci konaklama alanları bulunmaktadır (Şekil 5.89.). Bölgeye yakın bir adet öğrenci yurdu yer almaktadır. Bölgenin 2,5 km uzağında iki adet daha yurt birimi yer almaktadır. Bu yapılar haricinde bölgede öğrenciler konut kiralarak yerleşim göstermektedir. Bölgede öğrenci yerleşimi mevcut olsa da bölge halkının önüne geçememiştir. Bu analizler doğrultusunda **kampüs alanı çevresinde öğrenci gittolaşmasının engellenmesi** ilkesi sağlanmıştır.

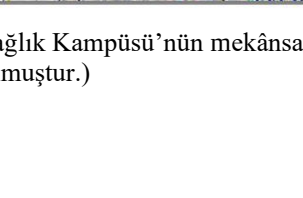
Şekil 5.89. Meram Sağlık Kampüsü'nün yakın çevresindeki öğrenci konaklama alanları (Google Earth uydü görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Her iki bölgenin yakın çevresi de müstakil konutların yoğun olduğu bölgelerdir. Bölgede yoğunlukta dört katlı yapılar bulunmaktadır. Yeni inşa edilen hastane bölgesinin çevresinin yapı yoğunluğu azdır (Şekil 5.90.). Ayrıca arazi eğiminden dolayı yakın çevresindeki yapılardan üst kotta yerleşim göstermektedir. Bundan dolayı

çevreden farklı bir gabariye sahip olduğu açıktır. Eski yapı alanı ise arazi eğiminden dolayı çevreyolundan alt kotta kalmaktadır. Ayrıca yapıların çevresinde yoğun yeşil alanlar bulunmaktadır. Bu durum çevreden farklı bir gabariye sahip olmasından dolayı çevreye oluşturabileceği olumsuz etkileri azaltmıştır. Bu doğrultuda kampüs alanı, **çevresindeki gabariye uygun olması** ilkesini kısmen sağlamıştır. Meram Sağlık Kampüsü'nün mekânsal açıdan değerlendirme tablosu Şekil 5.91'de verilmiştir.

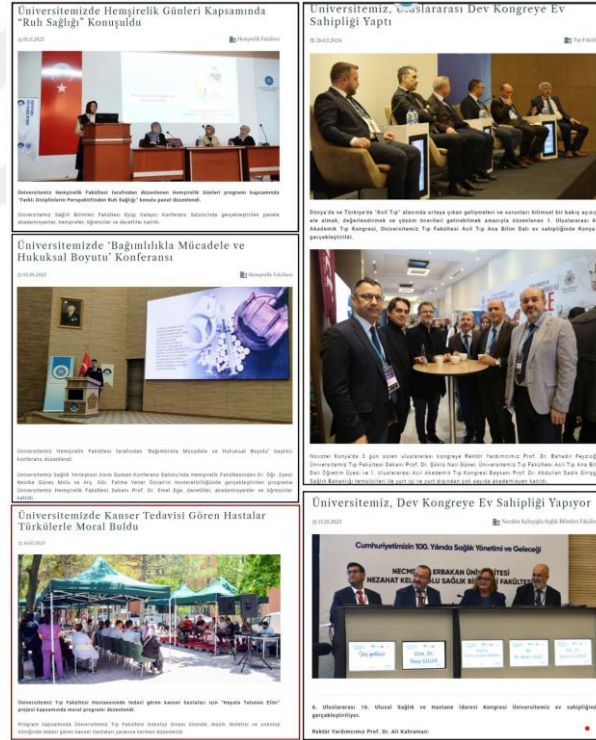
Şekil 5.90. Meram Sağlık Kampüsü'nün yakın çevresindeki yapıların gabari analizi (Google Earth uyduru görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

MEKANSAL	• KENT KULLANIMINA AÇIK OLMASI İLKESİ		YETERLİ
	• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ İLETİŞİM HALİNDE OLAN BİRİMLERİ BİRLİKTE BİR KAMPÜS İÇERİSİNDE PLANLAMA İMKANI İLKESİ		YETERLİ
	• KAMPÜS ALANININ BÜYÜYEBİLME VE GELİŞEBİLME İMKANI MEVCUT OLMASI İLKESİ		YETERLİ
	• ÜNİVERSİTE İLE KENT ARASINDA ORTAK MEKANLAR BULUNMASI İLKESİ		YETERLİ
	• ÜNİVERSİTE ÇEVRESİNDE OLUŞABİLECEK GETTOLAŞMANIN ÖNLENMESİ İLKESİ		YETERLİ
	• ÇEVRENİN GABARİSİNE UYGUN OLMASI İLKESİ		KISMEN YETERLİ

Şekil 5.91.: Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Sağlık Kampüsü'nün mekânsal analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

5.4.2.3. Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Sağlık Kampüsü'nün Sosyo-Kültürel Analizi

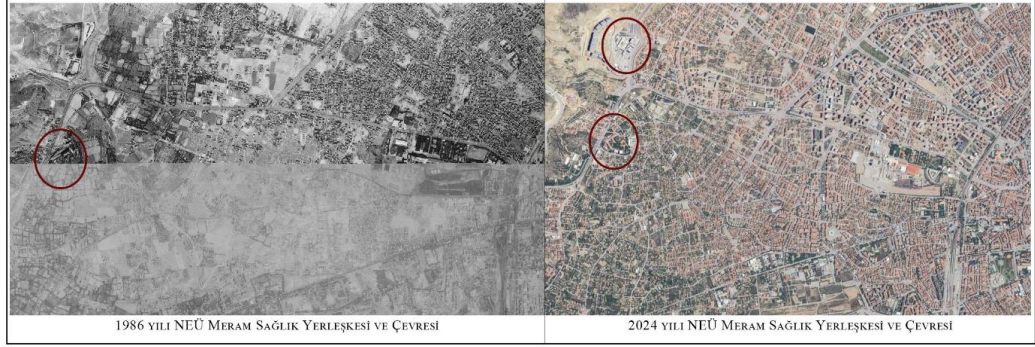
Üniversite bünyesinde 206 adet öğrenci topluluğunun faaliyetleri bulunmaktadır. Meram Sağlık Yerleşkesi kapsamında gerçekleşen birçok etkinlik bilimsel kongreleri kapsamaktadır. Bu bilimsel kongre ve seminerler halka açık değildir. Bilimsel etkinlikler haricinde hastaları motive etmek amacıyla etkinlikler düzenlenmektedir. 2023 yılı başından itibaren üniversite web sitesinin haberler bölümünde yayınlanan ve Meram Sağlık Kampüsündeki fakülteler kapsamında gerçekleşen toplam beş etkinlik düzenlenmiştir (Şekil 5.92.). Bu etkinliklerin dört adedi bilimsel kongre ve seminer olmakla birlikte halka kapalı şekilde gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda kampüs alanı, **kent halkının üniversite imkanlarından ve ortamından yararlanması** ilkesini sağlamamıştır.

Şekil 5.92. Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Sağlık Kampüsünde gerçekleşen etkinlikler (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

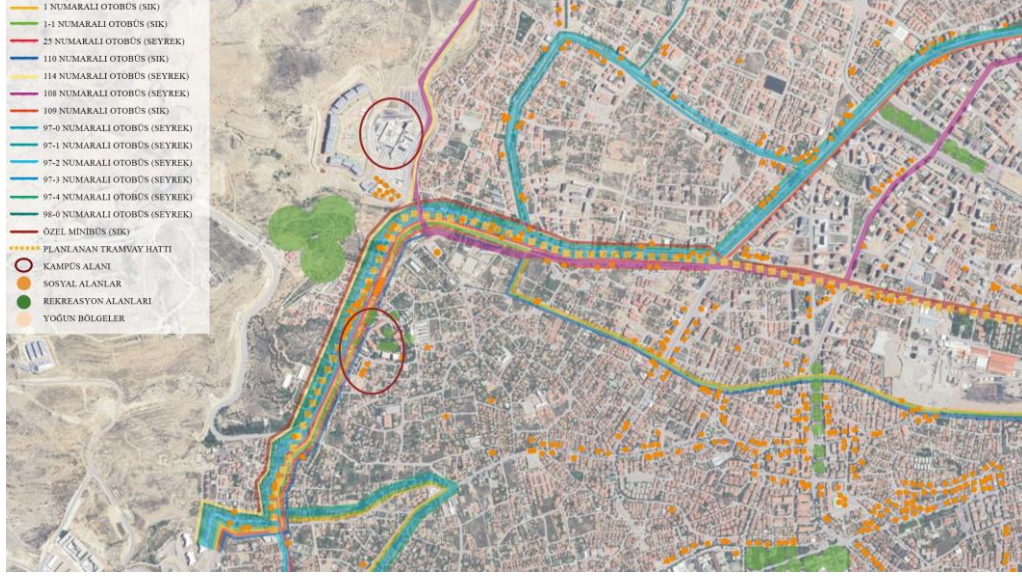
Meram Tıp Fakültesi 1982 yılında kurulmuş 2012 yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi bünyesine geçmiştir. Bundan dolayı kuruluş tarihini 1982 olarak kabul etmek mümkündür. Konya kentinin 1986 yılı haritası incelendiğinde bu bölgede tarım alanlarının yoğunlukta olduğu görülmektedir. Daha sonra Meram ilçesi temel alınarak

analiz edildiğinde 2003 yılında kent merkezinden hastane aksında gelişme görülmekte ve yapı yoğunluğu artmaktadır. Meram ilçesinin diğer bölgeleri ise zaman içerisinde bu bölgeye göre daha az gelişmiştir (Şekil 5.93.). Bu durum hastanenin bölgeyi geliştirdiğini göstermektedir. Ancak günümüzde hastane çevresi hem nitelikli yapı yoğunluğu olarak hem de sosyal alan olarak beklenenin altında bir gelişim göstermiştir. Kampüs alanı çevresindeki sosyal alanlar yeme-içme fonksiyonu ile sınırlıdır. Bu alanlar ise cazibe merkezi oluşturabilecek nitelikte değildir. Kampüs ve hastane kullanıcısının yoğun olarak kullandığı bu alanlar cazibe merkezi oluşturmak için yeterli değildir. Daha nitelikli alanlar oluşturma gerekliliğinin yanı sıra farklı fonksiyonlu sosyo-kültürel alanlara ihtiyaç vardır. Bu analizler doğrultusunda kampüs alanı, çevresinde **cazibe merkezi oluşturma ilkesini** sağlayamamıştır.

Şekil 5.93. Meram Sağlık Kampüsü'nün yakın çevresinin yıllara göre gelişimi (Konya Büyükşehir Belediyesi Kent Bilgi Sistemi'nden elde edilen harita üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanı çevresindeki sosyal, kültürel ve ticari alanların yetersiz olmasından dolayı bu bölgede kent imkanlarından yararlanma potansiyeli azdır (Şekil 5.94.). Ulaşım analizinde bahsedildiği üzere kampüs alanına 13 farklı toplu ulaşım aracı ile ulaşmak mümkündür. Bu ulaşım araçları ile stadyum bölgesine, Karatay bölgesine ve merkeze ulaşmak mümkündür. Kentin birçok hizmet birimine ulaşım doğrudan sağlanabilir. Bu doğrultuda kampüs alanının **kentin imkanlarından yararlanması** ilkesi kısmen sağlanmıştır.

Şekil 5.94. Meram Sağlık Kampüsü'nün yakın çevresindeki sosyal alanlar (Google Earth uydü görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Üniversite alanı kent merkezinden uzak olduğu için kentin yoğun bölgesinden etkilenmemektedir. Ancak fakülte alanı ile hastane alanları bütünleşik olduğu için eğitim alanı hastane kullanıcısının ve çevre yolunun oluşturduğu trafik, gürültü ve kalabalığından olumsuz yönde etkilenmektedir (Şekil 5.95.). Bu doğrultuda kampüs alanı, **kentin gürültü, trafik ve kalabalığından uzaklaşması ilkesini** sağlayamamıştır.

Şekil 5.95. Meram Sağlık Kampüsü'nün yakın çevresinin gürültü analizi (Google Earth uydü görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Eski hastane alanı 1982 yılından itibaren kentte varlığını sürdürdüğü için kentsel imge oluşturmuş durumdadır. Ayrıca bölgenin gabarisinden farklıdır. Yeşil alan ve eğimden dolayı gabarinin yakın çevreye olumsuz bir etkisi yoktur. Ancak kütle formunun, dokusunun ve tasarımının yakın çevresindeki yapılardan farklılık oluşturduğu açıktır. Yeni hastane bölgesi ise yerleşim bölgesinin üst kotunda yer almaktadır. Fonksiyonun getirmiş olduğu kütle, malzeme, doku ve form farklılığından dolayı algılanabilir durumdadır. Her iki bölgeye ulaşım da pano ve yönlendiriciler mevcuttur. Girişler ise kısmen algılanabilir durumdadır. Eski hastanenin birçok girişinde tabelalar yer almaktadır. Ancak yeni hastane girişinde tabela yer almamakta ve yaya girişi ile araç girişi aynı bölgeden sağlanmaktadır (Şekil 5.96.). Analizler doğrultusunda **kampüs alanının kentli tarafından algılanabilir olması** ilkesi yüksek oranda sağlanmıştır. Meram Sağlık Kampüsü'nün sosyo-kültürel açıdan değerlendirme tablosu Şekil 5.97'de verilmiştir. Çalışma kapsamında belirlenen kriterlere yönelik toplanan veriler doğrultusunda Kampüs alanının ulaşım, mekânsal ve sosyo-kültürel açılardan değerlendirilmesi ise Şekil 5.98'de sunulmuştur.

Şekil 5.96. Meram Sağlık Kampüsü'nün Genel Görünümleri

SOSYO-KÜLTÜREL	• KENT HALKININ ÜNİVERSİTENİN ENTELEKTÜEL ORTAMINDAN VE İMKANLARINDAN YARARLANMASI İLKESİ		YETERSİZ
	• KENTİN YÜKÜNÜ HAFİFLETECEK YENİ CAZİBE VE ÇEKİM NOKTASI OLUŞTURABİLME POTANSİYELİNİN OLMASI İLKESİ		YETERSİZ
	• ÜNİVERSİTE TOPLULUĞUNUN KENTİN SOSYAL İMKANLARINDAN FAYDALANMASI İLKESİ		KISMEN YETERLİ
	• KENTİN TRAFİĞİNDEN, GÜRÜLTÜSÜNDEN VE KALABALIGINDAN ÜNİVERSİTEYİ UZAKLAŞTIRMA İLKESİ		YETERSİZ
	• KENTLİ TARAFINDAN ÜNİVERSİTENİN ALGILANABİLMESİ İLKESİ		YETERLİ

Şekil 5.97. Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Sağlık Kampüsü'nün sosyo-kültürel analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

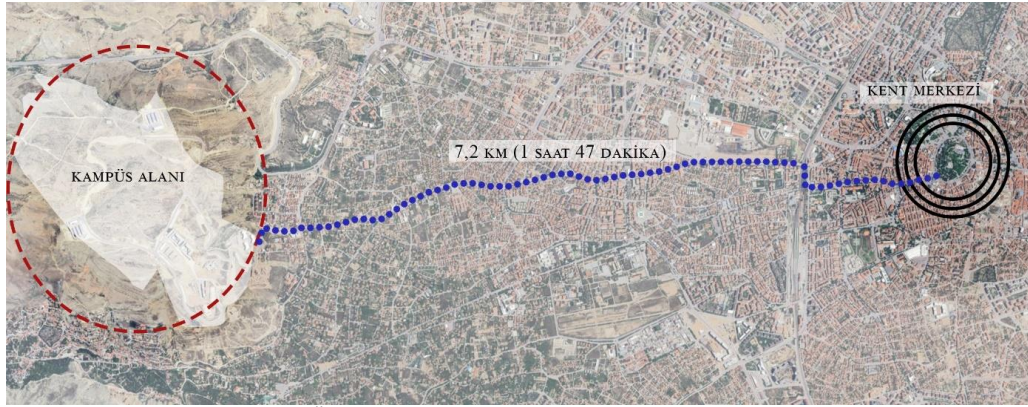
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ MERAM SAĞLIK KAMPÜSÜ		ULAŞIM	• ÜNİVERSİTEYE KENT MERKEZİNDEN VE EN YAKIN YOĞUN YERLEŞİM BÖLGESİNDEN ULAŞIMIN YAYA OLARAK YAPILMASI İLKESİ	KISMEN YETERLİ	
			• ÜNİVERSİTE BÜYESİNDEKİ FAKÜLTELER VE FARKLI DİSİPLİNLER ARASI İLETİŞİM VE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ	KISMEN YETERLİ	
			• ÜNİVERSİTEYE ULAŞIM SÜRESİ DÜŞÜNÜLDÜĞÜNDE ZAMANDAN TASARRUF EDİLEBİLME İLKESİ	KISMEN YETERLİ	
			• KENTİN HİZMET BİRİMLERİNE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ	YETERLİ	
			• KENTİN TERMİNAL ALANLARINA ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ	KISMEN YETERLİ	
KENTSEL KÖŞE		MEKANSAL	• KENTTE GELİŞMİŞ ULAŞIM ALTERNATİFLERİ MEVCUT VE YETERLİ OLMASI İLKESİ	KISMEN YETERLİ	
			• KENT KULLANIMINA AÇIK OLMASI İLKESİ	YETERLİ	
			• ÜNİVERSİTE BÜYESİNDEKİ İLETİŞİM HALİNDE OLAN BİRİMLERİ BİRLİKTE BİR KAMPÜS İÇERİSİNDE PLANLAMA İMKANI İLKESİ	YETERLİ	
			• KAMPÜS ALANININ BÜYÜYEBİLME VE GELİŞEBİLME İMKANI MEVCUT OLMASI İLKESİ	YETERLİ	
			• ÜNİVERSİTE İLE KENT ARASINDA ORTAK MEKANLAR BULUNMASI İLKESİ	YETERLİ	
ÜNİVERSİTENİN KURULUŞ TARİHİ 1983 YILINDA AÇILMIŞTIR 2012 YILINDA ÜNİVERSİTE BÜYESİNE GEÇMİŞTİR.		SOSYO-KÜLTÜREL	• ÜNİVERSİTE ÇEVRESİNDE OLUŞABİLECEK GETTOLAŞMANIN ÖNLENMESİ İLKESİ	YETERLİ	
			• ÇEVRENİN GABARİSİNE UYGUN OLMASI İLKESİ	KISMEN YETERLİ	
			• KENT HALKININ ÜNİVERSİTENİN ENTELEKTÜEL ORTAMINDAN VE İMKANLARINDAN YARARLANMASI İLKESİ	YETERSİZ	
			• KENTİN YÜKÜNÜ HAFİFLETECEK YENİ CAZİBE VE ÇEKİM NOKTASI OLUŞTURABİLME POTANSİYELİNİN OLMASI İLKESİ	YETERSİZ	
			• ÜNİVERSİTE TOPLULUĞUNUN KENTİN SOSYAL İMKANLARINDAN FAYDALANMASI İLKESİ	KISMEN YETERLİ	
ÜNİVERSİTENİN TÜRÜ DEVLET ÜNİVERSİTESİ		KENT HALKININ ÜNİVERSİTENİN ENTELEKTÜEL ORTAMINDAN VE İMKANLARINDAN YARARLANMASI İLKESİ	• KENTİN TRAFİĞİNDEN, GÜRÜLTÜSÜNDEN VE KALABALIGINDAN ÜNİVERSİTEYİ UZAKLAŞTIRMA İLKESİ	YETERSİZ	
YER ALDIĞI İLÇE VE MAHALLE MERAM İLÇESİ YAKA MAHALLESİ VE SELÇUK İLÇESİ HOCACIHAN MAHALLESİ			• KENTLİ TARAFINDAN ÜNİVERSİTENİN ALGILANABİLMESİ İLKESİ	YETERLİ	
KAMPÜS ALANININ KENT MERKEZİNE UZAKLIĞI 6,4 KM					
KAMPÜSÜN ÖĞRENCİ SAYISI 3648					
KAMPÜSÜN KENTSEL YERLEŞİMİ KENT DOLAYLARI					

Şekil 5.98. Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Sağlık Kampüsü'nün ulaşım, mekânsal ve sosyo-kültürel analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

5.4.3. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Köyceğiz Kampüsü

5.4.3.1. Necmettin Erbakan Üniversitesi Köyceğiz Kampüsü'nün Ulaşım Analizi

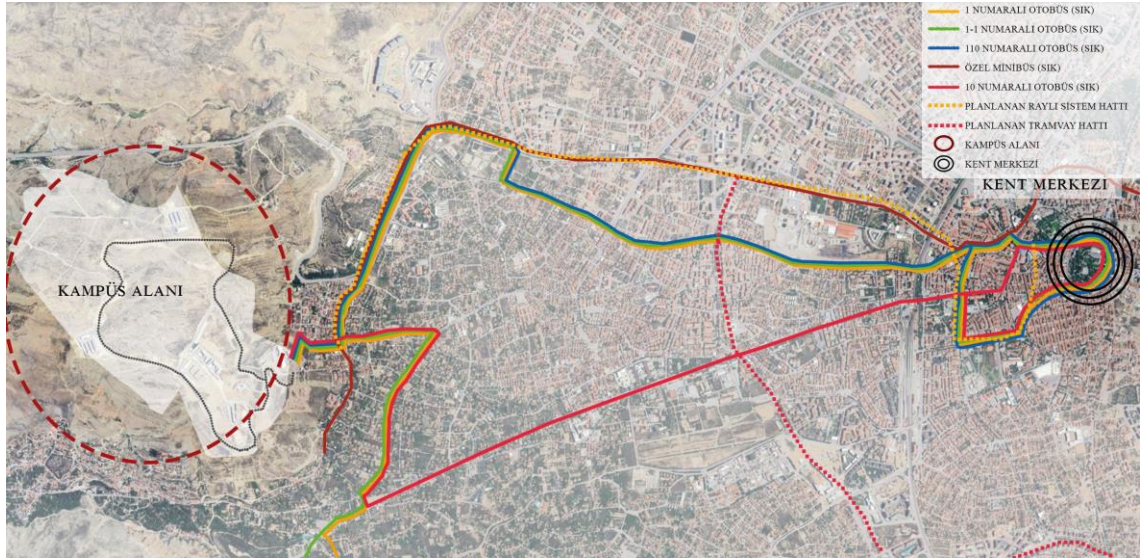
Köyceğiz yerleşkesi 132.086 m² kapalı, 2.805,591 m² açık alana sahiptir. İnşası devam eden kampüs alanına yaklaşık 70.000 m² kapalı alan daha eklenecektir. Kampüs alanı kent merkezinden 7,2 km uzaklıkta kent dolaylarında yer almaktadır. Kent merkezinden özel araç ile 15 dakika, tek toplu taşıma aracı ile yaklaşık 35-40 dakika ve yaya olarak bir saat 47 dakika mesafede yer almaktadır. Kent merkezine yaya ile ulaşım mümkün değildir (Şekil 5.99.). Kampüs alanı yakın çevresinde konut alanı yer almaktadır. En yakın yerleşim bölgesinden yaya ile ulaşım mümkündür. Ancak kampüs alanı geniş ve eğimli bir alanda yerleşim gösterdiği için kampüs içindeki birimlere ring ile ulaşmak daha uygundur. Kampüs alanı yerleşim bölgesine göre üst kotta yer almakta ve özellikle kış aylarında iklim şartları yaya ulaşımını zorlaştırmaktadır. Bu doğrultuda kampüs alanına **kent merkezinden ve en yakın yerleşim bölgesinden ulaşımı yaya olarak yapılabilmesi ilkesi** yüksek oranda sağlanamamıştır.

Şekil 5.99. Necmettin Erbakan Üniversitesi Köyceğiz Kampüsü'nün kent merkezine uzaklığı (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanının giriş bölgesindeki duraktan geçen dört farklı otobüs ve bir özel minibüs ile kent merkezine doğrudan ulaşım mümkündür (Şekil 5.100.). Otobüslerden ikisi 30 dakika süreyle diğer ikisi ve özel minibüs ise 10-15 dakika süreyle seferlerini düzenlemektedirler. 35-40 dakika arasında kent merkezine ulaşan otobüslerin başka kampüslere ve odak noktalarına da ulaşması nedeniyle kullanıcı sayıları fazladır. Bu durum bu otobüslerin bazı seferlerinde kullanıcıların oturma yeri bulamamasına sebep olmaktadır. Yapılacak olan tramvay hattı bu durumu olumlu yönde etkileyecektir.

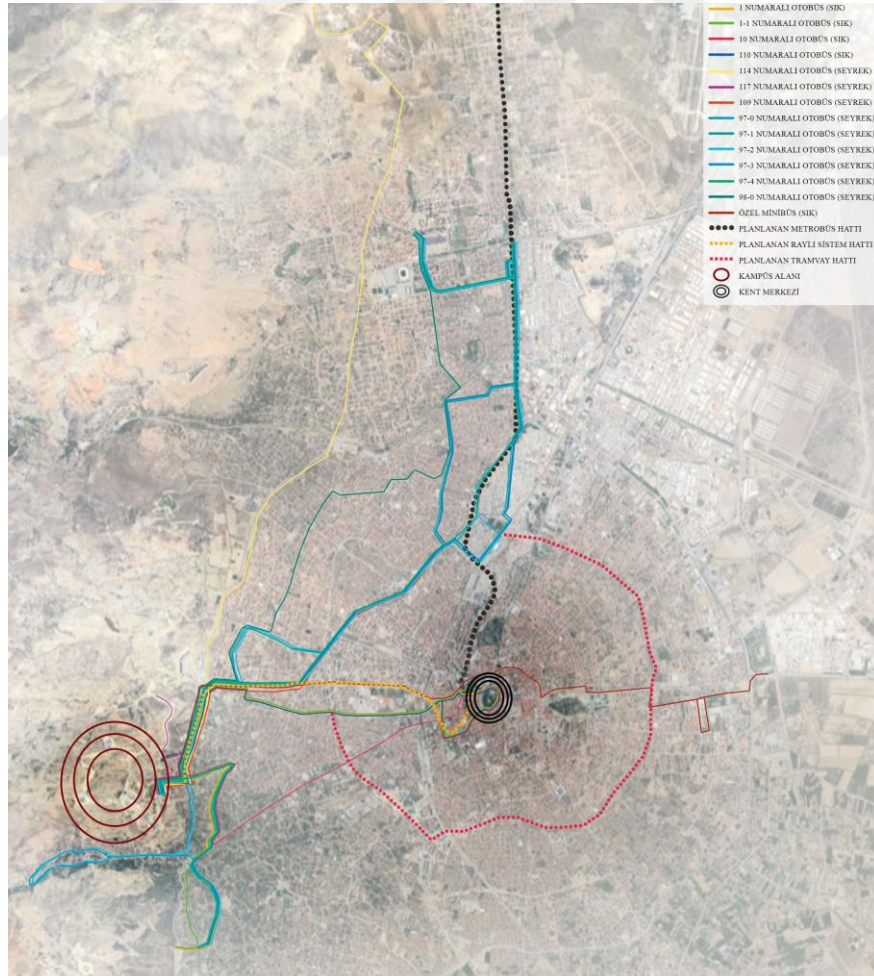
Ayrıca otobüs ve minibüsler kampüs alanındaki ortak derslik binasının önüne kadar gelmektedir ve kampüs alanına daha fazla yaklaşmamaktadır. Eğimli araziden dolayı yaya ulaşımı zor olan bu bölgeden kampüs birimlerine ulaşım ring ile sağlanmaktadır. Kampüs içerisindeki yurt bölgesi de kampüs birimlerine ve otobüs duraklarına uzak mesafededir. Kampüs içerisinde ring kullanımı kaçınılmazdır. Bu durum zaman kaybına sebep olmaktadır. Bu doğrultuda **kampüs alanına ulaşım süresi düşünüldüğünde zamandan tasarruf etme ilkesi** kısmen sağlanmıştır.

Şekil 5.100. Köyceğiz Kampüsü'nün kent merkezine ulaşım alternatifleri (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

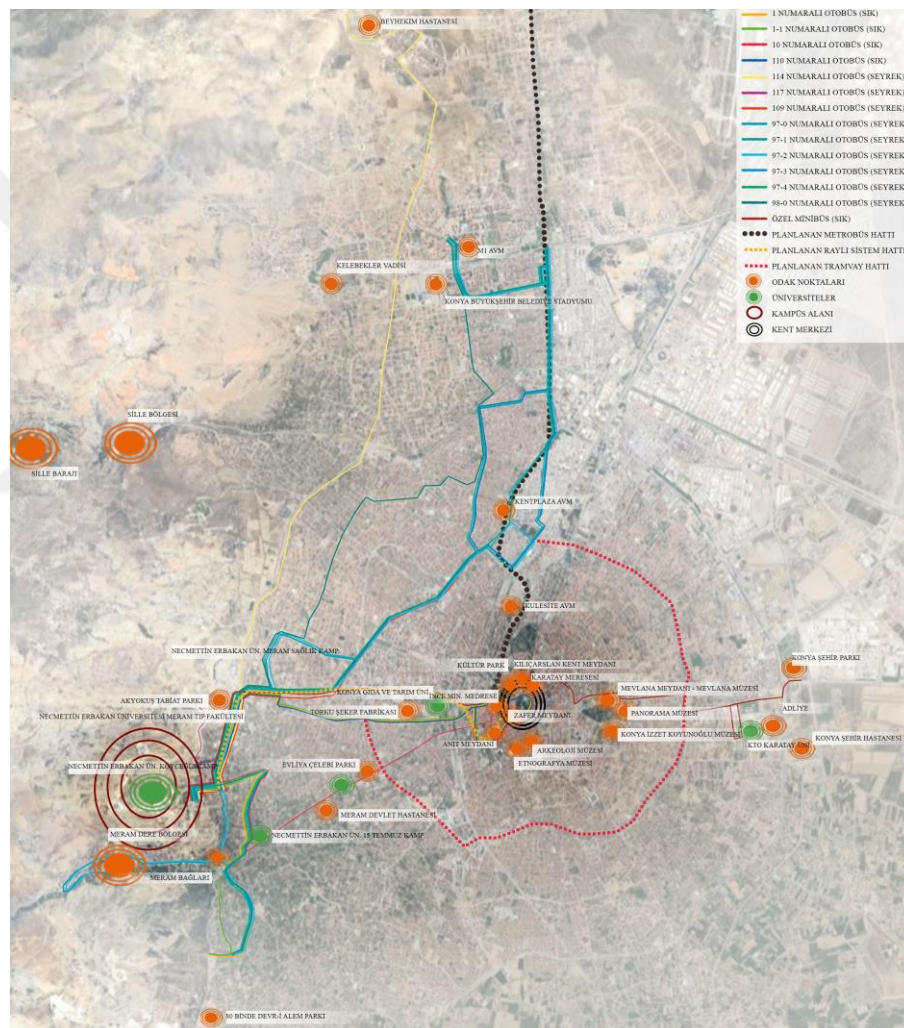
Kampüs alanının yakın çevresinden geçen 14 farklı toplu ulaşım aracı bulunmaktadır. 4 ve 4-1 numaralı otobüsler merkez, Meram Yeni Yol Caddesi ve Meram Dere bölgelerine ulaşmakta ve seferleri 10-15 dakika arası gerçekleşmektedir. 10 numaralı otobüs ise kent merkezi, Meram Yeni Yol Caddesi ve Köyceğiz kampüsü güzergahını kapsamakta ve seferler 10-20 dakika arası gerçekleşmektedir. 97-0, 97-1, 97-2, 97-3, ve 97-4 numaralı otobüsler Beyhekim Caddesi, Konya Stadyum, M1 AVM, Konya Otobüs Terminali, Selçuklu Tren Garı, Kent Plaza AVM, kampüs alanı ve Köyceğiz bölgesini kapsayan güzergahta günde sadece sekiz sefer gerçekleştirmektedir. 98 numaralı otobüs ise Beyhekim Caddesi, Konya Stadyum, M1 AVM, kampüs alanı ve Köyceğiz bölgesi güzergahında sabah saatlerinde sık olmak üzere günde 18 sefer gerçekleştirmektedir. 109 numaralı otobüs Selçuklu Tren Garı, kampüs alanı ve Köyceğiz bölgesine ulaşmakta ve sabah-akşam saatlerinde 10 dakika, öğle saatlerinde ise yarım saat aralıklarla seferler gerçekleştirmektedir. 110 numaralı otobüs kent merkezi, Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi, kampüs alanı ve Köyceğiz

bölgesini içeren güzergahta 10 dakika aralıklarla seferler gerçekleştirmektedir. 114 numaralı otobüs Beyhekim Hastanesi, Konya Stadyum, Kelebekler Vadisi yakını, kampüs alanı ve Köyceğiz bölgesi güzergahında sabah yarım saat, günün geri kalan saat dilimlerinde ise bir saat aralıklarla seferler gerçekleştirmektedir. 117 numaralı otobüs Akyokuş Kasrı ve Köyceğiz arasındaki güzergahta bir saat aralıklarla seferler düzenlemektedir. Otobüsler haricinde özel minibüs Köyceğiz, Meram Sağlık Kampüsü, kent merkezi ve Konya Şehir Hastanesi arasında 10-15 dakika aralığında seferler düzenlemektedir. Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından kent merkezinden Köyceğiz Kampüsü'ne bağlantılı raylı sistem hattı planlanmıştır. Analizler doğrultusunda kampüs alanına en yakın duraklardan geçen alternatif toplu ulaşım araçları mevcuttur (Şekil 5.101.). Ancak kullanıcı sayısından dolayı yetersizdir. Kampüs alanının halen gelişmekte olduğu göz önüne alındığında bölgedeki toplu ulaşım sisteminin gelişmesi gereklidir. Analizler doğrultusunda **ulaşım alternatiflerinin mevcut ve yeterli olması ilkesi** kısmen sağlanmıştır.

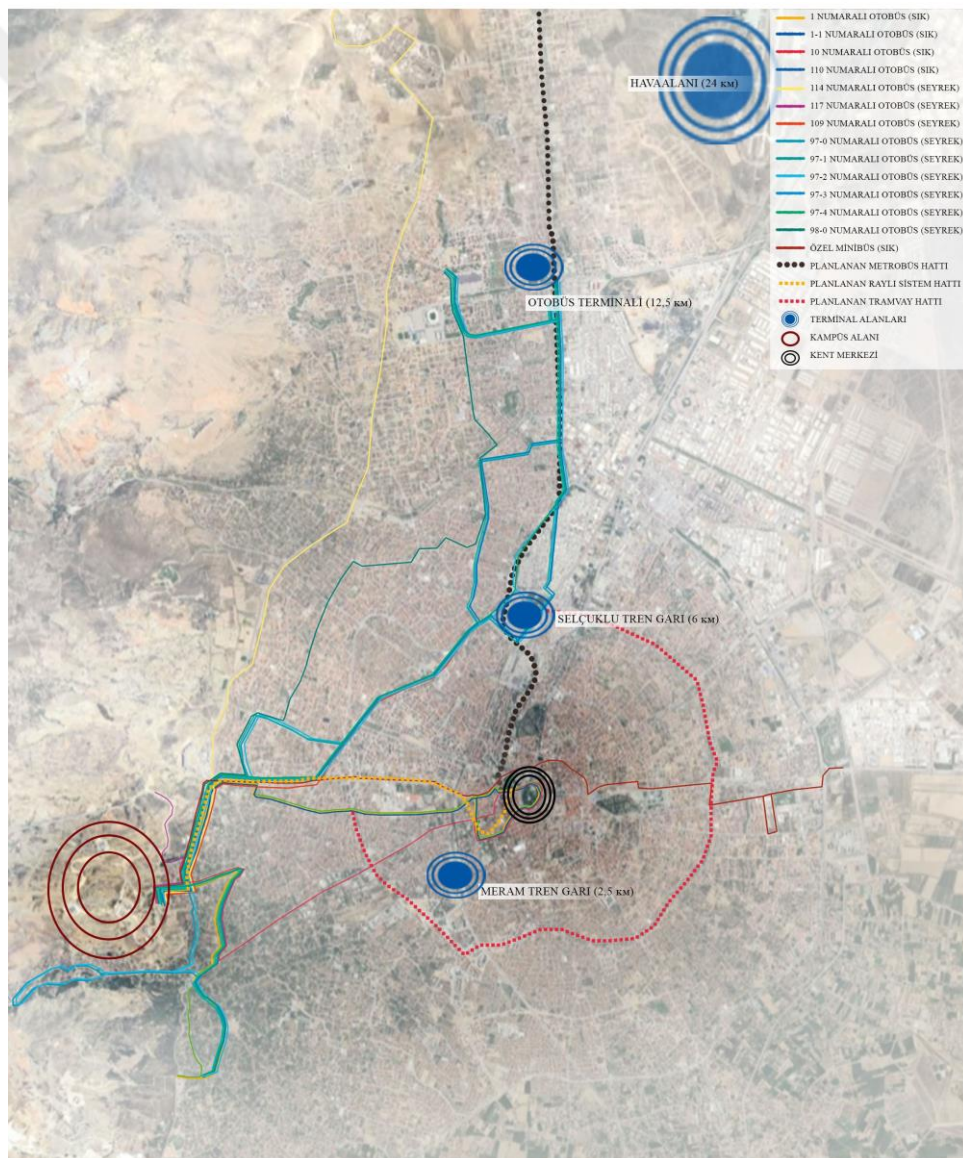

Şekil 5.101. Necmettin Erbakan Üniversitesi Köyceğiz Kampüsü'nün ulaşım alternatifleri (Google Earth uydru görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanından kent merkezine, Karatay ilçesine ve Konya Otobüs Terminali bölgesine tek toplu ulaşım aracı ile ulaşmak mümkündür. Ancak 97, 98 ve 114 numaralı otobüslerin sefer sayıları gün içerisinde diğer otobüslere göre azdır. 10 numaralı otobüs ile üniversite öğrencilerinin sıklıkla kullandığı Meram Yeni Yol Caddesine doğrudan ve kısa sürede ulaşmak mümkündür. 117 numaralı otobüs ile kampüs alanının yakın çevresinde bulunan ama eğimli topoğrafyadan dolayı yaya ulaşımın mümkün olmadığı Akyokuş Kasrına doğrudan ulaşım sağlanabilir (Şekil 5.102.). Bu doğrultuda **kentin hizmet birimlerine ulaşım kolaylığı** kısmen sağlanmıştır.

aracı ile 45-50 dakika süreyle ulaşmak mümkündür. Konya Otobüs Terminali ile kampüs alanı arasında 14,5 km mesafe mevcuttur. Yaya ile ulaşım mümkün değildir. Özel araç ile 25 dakika ve tek toplu ulaşım aracı ile bir saat 10 dakika sürede ulaşılmaktadır. Ancak otobüs seferleri az olduğu için merkezden aktarmalı ulaşmak daha mümkündür. Kampüs alanı havaalanına 26,5 km mesafede konumlanmıştır. Yaya ile ulaşım mümkün değildir. Özel araç ile 25-30 dakika ve aktarmalı olarak toplu ulaşım aracı ile bir saat 30 dakika sürede ulaşmak mümkündür. Bu doğrultuda iki terminal alanına doğrudan ulaşım, diğerlerine ise dolaylı ulaşım mümkündür (Şekil 5.103.). Analizler sonucunda kampüs alanından **terminal alanlarına ulaşım kolaylığı sağlanması ilkesi** kısmen sağlanmıştır.

Şekil 5.103. Köyceğiz Kampüsü'nün terminal noktalarına ulaşım analizi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanı geniş ve eğimli bir arazi üzerinde inşa edilmektedir. Bu durum kampüs alanı birimleri arasındaki yaya ulaşımını zorlaştırmaktadır. Yurt bölgesi fakülteler ve sosyal alanlar bölgesinden uzakta yer almaktadır (Şekil 5.104.). Hem kampüs birimleri arasında hem de otobüs durağına ulaşımı sağlamak için kampüs alanı içerisinde ring sistemi mevcuttur. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin diğer kampüslerine toplu ulaşım sistemi aracılığıyla doğrudan ulaşım mümkündür. Yapılacak olan raylı sistem hattı da bu durumu destekler nitelikte Meram Sağlık Kampüsü ile doğrudan bağlantı sağlayacaktır. Günümüzde fakültelerin tam olarak taşınmamasından dolayı Ahmet Keleşoğlu kampüsüyle disiplinler arası iletişimin daha fazla olacağı beklenmektedir (Şekil 5.105.). Bu analizler doğrultusunda kampüs alanında yer alan birimler ve diğer kampüs alanlarında yer alan **birimler arasında iletişim ve ulaşım kolaylığı ilkesi** sağlanmıştır. Köyceğiz Kampüsü'nün ulaşım açısından değerlendirme tablosu Şekil 5.106'da verilmiştir.

Şekil 5.104. Necmettin Erbakan Üniversitesi Köyceğiz Kampüsü'nün yaya ulaşım analizi (Google Earth uydru görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

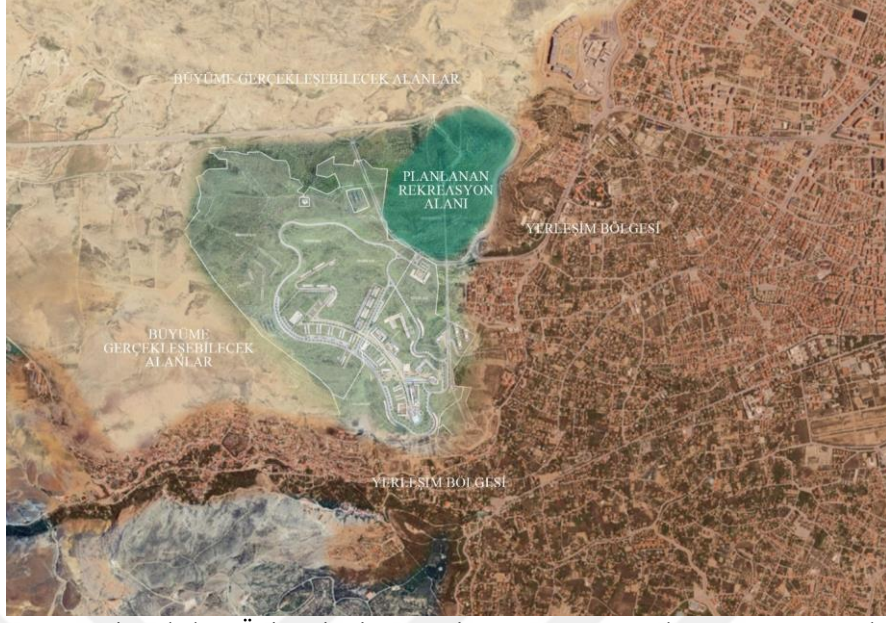
Şekil 5.105. Necmettin Erbakan Üniversitesi Köyceğiz Kampüsü'nün diğer birimlerle ilişkisi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

ULAŞIM	• ÜNİVERSİTEYE KENT MERKEZİNDEN VE EN YAKIN YOĞUN YERLEŞİM BÖLGESİNDEN ULAŞIMIN YAYA OLARAK YAPILAMASI İLKESİ		YETERSİZ
	• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ FAKÜLTELER VE FARKLI DİSİPLİNLER ARASI İLETİŞİM VE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		YETERLİ
	• ÜNİVERSİTEYE ULAŞIM SÜRESİ DÜŞÜNÜLDÜĞÜNDE ZAMANDAN TASARRUF EDİLEBİLME İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
	• KENTİN HİZMET BİRİMLERİNE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
	• KENTİN TERMİNAL ALANLARINA ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
	• KENTTE GELİŞMİŞ ULAŞIM ALTERNATİFLERİ MEVCUT VE YETERLİ OLMASI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ

Şekil 5.106. Necmettin Erbakan Üniversitesi Köyceğiz Kampüsü'nün ulaşım analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

5.4.3.2. Necmettin Erbakan Üniversitesi Köyceğiz Kampüsü'nün Mekânsal Analizi

Master plan doğrultusunda inşa edilen kampüs alanının günümüzde inşası devam etmektedir. Günümüzde master plan sınırları dışında kuzey ve batı yönünde büyüme imkanına sahiptir. Güney bölgesinde Meram Dere bölgesinin konut alanları ve doğu bölgesinde Meram Yaka bölgesinin yerleşim alanları mevcuttur (Şekil 5.107.). Analizler doğrultusunda **kampüs alanının büyüme ve gelişme imkânı bulunması ilkesi** sağlanmıştır.

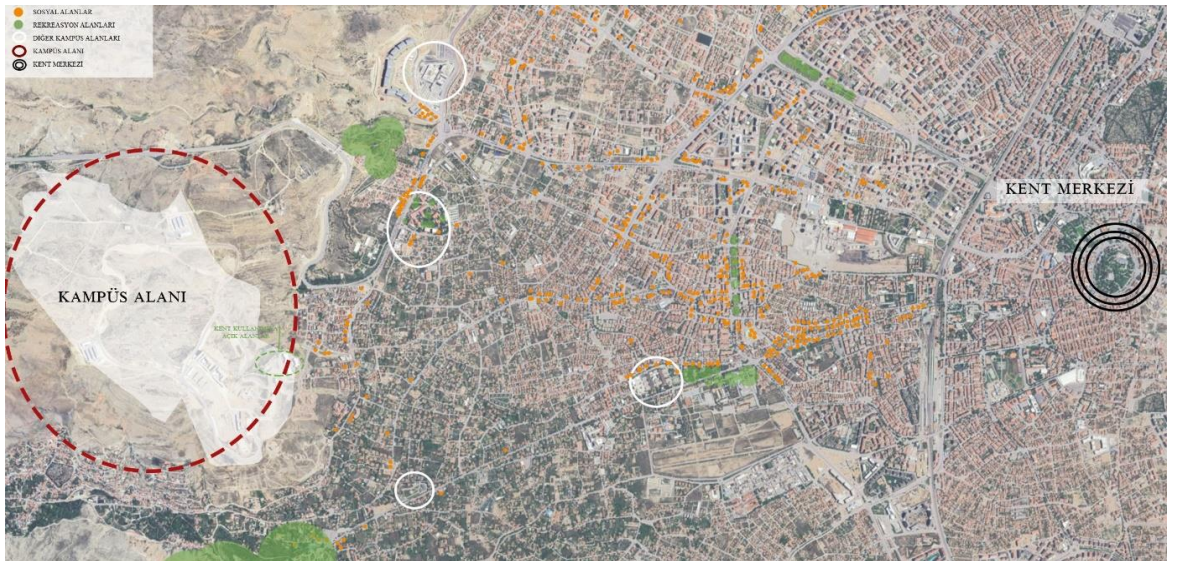
Şekil 5.107. Necmettin Erbakan Üniversitesi Köyceğiz Kampüsü'nün yakın çevresinin yapılaşma analizi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Üniversite bünyesindeki tüm birimler kampüs içerisinde bulunmamaktadır. Tıp Fakültesi, Hemşirelik Fakültesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Eğitim Fakültesi, İlahiyat Fakültesi, Türk Müzik Konservatuvarı, Meram Sağlık ve Ahmet Keleşoğlu Yerleşkelerinde bulunmaktadır. Meram Sağlık Yerleşkesinin yerleşimi sağlık birimlerinin bir arada olması ve hastane ile ilişkili olması gerektiği düşünüldüğünde olumludur. Ahmet Keleşoğlu Yerleşkesindeki İlahiyat Fakültesi, Fen Fakültesi, Hukuk Fakültesi Köyceğiz Yerleşkesine taşınacaktır. Cami yapımı, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi gibi ilişki birimlerin bulunması yerleşkeye taşınacak fakültelerle iletişim kurma potansiyelinden dolayı olumludur. Planlanan yer değişimlerinin yapılması sonucu Ahmet Keleşoğlu Yerleşkesinde Eğitim Fakültesi ve Türk Müziği Konservatuvarı birimleri kalacaktır. Konservatuvar biriminin Güzel Sanatlar Fakültesi ile iletişim halinde olma potansiyeli bulunduğundan Köyceğiz Yerleşkesine taşınması gereklidir. Köyceğiz Yerleşkesi içerisindeki birimler incelendiğinde birbirileri ile iletişim halinde olma potansiyeli olan birimlerin birbirlerine yakın yerleştirildiği görülmektedir (Şekil 5.108.). Hem ulaşılabilirlik açısından hem de algılanabilirlik açısından ilişkili birimlerin bir arada tasarlanması olumludur. Bu doğrultuda kampüs alanı kapsamındaki **ilişki birimler arasında ulaşım ve iletişim kolaylığı ilkesi** sağlanmıştır.

Şekil 5.108. Necmettin Erbakan Üniversitesi Köyceğiz Kampüsü'nün diğer birimler ile ilişkisi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs kent çeperinde yer almaktadır. Etrafında yüksek oranda konut bölgesi bulunmaktadır. Bölgedeki yapıların sadece %9'u ticari alandır. Yerleşim bölgesinden yüksek kotta yer alan kampüs alanı kent ile ortak mekân oluşturamamıştır. Bölgede kampüs kullanımı ile kentlinin ortak kullanabileceği sosyal alanlar mevcut değildir. Kampüs kullanıcıları hem ihtiyaçlarını gidermek hem de sosyo-kültürel aktiviteler gerçekleştirmek için kent merkezine veya sosyal alan içeren en yakın bölge olan bir saatlik yürüme mesafesindeki Meram Yeni Yol Caddesine gitmeleri gerekmektedir (Şekil 5.109.). Analizler doğrultusunda **kampüs alanı ile kent arasında ortak mekân bulunması ilkesi** sağlanamamıştır.

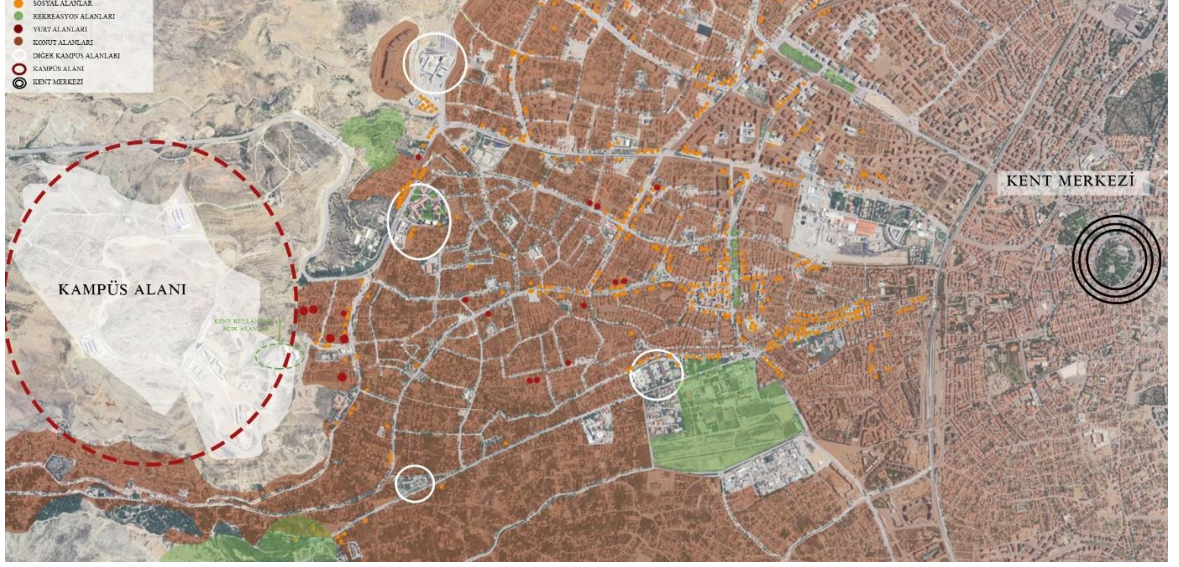
Şekil 5.109. Necmettin Erbakan Üniversitesi Köyceğiz Kampüsü'nün yakın çevresindeki sosyal alanlar (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanı kent kullanımına kapalıdır. Ancak ortak derslik alanı kent kullanımına açıktır (Şekil 5.110.). Ortak derslik çevresinde kent ile ortak kullanım ve etkileşim oluşabilecek alan bulunmaması nedeni ile açık olması kent ile ilişkiyi olumlu yönde etkilememektedir. Bu doğrultuda **kampüs alanının kent kullanımına açık olması ilkesi** sağlanamamıştır.

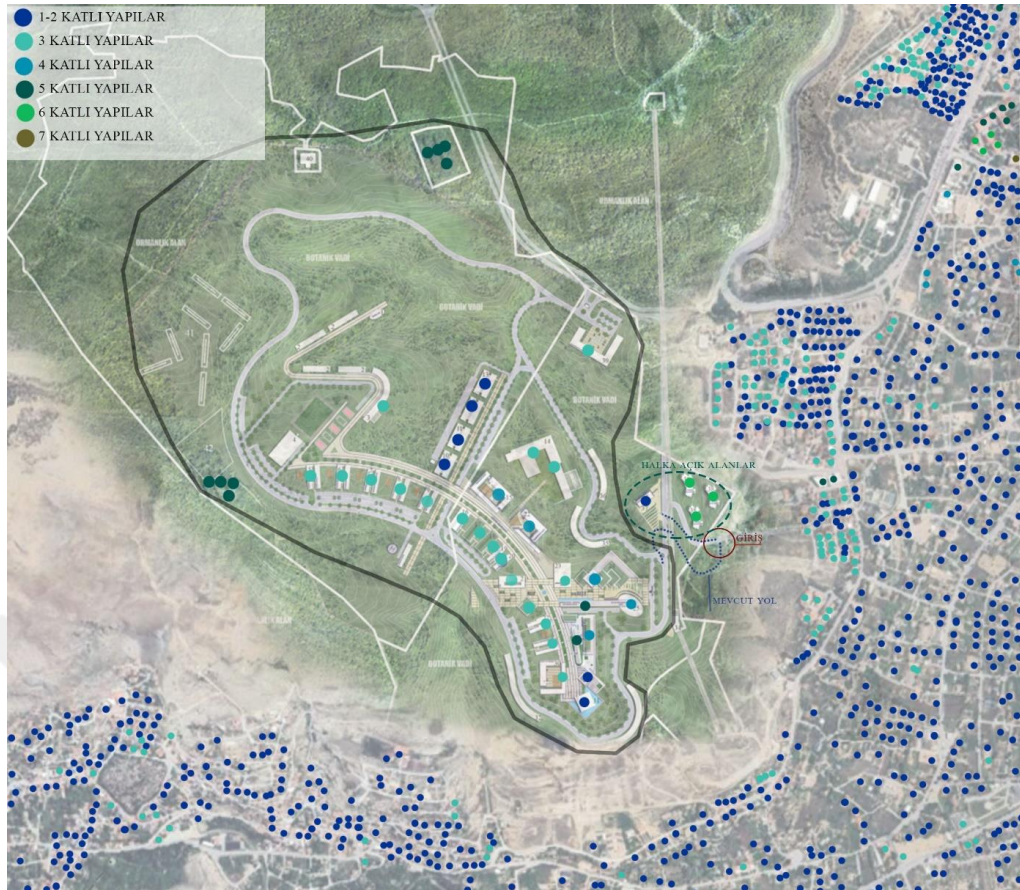
Şekil 5.110. Necmettin Erbakan Üniversitesi Köyceğiz Kampüsü'nün sınırları ve girişleri (Google Earth uydü görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanının yakın çevresinde dört adet (Damla Yurtları, Barbaros Kız Yurdu, Yüstra Kız Yurdu ve İdeal 19. Şube Öğrenci Yurdu) ve 40-45 dakika yürüme mesafesinde dört adet (Özel İdeal 26.Şube Öğrenci Yurdu, Maarif Yüksek Öğrenim Yurdu, İlim Yayma Cemiyeti Yurdu, Özel Önder Yurdu) öğrenci yurtları yer almaktadır. Bu yurtlar haricinde öğrencilerin konaklayabileceği özel alanlar yoktur (Şekil 5.111.). Yerleşim bölgesindeki konutlar genellikle müstakil aile konutlarından oluşmaktadır. Kampüs çevresindeki yerleşim bölgesi olan Meram Yaka bölgesinde ikamet eden yaş grubunun %66'sı orta yaşlı ve yaşlı grubudur. Bu durum **kampüs alanı çevresindeki oluşabilecek öğrenci gettolaşmasının önlenmesi ilkesinin** sağlandığını göstermektedir.

Şekil 5.111. Köyceğiz Kampüsü'nün yakın çevresindeki öğrenci konaklama birimleri (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanında yer alan ortak derslikleri oluşturan üç yapı haricindeki diğer yapılar yerleşim bölgesinden uzak bölgede konumlanmaktadır. Kampüs alanı yakın çevresinde boş araziler yoğunluktadır. Kampüs içerisindeki yapılar ise topoğrafya ile uyumlu bir şekilde tasarlanmıştır. Güzel Sanatlar Fakültesi binası arazi ile bütünleşik tasarlanmıştır. Eğimli topoğrafyada kademeli bir forma sahip olan kütüphane binası ise yaklaşık dört katlı olmasına rağmen topoğrafyada uyumsuz bir görüntü oluşturmamış, kat yüksekliği hissedilmeyecek şekilde tasarlanmıştır. Ortak derslik yapıları ise kampüs girişinde ve yerleşim bölgesi yakınında konumlanmaktadır. Altı katlı olan bu yapılar çoğunlukla 2-4 kat arasında yapılara sahip olan çevre gabarisine uyum sağlamamıştır (Şekil 5.112.). Bu doğrultuda kampüs alanı, **çevre gabarisine uygun olması ilkesini** kısmen sağlamıştır. Köyceğiz Kampüsünün mekânsal açıdan değerlendirme tablosu Şekil 5.113'te verilmiştir.

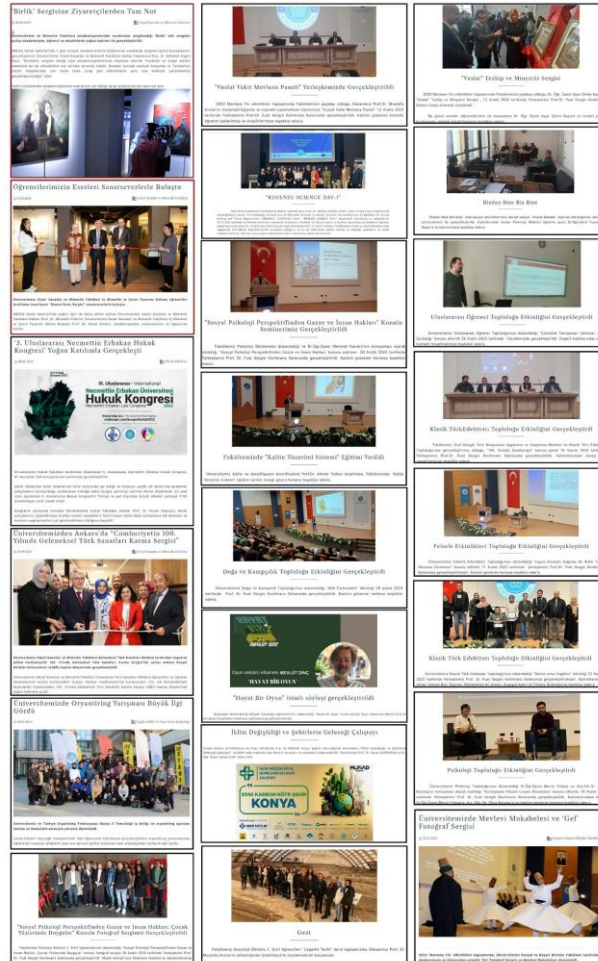
Şekil 5.112. Köyceğiz Kampüsü'nün yakın çevresindeki yapıların gabari analizi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

MEKANSAL	• KENT KULLANIMINA AÇIK OLMASI İLKESİ		YETERSİZ
	• ÇEVRENİN GABARİSİNE UYGUN OLMASI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
	• KAMPÜS ALANININ BÜYÜYEBİLME VE GELİŞEBİLME İMKANI MEVCUT OLMASI İLKESİ		YETERLİ
	• ÜNİVERSİTE İLE KENT ARASINDA ORTAK MEKANLAR BULUNMASI İLKESİ		YETERSİZ
	• ÜNİVERSİTE ÇEVRESİNDE OLUŞABİLECEK GETTOLAŞMANIN ÖNLENMESİ İLKESİ		YETERLİ
	• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ İLETİŞİM HALİNDE OLAN BİRİMLERİ BİRLİKTE BİR KAMPÜS İÇERİSİNDE PLANLAMA İMKANI İLKESİ		YETERLİ

Şekil 5.113. Necmettin Erbakan Üniversitesi Köyceğiz Kampüsü'nün mekânsal analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

5.4.3.3. Necmettin Erbakan Üniversitesi Köyceğiz Kampüsü'nün Sosyo-Kültürel Analizi

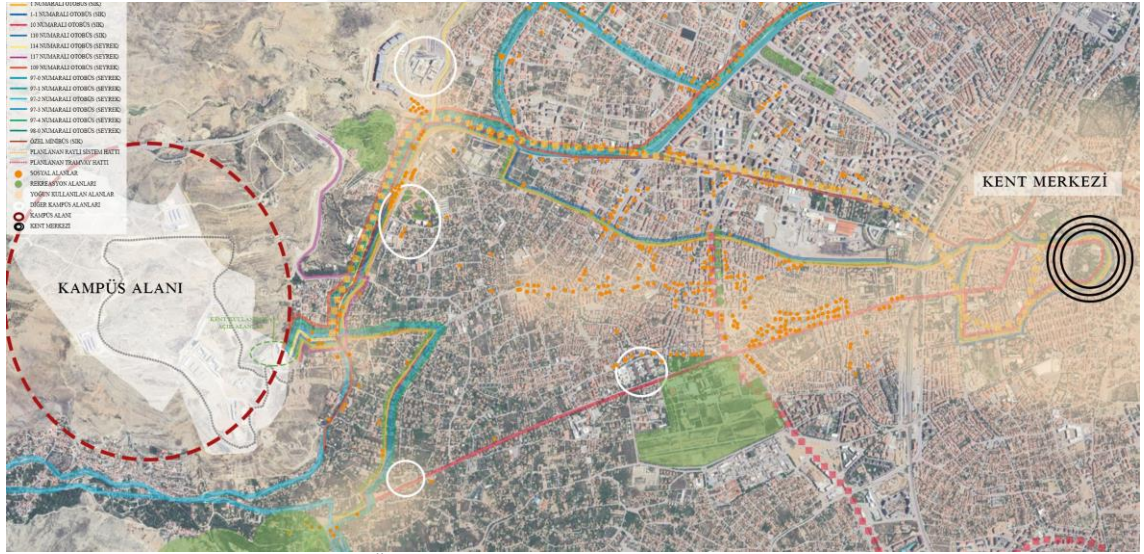
Öğrenci topluluklarının gerçekleştirdiği etkinlikler, bilimsel etkinlikler, sosyo-kültürel etkinlikleri kapsamak üzere 2024 ve 2023 yıllarında yapılan 22 etkinlik incelenmiştir. Bu etkinliklerden birçoğu kampüs içerisinde gerçekleşmektedir. 22 etkinlikten sadece ikisi dışa açık olarak düzenlenmiştir. Güzel Sanatlar Fakültesinin oluşturmuş olduğu bu sergi etkinlikleri kampüs alanında gerçekleştirilmemiş, MEDAŞ Sanat Galerisinde gerçekleştirilmiştir. Geziler de düzenlenen etkinliklerden bir çeşididir. Bu etkinlikler haricindeki diğer bilimsel, toplumsal, sosyo-kültürel ve eğitim konularını ele alan 18 etkinlik kampüs içerisinde ve dışa kapalı şekilde gerçekleştirilmiştir (Şekil 5.114.). Bu doğrultuda **kent halkının kampüs alanı imkanlarından ve ortamından faydalanması ilkesi** sağlanamamıştır.

Şekil 5.114. Necmettin Erbakan Üniversitesi Köyceğiz Kampüsünde gerçekleşen etkinlikler (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanı çevresinde sosyal ve kültürel alan çok azdır. Bulunan alanların birçoğu ise öğrenciye hitap etmemektedir. 2013 yılında tasarımına başlanan Köyceğiz Yerleşkesinin inşası halen devam etmektedir. Günümüzde çevresini olum yönde etkileme, sosyal alan artışına neden olma, kent halkını bölge kullanımına teşvik etme durumu gözlenmemektedir. Çevresinde hem öğrencilerin kullanımına hem de kent halkının kullanımına uygun, nitelikli sosyal, ticari, kültürel, rekreasyon alanları tasarlanmalıdır. Analizler doğrultusunda **kampüs alanı çevresinin cazibe merkezi oluşturma ilkesini** sağlayamadığı gözlemlenmiştir.

Yakınında sosyal alan ve hizmet alanlarının yetersiz olmasına karşın kentin birçok noktasına tek toplu ulaşım aracı ile ulaşmak mümkündür. Birçok alternatif toplu ulaşım aracının bulunduğu bölgeden diğer kent alanlarına ulaşım sağlanabilir. Ancak bazı otobüs seferlerinin sayısı günde sadece sekiz adet olduğu için bazı bölgelere kent merkezinden aktarma yapılarak ulaşmak daha kolay olacaktır (Şekil 5.115.). Bu doğrultuda **kampüs alanının kentin imkanlarından faydalanması ilkesi** kısmen sağlanmıştır.

Şekil 5.115. Necmettin Erbakan Üniversitesi Köyceğiz Kampüsü'nün yakın çevresindeki sosyal alanlar (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kent merkezine uzak olduğu için yoğun bölgeden olumsuz etkilenmemektedir. Yakın çevresi ise daha çok konut bölgesinin bulunduğu araç trafiğinin çok olmadığı ve kullanıcı sayısının sadece bölge halkından oluştuğu bir bölgedir (Şekil 5.116.). Bu durum kampüs alanının **kentin trafik, gürültü ve kalabalığından olumsuz yönde etkilenmesini** önlemektedir.

Şekil 5.116. Necmettin Erbakan Üniversitesi Köyceğiz Kampüsü'nün gürültü analizi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Master plan doğrultusunda inşa edilen veya edilecek olan yapılar konut yapısı dokusundan farklılaşmakta ve üniversite yapısına uygun bir tasarım sergilemektedir. Kampüs birimlerinin kat yüksekliği 1-6 arasında değişmektedir. Yapılar topoğrafya ile bütünleşik tasarlanmasına karşın yakın çevresinin dokusuna zarar vermeden algılanabilir şekilde tasarlanmıştır. Kent silüetinde algılanabilir olmasının en önemli nedeni ise topoğrafyasından dolayı yerleşim bölgesinden ayrılarak üst kotta yer almasıdır (Şekil 5.117., Şekil 5.118, Şekil 5.119.). Bu durum ulaşımı olumsuz etkilese de algılanabilirliği artırmaktadır. Kampüs giriş takı henüz tamamlanmamış ve kampüs alanına yönlendirici panolar düzenlenmemiştir. Analizler doğrultusunda kampüs alanının **kentli tarafından algılanabilirliğinin optimum olması ilkesinin** kısmen sağlandığı tespit edilmiştir. Köyceğiz Kampüsü'nün sosyo-kültürel açıdan değerlendirme tablosu Şekil 5.120.'de verilmiştir. Çalışma kapsamında belirlenen kriterlere yönelik toplanan veriler doğrultusunda Kampüsün ulaşım, mekânsal ve sosyo-kültürel açılardan değerlendirilmesi ise Şekil 5.121.'de sunulmuştur.

Şekil 5.117.: Necmettin Erbakan Üniversitesi Köyceğiz Kampüsü'nde yer alan ortak dersliklerin görünümü

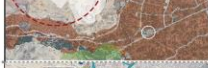
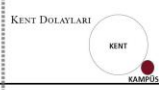
Şekil 5.118. Necmettin Erbakan Üniversitesi Köyceğiz Kampüsü'nün master planı

Şekil 5.119. Necmettin Erbakan Üniversitesi Köyceğiz Kampüsü'nün master planı

SOSYO-KÜLTÜREL	• KENT HALKININ ÜNİVERSİTENİN ENTELEKTÜEL ORTAMINDAN VE İMKANLARINDAN YARARLANMASI İLKESİ	KAMPÜS ALANI	YETERSİZ
	• KENTİN YÜKÜNÜ HAFİFLETECEK YENİ CAZİBE VE ÇEKİM NOKTASI OLUŞTURABİLME POTANSİYELİNİN OLMASI İLKESİ		YETERSİZ
	• ÜNİVERSİTE TOPLULUĞUNUN KENTİN SOSYAL İMKANLARINDAN FAYDALANMASI İLKESİ	KAMPÜS ALANI	KİSMEN YETERLİ
	• KENTİN TRAFİĞİNDEN, GÜRÜLTÜSÜNDEN VE KALABALIGINDAN ÜNİVERSİTEYİ UZAKLAŞTIRMA İLKESİ		YETERLİ
	• KENTLİ TARAFINDAN ÜNİVERSİTENİN ALGILANABİLMESİ İLKESİ		KİSMEN YETERLİ

Şekil 5.120. Necmettin Erbakan Üniversitesi Köyceğiz Kampüsü'nün sosyo-kültürel analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ KÖYCEĞİZ KAMPÜSÜ			ULAŞIM	• ÜNİVERSİTEYE KENT MERKEZİNDEN VE EN YAKIN YOĞUN YERLEŞİM BÖLGESİNDEN ULAŞIMIN YAYA OLARAK YAPILMASI İLKESİ		YETERSİZ
				• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ FAKÜLTELER VE FARKLI DİSİPLİNLER ARASI İLETİŞİM VE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		YETERLİ
				• ÜNİVERSİTEYE ULAŞIM SÜRESİ DÜŞÜNÜLDÜĞÜNDE ZAMANDAN TASARRUF EDİLEBİLME İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
				• KENTİN HİZMET BİRİMLERİNE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
				• KENTİN TERMİNAL ALANLARINA ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
				• KENTTE GELİŞMİŞ ULAŞIM ALTERNATİFLERİ MEVCUT VE YETERLİ OLMASI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
			MEKANSAL	• KENT KULLANIMINA AÇIK OLMASI İLKESİ		YETERSİZ
				• ÇEVRENİN GABARİSİNE UYGUN OLMASI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
				• KAMPÜS ALANININ BÜYÜYEBİLME VE GELİŞEBİLME İMKANI MEVCUT OLMASI İLKESİ		YETERLİ
				• ÜNİVERSİTE İLE KENT ARASINDA ORTAK MEKANLAR BULUNMASI İLKESİ		YETERSİZ
				• ÜNİVERSİTE ÇEVRESİNDE OLUŞABİLECEK GETTOLAŞMANIN ÖNLENMESİ İLKESİ		YETERLİ
				• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ İLETİŞİM HALİNDE OLAN BİRİMLERİ BİRLİKTE BİR KAMPÜS İÇERİSİNDE PLANLAMA İMKANI İLKESİ		YETERLİ
ÜNİVERSİTENİN KURULUŞ TARİHİ		2013	SOSYO-KÜLTÜREL	• KENT HALKININ ÜNİVERSİTENİN ENTELEKTÜEL ORTAMINDAN VE İMKANLARINDAN YARARLANMASI İLKESİ		YETERSİZ
ÜNİVERSİTENİN TÜRÜ		DEVLET ÜNİVERSİTESİ		• KENTİN YÜKÜNÜ HAFİFLETECEK YENİ CAZİBE VE ÇEKİM NOKTASI OLUŞTURABİLME POTANSİYELİNİN OLMASI İLKESİ		YETERSİZ
YER ALDIĞI İLÇE VE MAHALLE		MERAM İLÇESİ KÖYCEĞİZ MAHALLESİ		• ÜNİVERSİTE TOPLULUĞUNUN KENTİN SOSYAL İMKANLARINDAN FAYDALANMASI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
KAMPÜS ALANININ KENT MERKEZİNE UZAKLIĞI		7,2 KM		• KENTİN TRAFİĞİNDEN, GÜRÜLTÜSÜNDEN VE KALABALIGINDAN ÜNİVERSİTEYİ UZAKLAŞTIRMA İLKESİ		YETERLİ
KAMPÜSÜN ÖĞRENCİ SAYISI		14205		• KENTLİ TARAFINDAN ÜNİVERSİTENİN ALGILANABİLİMESİ İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
KAMPÜSÜN KENTSEL YERLEŞİMİ						

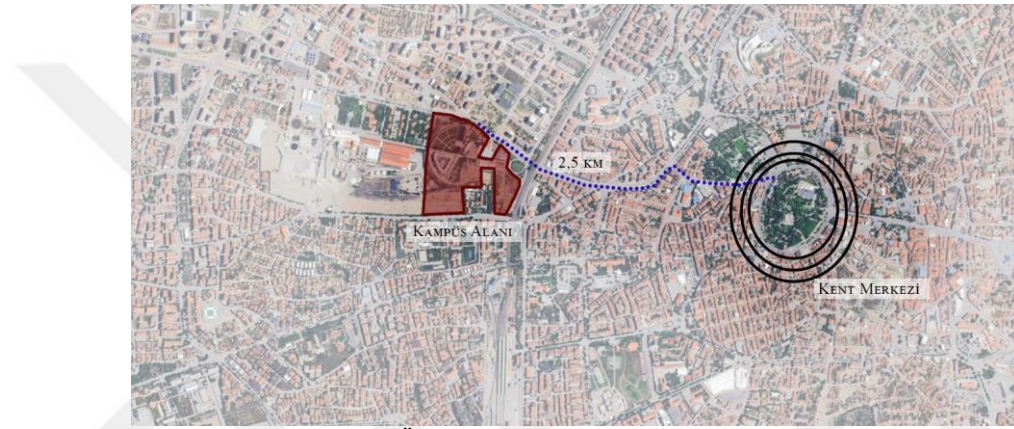
Şekil 5.121. Necmettin Erbakan Üniversitesi Köyceğiz Kampüsü'nün ulaşım, mekânsal ve sosyo-kültürel analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

5.5. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi

2010 yılında Konya Şeker A.Ş. tarafından BARTEK (Bilimsel Araştırma, Teknoloji, Eğitim ve Kültür Vakfı) öncülüğünde kurulmuştur. 2013 yılında resmi kuruluşunu gerçekleştiren üniversitede 2016-2017 yılında eğitim-öğretim başlamıştır. 2023-2024 eğitim yılına kadar ortak program bazlı öğrenci alımı yapılmıştır. Günümüzde üç fakülte, bir enstitü, yedi uygulama ve araştırma merkezi kampüs bünyesinde yer almaktadır. Kentte tek kampüs alanı mevcuttur. Kampüs alanı Meram İlçesi Melikşah Mahallesiinde bulunmaktadır.

5.5.1. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi Kampüsü'nün Ulaşım Analizi

Kampüs alanı ile kent merkezi arasında 2,5 km mesafe bulunmaktadır (Şekil 5.122.). Yaya olarak kampüs alanından kent merkezine ulaşmak mümkündür (35 dakika). Toplu ulaşım ile yaklaşık 15 dakika, özel araç ile beş dakika zaman almaktadır. Kampüs alanı yakın çevresinde kentsel alanları mevcuttur. En yakın yerleşim bölgesinden kampüs alanına yaya olarak ulaşmak mümkündür. Bu doğrultuda üniversiteye **kent merkezinden ve en yakın yerleşim bölgesinden ulaşımın yaya olarak yapılabilmesi** ilkesi sağlanmıştır.

Şekil 5.122. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi kampüs alanının kent merkezine uzaklığı (Google Earth uydru görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanı yakın çevresinde dört farklı durak mevcuttur. Şekil 5.123'te görüldüğü üzere bu duraklardan üçü kampüs alanına yakın, biri alana uzaktır. Beyşehir Caddesi üzerindeki duraklardan 25, 67, 56, 70 numaralı dört farklı otobüs ile kent merkezine ulaşmak mümkündür. Günde 37 sefer gerçekleştiren ve ortalama 20 dakika aralıklarla durağa ulaşan 56 numaralı otobüs bu bölgeden geçen en fazla sefer sayısına sahip otobüstür. Bölgeden geçen en az sefer sayısına sahip otobüs ise 25 numaralı otobüstür. Beyşehir Caddesi üzerinden geçen 10 numaralı ve 11 numaralı özel minibüslerle kısa sürede merkeze ulaşmak mümkündür. Demiryolu Caddesi üzerinden 21 numaralı özel minibüs ile kent merkezinin yakın çevresine ulaşmak mümkündür. Hocafakih Caddesi üzerinden 1, 2 ve 110 numaralı otobüsler ile merkeze ulaşılabilir. Bu üç otobüs sık seferler düzenlemektedir. Aynı bölgeden geçen 22 numaralı özel minibüs ile Alaaddin Tepesi yakınına ulaşmak mümkündür. Ancak bu bölge kampüs alanına diğer duraklara göre uzak mesafede yer almaktadır. Yapılması planlanan Alaaddin-Necmettin Erbakan Üniversitesi raylı sistem hattı Beyşehir

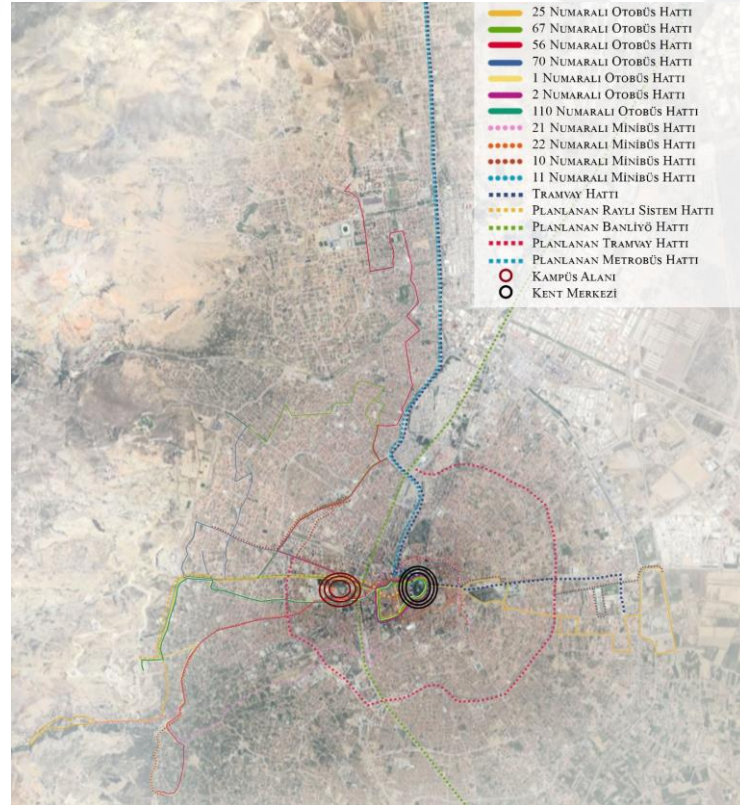
Caddesinden geçmesi planlanmaktadır. Bu hat kentin birçok noktasına tek toplu ulaşım aracı ile ulaşmak için olumlu bir uygulamadır. Kampüs alanından yaya olarak da ulaşılabilinen kent merkezine birçok farklı toplu ulaşım alternatifinin bulunması **kent merkezine ulaşımında zamandan tasarruf sağlamaktadır.**

Şekil 5.123. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi kampüs alanının kent merkezine ulaşım alternatifleri (Google Earth uydru görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

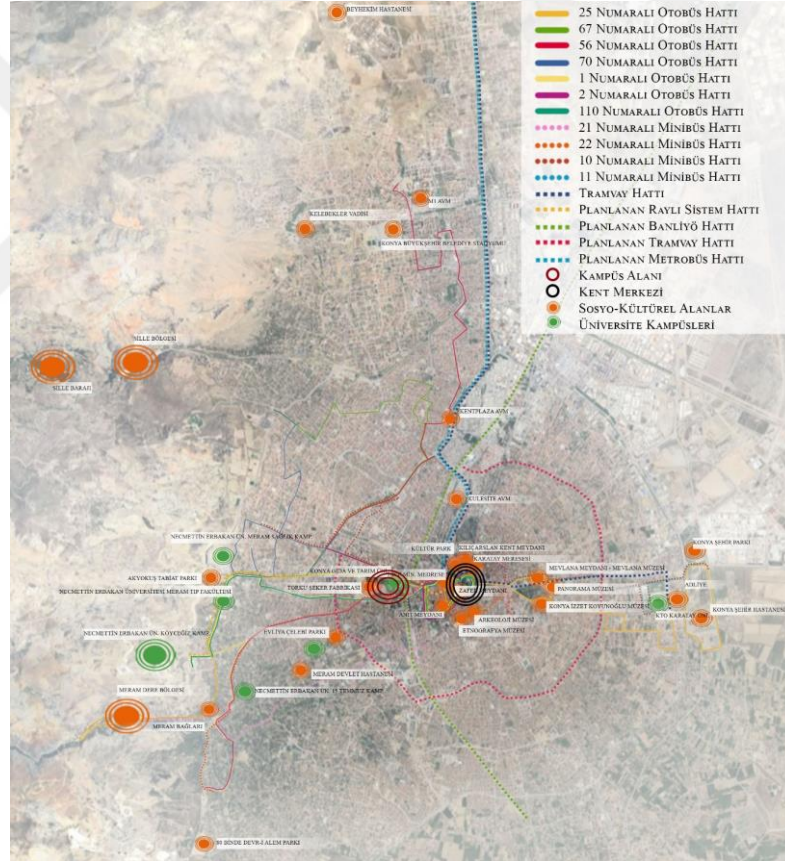
Kampüs alanının yakın çevresinden yedi otobüs ve dört özel minibüs kentin farklı noktalarına ulaşımı sağlamaktadır (Şekil 5.124.). 25 numaralı otobüs Konya Şehir Hastanesi, Mevlâna Müzesi yakın çevresi, Millet Bahçesi, kampüs alanı, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Meram Sağlık kampüsü, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Köyceğiz Kampüsü, Meram Dere bölgesi güzergahında ulaşım sağlamakta ve günde 19 sefer gerçekleştirmektedir. 56 numaralı otobüs Beyhekim Caddesi, Konya Stadyumu, Kent Plaza AVM, kampüs alanı, Millet Bahçesi, kent merkezine ulaşım sağlamakta ve günde 37 sefer düzenlemektedir. 67 numaralı otobüs Erenköy, Kent Plaza AVM, Dedeman Otel, kampüs alanı, Millet Bahçesi, kent merkezi güzergahlarına ulaşım sağlamakta ve günde 25 sefer gerçekleştirmektedir. 70 numaralı otobüs Erenköy, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Meram Sağlık kampüsü, Novotel, kampüs alanı, Millet Bahçesi, kent merkezi güzergahında ulaşım sağlamakta ve günde 29 sefer gerçekleştirmektedir. 1 numaralı otobüs kent merkezi, Millet Bahçesi, kampüs alanı, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Meram Sağlık Kampüsü, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Köyceğiz Kampüsü, Necmettin Erbakan Üniversitesi 15 Temmuz Kampüsü noktalarına ulaşım sağlamakta ve günde 41 sefer düzenlemektedir. 2 numaralı otobüs kent merkezi, Millet Bahçesi, kampüs alanı, Meram Yaka Caddesi, Necmettin

Erbakan Üniversitesi 15 Temmuz Kampüsü güzergahında günde 66 sefer gerçekleştirmektedir. 110 numaralı otobüs kent merkezi, Millet Bahçesi, kampüs alanı, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Meram Sağlık Kampüsü güzergahında günde 72 sefer düzenlemektedir. 10, 11, 21 ve 22 numaralı minibüsler ise Konya Şehir Hastanesi, kent merkezi veya yakını, Dedeman Otel, Novotel, Anıt Meydanı, Kültür Park, Meram Yaka Caddesi, Meram Dere Bölgesi, Meram Tren Garı, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Meram Sağlık ve Köyceğiz Kampüslerine ulaşım sağlamaktadırlar. Yapılması planlanan Alaaddin- Necmettin Erbakan Üniversitesi raylı sistemi de Beyşehir Caddesi üzerinden geçecektir. Yapılması planlanan tramvay hattı Sivaslı Ali Kemal Caddesi yakınından geçecek şekilde tasarlanmıştır. Bu bölge ise kampüs alanının batı tarafında yürüme mesafesinde yer almaktadır. Kampüs alanı merkeze yürüme mesafesinde olduğu için ve kent merkezinden tüm alanlara tek toplu ulaşım aracı ile ulaşıldığı için analiz edilen otobüs ve özel minibüsler haricinde birçok toplu ulaşım alternatifinin bulunduğunu söylemek mümkündür. Analizler doğrultusunda kampüs alanı kentin farklı noktalarına ulaşmak için **ulaşım alternatiflerinin mevcut olması ve yeterli olması ilkesini** sağlamaktadır.

Şekil 5.124. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi kampüs alanının ulaşım alternatifleri (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

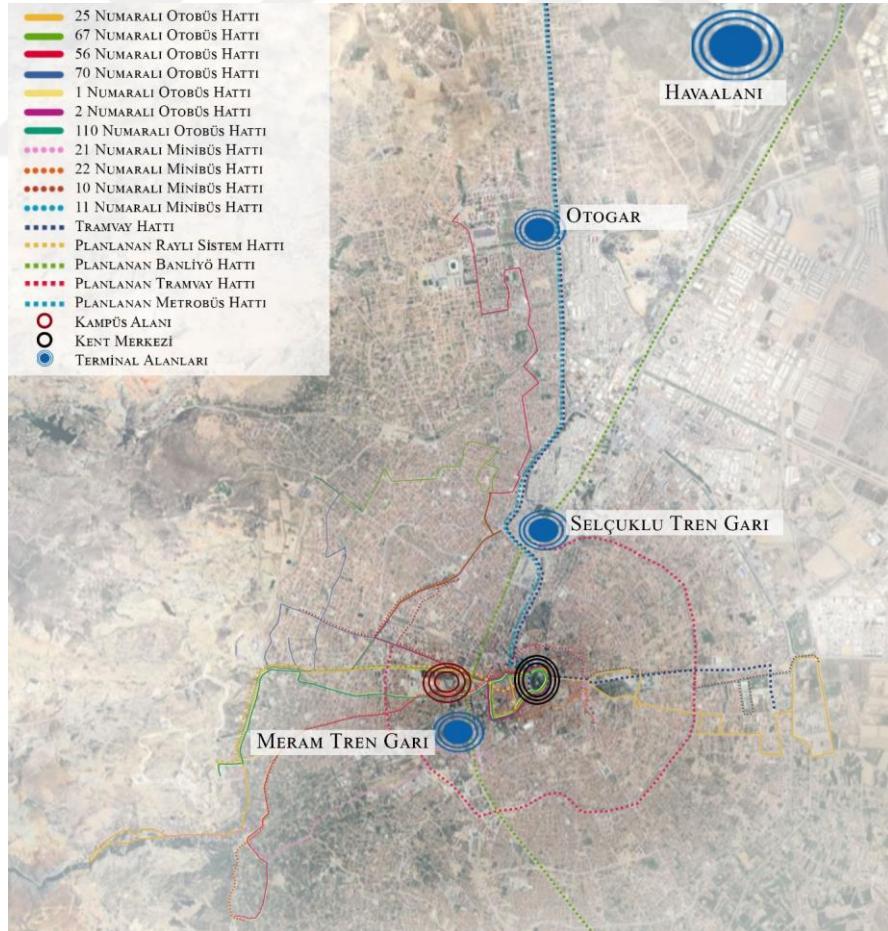
Kampüs alanının yakın çevresinden geçen toplu ulaşım araçları ile kentteki birçok noktaya doğrudan ulaşım sağlanmaktadır. Selçuklu, Meram ve Karatay bölgelerindeki odak noktalarına tek toplu ulaşım aracı ile ulaşmak mümkündür (Şekil 5.125.). Ayrıca kampüs alanı kent merkezine yakın olduğu için kent merkezindeki toplu ulaşım merkezlerine yürüyerek ulaşmak mümkündür. Tramvay hattının en yakın durağına ve birçok toplu ulaşım aracının geçtiği Kültür Park durağına yaya olarak yaklaşık 27 dakikada (1,8 km) ulaşmak mümkündür. Ayrıca Meram Yeni Yol Caddesi üzerindeki sosyal alanların yoğun olduğu bölgeye ise yaya olarak yaklaşık 30 dakikada ulaşmaktadır. Selçuklu, Meram ve Karatay bölgelerindeki odak noktalarına tek toplu ulaşım aracı ile ulaşmak mümkündür. Bu doğrultuda kampüs alanının **kentin hizmet birimlerine ulaşım kolaylığı** ilkesini sağladığı görülmektedir.

Şekil 5.125. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi kampüs alanının odak noktalarına ulaşım alternatifleri (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanı Meram Tren Garına 1,8 km mesafede yer almaktadır. Yaya olarak yaklaşık 26 dakikada ulaşmak mümkündür. Demiryol Caddesi üzerinden geçen 21 numaralı özel minibüs ile doğrudan ulaşmak mümkündür. Selçuklu Tren Garı ve kampüs alanı arasında 3,6 km mesafe mevcuttur. Yaya olarak ulaşmak mümkün değildir.

(50 dakika). Toplu ulaşım ile doğrudan ulaşmak mümkün değildir. Kent merkezinden ulaşan tramvay hattı ile yaklaşık 40 dakikada ulaşmak mümkündür. Yapılması planlanan tramvay hattı ile doğrudan ulaşmak mümkündür. Kampüs alanından Konya Otobüs Terminaline yaklaşık 10,4 km mesafe mevcuttur. Yaya olarak ulaşmak mümkün değildir (2 saat 25 dakika). 56 numaralı otobüs ile Konya Otobüs Terminali'nin yakın çevresine yaklaşık bir saat 10 dakikada doğrudan ulaşım sağlanmaktadır. Havaalanı kampüs alanına 21,5 km uzaklıkta yer almaktadır. Yaya olarak ulaşım mümkün değildir (5 saat). Doğrudan toplu ulaşım hattı mevcut değildir. Kent merkezinden yapılan aktarma ile yaklaşık iki saatte Konya Havaalanına ulaşmak mümkündür (Şekil 5.126.). Kampüs alanı yakın çevresinden geçen ve terminal alanlarına doğrudan ulaşım sağlayan toplu taşıma aracı yeterli değildir. Kampüs alanının kent merkezine yakın olması bu olumsuz durumu azaltmakta ve kent merkezinden terminal noktalarına ulaşım gerçekleşmektedir. Bu doğrultuda kampüs alanından **terminal alanlarına ulaşım kolaylığı** ilkesi kısmen sağlanmaktadır.

Şekil 5.126. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi kampüs alanının terminal alanlarına ulaşım alternatifleri (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kentte farklı bölgelerde yerleşim gösteren üniversiteye ait başka birim bulunmamaktadır. Kampüs alanının büyüklüğü ve yaya ulaşımı analiz edildiğinde tasarlanan dairesel alanının çapı 285 metre olduğu tespit edilmiştir. 450 metre çapındaki Zengel halkasının yerleştirilmesi sonucu kampüs alanının büyüklüğünün yaya ulaşımı için uygun olduğu görülmektedir (Şekil 5.127.). Ayrıca kampüs master planında araç belirli noktalara ulaşmakta ve kampüs alanında kısıtlı şekilde yaya ile kesişmektedir. Araç-yaya yolu kesişiminin minimum derece indirilmesi yaya ulaşımı için olumludur. Bu doğrultuda kampüs alanı **fakülteler arası iletişim-ulaşım kolaylığı ilkesini** sağlamaktadır. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi Kampüsü'nün ulaşım açısından değerlendirme tablosu Şekil 5.128'de verilmiştir.

Şekil 5.127. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi kampüs alanının yaya ulaşım analizi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

U LA Ş I M	• ÜNİVERSİTEYE KENT MERKEZİNDEN VE EN YAKIN YOĞUN KONAKLAMA BÖLGESİNDEN ULAŞIMIN YAYA OLARAK YAPILAMASI İLKESİ		YETERLİ
	• ÜNİVERSİTEYE ULAŞIM SÜRESİ DÜŞÜNÜLDÜĞÜNDE ZAMANDAN TASARRUF EDİLEBİLME İLKESİ		YETERLİ
	• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ FAKÜLTELER VE FARKLI DİSİPLİNLER ARASI İLETİŞİM VE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		YETERLİ
	• KENTTE GELİŞMİŞ ULAŞIM ALTERNATİFLERİ MEVCUT VE YETERLİ OLMASI İLKESİ		YETERLİ
	• KENTİN HİZMET BİRİMLERİNE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		YETERLİ
	• KENTİN TERMİNAL ALANLARINA ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ

Şekil 5.128. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi kampüs alanının ulaşım analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

5.5.2. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi Kampüsü'nün Mekânsal Analizi

Kampüs alanı için tasarlanan master plan doğrultusunda kampüs alanının inşası henüz bitmemiştir. Master plana göre bir yapının inşası tamamlanmıştır. Bu doğrultuda kampüs içerisinde henüz büyüme alanları mevcuttur. Çevre arazilerde ise özellikle imar planında konuta tahsis edilmiş alanlarda büyüme alanları bulunmaktadır (Şekil 5.129.). Ancak bölgenin gelişimi incelendiğinde bu alanlara da konut ve ticari yapı inşa edilme olasılığı yüksektir. Kent merkezine yakın olmasından dolayı bölgede ticari alan ve konutların artışı söz konusudur. Özellikle tek katlı yapıların yüksek katlı yapılara dönüştüğü görülmektedir. Bundan dolayı yakın gelecekte kampüs çevresinin yoğun konut ve ticari yapıların yerleşim yeri olacağı tahmin edilmektedir. Bu doğrultuda kampüsün bu bölgede **büyüme ve gelişme** imkânı kısıtlıdır.

Şekil 5.129. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi kampüs alanının yakın çevresindeki yapılaşma analizi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Üniversitenin incelenen kampüs alanı haricinde birimi yoktur. Master plana göre tüm birimlerin bu kampüste yerleşim göstereceği planlanmaktadır (Şekil 5.130.). Üniversite öncelikle ziraat ve gıda mühendisliği üzerine eğitim vermek amacıyla açılmıştır. Kuruluşunda Şeker Fabrikası'nın önemli rolü mevcuttur. Üniversitede ilgili bölümlerde eğitim veren akademisyen ve eğitim gören öğrencilerin eğitimlerinde fabrika ile yakından etkileşimi söz konusudur. Bu doğrultuda kampüs alanını şeker fabrikası yanında yerleşim göstermesi hem eğitim hem de üretim için olumlu sonuçlar

doğurmuştur. Nitekim üniversite öğrencileri ve akademisyenlerin katıldıkları bilimsel yarışma ve destek programları sonucunda birçok katılımcının destek almaya hak kazandığı veya yarışmalarda önemli dereceler elde ettiği görülmektedir. Bu doğrultuda kampüs alandaki ve diğer kampüslerdeki **etkileşim halinde olma potansiyeli olan fakülteler ve birimler arası iletişim kolaylığı** yeterli durumdadır.

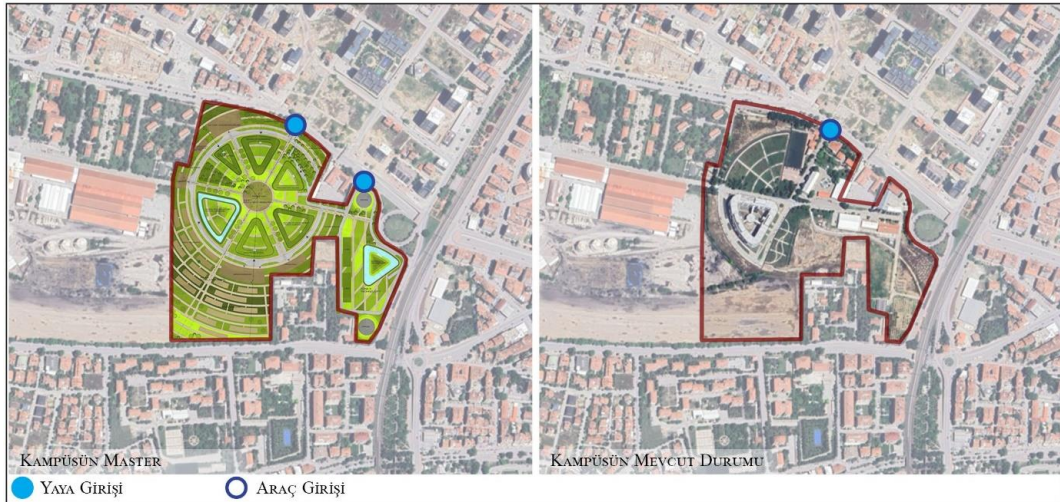
Şekil 5.130. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi kampüs alanının birimler arası ilişkileri (Google Earth uydru görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Şeker fabrikası kent ile kampüs arasında ortak bir mekandır. Ancak üretim yeri olduğu ve kent halkına açık olmadığı için kent halkı ile etkileşim gerçekleşebilecek bir mekân değildir. Fabrikaya yakın olması kentin üretim sektörü ile doğrudan bağlantı sağlamakta ve üretimi olumlu yönde etkilemektedir. Kent ile bu şekilde bağlantı kuran kampüs alanında ve yakın çevresinde kent halkı ile iletişim gerçekleştirebilecek sosyal, kültürel ve rekreasyon alanları bulunmamaktadır. Kampüs alanı kent merkezine yakın olduğu için minimum 15 dakika yürüme mesafesinde birçok sosyal alan ve ticari alan mevcuttur (Şekil 5.131.). Ancak bu bölge ders aralarında ulaşım için yeterince yakın olmadığından dolayı kent ile ortak mekân oluşturabilecek potansiyelde değildir. Bu doğrultuda kampüs alanı çevresinde **üniversite ve kent arasında ortak mekân oluşturma** ilkesini sağlanamamıştır.

Şekil 5.131. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi kampüs alanının yakın çevresindeki sosyal alanlar (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanı sınırları bariyerlerle çevrilerek **kent halkına kapalı** hale getirilmiştir. Master plan doğrultusunda kampüs alanının iki adet girişi bulunmaktadır (Şekil 5.132.). Bu girişler Beyşehir Caddesi üzerinde yer almaktadır. Kampüs alanında bulunana yapı arazi sınırına yakın olmadığı ve arazi sınırları yeşil alanlarla çevrili olduğu için cadde üzerinden görsel temas sağlanamamıştır.

Şekil 5.132.: Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi kampüs alanının sınırları ve girişleri (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanı Melikşah Mahallesinde bulunmaktadır. Yakın çevresini Selçuk ve Şeker Mahallesi oluşturmaktadır. Melikşah Mahallesi %63 oranında orta yaşlı-yaşlı

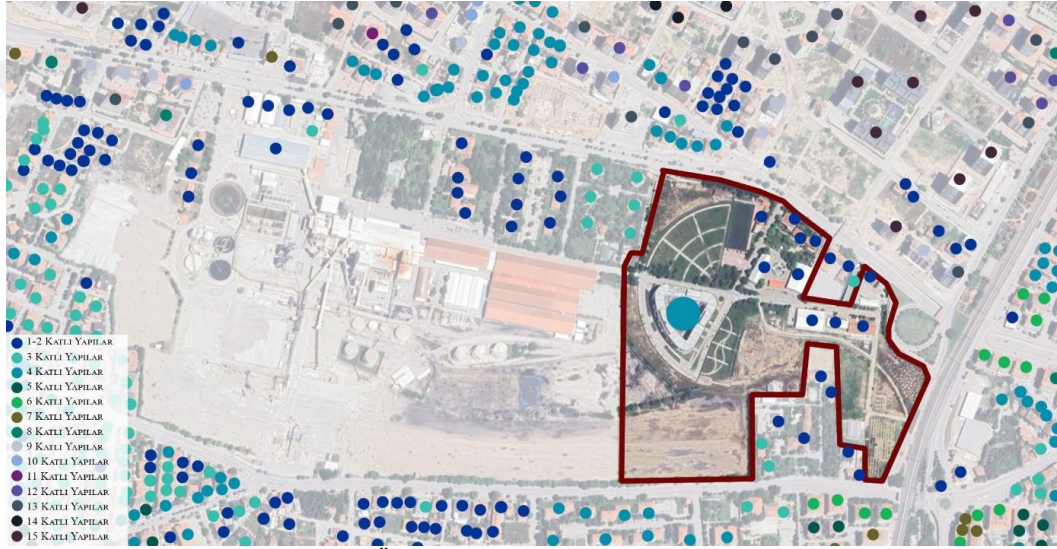
nüfusa sahiptir. En yoğun yaş gurubu 65 ve üzeridir. İkinci sırada ise 20-24 yaş aralığı yer almaktadır. En yoğun eğitim düzeyi lisanstır. Bu veriler ışığında yaşlı nüfusun ve üniversite mezunlarının yoğunlukta konakladığı bir bölge olduğu görülmektedir. Selçuk Mahallesi orta yaşlı ve yaşlı nüfusun oranı %60 düzeyindedir. Yoğun olarak 40-45 yaş aralığındaki bireyler ve üniversite mezunu bireyler bölgede konaklamaktadır. Şeker Mahallesi %63 oranında orta yaşlı-yaşlı nüfusa sahiptir. Çoğunlukla 35-39 yaş aralığındaki bireyler ve üniversite mezunu bireyler bölgede konaklamaktadır. Bu durum bu bölgede konaklayan bireylerin genelde orta yaşlı ve yaşlı bireyler olduğunu, öğrencilerin konaklama bölgesinde bir yoğunluk oluşturmadığını göstermektedir. Yakın çevresinde öğrenci yurtları azdır. Kent merkezine yakın bölgede üç adet öğrenci yurdu bulunmaktadır (Şekil 5.133.). Bu doğrultuda **kampüs alanı çevresinde öğrenci gettolaşmasının** oluşmadığını söylemek mümkündür.

Şekil 5.133. Kampüs alanının yakın çevresindeki öğrenci konaklama birimleri (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanında yer alan yapı dört katlıdır. Master plan henüz tamamlanmadığı için yapının etrafında boş alan mevcuttur. Ayrıca şeker fabrikasının boş arazi alanı da kampüs yakın çevresinin de yüksek katlı yapı yerleşimlerini engellemiştir. Kampüs etrafındaki yer alan yapıların gabarisi çok çeşitlidir. Kampüs yakın çevresinde tek katlı binalardan dört katlı binalara kadar çeşitlilik söz konusudur. Daha geniş çapta bir alan incelendiğinde ise tek katlı yapıdan 18 katlı yapıya kadar gabari çeşitliliği söz konusudur (Şekil 5.134.). Ancak bu durum günümüzdeki kampüs alanının olumsuz

etkilememektedir. Çünkü kampüs alanının yakın çevresi hem boş arazi hem de az katlı yapıların mevcut olduğu alandır. Çevre arazilerde yüksek katlı yapıların gelişimi devam ederse master plan doğrultusunda inşa edilecek kampüs alanının çevresindeki yüksek katlı yapılardan olumsuz etkileneceği tahmin edilmektedir. Kampüs sınırlarında ise yoğun yeşil alanla bariyer oluşturulmuştur. Bu durumda günümüzde kampüs alanın çevresinden olumsuz etkilenmesini engellemektedir. Bu doğrultuda günümüzde kampüs alanı yakın çevresinin gabarisine uygun olması ilkesini sağlamaktadır. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi Kampüsü'nün mekânsal açıdan değerlendirme tablosu Şekil 5.135'te verilmiştir.

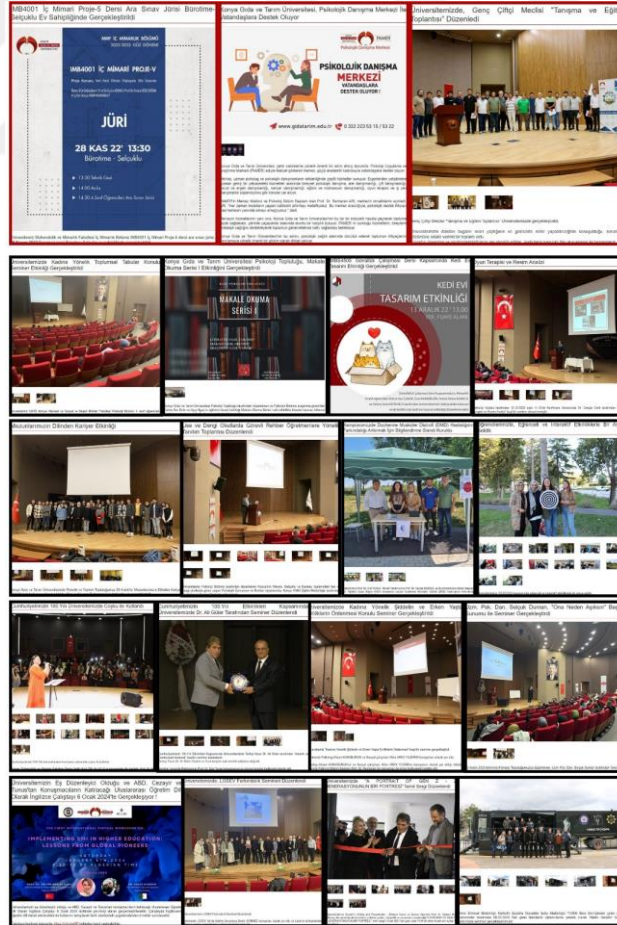
Şekil 5.134. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi kampüs alanının yakın çevresindeki yapıların gabari analizi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

MEKANSAL	• KENT KULLANIMINA AÇIK OLMASI İLKESİ		YETERSİZ
	• ÇEVRENİN GABARİSİNE UYGUN OLMASI İLKESİ		YETERLİ
	• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ İLETİŞİM HALİNDE OLAN BİRİMLERİ BİRLİKTE BİR KAMPÜS İÇERİSİNDE PLANLAMA İMKANI İLKESİ		YETERLİ
	• KAMPÜS ALANININ BÜYÜYEBİLME VE GELİŞEBİLME İMKANI MEVCUT OLMASI İLKESİ		KISMEN YETERLİ
	• ÜNİVERSİTE ÇEVRESİNDE OLUŞABİLECEK GETTOLAŞMANIN ÖNLENMESİ İLKESİ		YETERLİ
	• ÜNİVERSİTE İLE KENT ARASINDA ORTAK MEKANLAR BULUNMASI İLKESİ		YETERSİZ

Şekil 5.135. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi kampüs alanının mekânsal analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

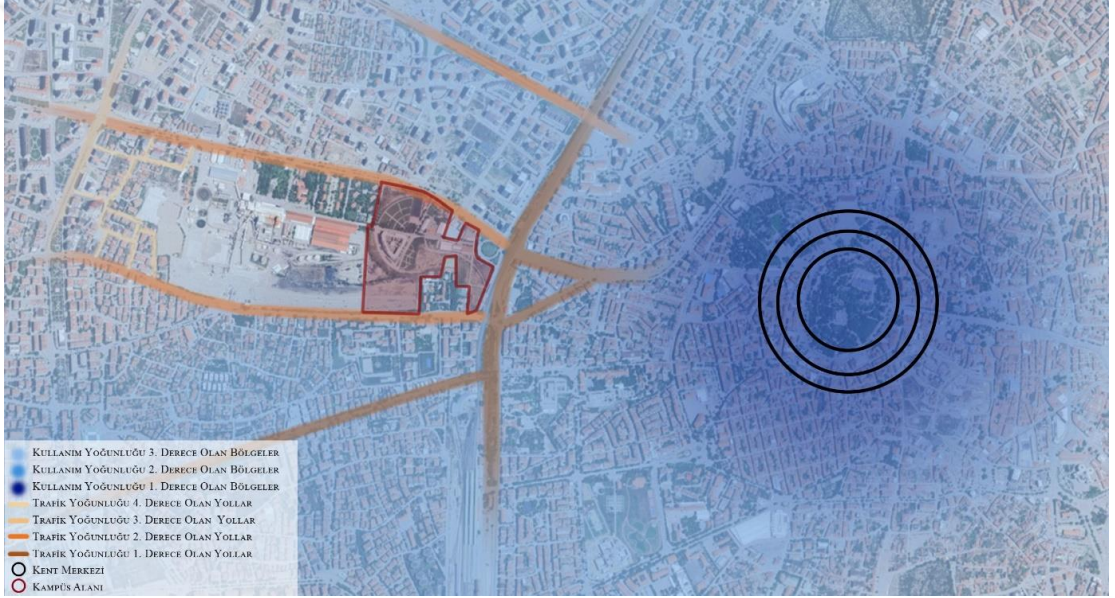
5.5.3. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi Kampüsü'nün Sosyo-Kültürel Analizi

Üniversite bünyesinde faaliyet gösteren toplam 32 adet öğrenci topluluğu mevcuttur. 2022 yılının aralık ayından itibaren gerçekleştirilen 30 adet etkinlik incelenmiştir. Bu etkinliklerden 10 adedi teknik gezidir. Psikoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi (PAMER) adıyla vatandaşlara psikolojik danışmanlık ve çiftçilerle bilgi alışverişi gerçekleştirilen eğitim semineri olmak üzer iki adet etkinlik ile belirli vatandaş grubu ile bilgi alışverişi sağlanmıştır. 28 Kasım 2022 tarihinde İç Mimari Proje 5 dersi kapsamında Bürotime'nin desteği ile mimari proje jürisi herkese açık düzenlenmiştir. Bu etkinlikler haricinde incelenen 17 adet etkinliğin kent halkına kapalı olduğu tespit edilmiştir (Şekil 5.136.). Bu doğrultuda kampüs alanında sosyo-kültürel alanda kent halkı ile iletişim kurulabilecek ve bilgi aktarılacak etkinliklerin kent halkına kapalı olduğu görülmektedir. Analizler doğrultusunda **kent halkının üniversite imkanlarından yararlanması** ilkesinin sağlanamadığı tespit edilmiştir.

Şekil 5.136. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi kampüs alanında gerçekleşen etkinlikler (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanının kent merkezine yakın olması kalabalık, trafik yoğunluğu ve gürültünün yoğun olduğu bölgelere yakın olmasına neden olmuştur. Özellikle Hocafakih Caddesi ve Demiryolu Caddesinde araç trafiği yoğundur (Şekil 5.138.). Bu durum kampüs alanını olumsuz etkilemektedir. Ancak kampüs alanında günümüzde master planlanın tamamlanmasından dolayı boş arazilerin bulunması ve inşa edilen yapının kampüs alanının merkezinde bulunması kalabalık, gürültü ve trafik yoğunluğunun olumsuz etkisini azaltmaktadır. Kampüs çevresinin yeşil bariyerlerle sınırlandırılması günümüzde akademik alan için kısmen izole bir ortam oluşmasına sebep olmuştur. Bu doğrultuda kampüs alanının **kentin trafik, kalabalık ve gürültüsünden kısmen uzaklaştığı** söylenebilir.

Kampüs alanının giriş alanında giriş takı algılanabilir durumda değildir. Aynı zamanda kampüs giriş tabelası her açıdan görsel temas kurulabilecek şekilde yerleştirilmemiştir (Şekil 5.139.). Kampüs alanındaki yapının merkezde bulunması ve yeşil bant ile kampüs alanının çevrenmesi gürültü açısından olumlu etkilere sahip olsa da üniversite yapısının sahip olduğu farklı dokuyu algılayamaz hale getirmiştir (Şekil 5.140.). Beyşehir caddesinden geçen kent halkı için kampüs alanı algılanabilir durumda değildir. Beyşehir ve Demiryolu Caddelerinin yoğun kullanımından dolayı master plan tamamlandığı ve giriş bölümü düzenlendiği durumda alanın algılanabilirliğinin artacağı düşünülmektedir. Analizler doğrultusunda **kampüs alanının kentli tarafından algılanabilir olması** ilkesi sağlanamamıştır. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi

Kampüsü'nün sosyo-kültürel açıdan değerlendirme tablosu Şekil 5.141.'de verilmiştir. Çalışma kapsamında belirlenen kriterlere yönelik toplanan veriler doğrultusunda Kampüs alanının ulaşım, mekânsal ve sosyo-kültürel açılardan değerlendirilmesi ise Şekil 5.142.'de sunulmuştur.

Şekil 5.139. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi kampüs alanının girişi

Şekil 5.140. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi kampüs alanının görünümü

SOSYO-KÜLTÜREL	• KENT HALKININ ÜNİVERSİTENİN ENTELEKTÜEL ORTAMINDAN VE İMKANLARINDAN YARARLANMASI İLKESİ		YETERSİZ
	• KENTİN YÜKÜNÜ HAĞIFLETECEK YENİ CAZİBE VE ÇEKİM NOKTASI OLUŞTURABİLME POTANSİYELİNİN OLMASI İLKESİ		YETERSİZ
	• ÜNİVERSİTE TOPLULUĞUNUN KENTİN SOSYAL İMKANLARINDAN FAYDALANMASI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
	• KENTİN TRAFİĞİNDEN, GÜRÜLTÜSÜNDEN VE KALABALIGINDAN ÜNİVERSİTEYİ UZAKLAŞTIRMA İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
	• KENTLİ TARAFINDAN ÜNİVERSİTENİN ALGILANABİLMESİ İLKESİ		YETERSİZ

Şekil 5.141. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi kampüs alanının sosyo-kültürel analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

KONYA GIDA VE TARIM ÜNİVERSİTESİ'NİN KAMPÜSÜ		ULAŞIM	• ÜNİVERSİTEYE KENT MERKEZİNDEN VE EN YAKIN YOĞUN YERLEŞİM BÖLGESİNDEN ULAŞIMIN YAYA OLARAK YAPILAMASI İLKESİ		YETERLİ
			• ÜNİVERSİTEYE ULAŞIM SÜRESİ DÜŞÜNÜLDÜĞÜNDE ZAMANDAN TASARRUF EDİLEBİLME İLKESİ		YETERLİ
			• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ FAKÜLTELER VE FARKLI DİSİPLİNLER ARASI İLETİŞİM VE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		YETERLİ
			• KENTTE GELİŞMİŞ ULAŞIM ALTERNATİFLERİ MEVCUT VE YETERLİ OLMASI İLKESİ		YETERLİ
			• KENTİN HİZMET BİRİMLERİNE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		YETERLİ
			• KENTİN TERMİNAL ALANLARINA ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
		MEKANSAL	• KENT KULLANIMINA AÇIK OLMASI İLKESİ		YETERSİZ
			• ÇEVRENİN GABARİSİNE UYGUN OLMASI İLKESİ		YETERLİ
			• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ İLETİŞİM HALİNDE OLAN BİRİMLERİ BİRLİKTE BİR KAMPÜS İÇERİSİNDE PLANLAMA İMKANI İLKESİ		YETERLİ
			• KAMPÜS ALANININ BÜYÜYEBİLME VE GELİŞEBİLME İMKANI MEVCUT OLMASI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
			• ÜNİVERSİTE ÇEVRESİNDE OLUŞABİLECEK GETTOLAŞMANIN ÖNLENMESİ İLKESİ		YETERLİ
			• ÜNİVERSİTE İLE KENT ARASINDA ORTAK MEKANLAR BULUNMASI İLKESİ		YETERSİZ
ÜNİVERSİTENİN KURULUŞ TARİHİ	2010	SOSYO-KÜLTÜREL	• KENT HALKININ ÜNİVERSİTENİN ENTELEKTÜEL ORTAMINDAN VE İMKANLARINDAN YARARLANMASI İLKESİ		YETERSİZ
ÜNİVERSİTENİN TÜRÜ	VAKIF ÜNİVERSİTESİ		• KENTİN YÜKÜNÜ HAFİFLETECEK YENİ CAZİBE VE ÇEKİM NOKTASI OLUŞTURABİLME POTANSİYELİNİN OLMASI İLKESİ		YETERSİZ
YER ALDIĞI İLÇE VE MAHALLE	MERAM İLÇESİ MELİKŞAH MAHALLESİ		• ÜNİVERSİTE TOPLULUĞUNUN KENTİN SOSYAL İMKANLARINDAN FAYDALANMASI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
KAMPÜS ALANININ KENT MERKEZİNE UZAKLIĞI	2,5km		• KENTİN TRAFİĞİNDEN, GÜRÜLTÜSÜNDEN VE KALABALIĞINDAN ÜNİVERSİTEYİ UZAKLAŞTIRMA İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
KAMPÜSÜN KENTSEL YERLEŞİMİ	KENT İÇİ		• KENTLİ TARAFINDAN ÜNİVERSİTENİN ALGILANABİLİMESİ İLKESİ		YETERSİZ

Şekil 5.142. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi kampüs alanının ulaşım, mekânsal ve sosyo-kültürel analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

5.6. Konya Teknik Üniversitesi

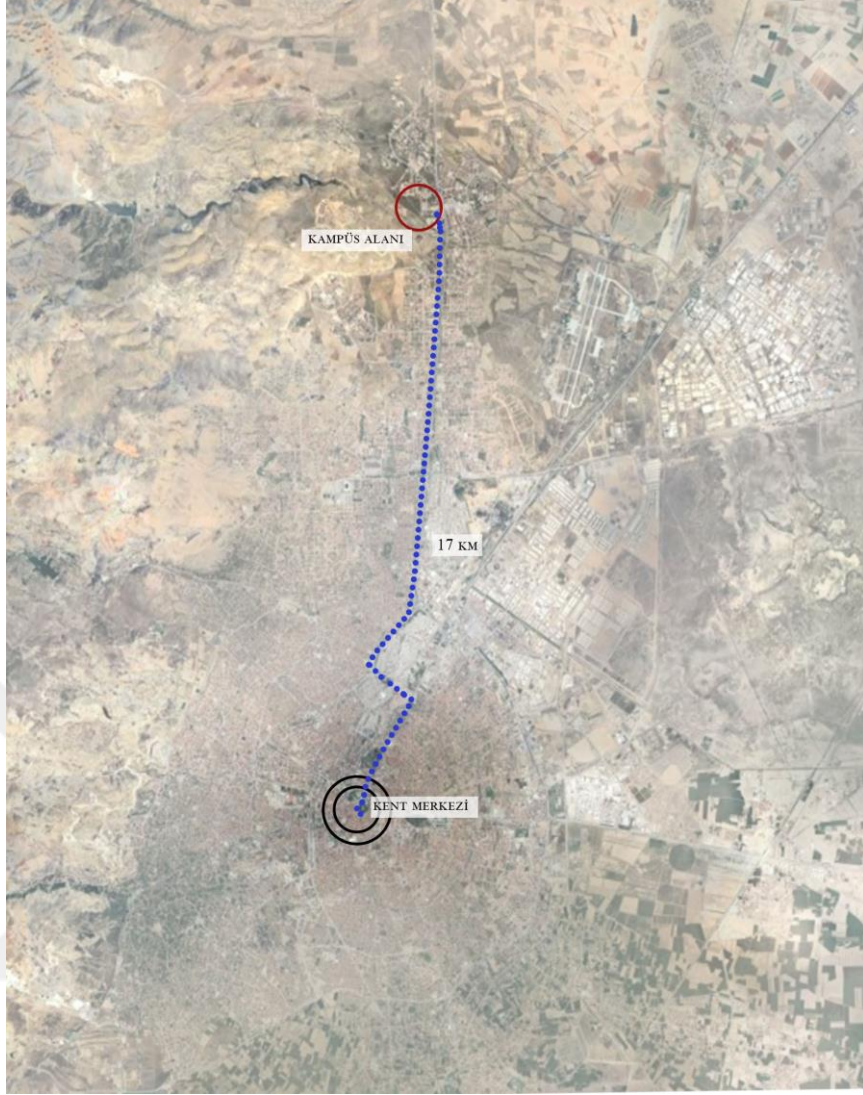
Konya Teknik Üniversitesi 2018 yılında kurulmuştur. Kuruluşunda Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Selçuk Üniversitesinden Konya Teknik Üniversitesi bünyesine geçmiştir. İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi ve Lisansüstü Eğitim Enstitüsü üniversite bünyesinde açılmıştır. Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi ile Mimarlık ve Tasarım Fakültesinin kuruluşu 1970 yılına kadar dayanmaktadır.

Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Gelişim yerleşkesinde, diğer aktif birimler Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsünde yer almaktadır. Gelişim yerleşkesi, orijini alışveriş merkezi olarak tasarlanan daha sonra üniversiteye tahsis edilen yapıdan ve öğrenci yurdundan oluşmaktadır. Üniversite, Gelişim Yerleşkesini geçici kullanmaktadır. Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü'nün kuzeyinde bulunan ana yerleşke alanı ve sanayi bölgesinde bulunan tali yerleşke alanı olmak üzere iki farklı bölgede yerleşim göstermesi planlanmaktadır. Üniversitede eğitim alan 3.844 ön lisans öğrencisi, 5.488 lisans öğrencisi, 2.773 lisansüstü öğrencisi olmak üzere 12.105 öğrenci bulunmaktadır.

5.6.1. Konya Teknik Üniversitesi'nin Gelişim Yerleşkesi

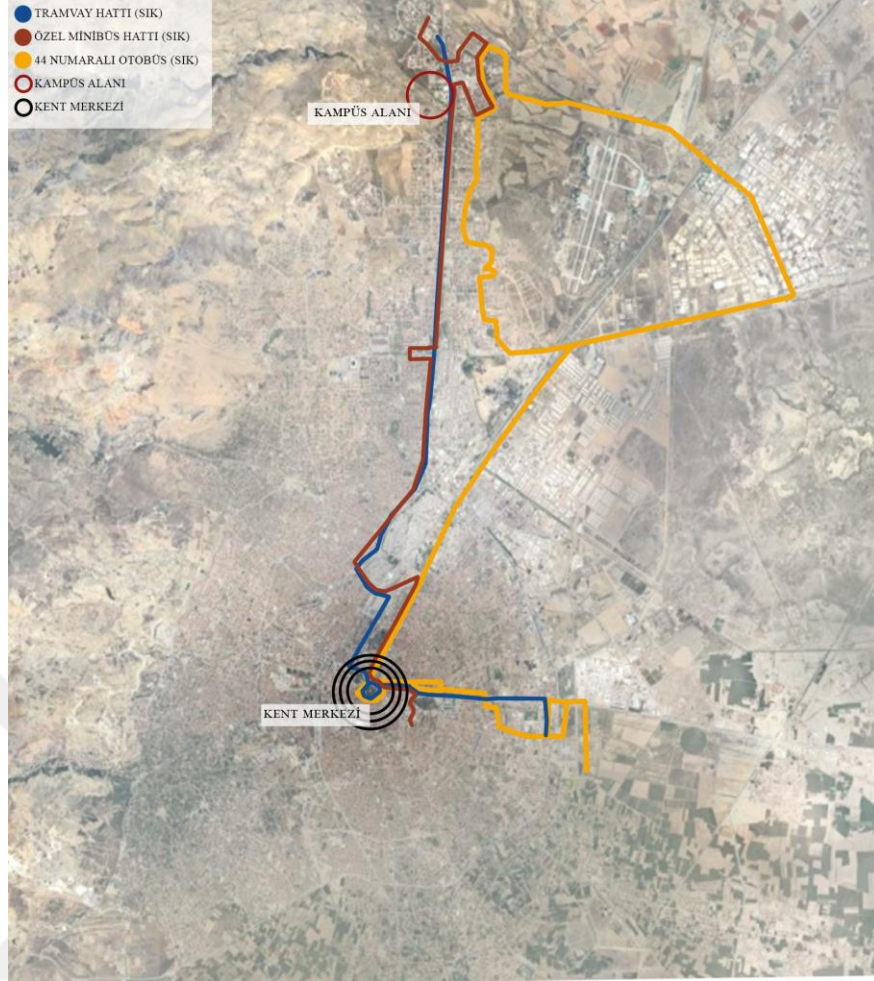
5.6.1.1. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Yerleşkesinin Ulaşım Analizi

Kampüs alanı kent merkezine 17 km mesafede yer almaktadır (Şekil 5.143.). Yaya olarak ulaşmak mümkün değildir (yaklaşık dört saat). Özel araç ile 30 dakika, toplu taşıma ile bir saat sürede kampüs alanından kent merkezine ulaşmak mümkündür. Yoğun yerleşim bölgesi olan Bosna Hersek Mahallesi yaya olarak yaklaşık 10 dakikada ulaşmak mümkündür. Ancak Bosna Hersek bölgesine ulaşmak için kullanılan üst yaya geçidi iklim koşulları nedeniyle özellikle soğuk havalarda kullanıma elverişli değildir. Bu doğrultuda kampüs alanından **kent merkezine ve en yakın yerleşim bölgesine ulaşımın yaya olarak yapılabilmesi** ilkesi sağlanamamıştır.

Şekil 5.143. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsü'nün kent merkezine uzaklığı (Google Earth uydur görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

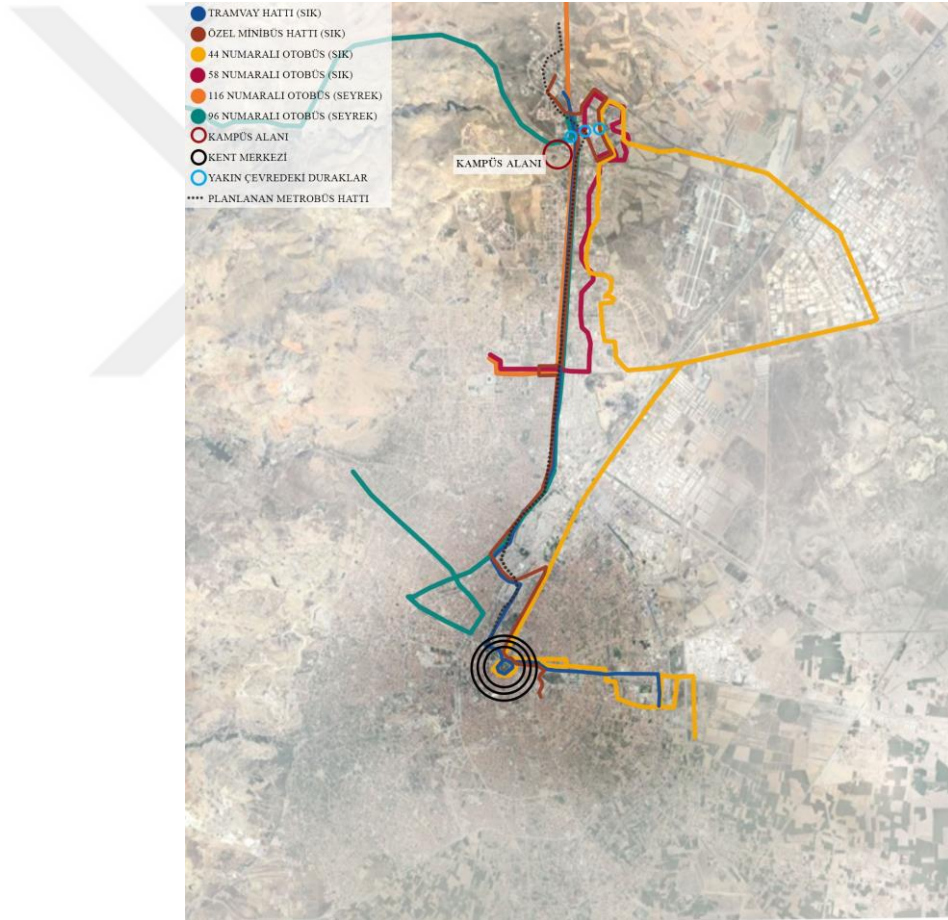
Üniversite yakın çevresinden geçen dört otobüs, bir özel minibüs ve bir tramvay hattı bulunmaktadır (Şekil 5.144.). Otobüslerden Bosna Hersek bölgesinden geçen, kampüs alanından yaya ile ulaşımı yaklaşık 17 dakika süren duraktan geçen 44 numaralı otobüs kent merkezine ulaşım sağlamaktadır. Tramvay ile kent merkezine ulaşım bir saat zaman almaktadır. Özel minibüs ile kent merkezine ulaşım 40-50 dakika arası zaman almaktadır. Analizler doğrultusunda kampüs alanına **kent merkezinden ulaşım sağlarken zamandan tasarruf etme** ilkesi sağlanamamıştır.

Şekil 5.144. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsü'nün kent merkezine ulaşım alternatifleri (Google Earth uydü görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Şekil 5.145'te gösterilen duraklardan dört otobüs kampüs alanına ulaşım sağlamaktadır. 58 numaralı otobüs Beyhekim Caddesi, Konya Otobüs Terminali, Japon Parkı, Bosna Hersek bölgesi güzergahında günde 45 sefer düzenlemektedir. 96 numaralı otobüs Erenköy hareket merkezi, Şefikcan Caddesi, Dedeman Otel, Kent Plaza AVM, Selçuklu Kültür ve Kongre Merkezi, Konya Otobüs Terminali, Japon Parkı, Bosna Hersek ve Ardıçlı Mahallesi güzergahında ilerlemekte ve günde iki sefer gerçekleştirmektedir. 116 numaralı otobüs Beyhekim Caddesi, Konya Otobüs Terminali Japon Parkı, Bosna Hersek, Dağdere ve Meydan Mahallesi ulaşım sağlamak ve günde iki sefer gerçekleştirmektedir. Tramvay hattı kent merkezi, Kule Site AVM, Kent Plaza AVM, Selçuklu Kültür ve Kongre Merkezi, Konya Otobüs Terminali, Japon Parkı, Bosna Hersek Mahallesi ve Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsüne ulaşım sağlamaktadır. 5-7 dakika aralığında seferler düzenlenmektedir. Özel minibüs Konya Eski Garaj, kent merkezi, Selçuk Tren Garı, Kent Plaza AVM, Selçuklu Kültür ve Kongre Merkezi, Konya Otobüs Terminali, Japon Parkı, Bosna Hersek Mahallesi,

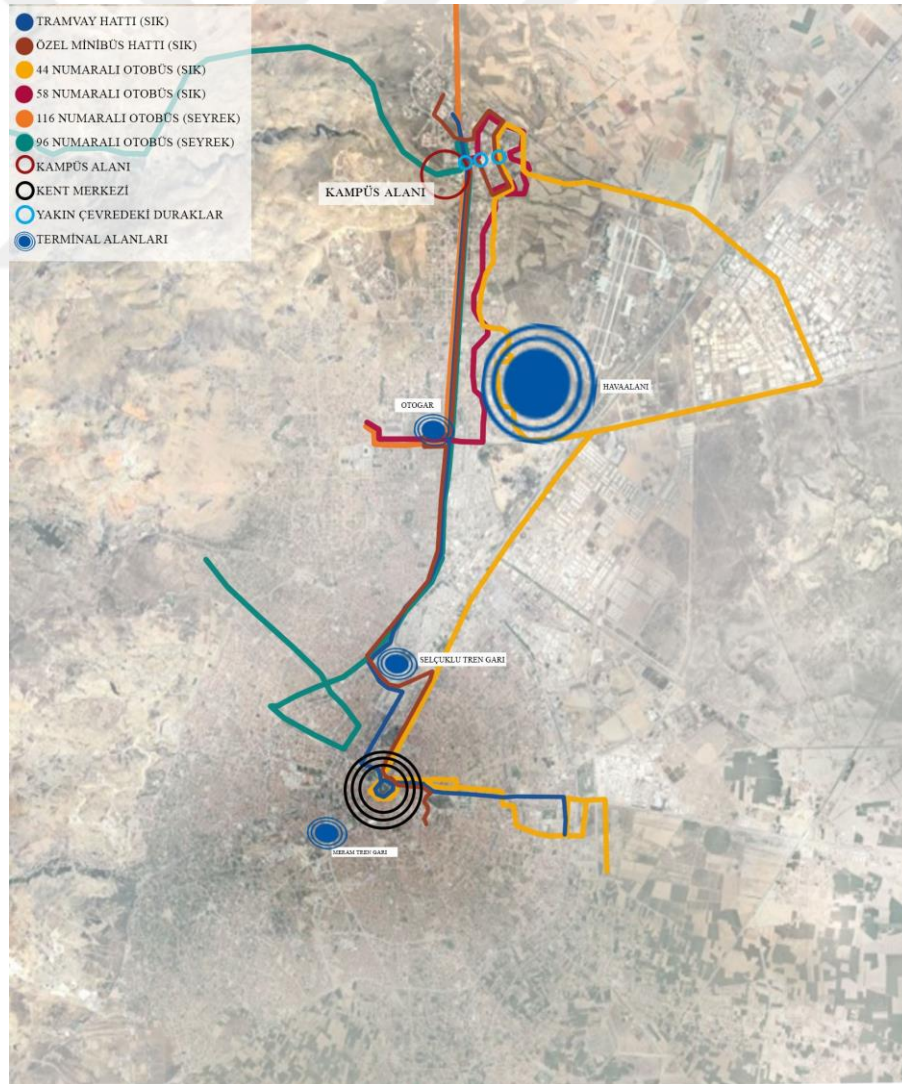
Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü güzergahlarına ulaşmakta ve 48 araç kapasitesi ile sıklıkla seferler düzenlemektedir. Sefer sayısının sık olması ve diğer araçlara göre daha fazla kullanıcı kapasitesine sahip olması tramvay hattının yoğun kullanımına sebep olmaktadır. Tramvay hattını güzergâh üzerindeki konutlarda konaklayan bireyler haricinde çoğunlukla Selçuk Üniversitesi, Konya Teknik Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi kullanıcıları kullanmaktadır (Şekil 5.145.). Erik Fıçııcı'nın (2022) yapmış olduğu çalışma tramvay hattının yetersiz olduğunu ve ulaşım süresinin azaltılması gerektiğini kanıtlar niteliktedir. Bu doğrultuda kampüs alanı, **ulaşım alternatiflerinin mevcut ve yeterli olması** ilkesini sağlamamaktadır.

Şekil 5.145. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsü'nün ulaşım alternatifleri (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

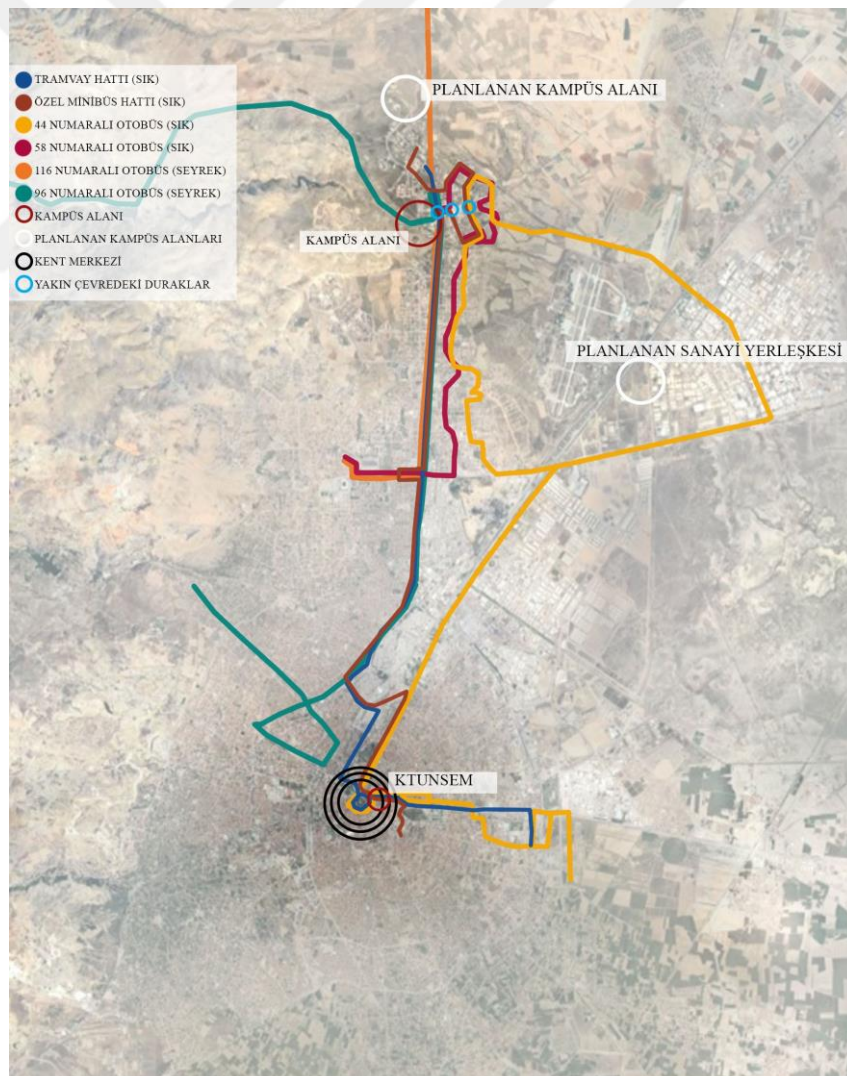
Kent merkezinde yoğunlaşan sosyal alanlar kampüs güzergahında yer alan İstanbul Caddesi üzerinde de zamanla artış göstermiştir. Güzergâh üzerinde Kule Site AVM, Kent Plaza AVM, Selçuklu Kongre ve Kültür Merkezi, Konya Otobüs Terminali, M1 AVM, Japon Parkı ve Bosna Hersek Mahallesi bulunmaktadır. Öğrenciler sıklıkla

almaktadır. Yaya olarak ulaşım mümkün değildir (2 saat 10 dakika). Özel araç ile yaklaşık 20 dakika, toplu ulaşım ile bir saat süre içerisinde ulaşmak mümkündür. Kampüs alanı ile Konya Otobüs Terminali arasında 7,4 km mesafe mevcuttur. Yaya olarak ulaşım mümkün değildir (1 saat 40 dakika). Özel araç ile 10-15 dakika, toplu ulaşım ile yaklaşık 40 dakika süre içerisinde ulaşmak mümkündür. Konya Otobüs Terminali ve Selçuklu Tren Garına tek toplu ulaşım aracı ile ulaşmak mümkündür. Havaalanına 44 numaralı otobüs ile Bosna Hersek bölgesinden tek ulaşım aracı ile ulaşmak mümkündür (Şekil 5.147.). Bu otobüsün güzergahında bulunan ve kampüs alanına en yakın durağa 17 dakika yürüme mesafesi bulunmaktadır. Kampüs alanının terminal alanlarının birçoğuna tek toplu ulaşım aracı ile ulaşımı sağlanmaktadır. Ancak ulaşım süresi düşünüldüğünde **kampüs alanından terminal alanlara ulaşımının** kolay olması ilkesi kısmen sağlanmaktadır.

Şekil 5.147. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsü'nün terminal noktalarına ulaşım alternatifleri (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanında Rektörlük-Mimarlık ve Tasarım Fakültesi binası ve yurt binası olmak üzere iki yapı bulunmaktadır. Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi ve Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsünde yer almaktadır. Bu alana yaya olarak (40 dakika) ulaşım mümkün değildir. Ancak minibüs veya tramvay hattı ile tek ulaşım aracı ile ulaşmak mümkündür (Şekil 5.148.). Özellikle Mimarlık ve Tasarım Fakültesi ile Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi iletişim potansiyeli yüksek fakülteler olduğu için aynı kampüs alanı içerisinde olması gerekmektedir. Kampüs alanı yaya ulaşımına uygundur. Ancak diğer birimleri barındıran Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsüne yaya ulaşımı mümkün değildir (Şekil 5.149.). Bu doğrultuda **kampüs birimleri arasında iletişim ve ulaşım kolaylığı** kısmen sağlanmaktadır. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsü'nün ulaşım açısından değerlendirme tablosu Şekil 5.150'de verilmiştir.

Şekil 5.148. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsü'nün diğer kampüs alanlarına ulaşım alternatifleri (Google Earth uydı görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Şekil 5.149. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsü'nün yaya ulaşım analizi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

ULAŞIM	• ÜNİVERSİTEYE KENT MERKEZİNDEN VE EN YAKIN YOĞUN YERLEŞİM BÖLGESİNDEN ULAŞIMIN YAYA OLARAK YAPILAMASI İLKESİ	YETERSİZ
	• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ FAKÜLTELER VE FARKLI DİSİPLİNLER ARASI İLETİŞİM VE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ	KİSMEN, YETERLİ
	• ÜNİVERSİTEYE ULAŞIM SÜRESİ DÜŞÜNÜLDÜĞÜNDE ZAMANDAN TASARRUF EDİLEBİLME İLKESİ	YETERSİZ
	• KENTİN HİZMET BİRİMLERİNE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ	KİSMEN, YETERLİ
	• KENTİN TERMİNAL ALANLARINA ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ	KİSMEN, YETERLİ
	• KENTTE GELİŞMİŞ ULAŞIM ALTERNATİFLERİ MEVCUT VE YETERLİ OLMASI İLKESİ	YETERSİZ

Şekil 5.150. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsü'nün ulaşım analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

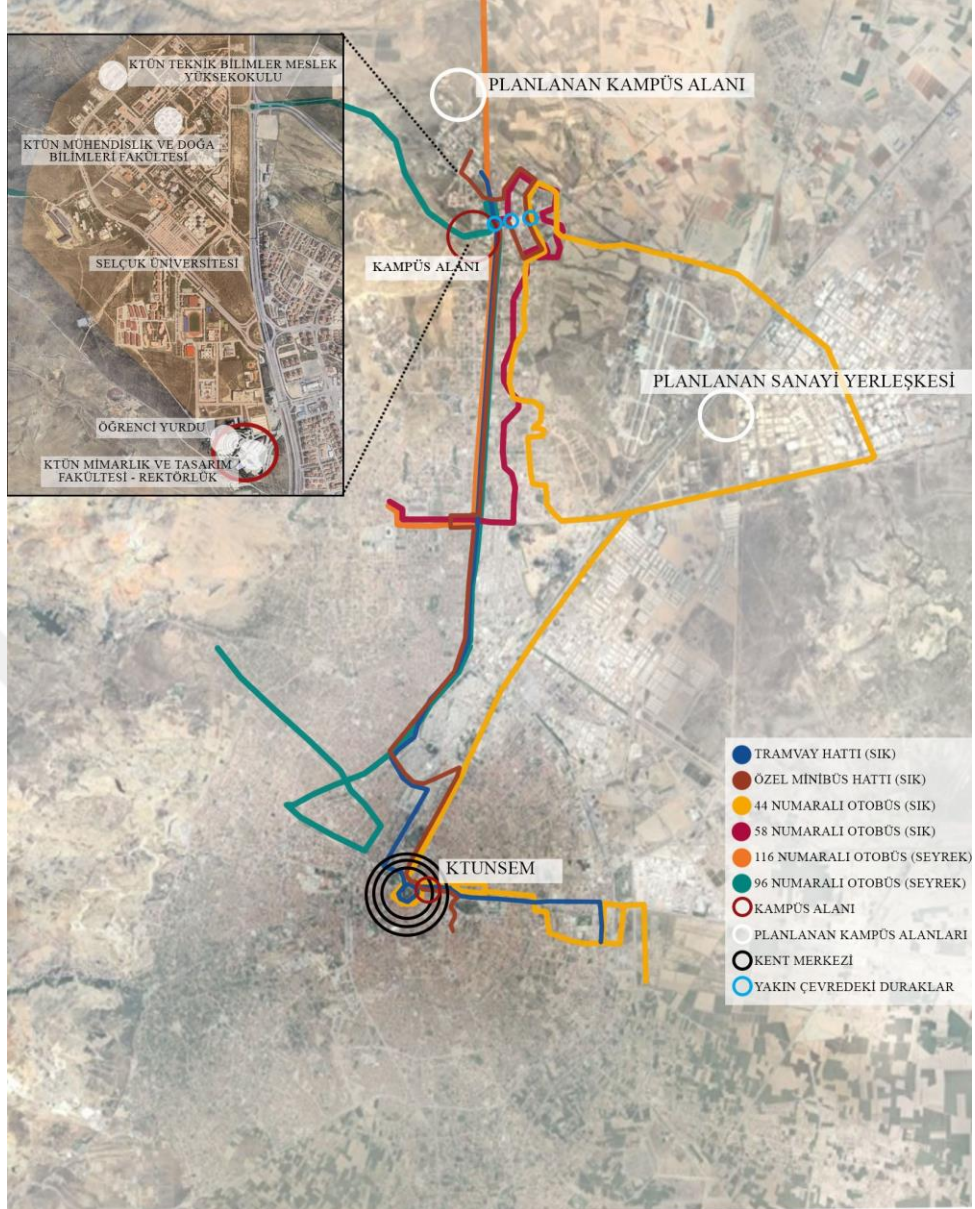
5.6.1.2. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Yerleşkesinin Mekânsal Analizi

Üniversite gelişimini mevcut yerleşkede gerçekleştirmek yerine yeni yapılacak olan yerleşkede planlamaktadır. Ancak mevcut yerleşke analiz edildiğinde mevcut kampüs alanının batı bölgesinde boş araziler çoğunluktadır. Kuzey bölgesinde Selçuk Üniversitesi, güney bölgesinde otel (Grand Hotel), doğu bölgesinde ise çevre yolu ve Bosna Hersek Mahallesi bulunmaktadır. Batı bölgesine doğru büyüme potansiyeli yüksektir (Şekil 5.151.). Bu doğrultuda mevcut kampüs alanının ve çevresinin **büyüme ve gelişme imkânı** için yeterli olduğu tespit edilmiştir.

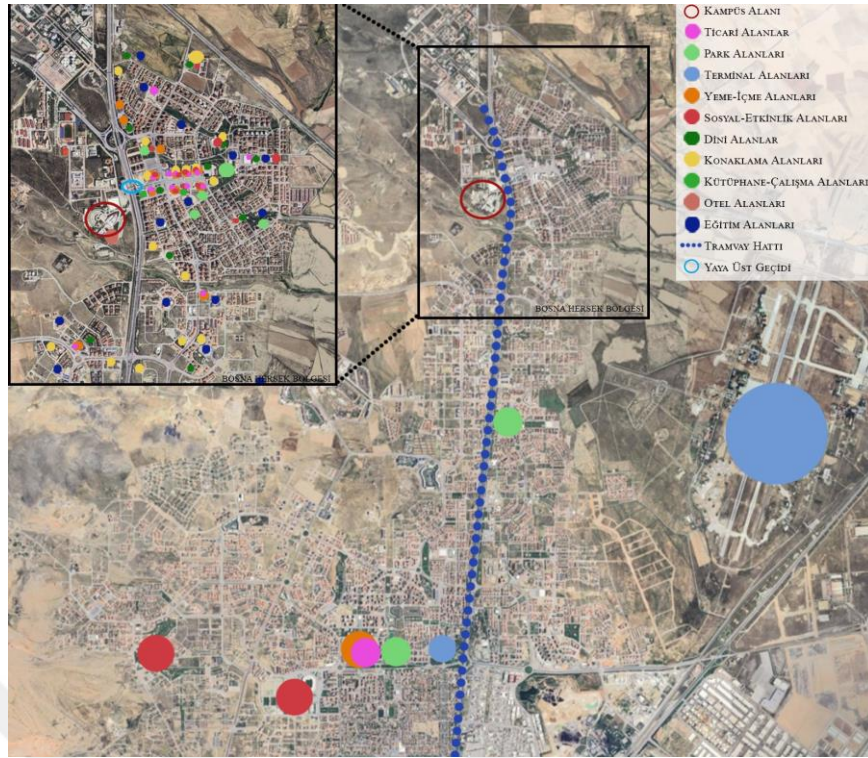
Şekil 5.151. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsü'nün yakın çevresinin yapılaşma analizi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Üniversite bünyesindeki Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Rektörlük ve yurt birimi gelişim yerleşkesinde bulunmaktadır. Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi ve Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsünde bulunmaktadır. Üniversiteye ait KTUNSEM (Konya Teknik Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi) birimi ise kent merkezinde bulunmaktadır (Şekil 5.152.). Bazı dersler geçici olarak bu yapıda gerçekleştirilmektedir. Üniversitenin kent merkezinde birimlerinin mevcut olması olumlu olsa da Mimarlık ve Tasarım Fakültesi ile Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi gibi iletişim halinde olması potansiyeli olan iki birimin farklı kampüslerde yer alması iletişimi zorlaştırmaktadır. Bu doğrultuda **iletişim halindeki tüm birimlerin bir arada yerleşim gösterme ilkesi** sağlanamamıştır.

Şekil 5.152. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsü'nün birimler arası ilişkileri (Google Earth uydru görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanında kent halkının kullanımına uygun ortak mekân bulunmamaktadır. Kampüs alanı Bosna Hersek bölgesine yakındır. Bölgenin yoğunlukta öğrenci kullanımına sahip olması ve yaya olarak bölgeye ulaşımın mümkün olmasından dolayı kampüs alanı kent halkı ile bölgede etkileşim potansiyeline sahiptir (Şekil 5.153.). Ancak Bosna Hersek bölgesinde kent halkının katılımı sınırlıdır. Bu doğrultuda kampüs alanında **üniversite-kent arasında ortak mekân oluşturma** ilkesi sağlanamamıştır.

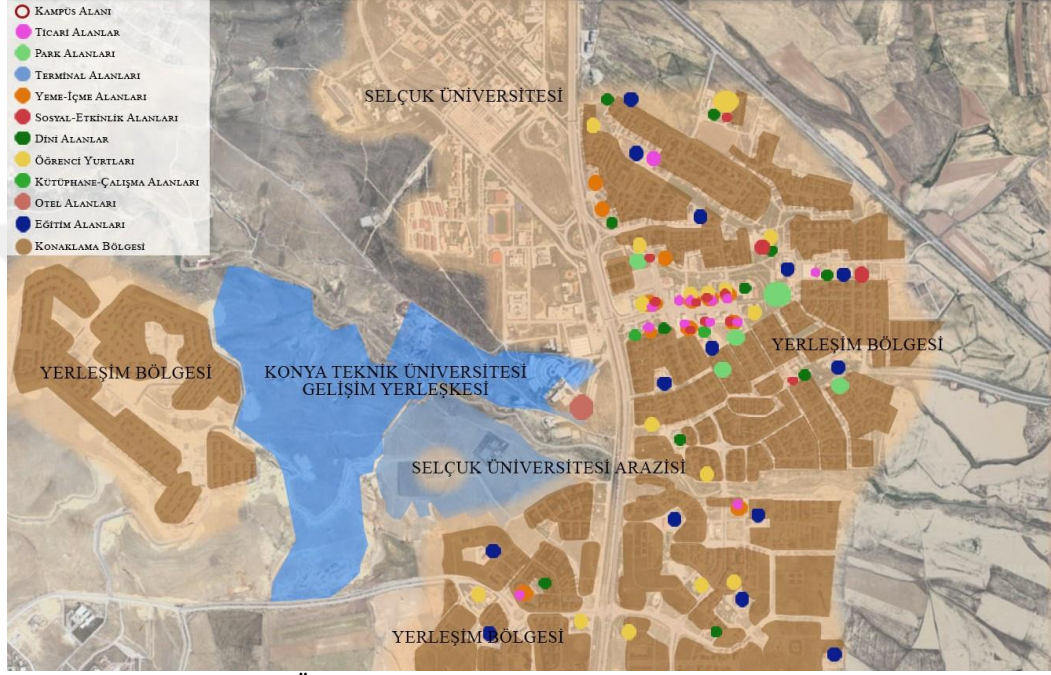
Şekil 5.153. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsü'nün yakın çevresindeki sosyal alanlar (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanı kent kullanıma açık değildir. Girişler kontrollü bir şekilde sağlanmaktadır. Kampüs alanının **kent kullanımına açık olması** ilkesi sağlanamamıştır (Şekil 5.154.).

Şekil 5.154.: Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsü'nün sınırları ve girişi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanına en yakın yerleşim bölgesi Bosna Hersek Mahallesi'dir. Selçuk Üniversitesi'nin Alaeddin Keykubat Kampüsünde analiz edildiği üzere bölgede konaklayan öğrenci nüfusu yoğunluktadır. Birçok öğrenci yurdu mevcuttur (Şekil 5.155.). Ayrıca bölgede mevcut sosyal ve kültürel alanları yüksek oranda öğrenciler kullanmaktadır. Bu doğrultuda **kampüs alanı çevresinde öğrenci gettolaşması** engellenememiştir.

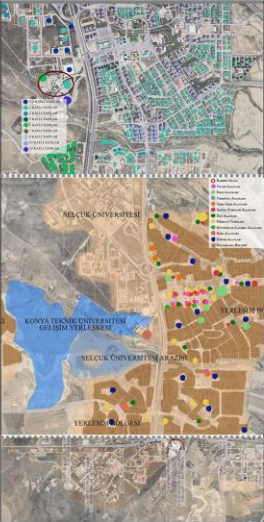

Şekil 5.155. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsü'nün yakın çevresindeki sosyal alanlar ve öğrenci konaklama alanları (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanı çevresinde yapı yoğunluğu azdır. Kampüs alanının kuzey bölgesinde Selçuk Üniversitesine ait 1-3 katlı yapılar mevcuttur. Güney bölgesinde yer alan Grand Hotel 30 katlı bir yapıdır. Batı tarafında yapı bulunmamaktadır. Doğu tarafında ise çoğunlukla 10 katlı yapılar bulunmaktadır (Şekil 5.156.). Ancak batı bölgesi ile arasında çevre yolu olması bu yapıların kampüs alanını olumsuz etkilenmesini engellemektedir. Kampüs alanı yakınında bulunan otel yapısı ise kampüs alanını gabarisi dolayısıyla olumsuz yönde etkilemektedir. Yakın çevresinde batı ve kuzey bölgede kampüs alanını olumsuz etkileyen gabari söz konusu değildir. Bu doğrultuda **kampüs alanı ile çevre gabarisinin uygun olması** ilkesi kısmen sağlanmıştır. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsü'nün mekânsal açıdan değerlendirme tablosu Şekil 5.157'de verilmiştir.

Şekil 5.156. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsü'nün yakın çevresindeki gabari analizi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

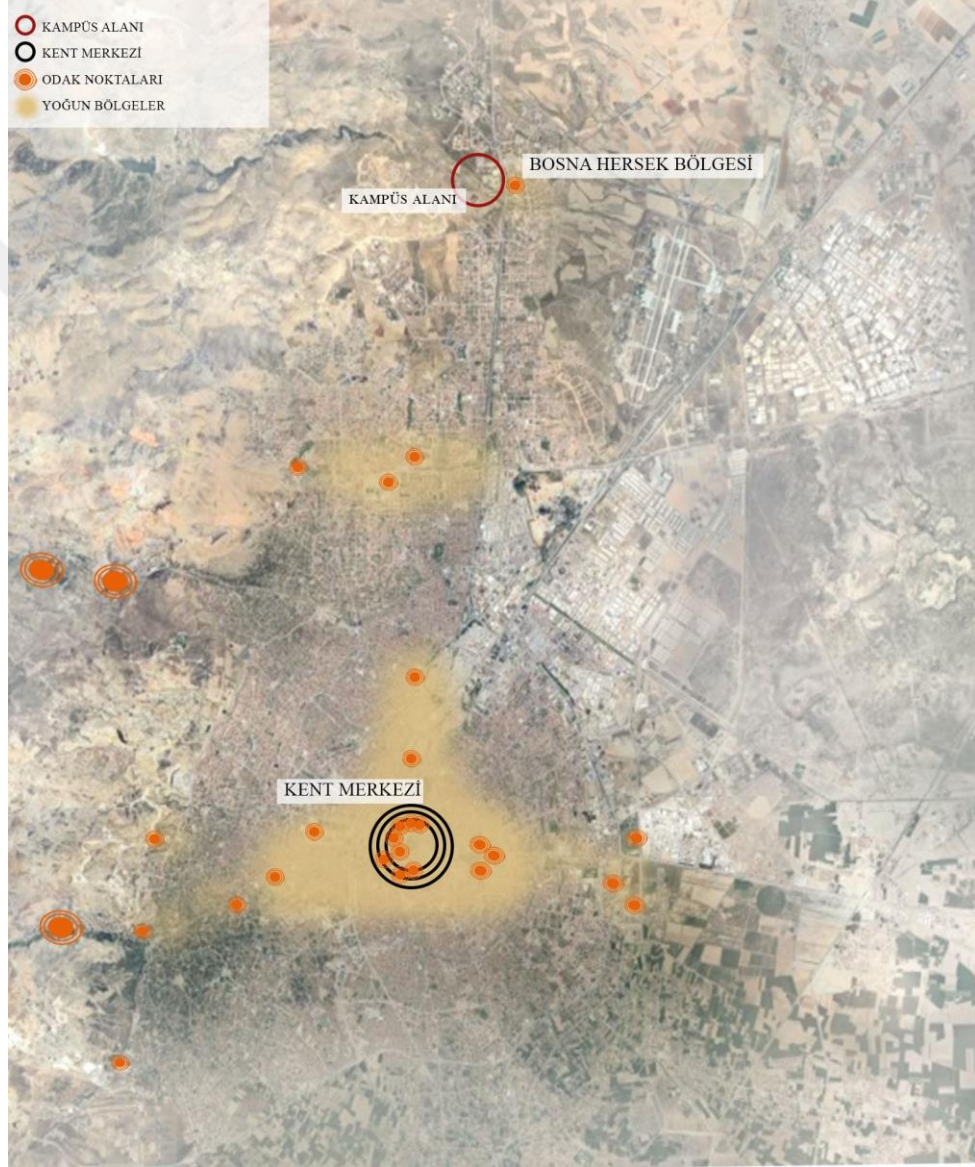
MEKANSAL	• KENT KULLANIMINA AÇIK OLMASI İLKESİ		YETERSİZ
	• ÇEVRENİN GABARİSİNE UYGUN OLMASI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
	• KAMPÜS ALANININ BÜYÜYEBİLME VE GELİŞEBİLME İMKANI MEVCUT OLMASI İLKESİ		YETERLİ
	• ÜNİVERSİTE İLE KENT ARASINDA ORTAK MEKANLAR BULUNMASI İLKESİ		YETERSİZ
	• ÜNİVERSİTE ÇEVRESİNDE OLUŞABİLECEK GETTOLAŞMANIN ÖNLENMESİ İLKESİ		YETERSİZ
	• ÜNİVERSİTE BÜYESİNDEKİ İLETİŞİM HALİNDE OLAN BİRİMLERİ BİRLİKTE BİR KAMPÜS İÇERİSİNDE PLANLAMA İMKANI İLKESİ		YETERSİZ

Şekil 5.157. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsü'nün mekânsal analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

5.6.1.3. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Yerleşkesinin Sosyo-Kültürel Analizi

2022 yılının haziran ayına kadar incelenen 45 adet etkinliğin on ikisi teknik gezi, on dokuzu söyleşi-konferans-seminer, dokuzu workshop-sergi ve ikisi tiyatro gösterisidir. Workshop, sergi ve söyleşilerin bazıları kampüs alanı dışında No 15 Mimar Evi, Tantavi Kültür Merkezi ve Selçuklu Kongre Merkezi ortamında gerçekleştirilmiştir. 12 etkinlik halka açık olarak düzenlenmiştir (Şekil 5.158.). Halka açık olan etkinliklerin birçoğu kampüs alanı dışında gerçekleştirilmiştir. Kampüs alanında halka açık gerçekleştirilen etkinlik akademisyen ve öğrencilerimizin sergilediği tiyatro gösterileridir. Mimarlık ve Tasarım Fakültesi bünyesinde yer alan

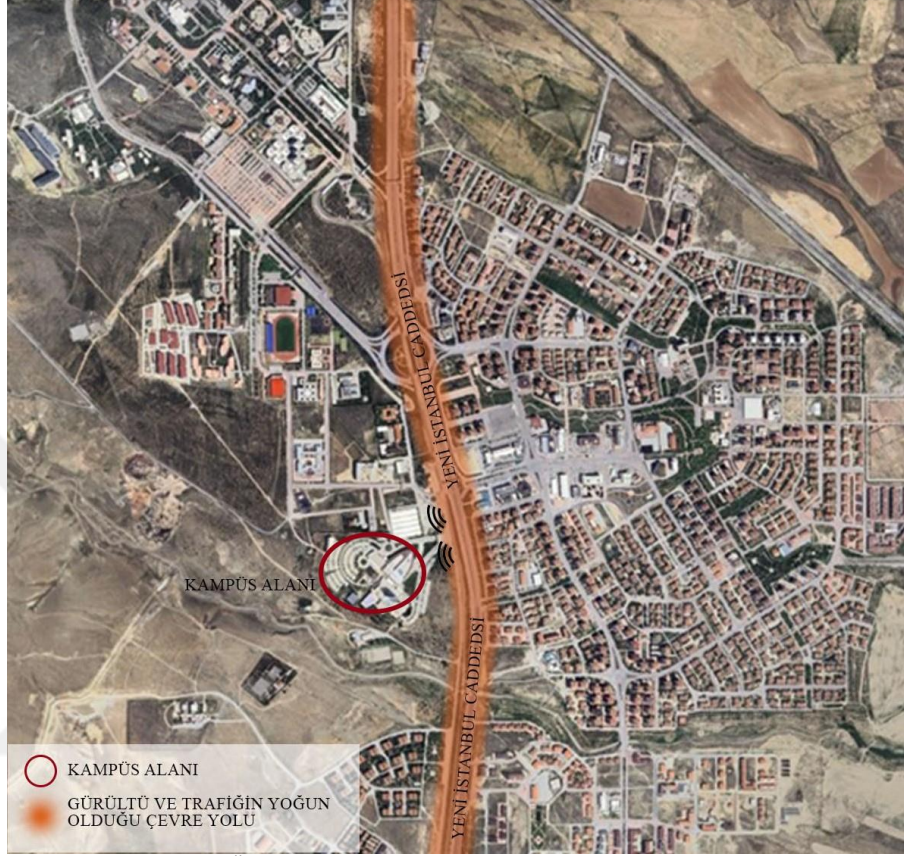
Bosna Hersek bölgesinde sosyal, ticari ve rekreasyon alanları mevcuttur. Yoğun kullanıcı profilinden dolayı öğrenci merkezi olarak da adlandırabileceğimiz bölgede kentten sağlanabilecek ihtiyaçları karşılayan alanlar mevcuttur. Ayrıca tramvay ve minibüs hattı güzergahında da sosyal alanlar yer almaktadır. Bu alanlara ulaşımın doğrudan sağlanamamasından dolayı **kentin imkanlarından yararlanması** ilkesi kısmen sağlanmıştır (Şekil 5.159.).

Şekil 5.159. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsü'nün yakın çevresindeki sosyal alanlar ve yoğun bölgeler (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanının çevresinin kent halkı tarafından kullanım yoğunluğu azdır. Bunun en önemli nedeni kent merkezinden uzak olmasıdır. Bu durum kentin gürültü ve kalabalığından olumsuz yönde etkilenmesini engellenmektedir. Ancak kampüs alanı

çevre yoluna yakın konumda yer almaktadır (Şekil 5.160.). Gün boyunca yoğun olan bu yol hem gürültü hem de trafik yoğunluğuna neden olmaktadır. Analizler doğrultusunda **kampüs alanı kentin gürültü, trafik ve kalabalığından** büyük oranda uzaklaşmıştır.

Şekil 5.160. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsü'nün gürültü analizi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs alanında yer alan yapı az katlı olduğu için görünürlüğü azdır. Ancak giriş takı çevre yolundan algılanabilir durumdadır (Şekil 5.161.). Grand Hotel'in Konya'da kent imgesi olduğu söylenebilir (Şekil 5.162.). Üniversitenin Grand Hotel ve Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü yanında yer alması algılanabilirliğini olumlu etkilemektedir. Üniversiteye ulaşım için yer alması gereken tabelalar ve yönlendirmeler yetersizdir. Üniversite çevresinde kent halkını çeken ve cazibe merkezi oluşturan alanlar bulunmadığı için kent halkı tarafından kampüs alanının algılanabilirliği azdır. Bu doğrultuda **kentli tarafından algılanabilirliğin yeterli olması** ilkesi sağlanamamaktadır (Şekil 5.163.). Gelişim Kampüsü'nün sosyo-kültürel açıdan değerlendirme tablosu Şekil 5.163'te verilmiştir. Çalışma kapsamında belirlenen kriterlere yönelik toplanan veriler doğrultusunda Kampüsün ulaşım, mekânsal ve sosyo-kültürel açılardan değerlendirilmesi ise Şekil 5.164.'te sunulmuştur.

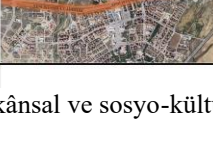
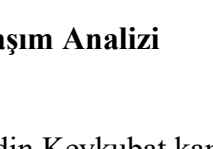
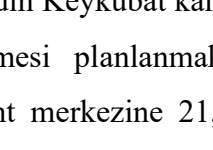
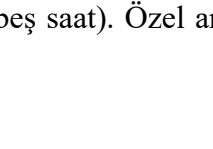
Şekil 5.161. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsü'nün çevre yolundan görünümü

Şekil 5.162. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsü'nün girişi

SOSYO-KÜLTÜREL	• KENT HALKININ ÜNİVERSİTENİN ENTELEKTÜEL ORTAMINDAN VE İMKANLARINDAN YARARLANMASI İLKESİ		KISMEN YETERLİ
	• KENTİN YÜKÜNÜ HAFİFLETECEK YENİ CAZİBE VE ÇEKİM NOKTASI OLUŞTURABİLME POTANSİYELİNİN OLMASI İLKESİ		YETERSİZ
	• ÜNİVERSİTE TOPLULUĞUNUN KENTİN SOSYAL İMKANLARINDAN FAYDALANMASI İLKESİ		KISMEN YETERLİ
	• KENTİN TRAFİĞİNDEN, GÜRÜLTÜSÜNDEN VE KALABALIĞINDAN ÜNİVERSİTEYİ UZAKLAŞTIRMA İLKESİ		YETERLİ
	• KENTLİ TARAFINDAN ÜNİVERSİTENİN ALGILANABİLMESİ İLKESİ		YETERSİZ

Şekil 5.163. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsü'nün sosyo-kültürel analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ GELİŞİM KAMPÜSÜ			ULAŞIM	• ÜNİVERSİTEYE KENT MERKEZİNDEN VE EN YAKIN YOĞUN YERLEŞİM BÖLGESİNDEN ULAŞIMIN YAYA OLARAK YAPILMASI İLKESİ		YETERSİZ
				• ÜNİVERSİTE BÜYESİNDEKİ FAKÜLTELER VE FARKLI DİSİPLİNLER ARASI İLETİŞİM VE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		KISMEN YETERLİ
				• ÜNİVERSİTEYE ULAŞIM SÜRESİ DÜŞÜNÜLDÜĞÜNDE ZAMANDAN TASARRUF EDİLEBİLME İLKESİ		YETERSİZ
				• KENTİN HİZMET BİRİMLERİNE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		KISMEN YETERLİ
				• KENTİN TERMİNAL ALANLARINA ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		KISMEN YETERLİ
				• KENTTE GELİŞMİŞ ULAŞIM ALTERNATİFLERİ MEVCUT VE YETERLİ OLMASI İLKESİ		YETERSİZ
			MEKANSAL	• KENT KULLANIMINA AÇIK OLMASI İLKESİ		YETERSİZ
				• ÇEVRENİN GABARİSİNE UYGUN OLMASI İLKESİ		KISMEN YETERLİ
				• KAMPÜS ALANININ BÜYÜYEBİLME VE GELİŞEBİLME İMKANI MEVCUT OLMASI İLKESİ		YETERLİ
				• ÜNİVERSİTE İLE KENT ARASINDA ORTAK MEKANLAR BULUNMASI İLKESİ		YETERSİZ
				• ÜNİVERSİTE ÇEVRESİNDE OLUŞABİLECEK GETTOLAŞMANIN ÖNLENMESİ İLKESİ		YETERSİZ
				• ÜNİVERSİTE BÜYESİNDEKİ İLETİŞİM HALİNDE OLAN BİRİMLERİ BİRLİKTE BİR KAMPÜS İÇERİSİNDE PLANLAMA İMKANI İLKESİ		YETERSİZ
ÜNİVERSİTENİN KURULUŞ TARİHİ	2018		SOSYO-KÜLTÜREL	• KENT HALKININ ÜNİVERSİTENİN ENTELEKTÜEL ORTAMINDAN VE İMKANLARINDAN YARARLANMASI İLKESİ		KISMEN YETERLİ
ÜNİVERSİTENİN TÜRÜ	DEVLET ÜNİVERSİTESİ			• KENTİN YÜKÜNÜ HAFİFLETECEK YENİ CAZİBE VE ÇEKİM NOKTASI OLUŞTURABİLME POTANSİYELİNİN OLMASI İLKESİ		YETERSİZ
YER ALDIĞI İLÇE VE MAHALLE	SELÇUKLU İLÇESİ AKADEMİ MAHALLESİ			• ÜNİVERSİTE TOPLULUĞUNUN KENTİN SOSYAL İMKANLARINDAN FAYDALANMASI İLKESİ		KISMEN YETERLİ
KAMPÜS ALANININ KENT MERKEZİNE UZAKLIĞI	17 KM			• KENTİN TRAFİĞİNDEN, GÜRÜLTÜSÜNDEN VE KALABALIGINDAN ÜNİVERSİTEYİ UZAKLAŞTIRMA İLKESİ		YETERLİ
KAMPÜSÜN ÖĞRENCİ SAYISI	12105			• KENTLİ TARAFINDAN ÜNİVERSİTENİN ALGILANABİLİMESİ İLKESİ		YETERSİZ
KAMPÜSÜN KENTSEL YERLEŞİMİ	KENT DIŞI					

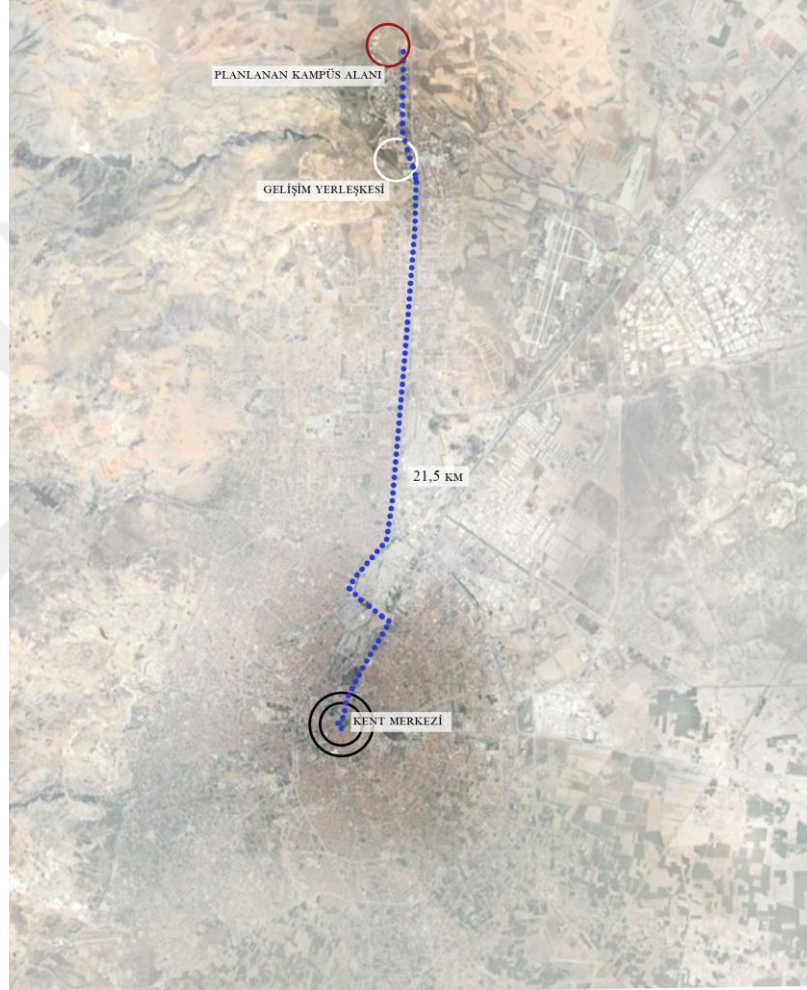
Şekil 5.164. Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsü'nün ulaşım, mekânsal ve sosyo-kültürel analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

5.6.2. Konya Teknik Üniversitesi'nin Yeni Kampüs Alanı

5.6.2.1. Konya Teknik Üniversitesi Yeni Kampüs Alanının Ulaşım Analizi

Konya Teknik Üniversitesi'nin Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat kampüsü kuzeyinde bulunan 1.458.640,52 m² alana yerleşim göstermesi planlanmaktadır. Kampüs alanı henüz tasarım aşamasındadır. Kampüs alanı kent merkezine 21,5 km mesafede yer almaktadır Yaya olarak ulaşım mümkün değildir (beş saat). Özel araç ile

ulaşım 25 dakika zaman almaktadır. Toplu taşıma ile bir saat 40 dakika sürede kent merkezine ulaşılması beklenmektedir. En yakın yerleşim bölgesi olan Bosna Hersek bölgesinde 4,2 km mesafededir ve yaya olarak ulaşım mümkün değildir (bir saat) (Şekil 5.165.). Araç ile 10 dakika, toplu ulaşım ile bir saat 15 dakika zaman almaktadır. Bu doğrultuda **kent merkezinden ve yoğun yerleşim bölgesinden yaya olarak ulaşımın gerçekleştirilmesi** ilkesi sağlanamamaktadır.

Şekil 5.165. Konya Teknik Üniversitesi yeni kampüs alanının kent merkezine uzaklığı (Google Earth uydü görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

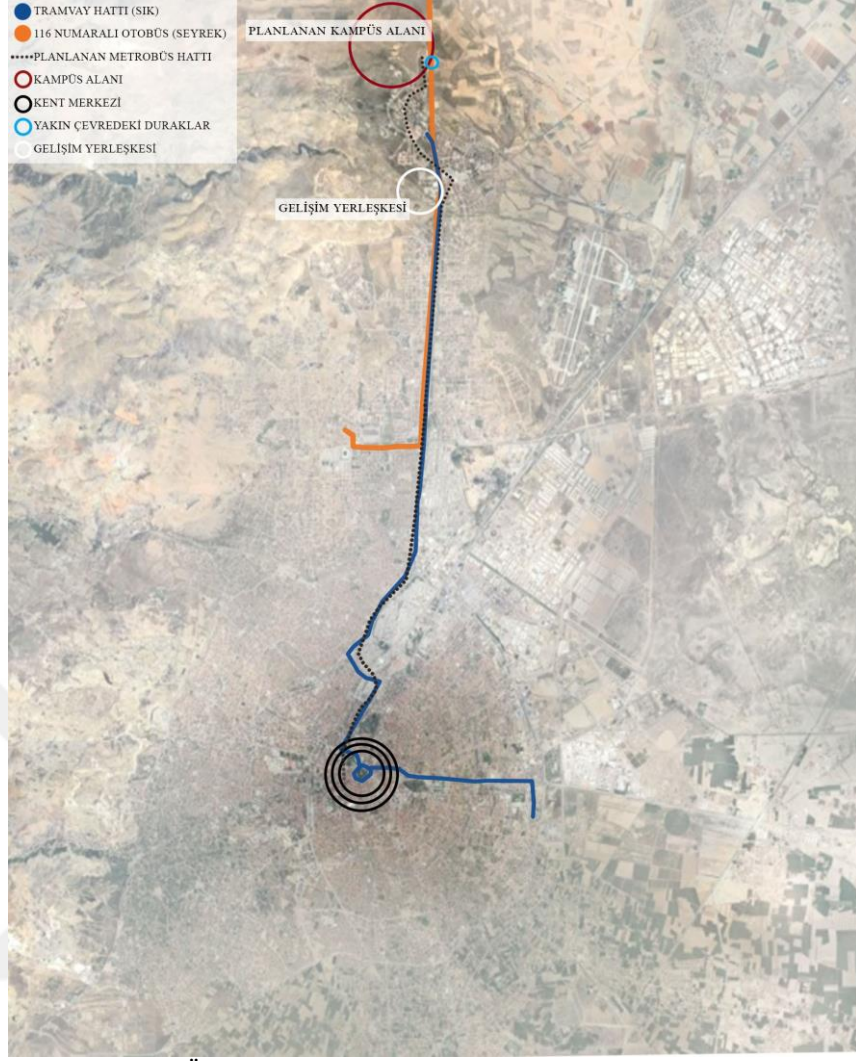
Planlanan kampüs alanına günümüzde sadece 116 numaralı otobüs ulaşmaktadır (Şekil 5.166.). Bu otobüs ise kent merkezine ulaşım sağlamamaktadır. Konya Teknik Üniversitesi'nin taşınması dolayısıyla tramvay hattının ulaşabileceğı şekilde artırılması planlanmaktadır. Bu durum ulaşımı sağlasa da günümüzde yeterli olmayan tramvay hattının üniversitelerin gelişmesiyle daha yetersiz hale geleceğı tahmin edilmektedir. Kent merkezine tramvay ile bölgeden ulaşımın bir saat 30 dakika süreceğı tahmin

edilmektedir. Bu doğrultuda **kampüs alanına ulaşım**da zamandan tasarruf sağlanması ilkesi gerçekleşemeyecektir.

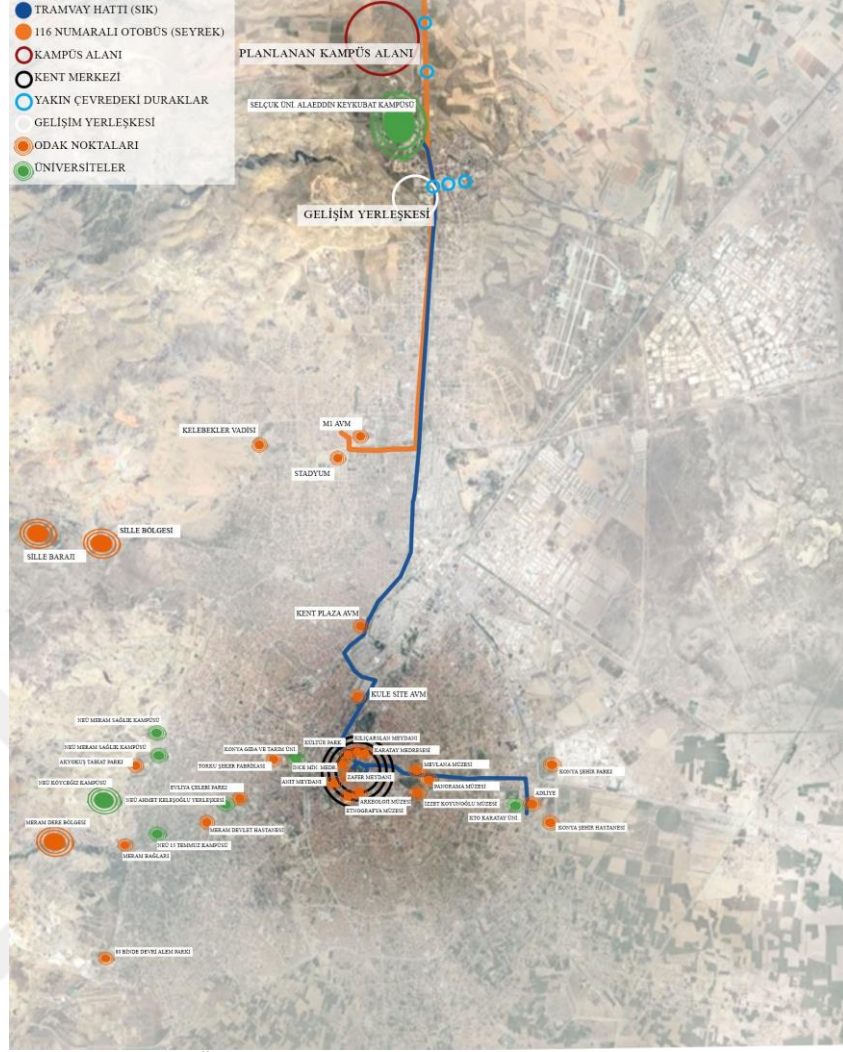
Şekil 5.166. Konya Teknik Üniversitesi yeni kampüs alanının kent merkezine ulaşım alternatifleri (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Günümüzde Beyhekim Caddesi, Konya Otobüs Terminali Japon Parkı, Bosna Hersek, Dağdere ve Meydan Mahallesi güzergahlarına ulaşım sağlayan 116 numaralı otobüs haricinde bölgeye ulaşım mümkün değildir (Şekil 5.167.). Bu otobüs günde sadece iki sefer düzenlemektedir. Bu doğrultuda **ulaşım alternatiflerinin mevcut ve yeterli olması** ilkesi sağlanamamıştır.

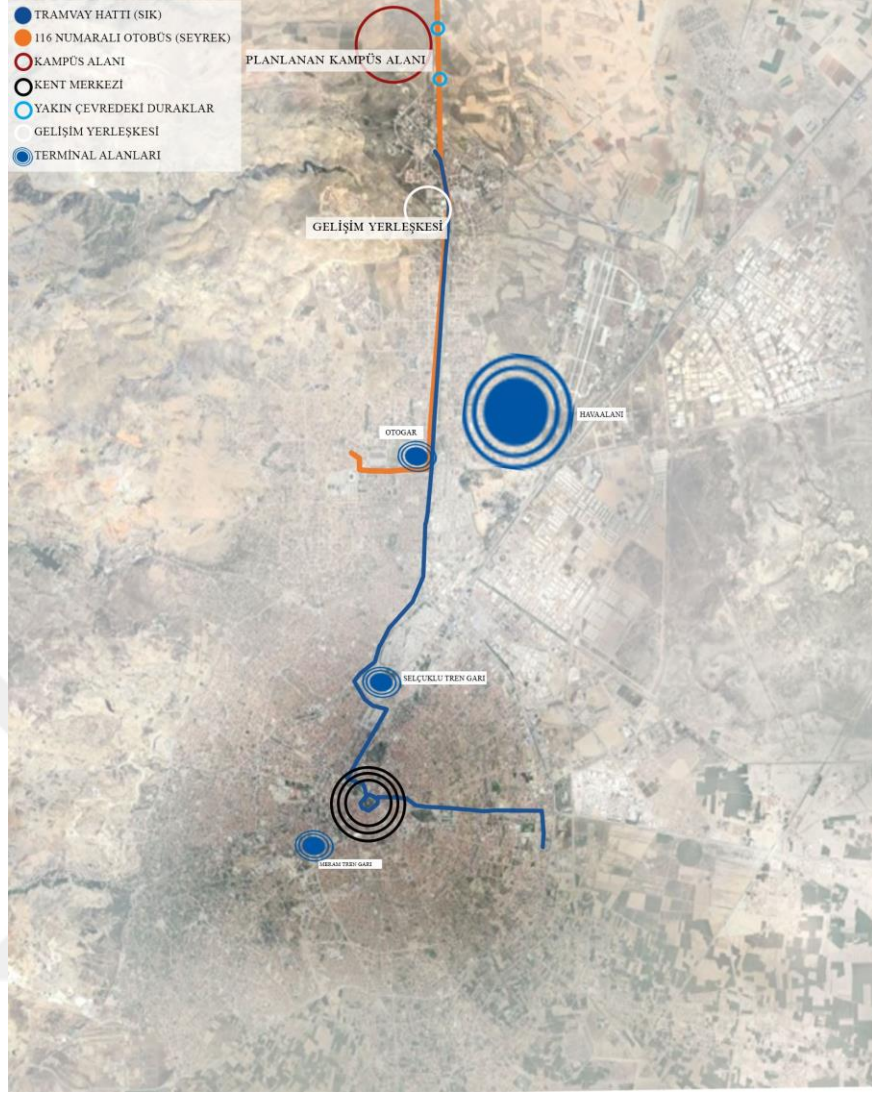
Şekil 5.167. Konya Teknik Üniversitesi yeni kampüs alanının ulaşım alternatifleri (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Konya Otobüs Terminali ve Bosna Hersek bölgesine ulaşım sağlayan 116 numaralı otobüs kampüs alanından yakın çevresindeki sosyal, ticari ve rekreasyon alanlarına ulaşım sağlamaktadır (Şekil 5.168.). Ancak sefer sayısının az olması **kentin hizmet birimlerine ulaşım kolaylığı** ilkesi sağlanamamasına sebep olmaktadır.

Şekil 5.168. Konya Teknik Üniversitesi yeni kampüs alanının odak noktalarına ulaşım alternatifleri (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Kampüs Meram Tren Garına 21,7 km mesafesindedir. Yaya olarak ulaşım sağlanamamaktadır. Özel araç ile 30 dakika zaman almaktadır. Toplu ulaşım ile aktarma yapılmalıdır ve en az iki saatte ulaşılmaktadır. Selçuklu Tren Garına 17,5 km mesafededir ve yaya olarak ulaşım mümkün değildir. Özel araç ile 25 dakika, toplu ulaşım ile aktarma yaparak bir saat 45 dakika zaman almaktadır. Konya Otobüs Terminaline 12 km mesafededir. Yaya olarak ulaşım mümkün değildir. Özel araç ile 20-25 dakika zaman almakta, toplu ulaşım ile bir saat 25 dakika zaman almaktadır. Tek toplu ulaşım aracı ile ulaşmak mümkün değildir. Havaalanına 12,2 km mesafededir. Özel araç ile 20-25 dakika, toplu ulaşım ile iki saatte ulaşmak mümkündür. En az iki aktarma yapılmalıdır (Şekil 5.169.). Bu doğrultuda kampüs alanından **terminal alanlarına ulaşımın kolay olması** ilkesi sağlanamamıştır (Şekil 5.170.). Konya Teknik Üniversitesi yeni kampüsünün ulaşım değerlendirme tablosu Şekil 5.170'te verilmiştir.

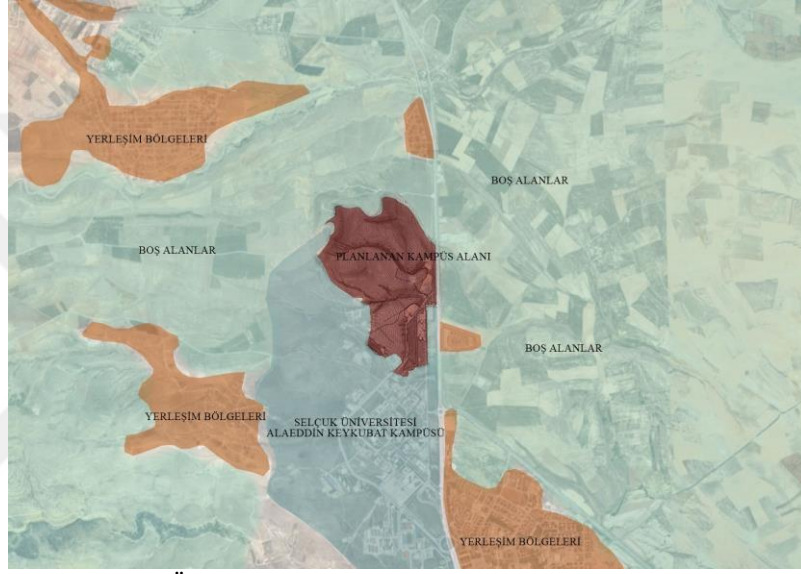
Şekil 5.169. Konya Teknik Üniversitesi yeni kampüs alanının terminal noktalarına ulaşım alternatifleri (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

ULAŞIM	• ÜNİVERSİTEYE KENT MERKEZİNDEN VE EN YAKIN YOĞUN YERLEŞİM BÖLGESİNDEN ULAŞIMIN YAYA OLARAK YAPILAMASI İLKESİ		YETERSİZ
	• KENTTE GELİŞMİŞ ULAŞIM ALTERNATİFLERİ MEVCUT VE YETERLİ OLMASI İLKESİ		YETERSİZ
	• ÜNİVERSİTEYE ULAŞIM SÜRESİ DÜŞÜNÜLDÜĞÜNDE ZAMANDAN TASARRUF EDİLEBİLME İLKESİ		YETERSİZ
	• KENTİN HİZMET BİRİMLERİNE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		YETERSİZ
	• KENTİN TERMİNAL ALANLARINA ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		YETERSİZ
	• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ FAKÜLTELER VE FARKLI DİSİPLİNLER ARASI İLETİŞİM VE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ	İNCELENEMEDİ	

Şekil 5.170. Konya Teknik Üniversitesi yeni kampüs alanının ulaşım analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

5.6.2.2. Konya Teknik Üniversitesi Yeni Kampüs Alanının Mekânsal Analizi

Kampüs alanının güneyinde Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat kampüsü bulunmaktadır. Diğer üç tarafı boş araziler ile çevrilidir (Şekil 5.171.) Bu doğrultuda **büyüme ve gelişme imkânı** mevcuttur. Kampüs planı henüz mevcut olmadığı için mekânsal analiz doğrultusunda diğer ilkeler analiz edilememiştir. Konya Teknik Üniversitesi yeni kampüsünün mekânsal değerlendirme tablosu Şekil 5.172’de verilmiştir.

Şekil 5.171. Konya Teknik Üniversitesi yeni kampüs alanının yakın çevresindeki yapılaşma durumu (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

MEKANSAL	• KAMPÜS ALANININ BÜYÜYEBİLME VE GELİŞEBİLME İMKANI MEVCUT OLMASI İLKESİ		YETERLİ
	• ÇEVRENİN GABARİSİNE UYGUN OLMASI İLKESİ	İNCELENEMEDİ	
	• KENT KULLANIMINA AÇIK OLMASI İLKESİ	İNCELENEMEDİ	
	• ÜNİVERSİTE İLE KENT ARASINDA ORTAK MEKANLAR BULUNMASI İLKESİ	İNCELENEMEDİ	
	• ÜNİVERSİTE ÇEVRESİNDE OLUŞABİLECEK GETTOLAŞMANIN ÖNLENMESİ İLKESİ	İNCELENEMEDİ	
	• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ İLETİŞİM HALİNDE OLAN BİRİMLERİ BİRLİKTE BİR KAMPÜS İÇERİSİNDE PLANLAMA İMKANI İLKESİ	İNCELENEMEDİ	

Şekil 5.172. Konya Teknik Üniversitesi yeni kampüs alanının mekânsal analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

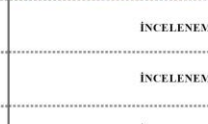
alanının ulaşım, mekânsal ve sosyo-kültürel açılardan değerlendirilmesi ise Şekil 5.176'da sunulmuştur.

Şekil 5.174. Konya Teknik Üniversitesi yeni kampüs alanının gürültü analizi (Google Earth uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından oluşturulmuştur.)

SOSYO-KÜLTÜREL	• ÜNİVERSİTE TOPLULUĞUNUN KENTİN SOSYAL İMKANLARINDAN FAYDALANMASI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ
	• KENTİN TRAFİĞİNDEN, GÜRÜLTÜSÜNDEN VE KALABALIĞINDAN ÜNİVERSİTEYİ UZAKLAŞTIRMA İLKESİ		YETERLİ
	• KENT HALKININ ÜNİVERSİTENİN ENTELEKTÜEL ORTAMINDAN VE İMKANLARINDAN YARARLANMASI İLKESİ		İNCELENEMEDİ
	• KENTİN YÜKÜNÜ HAFİFLETECEK YENİ CAZİBE VE ÇEKİM NOKTASI OLUŞTURABİLME POTANSİYELİNİN OLMASI İLKESİ		İNCELENEMEDİ
	• KENTLİ TARAFINDAN ÜNİVERSİTENİN ALGILANABİLMESİ İLKESİ		İNCELENEMEDİ

Şekil 5.175. Konya Teknik Üniversitesi yeni kampüs alanının sosyo-kültürel analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ YENİ KAMPÜS ALANI			ULAŞIM	• ÜNİVERSİTEYE KENT MERKEZİNDEN VE EN YAKIN YOĞUN YERLEŞİM BÖLGESİNDEN ULAŞIMIN YAYA OLARAK YAPILMASI İLKESİ		YETERSİZ	
				• KENTTE GELİŞMİŞ ULAŞIM ALTERNATİFLERİ MEVCUT VE YETERLİ OLMASI İLKESİ		YETERSİZ	
				• ÜNİVERSİTEYE ULAŞIM SÜRESİ DÜŞÜNÜLDÜĞÜNDE ZAMANDAN TASARRUF EDİLEBİLME İLKESİ		YETERSİZ	
				• KENTİN HİZMET BİRİMLERİNE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		YETERSİZ	
				• KENTİN TERMİNAL ALANLARINA ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ		YETERSİZ	
				• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ FAKÜLTELER VE FARKLI DISİPLİNLER ARASI İLETİŞİM VE ULAŞIM KOLAYLIĞI İLKESİ	İNCELENEMEDİ		
			MEKANSAL	• KAMPÜS ALANININ BÜYÜYEBİLME VE GELİŞEBİLME İMKANI MEVCUT OLMASI İLKESİ		YETERLİ	
				• ÇEVRENİN GABARİSİNE UYGUN OLMASI İLKESİ	İNCELENEMEDİ		
				• KENT KULLANIMINA AÇIK OLMASI İLKESİ	İNCELENEMEDİ		
				• ÜNİVERSİTE İLE KENT ARASINDA ORTAK MEKANLAR BULUNMASI İLKESİ	İNCELENEMEDİ		
				• ÜNİVERSİTE ÇEVRESİNDE OLUŞABİLECEK GETTOLAŞMANIN ÖNLENMESİ İLKESİ	İNCELENEMEDİ		
				• ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ İLETİŞİM HALİNDE OLAN BİRİMLERİ BİRLİKTE BİR KAMPÜS İÇERİSİNDE PLANLAMA İMKANI İLKESİ	İNCELENEMEDİ		
ÜNİVERSİTENİN KURULUŞ TARİHİ	HENÜZ TASARLANMAMIŞTIR.		SOSYO-KÜLTÜREL	• ÜNİVERSİTE TOPLULUĞUNUN KENTİN SOSYAL İMKANLARINDAN FAYDALANMASI İLKESİ		KİSMEN YETERLİ	
ÜNİVERSİTENİN TÜRÜ	DEVLET ÜNİVERSİTESİ			• KENTİN TRAFİĞİNDEN, GÜRÜLTÜSÜNDEN VE KALABALIĞINDAN ÜNİVERSİTEYİ UZAKLAŞTIRMA İLKESİ		YETERLİ	
YER ALDIĞI İLÇE VE MAHALLE	SELÇUKLU İLÇESİ AKADEMİ MAHALLESİ			• KENT HALKININ ÜNİVERSİTENİN ENTELEKTÜEL ORTAMINDAN VE İMKANLARINDAN YARARLANMASI İLKESİ	İNCELENEMEDİ		
KAMPÜS ALANININ KENT MERKEZİNE UZAKLIĞI	21,5 KM			• KENTİN YÜKÜNÜ HAFİFLETECEK YENİ CAZİBE VE ÇEKİM NOKTASI OLUŞTURABİLME POTANSİYELİNİN OLMASI İLKESİ	İNCELENEMEDİ		
KAMPÜSÜN ÖĞRENCİ SAYISI	-			• KENTLİ TARAFINDAN ÜNİVERSİTENİN ALGILANABİLMESİ İLKESİ	İNCELENEMEDİ		
KAMPÜSÜN KENTSEL YERLEŞİMİ	KENT DIŞI						

Şekil 5.176. Konya Teknik Üniversitesi yeni kampüs alanının ulaşım, mekânsal ve sosyo-kültürel analizi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

5.7. Konya Kentinde Bulunan Üniversitelerin Kentsel Yerleşiminin Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi

Eğitimin son halkası olan üniversiteler kenti kalkındırma, bölgeyi geliştirme, toplumun entelektüel seviyesini artırma gibi birçok alanda gelişim gerçekleştirme potansiyeline sahip olmasından dolayı önemli alanlardır. Bulunduğu bölgeyi, kenti hatta ülkeyi geliştirme potansiyeline sahiptirler. Ancak bu gelişimin gerçekleşmesi için gerekli ortamların sağlanması gerekir. Bunun birincil aşaması üniversite-kent ilişkisinin farklı disiplinler açısından araştırılmasıdır. Bu doğrultuda çalışmada incelenen

kampüslerin ulaşım, mekânsal ve sosyo-kültürel olmak üzere üç başlık altında karşılaştırılmaları yapılmıştır.

5.7.1. Konya Kentinde Bulunan Üniversitelerin Kentsel Yerleşiminin Ulaşım Açısından Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi

Ulaşım açısından altı kriter doğrultusunda kampüsler incelenmiştir. Bu kriterlerden kent merkezine ve/veya en yakın yerleşim bölgesine yaya olarak ulaşabilme kriterini KTO Karatay Üniversitesi'nin Merkez Kampüsü, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Ahmet Keleşoğlu Yerleşkesi ve Meram Sağlık Yerleşkesi yakın yerleşim bölgesine yaya olarak ulaşım sağlayabildiği için kısmen yeterli olarak değerlendirilmiştir. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi ise hem kent merkezine hem de yerleşim bölgesine yakın olduğu ve yaya ile ulaşım sağlayabildiği için bu kriter doğrultusunda yeterli olan tek kampüstür. Diğer kampüs alanlarının ise bu kriter doğrultusunda yetersiz düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Özellikle Konya Teknik Üniversitesi'nin Gelişim Yerleşkesi, yeni yapılacak olan yerleşkesi ve Selçuk Üniversitesi'nin Alaeddin Keykubat Kampüsü kent dışı olarak tanımlayabileceğimiz düzeyde kent merkezinden uzak bölgede yer almaktadır.

Selçuk Üniversitesi ve Konya Teknik Üniversitesi kapsamında incelenen kampüs alanlarının mesafesinden ve gelişmiş toplu ulaşım sisteminin bulunmamasından dolayı kent merkezine ulaşımında zamandan tasarruf gerçekleştirilememektedir. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Köyceğiz ve Meram Sağlık kampüsleri ise kent dolaylarında yer aldığı için kent merkezine ulaşım daha kısa sürelerde gerçekleştirilmektedir. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Ahmet Keleşoğlu Kampüsü ise diğer kampüslere göre kent merkezine kısmen daha yakındır. Bu durum kent merkezine kısa zamanda ulaşmasına sebep olmaktadır. KTO Karatay Üniversitesi'nin Merkez Kampüsü kent merkezine kısmen yakındır. Ayrıca kampüs yakın çevresinde tramvay, otobüs ve minibüs olmak üzere üç farklı toplu ulaşım sisteminden birçok farklı toplu ulaşım hattı ile merkeze kısa sürede ulaşmak mümkündür. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi'nin kampüsünden kent merkezine yaya olarak ulaşım sağlanabilmektedir. Kentte bulunan devlet üniversitelerine ait kampüs alanlarının birçoğunun kent merkezine ulaşımında zamandan tasarruf ilkesini yeterince sağlamadığı görülmektedir. Vakıf üniversiteleri ise alternatif toplu ulaşım sistemlerine sahip olması veya kent merkezine yürüme mesafesinde yer almasından dolayı bu ilkeyi sağlayabilmektedir.

Konya kenti merkezi bir ulaşım sistemine sahiptir. Kent merkezinden birçok bölgeye tek araç ile ulaşmak mümkündür. Odak noktalarının, sosyal, kültürel alanların birçoğu kent merkezinde ve yakın çevresinde bulunmaktadır. Selçuk Üniversitesi'nin Alaeddin Keykubat Kampüsü'nün de neden olduğu kuzey bölgesine gelişim gösteren kentte bazı odak noktaları ve sosyal alanlar ise kentin kuzey bölgesinde yer almaktadır. Bu durum Konya Teknik ve Selçuk Üniversitelerinin kentin hizmet birimlerine ulaşımını kolaylaştırmaktadır. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Köyceğiz Kampüsü ise kent dolaylarında yer almaktadır. Henüz gelişim aşamasında olduğu için ulaşım alternatifleri yeterli düzeyde değildir. Bu durum kentin hizmet birimlerine ulaşımı kısıtlamaktadır. Aynı üniversitenin Ahmet Keleşoğlu ve Meram Sağlık kampüslerinin kentin odak noktaları olmasından dolayı toplu ulaşım ile kampüslerden kentin birçok noktasına ulaşmak mümkündür. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi'nin kent merkezine yakın olmasından dolayı kampüs yakın çevresinde kullanıcıların tercih edebileceği birçok alternatif toplu ulaşım seçeneği mevcuttur. KTO Karatay Üniversitesi Merkez Kampüsü'nün toplu ulaşım hareket merkezlerine yakın olmasından dolayı kampüs yakın çevresinden birçok farklı toplu ulaşım seçeneği bulunmaktadır.

Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Ahmet Keleşoğlu Kampüsünden ve KTO Karatay Üniversitesi'nin Merkez Kampüsünden terminal alanlarına ulaşım yeterli düzeydedir. Konya Teknik Üniversitesi'nin yapılması planlanan kampüs alanından terminal alanlarına ve kentin diğer alanlarına toplu ulaşım ile ulaşmak mümkün değildir. Diğer incelenen kampüslerin ise toplu ulaşım alternatiflerinin güzergahlarından dolayı terminal alanlarına ulaşım kolaylığı kısmen yeterli düzeydedir. Bu durum kent dışında veya kent içinde olması fark etmeksizin toplu ulaşım ile kentin hizmet birimleri ve terminal alanlarına kolay ulaşım sağlanmadığı durumda kampüsün kentsel yerleşiminin optimum düzeyde tasarlanmadığını göstermektedir.

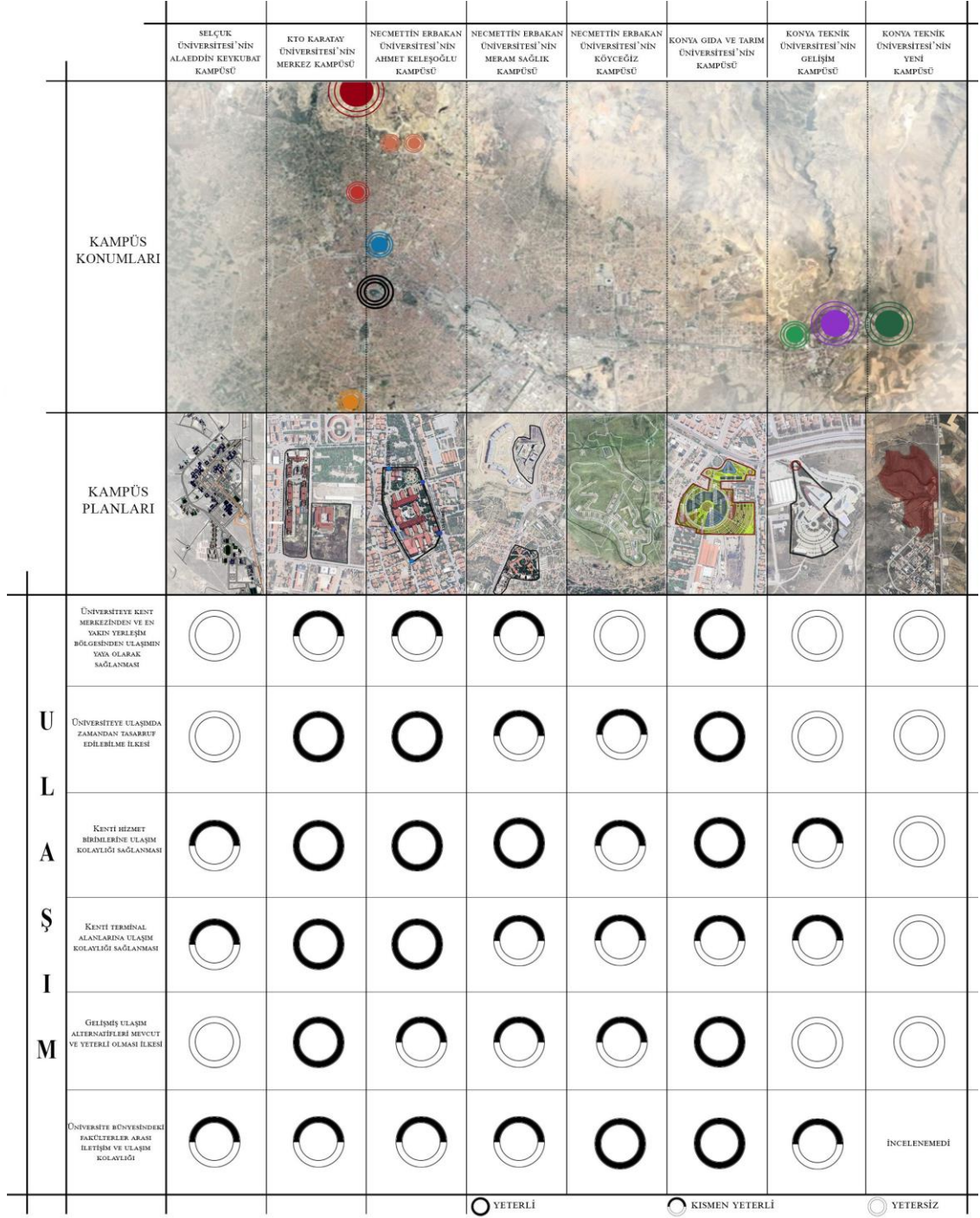
Kent merkezine uzak bölgede yer alan Selçuk Üniversitesi ve Konya Teknik Üniversitesi kapsamında incelenen kampüs alanlarına ulaşım aracı bir tramvay ve özel minibüs ile sınırlıdır. Birkaç otobüs ulaşım sağlasa da sefer sayısının az olmasından dolayı tercih edilmesini engellemektedir. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin kampüs alanları ise genel olarak birçok ulaşım alternatifine sahiptir. Ancak bu alternatifler arasında sefer sayısı günde sadece sekiz adet olan otobüsler bulunması bu alternatiflerin kullanılabilirliğini azaltmaktadır. Kullanıcı sayısından dolayı toplu ulaşımı yetersiz hale getirmektedir. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi'nin kampüs alanından kent merkezine yaya olarak ulaştıktan sonra kent merkezinde kentin birçok noktasına alternatif toplu

ulaşım sistemleri ile ulaşmak mümkündür. KTO Karatay niversitesi'nin yakın çevresinde üç farklı toplu ulaşım sisteminin hareket merkezinin bulunması birçok toplu ulaşım alternatifine ulaşmayı kolaylaştırmaktadır.

Fakülteler arası ulaşım ve iletişim tüm birimlerin bir arada toplandığı kampüs alanlarında daha kolaydır. Selçuk niversitesi'nin Alaeddin Keykubat Kampüsü'nde tüm birimler bir arada toplanmıştır. Ancak birimler arası yaya ulaşımı zordur. Necmettin Erbakan niversitesi'nin Kyeğiz Yerleşkesi planlanan master plan doğrultusunda incelendiğinde birçok birimi bünyesinde topladığı görülmektedir ve diğer kampüs alanlarına toplu ulaşım sistemi mevcuttur. Ahmet Keleşoğlu ve Meram Sağlık kampüslerinde ise birbirilerine doğrudan toplu ulaşım sağlayan bir sistem mevcut olmadığı için bu kriter kısmen yeterli olarak değerlendirilmiştir. KTO Karatay niversitesi'nin Merkez Kampüsünden Hava Parkına ulaşmak için toplu ulaşım sistem mevcut değildir. Konya Gıda ve Tarım niversitesi'nin Kampüs alanının master planında tüm birimlerin tek kampüste toplandığı görülmektedir.

Ulaşım analizi sonucunda kent merkezine en yakın kampüs olan Konya Gıda ve Tarım niversitesi'nin Kampüsü beş kriteri yeterli düzeyde olması dolayısıyla ulaşım açısından niversite-kent ilişkisi en iyi düzeyde olan kampüs alanıdır. İkinci sırada KTO Karatay niversitesi'nin Merkez Kampüsü yer almaktadır. nc sırada Necmettin Erbakan niversitesi'nin Ahmet Keleşoğlu Kampüsü yer almaktadır. Konya Gıda ve Tarım niversitesi ve Necmettin Erbakan niversitesi'nin Ahmet Keleşoğlu Kampüsü kent merkezine en yakın iki kampüs alanıdır. KTO Karatay niversitesi bu iki kampüsten daha uzak olmasına rağmen ulaşım alternatiflerinin çok olmasından dolayı ikinci sırada yer almaktadır. Kent merkezine uzaklığı Necmettin Erbakan niversitesi'nin Meram Sağlık Kampüsü ile neredeyse aynı olan Kyeğiz Yerleşkesinin yakın geçmişte yapılmış olması kent halkının kampüs alanını ve bölgeyi tanımamasına sebep olmuştur. Bu nedenden dolayı kampüs alanı kent imgesi haline gelememiştir. Kent imgesi haline gelen bölgelerin ulaşım alternatifi daha fazladır. Bu durum bölgenin gelişimini yavaşlatmakta ve kentin diğer noktalarına ulaşımı kısıtlamaktadır. Selçuk niversitesi ve Konya Teknik niversitesi analiz edilen kriterler doğrultusunda ulaşım açısından aynı düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Kent merkezine uzak olması dolayısıyla her iki kampüsün ulaşım açısından niversite-kent ilişkisinin yetersiz düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Konya Teknik niversitesi'nin yeni kampüs alanı ise henüz bu bölgeye gelişmiş ulaşım sistemlerinin hizmet etmemesinden dolayı

yetersiz düzeyde olduğu ve diğer kampüs alanlarına göre değerlendirildiğinde son sırada yer aldığı tespit edilmiştir (Şekil 5.177.).

Şekil 5.177. Konya’da yer alan üniversite kampüslerinin ulaşım analizleri (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

5.7.2. Konya Kentinde Bulunan Üniversitelerin Kentsel Yerleşiminin Mekânsal Açından Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi

İncelenen kampüsler içerisinde kente açık olan sadece Tıp Fakültelerinin bulunduğu bölgelerdir. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Meram Sağlık Kampüsü ve Selçuk Üniversitesi'nin Alaeddin Keykubat Kampüsünde bulunan Tıp Fakültesi Hastanesi Alanı kent halkına açıktır. Diğer kampüs alanları kent halkının kullanımına kapalıdır.

Kampüs alanlarında iletişim halinde olması beklenen fakültelerin tek kampüs alanında tasarlanması ilkesi incelendiğinde Selçuk Üniversitesi'nin Alaeddin Keykubat Kampüsü KTO Karatay Üniversitesi'nin Merkez Kampüsü, Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi'nin Kampüsü ve Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Meram Sağlık Kampüsünde sağlanmıştır. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Köyceğiz Kampüsü planlanan şekilde yapıldığında bu ilkeyi büyük oranda sağlayacaktır. Aynı üniversitenin Ahmet Keleşoğlu Kampüsü ise iletişim halinde olması gereken birkaç birimin Köyceğiz Yerleşkesinde yerleşim göstereceğinden dolayı bu kampüste büyük oranda bu ilke sağlanamamıştır. Konya Teknik Üniversitesi'nin Gelişim Yerleşkesinde tek bir fakülte bulunmakta diğer fakülteler Alaeddin Keykubat Kampüsü'nde bulunmaktadır. Bu durum iletişim halinde olma potansiyeli bulunan bu iki birimin iletişim ve ulaşımını olumsuz etkilemektedir.

Selçuk Üniversitesi'nin Alaeddin Keykubat Kampüsü, Necmettin Üniversitesi'nin Köyceğiz Kampüsü ve Konya Teknik Üniversitesi'nin Gelişim Yerleşkesi kent merkezine uzak bölgelerde kente kapalı şekilde yerleşim göstermektedir. Yakın çevresinde ise kent halkı ile etkileşime girebileceği bir alan bulunmamaktadır. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi'nin Kampüs alanı kent merkezine yakındır ancak kampüs alanı ve yakın çevresinde kent halkı ile ortak kullanım sağlanabilecek mekanlar mevcut değildir. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Ahmet Keleşoğlu Yerleşkesi ve KTO Karatay Üniversitesi'nin Merkez Kampüsü'nün yakın çevresinde kent halkı ile etkileşim kurabileceği rekreasyon alanları bulunmaktadır. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Meram Sağlık Yerleşkesi ise kent halkına açık olduğu için kampüs alanı kent halkı ile ortak kullanım alanıdır.

Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün etrafındaki yoğun yerleşim bölgesinden dolayı büyüme olanağı yoktur. KTO Karatay Üniversitesi ve Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi'nin yakın çevresinin gelişim aşamasında olması ve kampüs alanlarında master plan inşasının henüz tamamlanmaması kısıtlı büyüme alanına sahip olmasına olanak tanımaktadır. Ancak diğer kent dışında ve kent dolaylarında yer alan tüm kampüslerin büyüme olanağı mevcuttur.

Kent merkezinden uzakta yerleşim gösteren kampüs alanlarının çevresindeki yerleşim bölgeleri yoğunlukta öğrenci tarafından kullanılmaktadır. Kent halkı merkezden ve birçok odak noktasından uzak mesafede yer alan bu bölgelere taşınmak istememektedir. Bundan dolayı Selçuk Üniversitesi ve Konya Teknik Üniversitesi'nin yakın çevresinde öğrenci gettolaşması engellenememiştir. Ancak kent merkezine yakın bölgede yer alan kampüs alanları kent halkının yerleşim göstermek isteyeceği, kent ile ilişkisinin kopmayacağı bölgeler olduğu için gettolaşma engellenebilmektedir. Özellikle Meram bölgesi yerel halkın yoğun yerleşimine sahiptir. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Kampüslerinin çevresi uzun yıllar boyunca Meram bölgesinde yerleşim göstermiş yerli halk tarafından aktif kullanılan bölgedir.

Selçuk Üniversitesi'nin Alaeddin Keykubat Kampüsü, KTO Karatay Üniversitesi'nin Merkez Kampüsü, Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi'nin Kampüsü ve Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Ahmet Keleşoğlu Kampüsü yakın çevresi ile gabari açısından uyumludur. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Meram Sağlık ve Köyceğiz Kampüs alanları ise yakın çevresindeki yerleşim bölgelerinden üst kotlarda yerleşim gösterdiği ve yüksek katlı tasarlandığı için gabariye kısmen uyumdur. Konya Teknik Üniversitesi'nin yanında bulunan otel binası ile gabarisinin uyumsuzluğu kampüs alanının bu ilke açısından kısmen yeterli olarak değerlendirilmesine sebep olmuştur.

Mekânsal açıdan analiz edilen kriterler değerlendirildiğinde optimum düzeye en yakın kampüs alanı Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Meram Sağlık Kampüsüdür. Bunun en önemli nedeni kent halkının kullanımına açık olup kent halkı ile kullanılabilecek ortak mekân oluşumudur. Kent dolaylarında yer alması büyümeye ve gelişmeye olanak tanımıştır. Nitekim günümüzde büyüme aşamasındadır. İkinci sırada KTO Karatay Üniversitesi'nin Merkez Kampüsü bulunmaktadır. Üçüncü sırada ise incelenen kriterlerin analizi sonucunda aynı düzeyde olduğu tespit edilen Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi'nin Kampüsü, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Ahmet Keleşoğlu Kampüsü ve Köyceğiz Kampüsü yer almaktadır. Selçuk Üniversitesi'nin Alaeddin Keykubat kampüsü ise dördüncü sırada yer almaktadır. Konya Teknik Üniversitesi'nin Gelişim Yerleşkesinin birçok kriteri sağlamadığı için mekânsal açıdan üniversite-kent ilişkisi oldukça zayıftır. Konya Teknik Üniversitesi'nin yeni kampüs alanı büyüme ve gelişme açısından yeterli düzeydedir. Diğer kriterler kampüs planı henüz tamamlanmadığı için analiz edilememiştir (Şekil 5.178.).

		SELÇUK ÜNİVERSİTESİ'NİN ALAEDDİN KEYKUBAT KAMPÜSÜ	KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ'NİN MERKEZ KAMPÜSÜ	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ'NİN AHMET KELEŞOĞLU KAMPÜSÜ	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ'NİN MERAM SAĞLIK KAMPÜSÜ	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ'NİN KÖYCEĞİZ KAMPÜSÜ	KONYA GIDA VE TARIM ÜNİVERSİTESİ'NİN KAMPÜSÜ	KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ'NİN GELİŞİM KAMPÜSÜ	KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ'NİN YENİ KAMPÜSÜ	
	KAMPÜS KONUMLARI									
	KAMPÜS PLANLARI									
M E K A N S A L	KENT KULLANIMINA AÇIK OLMASI İLKESİ								İNCELENEMEDİ	
	ÜNİVERSİTE BÜYÜYÜŞÜKLEŞİMİ HALİNDE OLAN BİRLİKTEKİ BİR KAMPÜS İÇERİSİNDE PLANLAMA İMLERİNİN OLMASI İLKESİ								İNCELENEMEDİ	
	ÜNİVERSİTE İLE KENT ARASINDA ORTAK MEKANLARIN BULUNMASI İLKESİ								İNCELENEMEDİ	
	KAMPÜS ALANININ BÜYÜYÜŞÜKLEŞİMİ VE GELİŞİMİ İMLERİNİN OLMASI İLKESİ									
	ÜNİVERSİTE ÇEVRESİNDE OLUŞABİLECEK GELİŞİMİNİN ÖNLENMESİ İLKESİ								İNCELENEMEDİ	
	ÇEVRENİN GABARİSİNE UYGUN OLMASI İLKESİ								İNCELENEMEDİ	
					YETERLİ	KISMEN YETERLİ	YETERLİ	YETERLİ		

Şekil 5.178. Konya’da yer alan üniversite kampüslerinin mekânsal analizleri (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

5.7.3. Konya Kentinde Bulunan Üniversitelerin Kentsel Yerleşiminin Sosyo-Kültürel Açından Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi

Üniversite imkanlarından yararlanma ilkesini Konya kentinin merkezinde bulunan devlet üniversitelerinin hiçbiri yeterli düzeyde sağlamamaktadır. Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Kampüsü ve Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Kampüsünde tiyatro, konser ve sergilerin sık gerçekleşmesi ve bu

etkinliklerden bazılarının kent halkına açık olmasından dolayı diğer kampüs alanlarına göre bu ilke açısından daha iyi durumdadır.

Kentin imkanlarından kampüs alanının yararlanması ilkesini ise en yüksek oranda Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Ahmet Keleşoğlu Kampüsü ve KTO Karatay Üniversitesi'nin Merkez Kampüsü sağlamaktadır. Bunun en önemli nedeni ise kampüs alanının yakın çevresinde sosyal ve rekreasyon alanı bulunması ve bu alanları hem kent halkının hem de üniversite kullanıcısının kullanmasıdır. Diğer kampüs alanları çevresindeki kısıtlı sosyal, rekreasyon, kültürel ve ticari alanların bulunmasından dolayı kent imkanlarından kısmen yararlanabilmiştir.

Bölgenin kentin önemli noktalarından biri olması ve kampüs alanının 1962 yılında kurulması Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Ahmet Keleşoğlu Kampüsü'nün yakın çevresini yoğun kullanıma sahip bir cazibe merkezi haline getirmiştir. Diğer kampüsler yakın çevresinde cazibe merkezi oluşturma konusunda yetersiz kalmıştır.

Kent merkezinden uzak, çevresinde yoğun kullanım alanlar bulundurmayan Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü, Necmettin Erbakan Üniversitesi Köyceğiz Kampüsü, Konya Teknik Üniversitesi Gelişim Yerleşkesi ve yeni kampüs alanı olmak üzere dört kampüs kentin gürültü, kalabalık ve trafiğinden uzaklaşmıştır. Kent merkezine yakın olan ancak etrafında yoğun kullanım alanı olmayan Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi'nin Kampüsü ve KTO Karatay Üniversitesi'nin Merkez Kampüsü kentin gürültü, kalabalık ve trafik yoğunluğundan kısmen uzaklaşabilmiştir. Ancak kent merkezine yakın olan ve sosyal ve ticari alanlardan dolayı yakın çevresinde yoğun kullanıma sahip olan Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Ahmet Keleşoğlu Kampüsü ve hastane kullanıcı yoğunluğundan dolayı Meram Sağlık Kampüsü kentin gürültü, kalabalık ve trafiğinden uzaklaşamamıştır. Bu iki kampüs uzun yıllar boyunca kentte yerleşim göstermiş ve halk açısından bir kent imgesi halini almıştır. Yapı dokusu, yönlendirme ve toplu ulaşım sistemi düşünüldüğünde bu iki kampüs alanı algılanabilirlik açısından diğer kampüs alanlarına göre daha iyi düzeydedir. KTO Karatay Üniversitesi'nin Merkez Kampüsü'nün yapı dokusu ve yakın çevresi algılanabilirlik açısından kampüs alanını yeterli düzeyde olmasına sebep olmuştur. Diğer kampüs alanlarından Selçuk Üniversitesi'nin Alaeddin Keykubat Kampüsü kent imgesi haline gelmiş olsa da kent merkezine uzak olduğu için algılanabilirliği kısıtlanmaktadır. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Köyceğiz Kampüsü, Konya Teknik Üniversitesi'nin Gelişim Yerleşkesi yeni açılan kampüs alanlarıdır ve kent merkezine uzak bölgede yer almaktadır. Bu durum algılanabilirliği olumsuz

etkilemektedir. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi'nin Kampüs alanının ise yapının kampüs alanındaki yerleşiminden ve yönlendirmelerin eksikliğinden dolayı algılanabilirliği zayıftır. Diğer kampüsler ile karşılaştırıldığında algılanabilirlik açısından son sırada yer almaktadır.

İncelenen kampüs alanları arasında sosyo-kültürel açıdan optimum düzeye en yakın kampüs alanı Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Ahmet Keleşoğlu Kampüsüdür. KTO Karatay Üniversitesi'nin Merkez Kampüsü ikinci sırada yer almaktadır. Konya Teknik Üniversitesi'nin Gelişim Yerleşkesi diğer kampüs alanlarına göre kısmen daha fazla halka açık etkinlik gerçekleştirdiği için üçüncü sırada yer almaktadır. Selçuk Üniversitesi'nin Alaeddin Keykubat Kampüsü ve Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Köyceğiz Kampüsü aynı düzeyde ve üçüncü sırada yer almaktadır. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Meram Sağlık Kampüsü ise özellikle gürültü, kalabalık ve trafikten uzaklaşma ilkesini gerçekleştiremediği için dördüncü sırada yer almaktadır. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi'nin Kampüsü bu başlık altında incelenen kriterler doğrultusunda kriterlerin hiçbirinde yeterli düzeyde olmadığı için son sırada yer almaktadır. Konya Teknik Üniversitesi'nin yeni kampüs alanı kampüs tasarımı gerçekleşmediğinden dolayı birçok kriter analiz edilememiştir. Gerçekleştirilen gürültü, kalabalık ve trafikten uzaklaşma ilkesi analizi yeterli düzeyde, konumu ve planlanan ulaşım imkanları itibari ile kent imkanlarından yararlanma ilkesi kısmen sağlanabileceği tahmin edilmektedir.

Üniversite-kent ilişkisi kapsamında sosyo-kültürel, mekânsal ve ulaşım açısından incelenen kampüslerden en iyi düzeyde olan kampüsler KTO Karatay Üniversitesi'nin Merkez Kampüsü ve Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Ahmet Keleşoğlu Kampüsüdür. Diğerleri ise Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi'nin Kampüsü, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Meram Sağlık Kampüsü, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Köyceğiz Kampüsü, Selçuk Üniversitesi'nin Alaeddin Keykubat Kampüsü, Konya Teknik Üniversitesi'nin Gelişim Yerleşkesi ve Konya Teknik Üniversitesi'nin yeni kampüs alanı olarak sıralanmaktadır (Şekil 5.179.).

		SELÇUK ÜNİVERSİTESİ'NİN ALAEDDİN KEYKUBAT KAMPÜSÜ	KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ'NİN MERKEZ KAMPÜSÜ	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ'NİN AHMET KELESOĞLU KAMPÜSÜ	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ'NİN MERAM SAĞLIK KAMPÜSÜ	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ'NİN KÖYCEÖZ KAMPÜSÜ	KONYA GIDA VE TARIM ÜNİVERSİTESİ'NİN KAMPÜSÜ	KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ'NİN GELİŞİM KAMPÜSÜ	KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ'NİN YENİ KAMPÜSÜ
	KAMPÜS KONUMLARI								
	KAMPÜS PLANLARI								
S O S Y O - K Ü L T Ü R E L	ÜNİVERSİTE TOPLULUĞUNUN KENTİN SOSYAL İMKANLARINDAN FAYDALANMASI İLKESİ								
	KENTİN TRAFİĞİNDEN, GÜRÜLTÜSÜNDEN VE KALABALIGINDAN ÜNİVERSİTEYİ UZAKLAŞTIRMA İLKESİ								
	KENT HALKININ ÜNİVERSİTESİNİN ENTELEKTÜEL ORTAMINDAN VE İMKANLARINDAN YARARLANMASI İLKESİ								İNCELENEMEDİ
	KENTİN YÜKÜNÜ HAFFLETECEK YENİ CAZİBE VE ÇEKİM NOKTASI OLUŞABİLME POTANSİYELİNİN OLMASI İLKESİ								İNCELENEMEDİ
	KENTLİ TARAFINDAN ÜNİVERSİTESİNİN ALGILANABİLME İLKESİ								İNCELENEMEDİ
					YETERLİ	KİSMEN YETERLİ	YETERLİ	YETERLİ	YETERLİ

Şekil 5.179. Konya’da yer alan üniversite kampüslerinin sosyo-kültürel analizleri (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Üniversiteler toplum ile doğrudan etkileşim halinde olan, topluma şekil veren ve toplumdan etkilenen kurumlardır. Başta bölgesel düzeyde eğitim veren üniversite kurumlarının zamanla toplumdaki etkileri artmış ve küreselleşmiştir. Günümüzde eğitim, araştırma ve kamusal hizmet olmak üzere üç temel işlevi mevcuttur. Gelişim mikro ölçekten makro ölçeğe doğru gerçekleşir. Bir üniversitenin küresel boyutta bir gelişim göstermesi için bölgesel boyutta istenilen düzeyde olması, bölgeden olumlu etkilenmesi ve bölgeyi olumlu etkilemesi gerekir. Üniversitenin kent ile ilişkisini etkileyen birçok parametre mevcuttur. Bu parametrelerin başında üniversitenin kentsel konumu gelmektedir.

Üniversitelerin kentsel yerleşimi tarih boyunca sürekli değişim göstermektedir. Üniversitelerin bilimsel gelişimi, din otoritesinden ayrılması, farklı disiplinlerin ortaya çıkması, bu disiplinlerin iletişim halinde olması, kentsel büyüme gibi birçok neden üniversitelerin kentsel yerleşimlerinde değişimine neden olmuştur. Özellikle kent dışında yerleşim gösteren Amerikan kampüs tipolojisi üniversite kampüs tasarımı için bir dönüm noktasıdır. Gelişmiş ulaşım sistemlerine sahip ülke ve şehirlerde kent dışında yerleşim gösteren kampüs tasarımı olumlu sonuçlar getirmiştir. Kampüs tasarımının bir prestij sembolü olması farklı ülkelerdeki üniversite tasarımlarında kullanılmasında ivme kazandırmıştır. Bu dönemde Türkiye’de de kampüs tasarımları üniversite oluşumlarında benimsenmiştir. Türkiye’de üniversite oluşumu daha çok bölgeyi kalkındırma amacıyla gerçekleştirilmektedir. Bu amaçla Anadolu’da birçok bölgede üniversite kurulmuştur. Bu üniversitelerin birçoğu kent dışında kampüs şeklinde yerleşim göstermiştir. 2006 yılında ise Türkiye’de politik nedenlerden dolayı üniversite yerleşimlerinin kampüs şeklinde gerçekleşeceği alınan bir karar ile kesinleşmiştir. Kent dışında tasarlanan kampüslerin bazılarının kentsel yerleşimi kentin gelişim göstermesi sonucunda kent içi veya kent dolayları olarak değişim göstermiştir. Ancak büyük bir kısmının kentsel yerleşimi günümüzde de kent dışı olarak kabul edilmektedir. Konya’da ilk üniversite Selçuk Üniversitesidir. Kurulduğu dönemlerde kent içinde farklı bölgelerde yerleşim gösteren üniversitenin 1980’li yıllarda tüm birimleri tek bir kampüste toplama amacıyla kent dışında Alaeddin Keykubat Kampüsü yapılmıştır. Daha sonra ise sırasıyla KTO Karatay Üniversitesi (Vakıf), Necmettin Erbakan Üniversitesi (Devlet), Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi (Vakıf) ve Konya Teknik Üniversitesi (Devlet) kurulmuştur.

Çalışma kapsamında öncelikle kentsel yerleşim planlamasında üniversite-kent ilişkisini etkileyen parametrelerin belirlenmesi, bu parametrelerin üniversite-kent ilişkisini nasıl etkileyeceğinin analiz edilmesi, kent içi ve kent dışı üniversite yerleşimlerinde parametrelerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Literatür taraması sonucu kampüslerin kentsel yerleşimi gerçekleştirilirken ekonomik ve politik kararların etkin olduğu ülkemizde sosyo-kültürel, ulaşım ve mekânsal açılardan kampüs alanlarının nasıl olması gerektiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın evrenini Konya kentinin merkez ilçelerinde bulunan üniversite kampüsleri oluşturmaktadır. Selçuk Üniversitesi'nin Alaeddin Keykubat Kampüsü, KTO Karatay Üniversitesi'nin Merkez Kampüsü, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Ahmet Keleşoğlu Kampüsü, Meram Sağlık Kampüsü, Köyceğiz Kampüsü, Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi'nin Kampüsü, Konya Teknik Üniversitesi'nin Gelişim Yerleşkesi ve yeni kampüs alanı belirlenen sosyo-kültürel, ulaşım ve mekânsal açılardan üniversite-kent ilişkisinin optimum düzeyde olması için kentsel yerleşiminin nasıl olması gerektiğini belirleyen kriter setine göre analiz edilmiştir. Analiz sonucunda Konya kentinin var olan üniversite-kent ilişkisine genel bir görünüm elde edebilmek amacıyla incelenen kampüs alanları karşılaştırılmıştır.

Analizler doğrultusunda Konya kentinde bulunan üniversite kampüslerinin kent ile etkileşimine ilişkin şu şekilde çıkarımlarda bulunulmuştur:

- Analizler doğrultusunda kent ile ilişki düzeyi en iyi olan üç üniversite kampüsünden ikisinin vakıf üniversitesi olduğu tespit edilmiştir. Bir diğeri olan devlet üniversitesinin (Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Kampüsü) ise uzun yıllar önce yerleşim göstermiş olduğu ve kentsel dokunun kampüs etrafında gelişim gösterdiği belirlenmiştir.
- İncelenen kampüs alanları karşılaştırıldığında üniversite-kent ilişki düzeyine göre ilk sırada kent içi kampüsleri, ardından kent dolaylarında yer alan kampüsler ve en son sırada kent dışında yer alan kampüsler gelmektedir.
- Ulaşım analizinde önemli etkenlerden biri kentin toplu ulaşım sisteminin gelişmişlik düzeyidir. Kentte kampüs alanlarına ulaşım için alternatiflerin bulunması ve kullanıcı sayısı göz önüne alındığında yeterli olması kampüs alanının birçok noktaya ulaşımını kolaylaştırmaktadır. Konya kentinde gelişmiş bir toplu ulaşım sisteminin bulunmaması kent

merkezine uzak konumlanan kampüs alanlarının kentten kopuk hale gelmesine sebep olmaktadır. Bundan dolayı kent merkezine yakın konumlanan kampüslerin ulaşım kriterlerini diğer kampüslere göre daha yeterli düzeyde sağladığı tespit edilmiştir.

- Mekânsal açıdan üniversite-kent ilişkisi analizinde üniversitenin kente açık olması temel kriterdir. Hastane alanları haricinde kente açık olan üniversite alanı Konya kentinde mevcut değildir. Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Sağlık Kampüsü'nün hastane alanından dolayı kente açık olması aynı zamanda kent halkı ile ortak mekân oluşturma kriterini de sağlamaktadır. Kent dolaylarında yerleşim gösteren kampüs alanının büyüme olanağı etrafındaki boş araziler sayesinde vardır. Kent halkının yoğun yerleşim gösterdiği yakın çevresinde öğrenci gettolaşması gerçekleşmemiştir ve kampüs alanının gabarisi çevre gabarisine kısmen uygundur. İletişim halinde olması beklenen tüm birimlerin bir arada tasarlandığı kampüs alanı mekânsal açıdan diğer kampüs alanları ile karşılaştırıldığında üniversite-kent ilişki düzeyi birinci sıradadır.
- Sosyo-kültürel açıdan üniversite-kent ilişkisinin analizinde kampüste kent halkına açık etkinliklerin gerçekleştirilmesi, özellikle yakın bölgesinde sosyo-kültürel ve hizmet alanlarının bulunması, kent halkını bu alanlara çekebilmesi, kentin yoğun bölgesinden akademik alanın etkilenmemesi ve algılanabilmesi incelenmiştir. Analiz edilen kampüsler arasında etrafında bulunan sosyal alanlardan ve kentin yoğun kullanım bölgesinde yer almasından dolayı kentin imkanlarından yararlanması, cazibe merkezi oluşturmaya ve algılanabilirliği yeterli düzeyde olan Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Ahmet Keleşoğlu Kampüsü birinci sırada yer almaktadır. Kent ile ortak mekân bulunmasından dolayı KTO Karatay Üniversitesi'nin Merkez Kampüsü ikinci sırada yer almaktadır. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi'nin Kampüsü ise son sırada yer almaktadır.
- Arazi seçimi devlet üniversitelerine göre nispeten daha özgür kararlarla alınan vakıf üniversitelerinin kent ile etkileşiminin en iyi düzeyde olması beklenirken özellikle mekânsal ve sosyo-kültürel açısından devlet üniversitelerinin vakıf üniversitelerinden daha iyi düzeyde veya eşit düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Arazi seçiminin doğru yapılmış

olmasına rağmen kent halkı ile etkileşim kurabileceği alanların oluşturulmaması, kent halkına açık olmaması, kentte cazibe merkezi oluşturamaması gibi birçok kriterden dolayı üniversite-kent ilişkisi olumsuz etkilenmektedir. Bu durum üniversite-kent ilişkisinin sadece arazi seçimine göre şekillenmediğini göstermektedir.

- Konya kentinde genel olarak üniversitelerin kentsel yerleşim kararlarının ekonomik kaygılar doğrultusunda alınmakta olduğu görülmektedir. Nitekim gelecekte inşa edilecek olan Konya Teknik Üniversitesi'nin Kampüs alanının kent merkezinden oldukça uzakta bir bölgede yerleşim göstermesi beklenmektedir. Bu doğrultuda kampüs alanlarının kent ile ilişkisi olumsuz etkilenmektedir. Kent merkezine yakın konumlanan kampüslerde ise mekânsal ve sosyo-kültürel açılardan belirlenen kriterler sağlanmadığı için üniversite-kent ilişkisi optimum düzeyde değildir.

Konya kentinin analizinden yola çıkarak Türkiye’de üniversite yerleşimlerinin genel çıkarımı yapılacak olursa kentsel yerleşimde en etkin faktörün ekonomi olduğu açıktır. Tarihsel süreçte bir dönem yaşanan siyasi olaylardan dolayı kente kapalı hale getirilen kampüsler, ülke genelinde kent dışında maliyeti düşük arazilerde yerleşim göstermeye başlamıştır. Bu durum bazı bölgelerde toplum açısından olumlu karşılanmıştır. Ancak Konya kentinin analizinde de görüldüğü üzere kent dışına yönelimde ideolojik sebepler etkin değildir. Nitekim Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Ahmet Keleşoğlu Kampüsü günümüzde toplum tarafından benimsenmiş bir kent içi üniversitesidir. Bu doğrultuda kent dışına yönelimin ana etkeni ekonomidir. Ekonomik olarak gelişmemiş bölgelerde kent dışında yerleşim gösteren kampüs alanlarına gelişmiş ulaşım alternatifleri sağlanamamaktadır. Yurt dışında kent ile ilişkisi optimum düzeyde olan kent dışı üniversitelerin hepsinde gelişmiş ulaşım alternatifleri üniversite-kent arasında bağlantıyı sağlamaktadır. Ulaşım tek alternatif olmasa da kent dışında kent merkezine uzak mesafede yerleştirilen kampüsler için gelişmiş ulaşım alternatiflerinin bulunması en önemli üniversite-kent ilişkisini sağlayan faktörlerdendir.

Üniversite-kent ilişkisini yönlendiren temel kriterin kampüs alanının kentsel konumu olduğu açıktır. Kent merkezine yaklaştıkça üniversite-kent ilişkisi kapsamında incelenen kriterlere uygunluk seviyesi de artmaktadır. Ancak kent içinde kurulmuş bir üniversitenin sadece kentsel yerleşimi göz önüne alınarak üniversite-kent

ilişkisinin iyi düzeyde olduğunu söylemek yanlış olacaktır. Üniversite-kent ilişkisini etkileyen birçok parametre söz konusudur. Kampüs alanının üniversite-kent ilişkisini optimum düzeyde sağlamak için en başta yapılması gereken hem makro hem de mikro ölçekte uzun vadeli bir planlamadır. Üniversiteler uzun süreli kullanıma sahip, kullanıcı sayısı fazla olan, büyük alanlar kaplayan, çok fonksiyonlu alanlardır. Birçok açıdan analizler yapılması gerekmektedir. Uzun süreçte gerçekleştirilen planlamalar sonucu oluşabilecek olan üniversite alanları günümüzde bir apartman yapısının dönüşümü ile kurulur hale gelmiştir. Bölge ile entegre olmayan üniversite bölgeye katkı sağlamayacaktır. Aynı zamanda bölgeden de herhangi bir fayda sağlayamadığı için gelişimi kısıtlı olacak ve küreselleşmesi söz konusu olmayacaktır. Kendi oluşum amacı olan araştırma gerçekleştirme, bilgiyi üretme ve topluma aktarma faaliyetlerini gerçekleştiremeyen üniversite, meslek eğitimi gerçekleştirmenin ötesine geçememekte ve işlevini kaybetmektedir.

Çalışmada kentsel yerleşimi bağlamında üniversite-kent ilişkisi incelenmiştir. İncelemeler sonucunda üniversitelerin yer seçiminin bir planlama sonucu gerçekleşmesi gerektiği açıktır. Bu doğrultuda üniversite kuruluş aşamasındaki yetkili ve tasarımcıların üniversite-kent ilişkisini göz önüne alarak kararlar vermesi, çalışmada ortaya konan parametreler ışığında üniversite yer seçiminin ve tasarımının gerçekleştirilmesi, analiz süreci ile birlikte bir planlama sonucunda nihai karara varılması ve bu süreçte uzman görüşlerine başvurulması önerilmektedir. Çalışma boyunca bahsedildiği üzere kent içerisindeki yerleşim kararları mikro yerleşim kararlarıdır. Üniversitenin hangi kente kurulacağını belirleyen makro yerleşim kararı da üniversite-kent ilişkisini etkilemektedir. Bu doğrultuda gelecek çalışmalarda makro yerleşim kararları bağlamında üniversite-kent ilişkisi araştırılabilir. Konu kapsamında ulaşım, sosyo-kültürel ve mekânsal olmak üzere üç başlık altında parametreler oluşturulmuş ve bu parametrelere göre analizler gerçekleştirilmiştir. Sonraki çalışmalarda bu başlıkların artırılarak parametreleri geliştirmek ve çeşitlendirmek mümkündür. Çalışmada analizler gözleme dayalı veri toplama tekniği ve haritalar üzerinde birtakım işaretlemelerle gerçekleştirilmiştir. Sonraki çalışmalarda yöntemleri çeşitlendirmek veya üniversite topluluğu ve kent halkına yönelik anketler gerçekleştirilerek sayısal verilere ulaşabilmek mümkündür.

KAYNAKLAR

- Ak, M.S. (2007). Üniversite Kampüslerinde Tasarım Kriterlerinin ve Yerleşim Sistemlerinin Büyüme ve Gelişme Olanakları Bağlamında İrdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Aikebaier, A. (2013). Çin'deki Üniversite Kentlerinin Gelişme Şekli ve Modeli, Yüksek Lisans Tezi, *Fen Bilimleri Enstitüsü*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.
- Akçakanat, T., Çarıkçı, İ. & Dulupçu, M. A. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Bulundukları İl Merkezine Ekonomik Katkıları ve Harcama Eğilimleri: Isparta 2003–2009 Yılları Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2010 (22), 165-178. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sufesosbil/issue/11415/136345>
- Akın, G., (1990). Asya Merkezi Mekan Geleneği, Kültür Bakanlığı YAY, Ankara.
- Akok, M., (1970a). Konya'da Karatay Medresesi Rölöve ve Mimarisi, *Türk Arkeoloji Dergisi*, (30), 5-28.
- Akok, M., (1970b). Konya'da İnce Minareli Medrese Rölöve ve Mimarisi, *Türk Arkeoloji Dergisi*, (31), 5-36.
- Altıntaş, V. (2015). Türkiye'de Üniversitelerin Bölgesel ve Yerel Gelişmeye Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Amin, A. (2008). Collective culture and urban public space. *City*, 12 (1), 5-24.
- Anameriç, H. Ve Rukancı, F. (2008). XI-XVI Yüzyıllar Arasında Medrese ve Üniversitelerde Eğitim, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, s. 35-56.
- Anonim, (2023). Ankara Kent İmar Planları Tarihçesi Retrieved from <https://www.ankara.bel.tr/ankara-buyuksehir-belediyesi-nazim-plan> (Erişim tarihi: 16.01.2024)
- Anonim, (2023b). Princeton Üniversitesi, Retrieved from: [PUCampusMap.pdf](https://princeton.edu) (princeton.edu) (Erişim tarihi: 15.04.2023)
- Anonim, (2024a). Bologna Üniversitesi, Retrieved from <https://www.travelemiliaromagna.it/en/historical-buildings-university-of-bologna/> (Erişim tarihi: 20.01.2024)
- Anonim, (2024b). Taksila Üniversitesi, Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/University_of_ancient_Taxila (Erişim tarihi: 12.03.2024)
- Anonim, (2024c). St. Gall Manastırı, Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Abbey_of_Saint_Gall (Erişim tarihi: 11.02.2024)
- Anonim, (2024d). Al Azhar Medresesi, Retrieved from <https://muslimheritage.com/architecture-al-azhar/> (Erişim tarihi: 15.04.2024)
- Arseven, C. E., *Türk Sanatı Tarihi*, 6. Fasikül, Maarif Basımevi, İstanbul.
- Aya İrini Kilisesi, (2024). Retrieved from <https://archi101.com/yapilar/aya-irini/> (Erişim Tarihi: 20.02.2024)
- Aydemir, I. (1975), *Üniversite Planlaması ve Mimarisi*, YTÜ Yeterlilik Çalışması, İstanbul.
- Aytaç, K. (2018). *Avrupa Eğitim Tarihi*, 7.Baskı: Doğu Batı Yayınları.
- Ayten, A. M., & Göver, İ. H. (2020). Değişen yükseköğretim sistemini sosyokültürel ve mekânsal bağlamlarda yeniden düşünmek. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 141–152.
- Bath Üniversitesi, (2024). Retrieved from: <https://www.bath.ac.uk/topics/about-the-university/> (Erişim tarihi: 8.02.2024)

- Beksaç, A.E. (2012). Uluğ Bey Medresesi, İslam Ansiklopedisi 42. Cilt, İslam Araştırmaları Merkezi, İstanbul.
- Bektaş, C. (2003). İkinci Oturum Üniversitelerin Tanıtımı, Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi 1. Ulusal Çalıştay, Malatya, 107-110.
- Birkan, G. (1972), Yüksek Öğretim ve Büyük kent Dışı Üniversiteler Sorunu, Türkiye’de Yüksek Öğretim Yatırımları, Mimarlık, sayı:110, 12.
- Bodur, M.N., Doygun, H. Gürün ve D.K. (2005), KSÜ Yerleşkelerinin Kahramanmaraş Kenti Genelinde Fonksiyon Bütünlüğü Bakımından İrdelenmesi, II. Ulusal Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi Çalıştay, Kahramanmaraş.
- Brentano, C. (1994). "'Statelty and glorious buildings': the origins of the University of California's campus plan", Planning History, 16 (3), 7-13.
- Borrajó y Herrera, Giner de los Ríos, (1880), El Colegio de Bolonia. Centón de noticias relativas a la fundación hispana de San Clemente, Madrid 1880.
- Büyükdogan, B., Afşar, B. (2012), Üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri şehre ekonomik katkıları: KTO Karatay Üniversitesi Örneği, OPUS Dergisi, 3, 28-43.
- California Üniversitesi, (2021). Retrieved from: <https://www.sasaki.com/projects/uc-berkeley-campus-master-plan-and-long-range-development-plan/> (Erişim Tarihi: 20.02.2024)
- Caner, Ç., Bakırer, Ö. (2009). Anadolu Selçuklu Dönemi Yapılarından MEDRESE VE Camilerde Portal, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD), 10(10), 13-30.
- Charle, C. Ve Verger, J., (2005). Üniversitelerin Tarihi, Dost Kitabevi, Kültür Kitaplığı:17, Tarih: 6, p.
- Columbia Üniversitesi, (2024). Retrieved from: <https://visit.columbia.edu/content/maps-and-directions-update> (Erişim Tarihi: 10.12.2023)
- Coulson, J., Roberts P. & Taylor I. (2010). University Planning and Architecture: The Search for Perfection. London: Routledge.
- Çağlayandereli, M. ve Güleş, H. (2013). “Üniversite Kenti” Markasının Sosyolojik Analizi, 4.Kentsel ve Bölgesel Araştırmalar Sempozyumu, Mersin, 727-746.
- Çınar, E.(1998), Üniversite Kampüs Planlaması ve Tasarımı Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul Teknik Üniversitesi.
- De Botton A. (2007). Mutluluğun Mimarisi, Sel Yayıncılık (1. Baskı), İstanbul.
- Den Heijer A.C., Magdaniel F.T.J.C. (2017). Campus-City Relations: Past, Present and Future, Geographies of the University volume 12, eds. Peter Meusbürger, Micheal Heffernan, Laura Suarsana, 441-460.
- Den Heijer, A. C. (2011). Managing the university campus: Information to support real estate decisions. Delft: Eburon Academic Publishers.
- Dikici Köseoğlu, B., Aydın, D. (2009). Müstakil Konut Alanlarında Morfolojik ve Bağlamsal Değişim: Konya Meram Öğretmen Evleri, BAÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 11(2), 110-123.
- Dober, R. P. (1996). Campus Planning, Society for College and University Planning, Ann Arbor, MI, p.
- Doğan, H. (2005), Evrenkent Yerleşkeleri ve Kent Yaşamındaki Önemi Örnek olay: İnönü Üniversitesi, II. Ulusal Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi Çalıştay, 9–10 Haziran 2005, Kahramanmaraş.
- Doğan, H.H. (2003). Protokol Konuşmaları, Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi I. Ulusal Çalıştay, 16–17–18 Ekim, Malatya.
- Endeksa, (2024). Retrieved from <https://www.endeksa.com/tr/> (Erişim Tarihi: 19.02.2024).

- Ergun, C. (2014). Üniversite ve Kent İlişkisinin Üzerine Görüşler: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı 31, ss.216-237.
- Erik Fıçı (2022). Toplu Taşıma İle Erişimin Cazip Hale Getirilmesinde Arzın ve Talebin Oluşma Süreçleri Bağlamında Değerlendirilmesi, Konya Örneği, Yüksek Lisans Tezi, *Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*, Konya Teknik Üniversitesi.
- Erkman, U. (1990). Büyüme ve Gelişme Açısından Üniversite Kampüslerinde Planlama ve Tasarım Sorunları, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Ersoy, Y. (1981). “Yükseköğretim Yapıları Üretim Süreci”, Tübitak Yapı Araştırma Enstitüsü, Ankara
- Eyüboğlu, İ.Z. (1998). Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü, Sosyal Yayınlar, İstanbul.
- Florax, R.J. (1987). The Regional Economic Role of Universities: The Dark Side of Universities, Twente Univ., Chaps,
- Gençer Külahlı, Y. (2017), Kent içi ve kent dışı üniversite yerleşkelerinin Gazi Üniversitesi ve Sakarya Üniversitesi örnekleri üzerinden karşılaştırmalı incelenmesi, Yüksek lisans tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.
- Gökbel, E. (2021), Kent İçi Üniversite Kampüslerinde Mekansal Potansiyellerin ve Sorunların Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Görkemli, H.N. (2009), Selçuk Üniversitesi'nin Konya kent ekonomisine etkileri, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22.
- Gültekin, N., Çelik, A., Nas, Z., (2008). Üniversitelerin Kuruldukları Kent'e Katkıları, Electronic Journal of Social Sciences, 7(24), 264-269.
- Gümüş, İ. (2020). Üniversite-Kent Etkileşiminde Melez “Üçüncü Mekan” Kavramı Doğrultusunda “Rizomatik Kampüs Yerleşim Sistemi Modeli” Önerisi, Online Journal of Art and Design, 8(2), 208-224.
- Günel, İ. (2013). 50 Soruda Üniversite, 7 Renk Basım Yayın ve Filmcilik Ltd. Şti., İstanbul.
- Gür, B.S. (2016). Egemen Üniversite: Amerika'da Yükseköğretim Sistemi ve Türkiye İçin Reform Önerileri, EDAM (Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları Merkezi) Yayınları, İstanbul.
- Gürsoy, M., Erjem, Y. (2019). Kent Perspektifinden Ekonomik Boyutuyla Üniversite Algısı: Adıyaman Örneği, İdealkent Dergisi, 27(10), DOI:10.31198/idealkent.481223.
- Gürüz, K. (2016). Medrese v. Üniversite, Ka Kitap (1. Baskı), İstanbul.
- Gonville&Caius Koleji, (2024). Retrieved from <https://www.cai.cam.ac.uk/discover/visiting-caius/pictorial-map-caius> (Erişim Tarihi: 20.02.2024)
- Harvard Üniversitesi Kuzey Kampüs Planı, (2012). Retrieved from <https://www.som.com/projects/harvard-university-north-campus-master-plan/> (Erişim Tarihi: 20.02.2024)
- Hatipoğlu, M.T., 2000, Türkiye Üniversite Tarihi, Selvi Yayınevi (2.Baskı), Ankara.
- Hayit, B. (1993). Türkistan'daki Medreselerin İslam-Türk Kültüründeki Rolü, 10.Vakıf Haftası KİTABI, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Ankara, s.79-83.
- Hoeger, K.; Christiaan, K., 2007: Campus and the city: urban design for the
- Irgatoglu, A. N. (2011), Üniversite Kampüsleri Fiziksel Gelişim Planlaması ve Tasarımı: Yozgat Bozok Üniversitesi Erdoğan Akdağ Kampüsü Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

- İnceoğlu, N. (1982), Mimarlıkta Bina Programlama Olgusu, İTÜ Yayınları, Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul.
- Kaçar, M., Zorlu, T., Barutçu, B., Bir, A., Ceyhan, C.O. ve Neftçi, A. (2012). İstanbul Teknik Üniversitesi ve Mühendislik Tarihimiz, Mavi Ofset Basım Yayın, Birinci Baskı, Ed. Mehmet Karaca, İstanbul. Erişim Linki: <https://disiliskiler.itu.edu.tr/itu-hakkinda/itu-tarihcesi> (Erişim Tarihi: 16.01.2024)
- Kalkan, H. (2019). Üniversitelerin Kent Ekonomilerine Etkileri: Kastamonu Üniversitesi Örneği Üzerine Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu Üniversitesi.
- Kaynar, M., Parlak, İ. (2005). Her İle Bir Üniversite-Türkiye’de Öğretim Sisteminin Çöküşü, Paragraf Yayınevi, Ankara.
- Keleş, R. (1972). Yerleşme Kararları Açısından Büyük Kent Dışı Üniversiteler Sorunu, Mimarlık Dergisi, 12, 25-26, İstanbul.
- Kısakürek, M.A. (1976). Üniversitelerimizde Yenileşme; Programlar ve Öğretim Açısından, Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara.
- King, A. (1967). Education, Society And Development; Education As A Factor Of Accelerated Economic Development, Economic And Social Studies Conference Board, İstanbul, 19-42.
- Korkut, G. (2011). Üniversite Yerleşkelerinin Kentsel Mekan Kurgularının Biçimlenmesinde Kentin Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, *Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Kortan, E (1981). Çağdaş Üniversite Kampusları Tasarımı, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Basım İşliği, Ankara.
- Koroğlu, D. (1988), Üniversite Yer Seçimi için Bir Model, Doktora Tezi, İTÜ Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- KTO, (2024). Retrieved from <https://www.kto.org.tr/bilgi-bankasi/konya/konya-tarih> (Erişim Tarihi: 25.04.2024)
- Kuban, D., (1981). 100 Soruda Türkiye Sanat Tarihi, Gerçek Yayınevi, İstanbul.
- Kuran, A. (1968). Tokat ve Niksar'da Yağı-Basan Medreseleri.
- Kuran, A. (1969), Anadolu Medreseleri, 1.cilt, Türk Tarih Kurumu Basım Evi, Ankara.
- Kurtoğlu, A. (2010). Yerleşke Tasarımında Eylem Yönlendiricisi İle Sosyal Etkileşimin Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Kuyrukçu, Z. (2019). Üniversitelerin Yer Seçiminde Yararlanılabilecek Yeni Bir Yöntem Önerisi, Doktora Tezi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Konya Teknik Üniversitesi.
- Kuyrukçu, Z., & Alkan, A. (2021). Üniversitelerin şehir içi yer seçimine yönelik metodolojik bir yaklaşım. *Yükseköğretim Dergisi*, 11(3), 649–670. doi:10.2399/yod.20.704647
- Larkham, P. J. (2000). Institutions and urban form: the example of universities, *Urban Morphology*, 4(2), 63-77.
- Laursen, K., Reichstein, T., & Salter, A. (2011). Exploring the effect of geographical proximity and university quality on university-industry collaboration in the United Kingdom. *Regional Studies*, 45, 507–523. doi:<https://doi.org/10.1080/00343400903401618>
- Lenglart, D., Vince, A. (1992). *Universités, Écoles Supérieures*, Éditions du Moniteur, ISBN 2-281-19069-2.
- Leonard, S.K. (1969). The International Dimension Of Education, The World Conference On Education At Asilomar, California.

- Meray, S.L. (1971), Üniversite Kavramları ve Modelleri, Büyük kent Dışı Üniversitelerin Sorunu Semineri, Mimarlar Odası İstanbul Şubesi, İstanbul.
- Minnesota Üniversitesi, (2023). Retrieved from <https://www.esri.com/about/newsroom/arcwatch/a-cartographer-mirrors-mr-washington/> (Erişim Tarihi: 20.02.2024)
- Muhammad, S., Sapri, M. ve Sipan, I., (2014). Academic Buildings and Their Influence on Students' Wellbeing in Higher Education Institutions, Social Indicators Research, 115: 1159-1178.
- Muthesius, S. (2000). The postwar university: utopianist campus and college design, Yale University Press, New Haven.
- Necipoglu, G., (2005). The Age of Sinan: Architectural Culture in the Ottoman Empire, Reaktion Books, London.
- North Carolina Üniversitesi, (2019). Retrieved from <https://fo.unc.edu/news/2019/12/05/campus-master-plan-presented-to-friends-of-downtown/> (Erişim Tarihi: 20.02.2024)
- Oktay, D. (2007). Üniversite-Kent İlişkisi, Yapı Dergisi (302), 42-47.
- Omay, E. (1990). Üniversitenin Toplum Yapısındaki Yeri, Yüksek Öğretimde Sorunlar ve Çözümler, Cem Yayınları, İstanbul.
- Oral, M. Z. (1961). Konya'da Sırçalı Medrese. Belleten, 25(99), 355-396.
- Oxford Ansiklopedik Sözlük (1989), Güneş Yayınları, İstanbul.
- Ökmen, M. (2001). Sivas'ta Kentsel Gelişme, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 2, Sayı 1, 239-264.
- Özbay, F. (1990). Üniversite Çevresi, Yükseköğretimde Sorunlar ve Çözümler, Cem Yayınları, s.109-135, İstanbul.
- Özdemir, N., Sivri Gökmen, H., (2019). Üniversite İle Kent Arasında Bir İletişim Aracı Olarak Üniversite Müzeleri, Mimarlık Dergisi, 408, 55-59.
- Özer, M. (2008), Üniversite Kampüs Alanlarının Kentsel Tasarım Bağlamında Değerlendirilmesi Süleyman Demirel Üniversitesi Örnekleme, Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Öztürk, N. (2009), Üniversite Kampüs Yapıları ve Üniversite-Kent İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Özyetgin Pöschl, A. (2019). Üniversite yerleşkelerinin kent ile ilişkilerinin kurgulanması, Yüksek lisans tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Pottecher, M., & Inssenmann, D. (2018). Une université modèle au cœur de la ville nouvelle? La Kaiser Wilhems Universität. In Vadelorge, L., Bourillon, F., Noguès, B., & Gorochov, N. (Eds.), L'université et la ville : Les espaces universitaires et leurs usages en Europe du xiiie au xxie siècle. Presses universitaires de Rennes. doi :10.4000/books.pur.168732
- Princeton Üniversitesi, (2021). Retrieved from <https://inside.princeton.edu/community-news/2021/princeton-receives-report-detailing-inquiry-university%E2%80%99s-role-handling-move> (Erişim Tarihi: 20.02.2024)
- Pusey, N. (1978). American Higher Education 1945-1970, Cambridge Mass, Harvard University Press.
- Razavivand Fard, H., (2019). The Morphological Side of Academic Space: A Sustainability And Liveability Multi-Criteria Evaluation of University-City Interaction, Doktora Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Rees, H. (1989) A university is born: the story of the foundation of the University of Warwick, Avalon Books.
- Selçuk Üniversitesi, (2024). Retrieved from <https://selcuk.edu.tr/>

- Sınnmaz, S., (2017). Külliyyelerin Mekansal Tasarımı: Anadolu’da Külliyyelerin Gelişim Süreci ve Kentsel Tasarım Kurgusu, Kent Akademisi, 10(32), 381-395.
- Sidney Sussex Koleji, (2024). Retrieved from <https://www.sid.cam.ac.uk/about-sidney/virtual-tour> (Erişim Tarihi: 20.02.2024)
- Sönmezler, K. (1995). Üniversiteler, Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimar Sinan Üniversitesi.
- Sönmezler, K. (2003). Modern Mimarının Kentsel Deney Alanı: Üniversite Tasarımı, Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Stanton, C.M. (1990). Higher Learning in Islam, The Classical Period 700-1300, Maryland, s.38-39.
- Şen, İ. (1987), Üniversite Kampus Planlamasında Aktiviteler Cins ve Organizasyonu, Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yıldız Teknik Üniversitesi.
- TDK (Türk Dil Kurumu), (2024a). Retrieved from <https://sozluk.gov.tr/?ara=%C3%BCniversite> (Erişim Tarihi: 24.03.2024)
- TDK (Türk Dil Kurumu), (2024b). Retrieved from <https://sozluk.gov.tr/?ara=kamp%C3%BCs> (Erişim Tarihi: 24.03.2024)
- Tekeli, İ. (1972), Büyük kent Dışı Üniversitelerin Kuruluş Yeri Sorunları Üzerine, Mimarlık Dergisi, 12, İstanbul
- Tekeli, İ. (2011). Türkiye İçin Eğitim Yazıları, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Thomas D. A. (1897), Cambridge Described and Illustrated, London, p. 344
- Timur, T. (2000). Toplumsal Değişme Ve Üniversiteler, İmge Kitabevi (1.Baskı), Ankara.
- Toru, F. (2019) Tarihi Kent Merkezinde Koruyarak Canlandırma Amaçlı Kentsel Dönüşüm Çalışması: Konya Meram Örneği, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi.
- Tuncer, T. ve İslam, T. (2017). Yeni Bir Soylulaştırma Formu Olarak 118 Öğrencileştirme (Studentification): Bosna-Hersek Mahallesi’nde Değişen Mahalle İç Dinamikler, Planlama, 27 (3), 303-313.
- Turcan, Y. (1996). Tarihsel Süreç İçinde Yükseköğretim Yapılarının Mekansal Analizi, Doktora Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Turner, P.V., (1984). Campus: an American planning tradition, MIT Press series;7, Cambridge, MA.
- Türeyen, M. (1999). “Üniversite Yapıları”, Dokuz Eylül Yayınları, İzmir.
- Türeyen, M.N. (2002). Yükseköğretim Kurumları-Kampuslar, Tasarım Yayın Grubu, İstanbul.
- Türk Dil Kurumu. (<https://sozluk.gov.tr/>)
- UN Habitat, (2015), “Adequate Open Public Space in Cities: A Human Settlements Indicator for Monitoring the Post-2015 Sustainable Development Agenda”, UN Human Settlement Programme the Expert Group Meeting on The Indicator Framework for The Post-2015 Development Agenda, 25-26 Şubat 2015, New York.
- Varış, F. (1972). Türkiye’de Lisansüstü Eğitim; Pozitif Bilimlerin Temel ve Uygulamaları Alanlarında, A.Ü. Basımevi, Ankara.
- Virginia Üniversitesi, (2024a). Retrieved from <https://officearchitect.virginia.edu/> (Erişim Tarihi: 20.02.2024)
- Virginia Üniversitesi, (2024b). Retrieved from: <https://officearchitect.virginia.edu/> (Erişim Tarihi: 10.02.2024)
- Whittick, A., (1974). Encyclopedia of Urban Planning, 1130-1132.
- Wissema, J.G., (2014). Üçüncü Kuşak Üniversitelere Doğru, Özyeğin Üniversitesi Yayınları (2.Baskı), Yaylacılık Matbaacılık, İstanbul, p.

- Yetkin, S.K. (1970). Türk Mimarisi, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Yıldırım Bayezid Külliyesi, (2024). Retrieved from https://islamicart.museumwnf.org/database_item.php?id=monument;isl;tr;mon01;14;tr (Erişim Tarihi: 20.02.2024)
- Yıldızoğlu, M.Z. (2006), Üniversite Yerleşkeleri Fiziksel Gelişim Planlaması ve Tasarımı: Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Terzioğlu Yerleşkesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi.
- Yürekli, F. (1983), Mimari Tasarımda Belirsizlik: Esneklik/Uyabilirlilik İhtiyacının Kaynakları ve Çözümü Üzerine Bir Araştırma, İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul.
- Yürekli, T., (2019). Kamu Milkiyetindeki Arazilerin Üniversite Yerleşkelerinin Yer Seçimi Sürecindeki Belirleyiciliği, Yüksek Lisans Tezi, *Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*, Konya Teknik Üniversitesi.
- Zengel, R. (1998), An Evaluation of The Settlement Patterns in Campus Planning with Regard to the Criteria of Accessibility, Doktora Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi.